

ÓΡΘΟΔΟΞΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Έκδοση παγκυπρίγχ συλλόγχ ὄρθοδόξχ παραδόσεως
“Οἱ φίλοι τῆς ἀγάπης ὄρυς”

ΑΡΙΘΜΟΣ 110 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ 2016

ΔΡΕΣΔΟΖΗ ΜΑΡΝΙΑ ΔΡΙΘΩΝΟΣ 110 ΦΩΙΟΠΟΥΡΟ 2016

ΔΡΙΘΜΟΣ 110 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ 2016

ÓΡΘΟΔΟΞΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΈΚΔΟΣΗ ΠΑΓΚΥΠΡΙÙ ΣΥΛΛÓΓÙ ΌΡΘΟΔΟΞÙ ΠΑΡΑΔÓΣΕΩΣ
“ΟÍ ΦÍΛΟΙ ΣÙ ΑΠÙ ΌΡΥC”

ISSN 1011 – 1719

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

* * *

Διεύθυνση:

T.K. 25524 – 1310 Λευκωσία

* * *

www.orthodoximartyria.com

* * *

Οι συνεργάτες έχουν τίν εύθυνη τῶν ἀπόψεών τους.

* * *

Ἐπίσια συνδρομή Κύπρου: 7 εύρω.

Τιμή τεύχους: 3 εύρω.

Ἐπίσια συνδρομή Ἑλλάδας: 10 εύρω.

Ἐπίσια συνδρομή ἔξωτερικοῦ: \$ 10.

Ο τραπεζικός λογαριασμός τοῦ Περιοδικοῦ εἶναι:

Τράπεζα Κύπρου. «Φίλοι τοῦ Ἀγίου Ὁρούς»,
173-05-016152, κώδικας πράξης 4222.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛΙΔΑ

A' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗΝ ΓΙΝΕΥΜΑΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

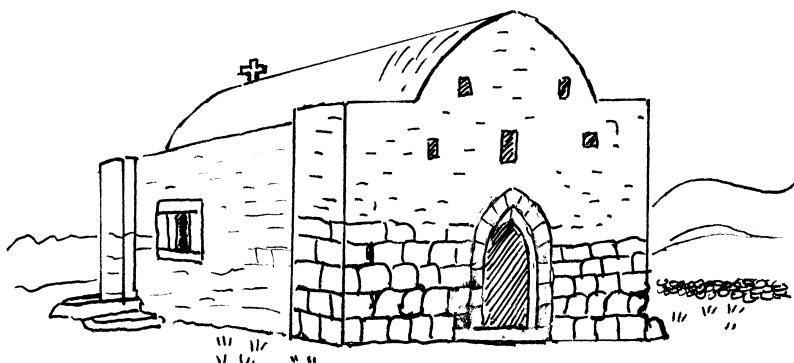
1. Ἀρχιμανδρίτην Χριστοφόρου, Ἐτέχθη ἡμῖν στήμερον Σωτήρ	1
2. Από τόν «Ἐνέργετινό», Γιά τό νόμα τῆς ξενιτείας	3
3. Παναγιώτη Μ. Σωτήρου, Ὁ Ἀγιος Πορφύριος μᾶς προτρέπει: ὅποιος κι εἶσαι τρέχα ...	6
4. Διδαχές τοῦ Ἀγίου Παΐσιου	9
5. Γεώργιου Κάκκουρα, Οι Ἀγιοι Νόμων καὶ Βηχιανός	11
6. Κωνσταντίνου Κυριακίδην, Ὁ Ἀγιος Ἰωσήφ ὁ Μνήστωρ καὶ Προστάτης τῆς Θεοτόκου ..	14
7. Βασιλείου Τραντουκκᾶ, Ἀρχιμανδρίτης Σάββας Ἀχιλλέως	17
8. Μητροπολίτου Ναυπάκτου Ἱερόθεου, Τά σκάνδαλα τῶν Παπικῶν	19
9. Ἀνδρέα Φούλια - Χριστόδουλου Χατζηκριστοδούλου, Ἡ περιοχή τοῦ Ἀγίου Κόνωνα στόν Ἀκάμα	22
10. Βασιλείου Χαραλάμπους, Ὁ ἀγιογράφος Θεοφάνης ὁ Κρής	25

B' ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΑΞΙΩΜΑΤΟΣ (ΑΦΙΕΡΩΜΑ)

11. Συμεών Πηγαδούλιώτη, Προλογικό στήμερώμα	30
12. Πρεσβύτερου Γεώργιου Βασ. Σχοινᾶ, Ὁ ἵερεας κατά τὸν ἱερό Χρυσόστορο	33
13. Ἡ ἵερωσύνη κατά τὸ Μέγα Βασίλειο	36
14. Σάββα Ἀλεξάνδρου, Ἡ ἵερωσύνη κατά τὴν Ὁρθόδοξην Θεολογία	41
15. Χριστόδουλου Βασιλειάδη, Τά κωλύματα ἵερωσύνης	44

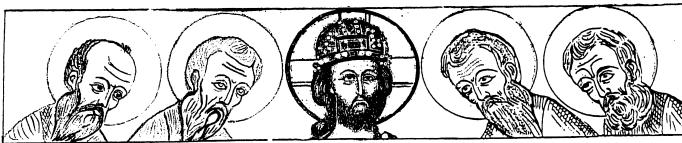
(Ἡ συνέχεια τῶν περιεκομένων στή 3η σελίδα τοῦ ἔξωφύλλου)

16. Πρωτοπρεσβύτερου Μιχαήλ Εύθυμιου, Ὁ ιερέας ώς πνευματικός πατέρας	47
17. Πρωτοπρεσβύτερου Ἀγγελου Ἀγγελακόπουλου, Ὁ ιερεύς ώς ὑπερασπιστής τῆς πίστεως	51
18. Βασίλειου Χαραλάμπους, Ἱερωσύνη καὶ αἱρετικοί	54
19. Δημήτριου Χ. Καππαᾶ, Ὁ ιερέας ώς οἰκογενειάρχης	58
20. Κωνσταντίνου Κυριακίδην, Ὁ ιερέας καὶ ἡ πορεία πρὸς τὴν ἀγιότητα	61
21. Πρεσβύτερου Γεώργιου Κουγιουμτζόγλου, Ὁ ἔγγαμος ιερέας ώς φορέας τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως	64
22. Ἀρχιμανδρίτη Σαράντη Σαράντη, Γιά τό ράσο	70
23. Χριστάκη Εὐσταθίου, Ὁ ιερέας ώς πολίτης στὴν καθημερινή ζωή	74
24. Χρυστάλλας Στυλιανοῦ, Ἡ πρεσβυτέρα καὶ ὁ ιερέας	77
25. Δημήτριου Π. Ρίζου, Ὁ ιερέας καὶ οἱ ἀσθενεῖς	80
26. Πρωτοπρεσβύτερου Ἰωάννη Κ. Ἰωάννου, Ὁ ιερέας καὶ οἱ συνεφημέριοι του	84
27. Ὁ π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος καὶ ἡ ιερωσύνη	88
28. Ἀνδρέα Ἱεροδιακόνου, Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Παπαδημήτρης Γκαγκαστάθης	94
29. Ἀντώνη Πιλλᾶ, Μικρά ἐνθυμήματα	96
30. Ἀνδρέα Κυριακοῦ, Ιερέας μορφωμένος ἢ μεταμορφωμένος;	99
31. Παναγιώτη Τελεβάντου, Ἐκκλησιαστικές εἰδήσεις	102
32. Βιβλιοπαρουσιάσεις - Βιβλία πού λάβαμε	105

Εἰκόνα ἐξωφύλλου: Φωτογραφία τῆς τοιχογραφίας τοῦ Ἀγίου Ἀμμοῦν τοῦ Νιτριώτη. Ἐγκλείστρα Ἀγίου Νεοφύτου, Πάφος (Ἐπαρχία Πάφου). Ἐργο τοῦ 1196.

Εἰκόνα ὀπισθοφύλλου: Φωτογραφία τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας Θεοτόκου (Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ) Γαλάτας (Ἐπαρχία Λευκωσίας). Κτίσμα τοῦ 1514.

΄Αρχιμανδρίτη Χριστοφόρου
«ΕΤΕΧΘΗ ΗΜΙΝ ΣΗΜΕΡΟΝ ΣΩΤΗΡ»

πεφάνη ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικάς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς γίνομεν ἐν τῷ νῦν αἰώνι, προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Τίτ. β' 11-13).

Οσοι πιστοί πανηγυρίζουμε θεοπρεπῶς καὶ ἐφέτος τά ἄγια Χριστούγεννα τοῦ Κυρίου μας. Χαιρόμαστε, διότι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ φανερώθηκε στὸν κόσμο μας στὸ πρόσωπο τοῦ «μορφήν δούλου» λαβόντος καὶ νηπιάσαντος Θεοῦ Λόγου καὶ κατέλυσε τὸ σκότος τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ διαβόλου. Χαιρόμαστε καὶ πανηγυρίζουμε τὴν «ἐν Χριστῷ» σωτηρία μας.

Όμως, κατά τὸν λόγο τοῦ Κυρίου μας, ἂν καὶ «τό φῶς (ὁ Χριστός) ἤλθε στὸν κόσμο», «οἱ ἀνθρωποὶ ἀγάπισαν περισσότερο τὸ σκότος παρά τὸ φῶς, γιατί τὰ ἔργα τους ἤσαν πονηρά» (πρβλ. Ἰω. γ' 19).

Ἐφέτος τὴν χαρά μας ἔρχεται νά σκιάσῃ τὸ ψηφισθέν ἐπαίσχυντο νομοσχέδιο, τὸ λεγόμενο «Σύμφωνο συμβίωσης τῶν ὁμοφιλοφύλων», μέ ἀπλᾶ λόγια ἡ «νομιμοποίησις τῆς ἀνομίας».

Αὕτη ἡ νομιμοποίησις τῆς ἀνομίας, ἡ νομιμοποίησις τῆς ἀμαρτίας εἴ-
ναι ἡ ἀποκορύφωσις τῆς ἀποστασίας μας ἀπό τὸν Θεό.

Ο νόμος τοῦ Θεοῦ περιφρονεῖται. Ο νόμος τοῦ Θεοῦ ἐκδιώκεται. Καὶ ἐν τέλει θεωρεῖται παράνομος.

Ο Θεός, μᾶς λένε οἱ ἄγιοι Πατέρες, κρύπτεται μέσα στὶς ἐντολές Του, μέσα στὸν Νόμο Του. Όταν ἐκδιώκουμε τὸν Νόμο τοῦ Θεοῦ ἀπό τὴν ζωὴν μας, ἐκδιώκουμε τὸν ἴδιο τὸν Θεό. Ἐκδιώκουμε τὴν Ἀγάπη, ἐκδιώκουμε τὴν Εἰρήνη, ἐκδιώκουμε τὴν Ἱδια τὴν Ζωὴν.

Ἐτσι μένουμε νεκροί πνευματικά, καὶ ἐντός ὀλίγου ἡ δυσωδία τῆς ἀποσυνθέσεως τῆς νεκρῆς πνευματικά ζωῆς μας γίνεται ἀποπνικτική.

Ἐλεγε ὁ μακαριστός καὶ διαπρεπής λόγιος ζωγράφος Φώτης Κόντογλου: «Τὸν σημερινὸν ἀνθρωπο, πού δέν πιστεύει σέ τίποτα, θαρρεῖς πώς τὸν ἔπιασε μιά ἑωσφορική μανία νά συντρίψει τὰ πάντα, γιά νά γυρίσει ὁ κόσμος στὸ χάος ἀπ' ὅπου ἐβγῆκε... τώρα ὁ ἀνθρωπος δέν παραδέχεται οὔτε Θεό, οὔτε τάξη στὸν κόσμο, οὔτε σκοπό κανέναν καὶ θέλει νά βυθιστεῖ στὸ ἔρεβος τῆς ἀνυπαρφεύσιας» (Φ. Κόντογλου, «Τό

φρέαρ τῆς ἀβύσσου», ἐν *Εὐλογημένο καταφύγιο, σελ. 224–225*).

***

Ποιός λοιπόν μπορεῖ νά μᾶς λυτρώσῃ ἀπό αὐτό τό σκότος, ἀπό αὐτή τίν δυσωδία, ἀπό αὐτή τίν στῆψι, πού ὅλο καὶ πιό πολύ μᾶς πνίγει;

Μόνον ὁ ἕιδος ὁ Θεός. Αὐτός, πού ἐμεῖς ἀποστρεφόμαστε καὶ συ- στηματικά καὶ μέ πεῖσμα καὶ μῖσος τόν διώχνουμε ἀπό τίν ζωή μας.

΄Από ἐμᾶς δέν ζητάει τίποτε ἄλλο ὁ Θεός παρά νά μετανοοῦμε. Ζη- τάει τίν μετάνοιά μας. «*Ὕγγικεν ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ*» (Μάρ. α' 15). Νά ἄλλάξουμε τρόπο σκέψε- ως, νά ἀλλάξουμε τρόπο ζωῆς.

Τά νομοσχέδια ἀλλάζουν, ὅταν ἐμεῖς θά ἀλλάξουμε. Ή μετάνοια εἰ- ναι τό ἀντίδοτο καὶ τό ἀντίθραρο σέ ὅλη αὐτή τίν ἀποστασία, σέ ὅλη αὐ- τή τίν πνευματική στῆψι. Ή ὁδός τῆς ἀγιότητος εἶναι τό ἀντίθραρο στήν ἀποστασία.

΄Ο ἕιδος ὁ Θεός μᾶς ἔδειξε τόν δρόμο. Ήλθε στήν γῆ, ἔγινε ἄνθρω- πος, ἔζησε μαζί μας, ἔπαθε, ἀπέθανε, καὶ τίν τρίτη ἥμέρα ἀνέστη ἐκ νε- κρῶν γιά τήν σωτηρία μας, «*ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν*» (Α' Πέτ. β' 21), δείχνοντάς μας δηλαδή μέ τήν παναγία ζωή Του τόν δρόμο πού ὅδηγε στήν Αγάπη, πού ὅδηγε στήν Ζωή τήν αἰώνιο.

Αὐτόν τόν δρόμο καλούμαστε καὶ ἐμεῖς νά ἀκολουθήσουμε.

Αὐτόν τόν δρόμο ἀκολούθησαν οἱ «Άγιοι τῆς Πίστεώς μας.

΄Ας «προευτρεπίσωμε», λοιπόν, τόν «ἔσω ἄνθρωπον», γιά νά ὑποδε- χθῇ τόν Λυτρωτή μας, πού μᾶς ἔξαγόρασε ἀπό τήν ἀμαρτία καὶ μᾶς ἔκα- νε «καινόν ἄνθρωπον», καινούριο ἄνθρωπο (΄Ἐφ. δ' 24). Έτοις «εὐτρεπί- σωμε τό σπίλαιο» τῆς ψυχῆς μας ἀρνούμενοι «τήν ἀσέβεια καὶ τίς κοσ- μικές ἐπιθυμίες» καὶ κάθε μολυσμό «σαρκός καὶ πνεύματος», γιά νά τό προσφέρωμε ἔτσι στόν Κύριό μας.

΄Ο Κύριος ἐτέχθη καὶ ἐπλήρωσε τά σύμπαντα μέ τήν θεϊκή Του εὐ- ώ- δία. Έτοις «προευτρεπίσωμε τήν ζωή Του μέ τήν σύμφωνη μέ τίς ἐντολές Του ζωή μας.

΄Αρχιμανδρίτης ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Καθηγούμενος Ιερᾶς

Κοινοβιακῆς Μονῆς

΄Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους

‘Από τόν «Εὐεργετινό»
ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΕΙΑΣ

Α΄ ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ

Ἴπε ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος ὅτι ἀπό τό νά φιλοξενεῖς ξένους, μεγαλύτερη ἀξία ἔχει νά ξενιτεύεσαι ὁ ἕδιος γιά τό Θεό.

2) Ρώτησε κάποτε ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος τόν Ἀββᾶ Λούκιο καί τοῦ εἶπε: — Ἡ ψυχή μου ἐπιθυμεῖ τήν ξενιτεία. Καί τοῦ ἀπάντησε ὁ Γέροντας: — Εάν δέν συγκρατήσεις τή γλώσσα σου, δέν θά είσαι ξένος ὅπουδηποτε καί ἄν πᾶς καί ἐδῶ λοιπόν συγκράποσε τή γλώσσα σου καί θά είσαι ξένος.

3) Εἶπε κάποτε κάποιος γέροντας: — Ἄν κάποιος μοναχός γνωρίζει κάποιο τόπο, ὃ ὅποιος διαθέτει πνευματική προκοπή καί ἔξαιτίας τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν δέν πηγαίνει ἐκεῖ, τότε αὐτός ὁ μοναχός δέν πιστεύει ὅτι ὑπάρχει Θεός.

4) Ἔνας ἀδελφός ρώτησε κάποτε κάποιο γέροντα λέγοντας:

— Γιατί, Πάτερ, ή δική μας ή γενεά δέν μπορεῖ νά κρατήσει καί νά διατηρήσει τήν ἀσκηση τῶν Πατέρων;

— Διότι δέν ἀγαπᾶ τόν Θεόν, οὕτε φεύγει ἀπό τούς ἀνθρώπους, οὕτε μισεῖ τά ὄλικά ἀγαθά τοῦ κόσμου· διότι στόν ἀνθρώπο ο ὅποιος φεύγει ἀπό τούς ἀνθρώπους καί τά ὄλικά ἀγαθά, αὐθόρμητα ξεκινᾶ σέ αὐτόν ή κατάνυξη καί ή ἀσκηση. Ὁπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος ὃ ὅποιος θέλει νά σβήσει τήν ἀναμμένη φωτιά ἀπό τό χωράφι του, ἐάν δέν προλάβει νά κόψει τήν ὕλη πού βρίσκεται μπροστά ἀπό τή φωτιά, δέν θά μπορέσει νά σβήσει τή φωτιά, ἔτσι καί ὃ ἀνθρωπος ἄν δέν φύγει σέ τόπο στόν ὅποιο μέ κόπο θά βρίσκει ἀκόμα καί τό ψωμί του, δέν μπορεῖ νά ἀποκτήσει τήν ἀσκηση. Διότι ή ψυχή κάτι πού δέν βλέπει δέν τό ἐπιθυμεῖ γρήγορα.

5) Ρώτησε κάποτε κάποιος ἀδελφός τόν Ἀββᾶ Σισών καί τοῦ εἶπε: — Τί εἶναι πάτερ ή ξενιτεία; Καί τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας: — Τό νά σιωπᾶ καί τό νά μήν ἔχει δικά του πράγματα ὃ ξενιτεύων, ὅπου καί ἄν πάει. Αὐτή εἶναι ή ἀληθινή ξενιτεία.

6) Κάποιος ἀδελφός ρώτησε κάποιο γέροντα λέγοντας:

— Ποιό εἶναι τό ἔργο τῆς ξενιτείας;

— Γνωρίζω κάποιο ἀδελφό, ὃ ὅποιος περιφερόμενος στήν ξενιτεία, βρέθηκε στήν ἐκκλησία καί κατά σύμπτωση προσφερόταν φαγητό καί κάθισε στήν τράπεζα γιά νά φάει μαζί μέ τούς ἀδελφούς. Τότε εἶπαν κάποιοι ἀδελφοί: — Ποιός τόν κράτησε καί αὐτόν γιά νά φάει; Καί τοῦ εἶπαν: — Σήκω καί πήγαινε ἔξω. Ἀφοῦ, λοιπόν, αὐτός σπικώθηκε, βγῆκε

ἔξω. Κάποιοι ἀλλοι ἀδελφοί τόν λυπήθηκαν καί ἀφοῦ στοκώθηκαν τόν ἔφεραν μέσα καί μετά ἀπό αὐτό τόν ρώτησαν: — Ἀραγε τί αἰσθάνθηκες ἀπό τό γεγονός ὅτι διώχθηκες ἔξω καί ἀκολούθως ἤλθες μέσα ξανά; Καί τότε αὐτός τούς ἀποκρίθηκε: — Σκέφτηκα ὅτι εἶμαι ὅπως ἔνας σκύλος, ὁ ὄποιος ὅταν διωχθεῖ φεύγει καί ὅταν κληθεῖ ἔρχεται.

7) Κάποιος ἀπό τούς πατέρες διηγήθηκε τό ἔξῆς: ὅτι κάποτε εἶχε γείτονες δύο ἀδελφούς, ὁ ἔνας ἦταν ξένος καί ὁ ἄλλος ντόπιος. Ὁ μέν ξένος ἦταν λίγο ἀμελής, ἐνῶ ὁ ντόπιος ἦταν πολύ σπουδαῖος. Συνέβη δέ ὁ ξένος νά πεθάνει νωρίτερα. Ὁ Γέροντας, ἐπειδή ἦταν διορατικός, εἶδε πλῆθος Ἀγγέλων νά ὀδηγοῦν τήν ψυχή του καί μόλις ἔφτασε στόν οὐρανό καί πλοιάζε νά εἰσέλθει, ἄρχισε νά γίνεται γιά αὐτόν συζήτηση. Τότε λοιπόν ἀκούστηκε ἀπό πάνω μιά φωνή ἥ όποια ἔλεγε: — Εἶναι φανερό ὅτι ἦταν λίγο ἀμελής, γιά χάρη ὅμως τῆς ζενιτείας του ἀνοίγει του. Ἐπειτα πέθανε καί ὁ ντόπιος καί κατά τόν χρόνο τοῦ θανάτου του προσῆλθαν ὄλοι οἱ συγγενεῖς του. Καί εἶδε ὁ Γέροντας ὅτι δέν φαινόταν πουθενά κανένας Ἀγγελος καί ἀπόρησε. Καί γονάτισε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγοντας: — Κύριε, πῶς ὁ ξένος, ὁ ὄποιος ἦταν τόσο ἀμελής, ἔτυχε τέτοιας δόξης, ἐνῶ αὐτός ὁ τόσο σπουδαῖος δέν ἀξιώθηκε τίποτε; Τότε ἀκούστηκε πρός αὐτόν μιά φωνή ἥ όποια εἶπε: — Αὐτός ὁ σπουδαῖος καί ἐπιμελής, ὅταν ἤλθε ἥ ὥρα νά ἀποθάνει, ἀνοίξε τά μάτια του καί εἶδε τούς συγγενεῖς του νά κλαίουν καί παρηγορήθηκε ἥ ψυχή του ὁ δέ ξένος παρόλο πού Ἠταν ἀμελής, ἐντούτοις δέν εἶδε κανένα ἀπό τούς συγγενεῖς του καί ἀφοῦ ἀναστέναξε, ἔκλαψε· γι' αὐτό καί ὁ Θεός τόν παρηγόρησε.

B'. ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

Δέν θά ἐπιθυμήσει ἥ ψυχή νά χωριστεῖ ἀπό τό σῶμα, ἃν δέν καταφέρει νά γίνει ἀδιάφορη πρός τόν κόσμο τοῦτο. Διότι ὄλες οἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος ἀντιστρατεύονται τήν πίστη, ἐπειδή αὐτές οἱ αἰσθήσεις συνδέονται μέ τά παρόντα, ἐνῶ ἥ πίστη ὑπόσχεται μόνο τήν πολυτελεία τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Ἀρμόζει, λοιπόν, σέ αὐτόν πού ζενιτεύει καί ἀγωνίζεται νά μήν θυμᾶται ποτέ ὅμορφα καί σκιερά δέντρα, ἥ τρεχούμενες πτυχές, ἥ διάφορους κήπους, ἥ πολυτελεῖς κατοικίες ἥ καί συγγενεῖς σχέσεις, ούτε ἃν τύχει νά ἀναπολεῖ πανηγυρικές τιμές, ἀλλά νά χρησιμοποιεῖ μέ εὐχαρίστηση τά ἀναιγκαῖα καί νά θεωρεῖ τήν ζωή ὡσάν μιά ξένη δόδο ἀπομακρυσμένη ἀπό πᾶσα σαρκική διάθεσην. Διότι μόνο ἃν περιορίσουμε μέ αὐτό τόν τρόπο τή διάνοιά μας, θά τήν ἐπιστρέψουμε ὅλοκληρη στά χνάρια τῆς αἰώνιας ζωῆς. Διότι ἥ ὅραση καί ἥ γεύση καί οἱ ὑπόλοιπες αἰσθήσεις, ἀπομακρύνουν τή σκέψη τῆς καρδίας, ὅταν τίς χρησιμοποιοῦμε πέραν τοῦ μέτρου.

Πρώτη ἥ Εὔα φανερώνει αὐτό τό πράγμα· διότι ὡς τήν ώρα πού δέν ἐπρόσεξε ἐκείνη στό δέντρο τῆς παραγγελίας, μέ ἐπιμέλεια θυμόταν τό θεϊκό πρόσταγμα, γι' αὐτό ἀκριβῶς σάν νά σκεπαζόταν μέ τά φτερά τοῦ

θεϊκοῦ ἔρωτα, ἀγνοοῦσε ἐκεῖ ἀκόμα καὶ τῇ γυμνότητά της. Ἐπειδή δὲ ὅμως εἶδε τό ξύλο (δέντρο) μέ εὐχαρίστησε καὶ τό ἄγγιξε μέ πολλή πρός αὐτό ἐπιθυμία καὶ στί συνέχεια μέ κάποια ἐνεργή ἕδονή γεύτηκε τόν καρπό του, ἀμέσως ως γυμνή, καταλήφθηκε ἀπό διάθεση πρός σωματική σχέση καὶ ἀφοῦ συνένωσε στό πάθος ὅλη της τίν ἐπιθυμία, παραδόθηκε στίν ἀπόλαυση τῶν παρόντων, ἐμπλέκοντας στό πταῖσμα της καὶ τόν Ἀδάμ, ἐξ αἵτιας τῆς εὐχάριστης ὁψης τοῦ καρποῦ. Μετά ἀπό αὐτό, λοιπόν, μέ δυσκολία ὁ ἀνθρώπινος νοῦς μπορεῖ νά θυμᾶται τό Θεό ἢ τίς ἐντολές Του. Ἐμεῖς, λοιπόν, ἀναφερόμενοι πάντοτε στό βάθος τῆς καρδίας μας μέ ἀκατάπαυστη μνήμη Θεοῦ ἂς διάγουμε ως τυφλοί τόν ἀπατηλό τοῦτο βίο. Διότι γνώρισμα τῆς πραγματικῆς πνευματικῆς φιλοσοφίας εἶναι νά διαφυλάττεις πάντοτε τά μάτια σου νά μήν ἀγαποῦν τίποτε ἀπό αὐτά πού βλέπουν. Αὐτό μάλιστα μᾶς διδάσκει καὶ ὁ πολύπειρος Ἰώβ λέγοντας: «Ἄν δέ ἡ καρδία μου ἀκολούθησε τόν ὄφθαλμό μου· τοῦτο εἶναι γνώρισμα καὶ ὑπόθεση τέλειας ἐγκράτειας».

· Απόδοση στή Δημοτική: ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΟΛΕΑΣ
Θεολόγος

Παναγιώτη Μ. Σωτήρχου

Ο ΑΓΙΟΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ ΜΑΣ ΠΡΟΤΡΕΠΕΙ: ΟΠΟΙΟΣ ΚΙ ΑΝ ΕΙΣΑΙ ΤΡΕΧΑ...

ιά ἀνάμνηση, ἔνα μνημόσυνο, μιά διδασκαλία. Ὁ λόγος γιά τόν περίφημον Γέροντα Πορφύριο τόν Καυσοκαλυβίτην, πού δέχονταν τούς ἐπισκέπτες του μέσα στήν κάσα ἐνός παλιοῦ λεωφορείου, χωρίς ρόδες, καί τό εἶχε μετατρέψει σέ Κελλί καί μέσα ἐκεῖ ζοῦσε χειμῶνα - καλοκαίρι. Ἐκεῖ τόν πρωτογνώρισα καί εἶχα κάποιες σημαντικές συννομιλίες μαζί του. Μιλοῦσε πάντα γιά τόν Χριστόν, σάν νά μιλοῦσε γιά τόν ἀέρα, πού ἀναπνέουμε γιά νά ζήσουμε. Ὁ Χριστός ἦταν ἡ πρώτη καί ὅλοκληρωτική ἀγάπη του καί αὐτή ἡ ἀγάπη του τόν ἀνέδειξ Ἀγιον ἀληθινόν, μέ πλήθος χαρίσματα καί δυνάμεις διορατικές, προορατικές, θαυματουργικές καί ἄλλες καί ὅταν ἀκόμα βρισκόταν στήν γῆ καί ζοῦσε ἀνάμεσά μας.

Κάθε του λόγος ἦταν καί μιά πολυσήμαντη διδασκαλία. Θυμοῦμαι, ὅταν τόν ἐρώτησα περί προσευχῆς, ὅταν τήν δεκαετία τοῦ 1980 ἐτοίμαζα τό «Ὀρθόδοξον Προσευχητάριον» καί ζήτησα τήν γνώμην του, ἥξερε ὅμως ὅτι γνώριζα καί μιλοῦσα μέ τόν Γέροντα Σίμωνα, μεγάλον ἀθλητήν τῆς προσευχῆς, μοῦ εἶπε:

— ‘Υπάρχει ἄνθρωπος, πού ὅταν ὑψώντη τά χέρια του σέ προσευχή σκεπάζει ὅλη τήν Ἀθήνα μέ τά χέρια του. Κι αὐτός δέν εἶναι πολύ μακρυά.

‘Εννοοῦσε τόν Γέροντα Σίμωνα, πού ἦταν Ἡγούμενος στήν Μονή τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος στόν Ὑμηττό. Ἡθελε νά μοῦ πῆ, μέ ἔμμεσον τρόπον, ὅπως συνήθιζε, ὅτι ὅλα ὅσα γίνονται μέ ἀγάπην φθάνουν στόν θρίαμβο. Γιατί δέν πρέπει νά προσευχόμαστε μόνον γιά τόν ἑαυτόν μας, ἀλλά γιά ὅλον τόν κόσμον. Ὁ θρίαμβος τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ συνάντηση μέ τόν Χριστό, ἀφοῦ ὁ Χριστός εἶναι ὁ τελικός σκοπός καί ὁ προορισμός μας σέ αὐτόν τόν κόσμον. Γι’ αὐτό καί μιλοῦσε συνεχῶς γιά τόν Χριστόν, πού εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ συμπόνια καί ἡ αἰώνια ζωή. Ἡ ἀπερίγραπτη ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ γιά ὅλους μας εἶναι ἡ μόνη δύναμη, πού θά μᾶς σώση, ὅταν τόν ἐπικαλούμεθα ὅλοψύχως. Καί αὐτήν τήν ἀνάμνηση θέλω νά καταθέσω ἐδῶ, σάν ἐλάχιστον μνημόσυνον καί σάν διδασκαλία, στόν μεγάλον δάσκαλον μας, πού ὅτι κι ἂν ἔλεγε ύπηρχε πάντα ὁ Χριστός καί ἡ ἀγάπη, τά ὅποια ποτέ δέν ξεχωρίζουν. Χωρίς ἀγάπη, ἔλεγε, δέν ύπάρχει Χριστός, ὅπως καί χωρίς Χριστόν δέν ύπάρ-

χει ἀληθινή ἀγάπη.

Σέ μια τέτοια σύναξη μέ πιστούς, πού τόν ἐπισκέπτονταν καθημερινά, ἔλεγε:

— «Τόν Χριστόν νά τόν αἰσθανόμαστε σάν φίλο μας. Γιατί εἶναι φίλος μας. Τό βεβαιώνει ό ἵδιος, ὅταν λέγει: «΄Υμεῖς φίλοι μού ἔστε...». Σάν φίλο νά τόν ἀτενίζουμε καί νά τόν πλησιάζουμε. Πέφτουμε; Ἀμαρτάνουμε; Μέ οἰκειότητα, ἀγάπη καί ἐμπιστοσύνη νά τρέχουμε κοντά του, ὅχι μέ φόβο ὅτι θά μᾶς τιμωρήσῃ, ἀλλά μέ θάρρος, πού θά μᾶς τό δίνη ή αἰσθηση τοῦ φίλου. Νά τοῦ ποῦμε: «Κύριε, τό ἔκανα, ἔπεσα, συγχώρεσέ με». Ἀλλά συγχρόνως νά αἰσθανόμαστε ὅτι μᾶς ἀγαπάει, ὅτι μᾶς δέχεται τρυφερά μέ ἀγάπη καί μᾶς συγχωρεῖ. Νά μή μᾶς χωρίζη ἀπό τόν Χριστόν ή ἀμαρτία. Ὅταν πιστεύουμε πώς μᾶς ἀγαπάει καί τόν ἀγαποῦμε, δέν αἰσθανόμαστε ξένοι καί χωρισμένοι ἀπό Αὐτόν, οὔτε ὅταν ἀμαρτάνουμε. Ἐχουμε ἔξασφαλίσει τήν ἀγάπη του καί ὅπως καί νά φερθούμε, ξέρουμε ὅτι μᾶς ἀγαπάει!».

Αὐτή ἦταν ή διδασκαλία καί προτροπή τοῦ σοφοῦ Γέροντα σέ ὅλους μας. Ὁλοι νά τρέχουμε κοντά στόν Χριστό, ὅσον ἀμαρτωλοί καί ἄν εἴμαστε. Νά τρέχουμε κοντά του, ὅπως θά τρέχαμε κοντά στόν καλύτερόν μας φίλον, πού μᾶς ἀκούει, χωρίς νά μᾶς παρεξηγήσῃ, πού θά μᾶς συμβουλέψῃ καί προπαντός θά μᾶς βοηθήσῃ ἀληθινά γιά νά λύσουμε τό πρόβλημα, πού μᾶς ἀπασχολεῖ. Καί ή ἀμαρτία δέν εἶναι ἔνα ἀπλό πρόβλημα, ἀλλά ἔνας ἀμεσος κίνδυνος, πού μᾶς ἀπειλεῖ μέ τόν πνευματικό θάνατον, ὅσον καί ἄν πολλοί δέν τό καταλαβαίνουν καί συνεχίζουν νά ἀμαρτάνουν.

Νά, γιατί ό θεοφράτιστος Γέροντας μᾶς συμβουλεύει νά τρέχουμε κοντά στόν Χριστόν, ὅχι μέ τόν φόβον ὅτι θά μᾶς τιμωρήσῃ, ἀφοῦ ὅλοι μας εἴμαστε ἀμαρτωλοί, ἀλλά μέ τό θάρρος, πού μᾶς δίνει «ή αἰσθηση τοῦ φίλου», ὅπως ἔλεγε ὁ ταπεινός Γέροντας, γιά νά μᾶς γλυτώσῃ ἀπό τόν πνευματικόν, τόν αἰώνιον θάνατον, τόν «ἀθάνατον θάνατον», ὅπως τόν ὄνομάζουν οἱ «Ἄγιοι Πατέρες».

Τρέχα, λοιπόν, ὅποιος κι ἄν εἴσαι, τρέχα κοντά στόν Χριστό μέ μιά προσευχή, γιά νά σοῦ δώσῃ τό «μέγα ἔλεος» τῆς μετανοίας, διότι μόνον ό Χριστός μπορεῖ καί θέλει νά μᾶς σώσῃ, ἀρκεῖ νά τό ζητήσουμε εἰλικρινά καί ὀλόψυχα, ὅπως ἔγινε μέ τόν ληστή, πού σταυρώθηκε μαζί του. «Μνήσθητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου». Ὁ Χριστός μπορεῖ καί θέλει νά μᾶς σώσῃ. Ἀρκεῖ νά τό ζητήσουμε ὀλόκαρδα. Γιατί εἴμαστε πάντοτε ἔλευθερα πλάσματα κι ἐμεῖς ἀποφασίζουμε...

Καθώς γράφω τοῦτες τίς γραμμές γιά τόν ἀληθινότον Γέροντα Πορφύριον, θυμάμαι μιάν ἄλλη διδασκαλία του γιά τήν ἀπόλυτη ὑπακοή, πού πρέπει νά ἔχει ό πιστός στό θεϊο θέλημα. Ἐλεγε:

— Ἐμένα ό Θεός καί στήν Κόλαση νά μέ στείλη, θά τρέξω εύχαριστως, γιατί μόνον Ἐκεῖνος γνωρίζει ποῦ εἶναι τό καλό μου.

Ἡ ὑπακοή στὸν Θεό εἶναι τό ὑπόβαθρον καὶ τό στήριγμα τῆς ἀγάπης. Γιατί, ὅπως προαναφέρθηκε, ὁ Χριστός μπορεῖ καὶ θέλει «πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α΄ Τιμ. β' 4). Τίνι ἴδια ἀλήθειαν, πού εἶπε ὁ Γέροντας Πορφύριος, τὴν διετύπωσε καὶ ὁ μεγάλος ὄρθδοξος Ρῶσος συγγραφέας Φ. Ντοστογιέβσκυ, λέγοντας ὅτι:

— Ἐάν ἔβαζαν ἀπό τίνι μιά μεριά τίνι ἀλήθεια τοῦ κόσμου τούτου καὶ ἀπό τίνι ἄλλην τίνι ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ, ἐγώ θά πήγαινα μέ τόν Χριστόν, διότι ὁ Χριστός εἶναι ἥ μόνη ἀλήθεια καὶ ὁ κόσμος εἶναι τό ψέμα τῆς ματαιότητος.

Καί αὐτό τό ξέρουν καλά ὅσοι πιστεύουν καὶ ἀγαποῦν τόν Χριστόν. Σύντομη ἥ ἀναφορά μας στόν Ὅσιον Γέροντα Πορφύριον τόν Καυσοκαλυβίτην, ὡς μνημόσυνον εὐγνωμοσύνης, καὶ κλείνουμε τίς λίγες αὐτές γραμμές, μέ τίνι προτροπήν του:

— Ὁποιος κι ἄν εἶσαι τρέχα στόν Χριστόν!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Μ. ΣΩΤΗΡΧΟΣ
Δημοσιογράφος, Συγγραφέας

ΔΙΔΑΧΕΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ

ί ἄνθρωποι σήμερα γίνονται σάν ρομπότ. Σταματᾶ ἥ κρίση. Μόνο αὐτοί πού ἀσχολοῦνται με ἔρευνα θά ἔχουν κρίση, οἱ ὑπόλοιποι θά γίνουν σάν μπκανές.

* * *

Ἐπειδή εῖναι ἀνθρωπίνως ἀδύνατο νά διορθωθῆ ἥ κατάσταση, θά ἐπέμβη ὁ Θεός. Θά γίνη φανερή ἥ ἐπέμβασή Του. Μετά ὁ κόσμος θά zntā νά μάθη γιά τόν Θεό. Θά ἔλθουν καλές ἡμέρες. Ἐκεῖ θά δῆτε ίσότητα καί δημοκρατία.

* * *

Δέν πρέπει νά ὑπάρχη ταραχή, ὅ,τι κι ἂν συμβαίνη. Νά κάνωμε προσευχή καί νά zntāμε συγχώρηση γιά τίς ἀμαρτίες μας.

* * *

Ἡ ἀγάπη δέν κουράζει. (”Οταν δηλαδή κάποιος καταβάλλει κόπους γιά νά βοηθήσῃ κάποιους δέν αἰσθάνεται κούραση, διότι τό κάνει ἀπό ἀγάπη).

* * *

Νά ἀξιοποιῆτε τόν χρόνο σας μέ μελέτη καί αὐτοσυγκέντρωση, γιά νά μήν τόν ἐκμεταλλεύεται ὁ πειρασμός.

* * *

Τρόμαξε ἥ γάτα, γιατί χάλασε ὁ λογισμός. Πῆγα νά τίν δώσω ψωμί καί νόμιζε ὅτι εῖναι πέτρα, γιατί πρίν λίγες μέρες τίν xtpose μέ πέτρα ἔνας ξυλοκόπος.

* * *

Μέ διδάσκουν περισσότερο οἱ πιώσεις, παφά οἱ διδασκαλίες καί ἥ zwn τῶν Ἁγίων. ”Οπως ὅταν συναντήσωμε ἔνα τρακαρισμένο αὐτοκί-

νητο μέ τραυματίες, αὐτό μᾶς διδάσκει περισσότερο ἀπό τίς πινακίδες τῆς τροχαίας.

* * *

΄Από τά δικά μας λάθη καί τά συντρίμμια, ὁ καλός Θεός οἰκονομεῖ ὅστε νά βγαίνη κάτι καλό.

* * *

Εἶναι ἔνας Θεός, τρία πρόσωπα. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ σαρκάθηκε καί ἦταν οἰκονομία Θεοῦ γιά νά δοῦμε τόν Θεό, γιατί δέν μπορούσαμε νά τόν δοῦμε καί κατέβηκε ὡς ἄνθρωπος. Καί τό ᾧ Αγιο Πνεῦμα ἦταν τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, πού παρουσιάστηκε σάν περιστέρι.

* * *

΄Ελειψε σήμερα ἥ πίστη, ἀλλά καί ἥ σκληραγωγία.

* * *

Πρέπει νά λέγεται ἥ εὔχη καί μέ μικρές καί μέ μεγάλες μετάνοιες. Όλόκληρη ἀγρυπνία μπορεῖ νά βγάλη κανείς μέ μικρές καί μεγάλες μετάνοιες. Γονατίζομε λίγο καί συνεχίζομε μέ μετάνοιες καί εὔχη. Τό πρωΐ μποροῦμε νά πάμε στίν δουλειά.

* * *

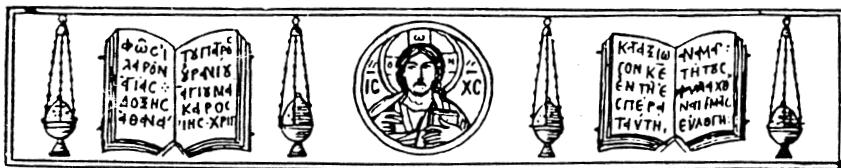
Σήμερα οἱ ἄνθρωποι δέν καταλαβαίνουν (δέν μετανοοῦν, δέν συνέρχονται). Πρέπει νά τούς κτυπήστη ὁ διάβολος μέ τά κέρατα.

* * *

Κανείς, ὅταν δέν ἔχη πνευματική ζωή, κατανύσσεται μόνο ἀπό μιά θαυματουργή εἰκόνα. Μετά ὅταν καλλιεργῆται πνευματικά, τότε ὅλα τά βλέπει σάν εὐλογία Θεοῦ, βλέπει ἔνα κλαδάκι, τό χαϊδεύει, λέγει κι αὐτό εἶναι εὐλογία Θεοῦ καί δέν τό καταστρέφει.

* * *

΄Ο Χριστός συγκινεῖται καί μέ τίς παραμικρές θυσίες, πού βασικά ὠφελοῦν ἐμᾶς κι ἀμέσως μᾶς βοηθᾶ.

Γεώργιου Κάκκουρα
ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΒΗΧΙΑΝΟΣ

 τό χωριό Ἀνάγυια, πού βρίσκεται κοντά καί νοτιοδυτικά τῆς Λευκωσίας, ὑπάρχει μικρός ναός ἀφιερωμένος στούς Ἅγιους Νόμωνα καί Βηχιανό. Ὁ ναός αὐτός ἔπειταν ὁ μοναδικός ἀφιερωμένος στὴν μνήμην τῶν δύο αὐτῶν Ἅγιών Κύπρου καί παντηγυρίζει στὶς 11 Δεκεμβρίου. Τά τελευταῖα χρόνια, (μέ επικεφαλής τότε, τὸν στήμερα μακαριστό ἵερεα Νικόλαο Χατζηνικολάου), οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ ἀνήγειραν μεγαλόπρεπο ναό στὸ ὄνομα καί πάλιν τῶν δύο τοπικῶν ὁσίων Νόμωνα καί Βηχιανοῦ. Ὁ ναός ἐγκαινιάσθηκε («μυρώθηκε») τὸ 2009.

Ποιοί εἶναι αὐτοί οἱ Ἅγιοι, πότε καί ποῦ ἔζησαν; Λιγοστά εἶναι τὰ στοιχεῖα πού γνωρίζουμε γι' αὐτούς. Τά δόσα ξέρουμε τά ἀντλοῦμε ἀπό τὸ σύντομο συναξάρι τῆς Ἀκολουθίας τους καί ἀπό τὴν τοπικὴν προφορικὴν παράδοσην. Γιά νά ἀκριβολογοῦμε ὅμως ἡ Ἀκολουθία πού σώζεται, ἀναφέρεται μόνο στὸν Ἅγιο Νόμωνα καί ἔχουν, μεταγενέστερα, μόνο κοινό τὸ Ἀπολυτικίο τους. (Ἡ Ἀκολουθία εἶναι ἔνα καλοδιατηρούμενο ἀντίγραφο τοῦ 1870 ἀρχαιότερης Ἀκολουθίας, τὸ ὅποιο διέσωσε ὁ γνωστός καί ἀπό ἄλλες Ἀκολουθίες «Παπά Χριστόδουλος ἀπό τὴν Μαλούντα»).

Πάντως, ὅμως, τό εἰκόνισμα σεβασμοῦ τῶν δύο Ἅγιών, στὸν κοινό ναό τους στὰ Ἀνάγυια - καλό δεῖγμα τοπικῆς τέχνης τοῦ 17ου αἰῶνα - εἰκονίζει καί τούς δύο Ἅγιους μαζί ὡς Ὁσίους Γέροντες, κρατώντας εἰλιτάρια μέ επιγραφές ἀπό τὴν μοναστική καί ἀσκητική γραμματεία.

Καί πάλιν ὅμως θά πρέπει νά σημειώσουμε πώς τό ἀξιοπερίεργο εἶναι ὅτι, τοῦ Ὁσίου Βηχιανοῦ διασώζονται ἀρχαιότερες τοιχογραφίες καί εἰκονίσματα σὲ πολλούς ναούς τῆς Κύπρου, πού τὸν παριστάνουν μόνο του, ὅπως στό ναό τοῦ Ἅγιου Δημητριανοῦ Ἰδαλίου (1313) ἢ στὸν Σταυρό Ἅγιασμάτι Πλατανιστάσας (1466), Ἅγιο Σωzόμενο Γαλάτας (1514) κ.ἄ. Ὁ ἀγνωστος στούς Κυπρίους χρονογράφους καί τούς συναξαριστές Ὁσιος Βηχιανός κατά παρόκηπον τοῦ ὄνοματός του, ὅπως φαίνεται, θεωρεῖται ἀπό τούς πιστούς ὡς Ἅγιος πού θεραπεύει τό βήκα καί κατ' ἐπέκταση ἀρρώστειες τοῦ ἀναπνευστικοῦ. (Στὸν τοπικὸν παράδοσην ἀναφέρεται καί ὡς Βησσιανός).

Στίν τοπική ἀγιολογική παράδοση μερικοί ταυτίζουν τὸν Ἅγιο Βηχιανό μέ τὸν Ἅγιο Γεννάδιο. Θεωρεῖται τό «Βηχιανός» ὡς ἐπίθετο τοῦ Ἅγιου Γενναδίου, ὁ ὅποιος καί αὐτός θεραπεύει τὸν «κατάρρουν», δηλ.

τή ροή τῆς μύτης. [“Ο “Άγιος Γεννάδιος ύπηρξε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀπό το 458-471. ”Ομως συνδέεται καί μέ τίν τοπική, κυπριακή ἐκκλησιαστική παράδοσην. Τό πᾶς, διασώζεται, μάλλον μοναδικά, στό τοῦ «Νεοφύτου Πρεσβυτέρου Μοναχοῦ καί Ἐγκλείστου, Ἐγκώμιον κεφαλαιῶδες εἰς τὸν Ἀγιον Πατέρα ἡμῶν Γεννάδιον Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, καί περὶ τῆς αὐτοῦ ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς καί διατί τὸ τίμιον αὐτοῦ λειψανον οὐκ ἀνεκομίσθη πρός τὸν Βασιλεύουσαν Πόλιν». Στά Μηναῖα λειτουργικά βιβλία, ὅμως ἀλλά καί στό Συναξαριστή τῆς Κωνσταντινούπολης (11ος αἰώνας;) ἥ μνήμη τοῦ Ἀγίου Πατριάρχη Γενναδίου καταγράφεται στίς 17 Νοεμβρίου. ”Ο “Άγιος Νεόφυτος σημειώνει ὅτι ὁ Γεννάδιος «τῷ Κυρίῳ τό πνεῦμα παρέδωκε κατά τὴν εἰκάδα (δηλ. στίς 20) τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς». Μήπως λοιπόν πρόκειται γιά ἄλλο τοπικό “Άγιο τῆς Κύπρου μέ τό ἴδιο ὄνομα Γεννάδιος τοῦ ὄποιου ἥ μνήμη πέρασε στὴ λήθη καί ἔτσι ταυτίστηκαν οἱ δύο “Άγιοι; Μόνο ύποθετικά μποροῦμε νά μιλοῦμε γι’ αὐτό. Ἀλλά, καί ἂν πρόκειται ὅντως γιά ἔτερο Γεννάδιο, νά εἶναι μήπως ὁ “Οσιος Κύπριος Γεννάδιος τό ἔνα καί τό αὐτό πρόσωπο μέ τὸν “Άγιο Βηνιανό; ”Αγνωστο].

“Οσον ἀφορᾶ τὸν Ἀγιο Νόμωνα γνωρίζουμε ἀπό τὸ Συναξάρι του πώς: «Οὗτος ὁ θαυμάσιος καί ἀληθῶς δοῦλος τοῦ Θεοῦ Νόμων ἦτον γέννημα καί θρέμμα ταύτης τῆς πολυφύρμου νήσου Κύπρου». Στίν Ἀκολουθία του μάλιστα χαιρετίζεται ὡς: «‘Οσίων ἐγκαλλώπισμα, Νόμων παμμικάριστε, τῆς Κύπρου τό θρέμμα...».

‘Ο Νόμων «ἀπό νεότητος αὐτοῦ τὸν κόσμον καταλιπών, ἐν ἐρήμοις καί ὅρεσι διαιτώμενος καί εὑρών τι σπίλαιον καί εἰς αὐτό κατοικήσας τὸν μονήρη βίον διήρχετο εἰς προσευχάς καί ἀκαταπαύστους δεήσεις σχολάζων». Στίν Ἀκολουθία του προσδιορίζεται ἐπακριβέστερα ὁ τόπος τῆς ἀσκήσεως καί τῆς μετανοίας του μέ τὰ λόγια: «Σύ γάρ φυγαδεύων τὸν Ταμασέων οἰκίσας».

Οι ἀσκητικοί του ἀγῶνες ὑπῆρχαν ὑπέρμετροι τῆς ἀνθρώπινης φύστης, μέ δάκρυα καί στεναιγμούς διεπέρασε τό βίο του, ἔζησε εὔσεβοφρόνως, μέ προσευχή καί σωφροσύνη, ἐξάσκησε τὴν ἐγκράτεια καί κάθε ἀρετή.

‘Αναφέρεται πώς «τούς ἔαυτοῦ πόδας οὐκ ἐκάλυψεν ὑποδήμασι πώποτε ἀλλά ἀφείς ἔαυτόν πάντοτε ἀνυπόδητον τῷ κρύει τοῦ κειμῶνος καί τῷ καύσωνι τοῦ θέρους πιεζόμενον». Ἡταν μάλιστα «μέτριος εἰς τὸ σῶμα, ξηρός ὡς ὁ Μέγας Βασίλειος. Εἶχε δέ τὸ γένειον μακρύν ἔως τὴν ὁσφύν αὐτοῦ καί λευκότατον».

Ζώντας ὅλη του τὴν ἀσκητική ζωή κατ’ αὐτό τό θαυμαστό τρόπο, μέ τέτοιους λαμπρούς πνευματικούς ἀγῶνες, κοιμήθηκε χαριτώμενος ἀπό τό Θεό σέ βαθειά γεράματα. Ἡ πάντιμος σορός τῶν λειψάνων του ἔκαμψε ἀπειρά θαύματα σέ ἐκείνους πού μέ πόθο καί εὐλάβεια προσέτρεψαν νά τά ἀσπαστοῦν. Μικρό τεμάχιο τοῦ λειψάνου διασώζεται μέχρι

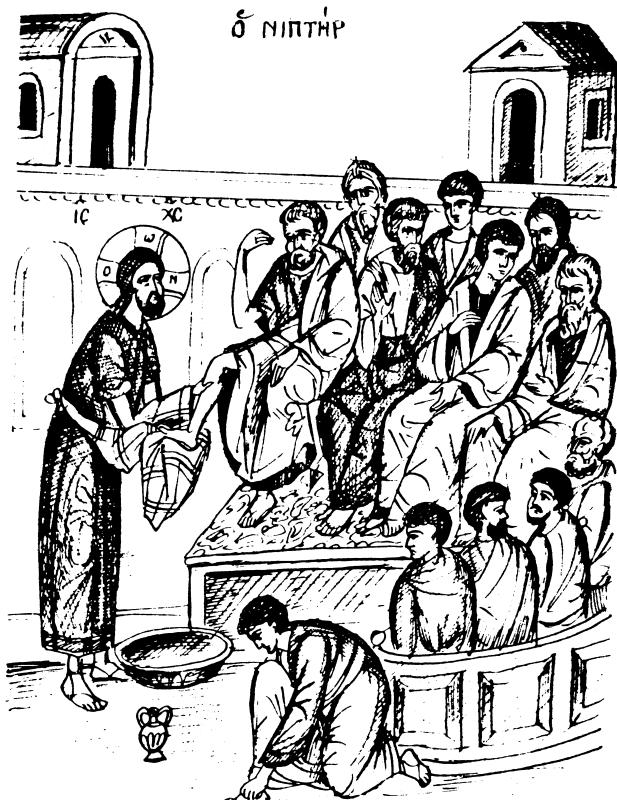
σήμερα στό ναό του.

Καί σήμερα, λοιπόν, τούς κατοίκους αὐτῆς τῆς ἁγίας νήσου Κύπρου, «τῆς Ταμασέας τὸ κλέος, ὁ τῶν Κυπρίων φωστήρ, τῶν θαυματουργημάτων ὁ λαμπρός ἐωσφόρος, Νόμων ὁ μέγας, πάντας ἡμᾶς συγκαλεῖ ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ τοῦ ἱατρεῦσαι τά πάθη τά ψυχικά καί τοῦ σώματος ὁ ἔνδοξος».

1. Ἐντ. Κ. Ἰντιάνου, «Οἱ ἄγιοι Βηχιανός καὶ Νόμων. Ἡ ἀνέκδοτη ἀκολουθία τοῦ ἀγίου Νόμωνα», Κυπριακαί Σπουδαί, 4 (1940), σ. 65–86. Στή σειρά Κύπρια Μηναῖα, τ. Δ', Ἀκολουθίαι Δεκεμβρίου, ἔκδ. Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, 1997, σ. 82–90 περιλαμβάνεται Ἀκολουθία πού ἐπεξεργάστηκε πρός τιμήν καί τῶν δύο Ὁσίων ὁ Θεοχάρης Ε. Σχίζας.

2. Ἀγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, Συγγράμματα, ἔκδ. Ἱερᾶς Βασιλικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Ἀγίου Νεοφύτου, τ. Γ', Πάφος 1999, σ. 408–419.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΚΚΟΥΡΑΣ
Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας

Κωνσταντίνου Κυριακίδη

ΑΓΙΟΣ ΙΩΣΗΦ Ο ΔΙΚΑΙΟΣ, Ο ΜΝΗΣΤΩΡ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Ιλησιάζει, ἀγαπητοί μου ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἢ μεγάλη ἑορτή τῶν Χριστουγέννων. Ἡ μητρόπολη τῶν ἑορτῶν ὅπως ὁνομάζει τὴν Ἑορτήν ὁ ἵερος Χρυσόστομος. Ἡ ἑορτή ὅπου ἑορτάζουμε τὸ μεγάλο θαῦμα τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἀγίας Τριάδος. Καί σέ αὐτό τὸ μεγάλο θαῦμα, σέ αὐτό τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιά τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, ὁ Θεός εἶχε συνεργάτες. Πρῶτα - πρώτα τὴν παρθένο Μαρία. Ἐκείνη, πού τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀπάντησε στὸν ἄγγελο «ἰδού ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτο μοι κατά τὸ ρῆμα σου». Ἄλλος συνεργάτης τοῦ Θεοῦ ὁ ἄγγελος, εἴτε μέ τὸ νά φέρει τὸ καρμόσυνο μήνυμα στὴν παρθένο Μαρία πώς θά γίνει ἢ μητέρα τοῦ Θεοῦ, εἴτε μέ τὸ νά καθιδηγίσει τὸν Ἰωσήφ στίς δύσκολες -ἀλλά ἀνθρώπινες- στιγμές τῶν λογισμῶν, εἴτε νά ἀναγγείλει στούς βοσκούς τὸ μήνυμα τῆς Γεννήσεως, εἴτε νά προειδοποιήσει τὴν οἰκογένεια καὶ τούς μάγους.

Ἐνας ἄλλος συνεργάτης - ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ στὸ θαῦμα τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ Ἰωσήφ. Ὁ ἄγιος Ἰωσήφ ὁ δίκαιος, ἔζησε στὸ μεταίχμιο τοῦ περάσματος ἀπό τὴν Παλαιὰ στὴν Καινὴ Διαθήκη, ἀπό τὸν Νόμο τῆς Χάρης. Ὕπῆρξε πιστός τηρητής τοῦ Νόμου, ὅταν ὅμως ἐμφανίστηκε ἡ καινὴ Χάρις τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐμπιστεύτηκε. Ὁ ἄγιος Ἰωσήφ εἶναι ὁ θετός πατέρας τοῦ Ἰησοῦ. Τό ὄνομα Ἰωσήφ στά ἔβραικά σημαίνει αὐτόν πού ὁ Θεός ἔκανε τέλειο. Ὁ Ἰωσήφ ἦταν ἀπόγονος τοῦ βασιλιά Δαυΐδ, καταγόταν ἀπό τὴν Βηθλεέμ ἀλλά κατοικοῦσε στὴν Ναζαρέτ, ἀσκώντας τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χυλουργοῦ. Ὅταν λοιπόν ἡ Παρθένος Μαρία ἔγινε δεκαπέντε ἐτῶν, οἱ ἱερεῖς τοῦ Ναοῦ προέκριναν ὡς κατάλληλο νά προστατεύσει τὴν Μαρία, τὸν δίκαιο Ἰωσήφ, τὸν μνήστορα. Προσέξτε ὅτι ὁ ἀρραβώνας αὐτός ἦταν μιά εἰδική περίπτωση. Ἡταν ἀπαραίτητος μέσα στά σχέδια τοῦ Θεοῦ, γιά νά καλυφθεῖ ἡ ὑπερφυσική γέννηση τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Ἰωσήφ ποτέ δέν ἔγινε σύζυγος. Ὅταν ἀρραβωνιάστηκε μέ τὴν Μαρία, ἐκεῖνος ἦταν ἥλικιωμένος, χῆρος καὶ μέ παιδιά. Ὁ Ἰωσήφ ἦταν πατέρας ἐπτά παιδιῶν ἀπό ἄλλην γυναίκα. Ἀπό τὰ Εὐαγγέλια γνωρίζουμε τὰ ὄνόματα τῶν υἱῶν του, Ἰάκωβος, Ἰωσής, Σίμων, καὶ Ἰούδας. Ὁ συναξαριστής ὅμως του ἄγιου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτη ἀναφέρει καὶ τά ὄνόματα τῶν θυγατέρων του, τά ὄποια εἶναι Ἐσθήρ, Μάρθα καὶ Σαλώμη. Ὁ Ἰωσήφ λοιπόν,

είναι ό μνηστωρ τῆς Παρθένου καί μετέπειτα κπδεμόνας καί προστάτης της. Ὁ Θεός λοιπόν μέσα στό σχέδιο τῆς θείας οἰκονομίας ἐπέλεξε τόν Ἰωσήφ γιά προστάτη τοῦ Θείου βρέφους, γιατί ἦταν ἀνθρωπος δίκαιος, ἀνθρωπος δηλαδή μέ μεγάλη ἀρετή. Ἡ μεγάλη του ἀρετή φαίνεται καί ὅταν βρίσκεται ἀντιμέτωπος μέ ἔνα γεγονός: Ἡ Μαρία «ἔχει συλλάβει ἐν γαστρί», είναι δηλαδή ἔγκυος. Καί μέσα του παλεύουν ἀνθρώπινοι λογισμοί. Τό παιδί δέν είναι δικό του! Ὁ ἔνας λογισμός τοῦ λέει νά τηρήσει τόν Νόμο, πού τιμωροῦσε παραδειγματικά τέτοια γεγονότα. Ἡ πιό πιθανή ποινή ἵσως νά ἦταν ὁ λιθοβολισμός. Ὁ ἄλλος τοῦ λέει νά καλύψει τήν κόρην. Κάπι τοῦ λέει μέσα του ὅτι ἡ Μαρία δέν θά μποροῦσε ποτέ νά είναι ἔνοχος. Γράφει λοιπόν τό ἱερό Εὐαγγέλιο: «Ἐντομήτης δέ ἐστιν ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὃν καὶ μή θέλων αὐτήν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν». Ὁ Ἰωσήφ μέ μεγαλεῖο ψυχῆς, δίκαιος καί ἐνάρετος, σεβόταν τόν Νόμο τοῦ Θεοῦ ἀλλά, μή θέλοντας νά διαπομπεύσει τόν παραβάτη -ὅπως νόμιζε- ἀπό συμπάθεια πρός τόν ἀνθρώπο, θέλησε νά τήν ἀπομακρύνει. Καί αὐτό μέχρι νά ἔρθει ἄγγελος Κυρίου νά τοῦ ξεκαθαρίσει τά πράγματα. Δίκαιος καί ἐνάρετος, ἀξιώνεται νά δεῖ τόν ἄγγελο καί νά πάρει τά θεῖα μνημάτα. «Μή φοβοῦ, τό γάρ ἐν αὐτῇ γεννηθέν ἐκ Πνεύματος ἐστίν Ἀγίου». Καί στήν συνέχεια τοῦ λέει τό ὄνομα τοῦ παιδιοῦ: «καί καλέσεις τό ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦ» τό ὄποιο καί τοῦ ἔρμηνεύει, δηλώνοντας καί τήν ἀποστολήν Του. «Ἄυτός γάρ σώσει τόν λαόν αὐτοῦ ἀπό τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν». Καί στή συνέχεια ὁ ἄγγελος τοῦ λέει νά γίνει προστάτης τοῦ Θείου Βρέφους καί τῆς μπτέρας Του. «Ἐντομήτης, υἱός Δαυΐδ, μή φοβηθεῖς παραλαβεῖν Μαριάμ τήν γυναῖκα σου...».

Ἀπό ἐκείνη τήν στιγμή καί μετά ὁ Ἰωσήφ, δείχνει τό μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς του, τήν πίστη του στό Θεό, τήν ὑπακοή καί τήν ὑποταγή στό θέλημά Του. Πραγματικά ἄξια θαυμασμοῦ ἐστί μεγάλη του πίστη. Ὁ Ἰωσήφ πίστεψε ἀμέσως τά λόγια τοῦ ἄγγέλου, πώς ἡ κόρη πού είναι κοντά του, ἡ μνηστή του, «συνέλαβε ἀνευ σπορᾶς», ὅτι είναι παρθένος καί ἀγνή. Πίστεψε καί ἔκανε ἀμέσως ὅ,τι τοῦ εἶπε ὁ ἄγγελος. «Διεγερθείς ὁ Ἰωσήφ ἀπό τοῦ ὑπνου ἐποίσεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου καί παρέλαβε τήν γυναῖκα αὐτοῦ». Ἀπό ἐκείνη τήν στιγμή, παρά τό προχωρημένο τῆς ἀλικίας καί τήν φροντίδα τῶν ἐπτά παιδιῶν του, ἔγινε προστάτης καί κπδεμόνας χωρίς δισταγμό. Καί ἔτσι τόν βλέπομε στήν Βηθλεέμ μαζί μέ τήν Παναγία καί τό Θεῖο Βρέφος γιά τήν ἀπογραφή, ὅπου καί παρέμειναν. Στήν συνέχεια, μετά τήν προσκύνηση τῶν μάγων καί ἀφοῦ ὁ Ἡρώδης ἤθελε νά σκοτώσει τό Θεῖο Βρέφος, ἄγγελος ἐμφανίζεται καί πάλι στόν Ἰωσήφ καί τοῦ εἶπε νά πάρει τό παιδί καί τήν μπτέρα Του καί νά φύγουν στήν Αἴγυπτο. Καί πάλι ὁ Ἰωσήφ ὑπακούει καί ἔτσι παίρνει τή Θεοτόκο καί τό παιδί καί ἔφυγαν μέσα στό σκοτάδι. Ὅταν ἔφτασαν στήν Αἴγυπτο παρέμειναν ἐκεῖ μέχρι τόν θάνατο τοῦ Ἡρώδη. Μετά τόν θάνατο τοῦ Ἡρώδη, ἄγγελος τούς εἰδοποίησε καί ἐπέστρεψαν στήν Ναζαρέτ. Ὁ Ἰωσήφ δέν μνημονεύεται πλέον μετά ἀπό

τή μετάβαση του Ἰησοῦ στόν Ναό ὅταν ἦταν δώδεκα ἔτῶν. Ὡς ἐκ τούτου ὑποθέτουμε ὅτι πρέπει νά κοιμήθηκε λίγο μετά ἀπό τήν μετάβαση τους στόν Ναό.

“Οπως εἶπαμε καὶ πιό πάνω, ὁ Ἰωσήφ ὑπάκουε στό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τήν στιγμή πού ὁ ἄγγελος τοῦ ἀνήγγειλε τήν σύλληψη καὶ κυριοφορία τῆς Μαρίας ἐκ Πνεύματος Ἀγίου, ἀφιέρωσε τό ύπόλοιπο τῆς ζωῆς του ὡς προστάτης καὶ κηδεμόνας. Γράφει ὁ ἄγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, γιά τόν ἄγιο Ἰωσήφ: «Γέρων πλέον, κατά θείαν πρόνοιαν, ἔγινε μνήστωρ τῆς Παρθένου Μαρίας, ὀλίγον καιρόν πρό τοῦ Ἐναγγελισμοῦ της. Καί ἐτάχθη ὡς φύλακας τῆς παρθενίας τῆς Παναγίας καὶ Προστάτης της. Αὐτήν τήν ἐπιταγή τοῦ Θεοῦ ἐφύλαξεν ἄριστα ὁ Ἰωσήφ, διά τοῦτο καὶ τιμᾶται ἀπό τήν Ἑκκλησίαν». Τήν πρώτη, λοιπόν Κυριακή μετά τά Χριστούγεννα, ἡ Ἑκκλησία ὅρισε νά τιμοῦμε τήν μνήμη τοῦ Ἰωσήφ τοῦ μνήστορος, τοῦ δικαίου, τοῦ ἀνθρώπου τῆς πίστης, τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ἀγάπης.

Τελειώνοντας, ἐπιβάλλεται νά ἀναφέρω γιά προστασία τῶν πιστῶν, ὅτι ἔχει κυκλοφορήσει τελευταίως μιά νεωτεριστική εἰκόνα τῆς ἀγίας οἰκογένειας, ἡ ὁποία ἀπεικονίζει τόν Ἰωσήφ (σέ αἰσθητά μικρότερη ἥλικία ἀπό τήν πραγματική του) νά εἶναι σέ στάση πολλῆς οἰκειότητας καὶ ἐναγκαλισμοῦ ἀγκαλιά μέ τήν Παναγία, ἔχοντας τόν μικρό Χριστό στή μέσον, δίνοντας ἔτσι ἔνα μήνυμα οἰκογενειακῆς σχέσεως τῶν τριῶν, ἀνατρέποντας ἐντέχνως τήν πίστη τῆς Ἑκκλησίας μας στή Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, τήν μοναδικότητα τῆς ἐκ Παρθένου γεννήσεως Του, εύνοώντας μιά σειρά αἵρεσεων πού ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ Παναγία μας δέν παρέμεινε. Ἀειπάρθενος ἡ ἄλλων ἀκόμη πού διδάσκουν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὑπῆρξε φυσικό παιδί τοῦ Ἰωσήφ. Ἡ εἰκόνα λοιπόν αὐτή εἶναι αἱρετική, ξένη καὶ ἐπικίνδυνη καὶ καλοῦνται οἱ πιστοί νά μνή τήν ἀγοράζουν. Γιά ὅσους ἐνδιαφέρονται νά μάθουν περισσότερα, ὑπάρχει ἀρκετό ὄλικό, συνεντεύξεις ἀκόμη καὶ βιβλία πού ἔχουν ἐκδοθεῖ μέ σκοπό τήν πληροφόρηση τῶν πιστῶν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Θεολόγος

Βασιλείου Τραντουκκᾶ
ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΣΑΒΒΑΣ ΑΧΙΛΛΕΩΣ

νήν Τετάρτη 3 Αύγουστου ἐ.ἔ. ἀνεχώρησε γιά τά ἄνω βασιλεία
ό πολιός ἀρχιμανδρίτης Σάββας Ἀχιλλέως. Νοσηλευόταν
στό Νοσοκομεῖο τοῦ Πύργου τῆς Ἡλείας ἀπ' ὅπου πήρε τήν
πρόσκλησην γιά τή συνέχιση τῆς διακονίας του εἰς τό ἐπουρά-
νιον θυσιαστήριον.

‘Ο ἀοίδιμος ἱερουργός τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων εἶδε
τό φῶς τοῦ ἥλιου στό ὄρεινό χωρίο Ἀλωνα τῆς Κύπρου στά
1930. Οἱ γονεῖς του ἔφεραν τά ὄνόματα Ἀχιλλέας Σταυρίνοῦ καὶ Ἐ-
λένη Γεωργίου. Οἱ φτωχοί κι ὀλιγογράμματοι αὐτοί ἀγρότες ἀπέκτησαν
συνολικά πέντε παιδιά, τρεῖς γιους καὶ δύο κόρες μέ μικρότερο τό Σάβ-
βα. Φτωχοί σέ ύλικά ἀγαθά ἀλλά εύσεβεῖς ἀνθρώποι μετέδωσαν στά
παιδιά τους τόν φόρβο τοῦ Θεοῦ καὶ τήν ἀγάπην πρός τήν Ἑκκλησίαν. Ὁ
Σάββας μεγάλωσε μέ στερνήσεις σέ ύλικά ἀγαθά, δηνοὶ οἱ ὁμοχώ-
ριοί του καὶ τελείωσε τό δημοτικό τοῦ χωριοῦ του. Διψοῦσε γιά μάθη-
ση, ἀλλά ή βιοπάλη τόν ἔκανε νά κατεβεῖ στή Λευκωσία ὅπου πάλευε
γιά τό μεροκάματο.

“Οταν ξέσπασε ὁ ἀγώνας τῆς ΕΟΚΑ γιά ἀπελευθέρωση τοῦ Νησιοῦ
κι Ἐνωση μέ τήν Ἐλλάδα ὁ Σάββας βρέθηκε στό ἀντάρτικο στά βουνά
τοῦ Κύκκου. Ἡ ἀποστολή του ἦταν νά βρίσκεται στό μοναστήρι τῆς
Παναγίας ντυμένος σάν καλόγερος γιά νά μήν κινεῖ ὑποψίες καὶ νά πα-
ρακολουθεῖ ἀνελλειπῶς τίς κινήσεις τῶν ἀγγλικῶν στρατευμάτων, ὅπει
οἱ ἀντάρτικές ὁμάδες νά ἔχουν πλήρη γνώση τῆς καταστάσεως. Κατό-
πιν προδοσίας συλλαμβάνεται καὶ ἔγκλείεται στίς φυλακές. Στή φυλα-
κή, ὅντας ἔξυπνος καὶ φιλομαθής, μελετᾶ συστηματικά τά βιβλία τοῦ
γυμνασίου μέ ἀποτέλεσμα νά καλύψει μέ σύντονες προσπάθειες τή δι-
δακτέα ὕλη. Μετά τό τέλος τοῦ Ἀγῶνος παρεκάθησε ἐπιτυχῶς σέ ἔξε-
τάσεις κι ἔγινε κάτοχος τοῦ ἀπολυτηρίου τοῦ Γυμνασίου Σολέας (Εύρυ-
χου). Ἐν τῷ μεταξύ εἶχε ξεκαθαρίσει μέσα του ὅτι θά γινόταν ἄγαμος
κληρικός.

‘Ακολούθως τόν βρίσκουμε στήν Ἀθήνα, ὅπου ἐγγράφεται στή Θε-
ολογική Σχολή τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου. Χει-
ροτονεῖται διάκονος καὶ ἀργότερα πρεσβύτερος, λαμβάνοντας καὶ τό
ὄφικκιο τοῦ ἀρχιμανδρίτου. Μετά τό πέρα τῶν πτυχιακῶν του σπουδῶν
μεταβαίνει στό Βέλγιο, στήν πόλη Λουβάνη, ὅπου παρακολουθεῖ μαθή-
ματα ποιμαντικῆς θεολογίας στό ἐκεῖ Πανεπιστήμιο, ἐνῶ παράλληλα
ἐκτελεῖ χρέον ἐφημερίου τῆς ἐκεῖ ἐλληνικῆς κοινότητος.

‘Επιστρέφοντας στήν Ἀθήνα διορίζεται ἐφημέριος τοῦ παρεκκλησί-
ου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ στό ὁμώνυμο νοσοκομεῖο. Ζῆ ἀπό κοντά τόν

ἀνθρώπινο πόνο καὶ συμπαραστέκεται καθημερινά στούς ἀσθενεῖς καὶ τούς οἰκείους τους στηρίζοντάς τους πνευματικά.

Στή συνέχεια μετατίθεται στή Μητρόπολη Καισαριανῆς καὶ Ὑμηττοῦ ὑπηρετώντας στόν Καρέα. Στό φιλόξενο σπίτι του εύρισκαν καταφύγιο ὅσοι εἶχαν ἀνάγκη. Ὁ γράφων, ὃντας ἀποδέκτης τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλοξενίας τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιμανδρίτη κατά τή φοιτητική του ζωή, δράττεται τῆς εὐκαιρίας νά τό γνωστοποιήσει. Ἡ ἐκκλησία στήν ὅποια ὑπηρετοῦσε ὁ π. Σάββας ἦταν πολύ μικρή καὶ ἓννορία μεγάλων διαφράγματος. Παίρνει τότε τήν ἀπόφαση νά οἰκοδομήσει ἄλλη μεγαλύτερη ἐκκλησία. Πράγματι, μέ πολλές θυσίες καὶ ξεπερνώντας σκοπέλους καὶ ποικίλα ἔμποδια κατάφερε μέ τήν ἀρωγή τῶν χριστιανῶν τῆς περιοχῆς νά ὅλοκληρώσει τήν ἐκκλησία τῶν Ἀγίων Γεωργίου καὶ Σάββα ἀνεγείροντας παράλληλα καὶ πνευματικό κέντρο. Μέχρι καὶ τό δικαστήριο τόν ἔσυραν κάποιοι «περιβαλλοντιστές» διότι κατά τήν ἀνοικοδόμηση τοῦ ναοῦ χρειάστηκε νά κοπεῖ ἔνα κυπαρίσσι!

Ἐνῶ τά χρόνια περνοῦσαν ὁ φιλομαθής κι ἀκούρατος λειτουργός τοῦ Ὑψίστου, χωρίς νά παραμελεῖ τά ἐφημεριακά του καθήκοντα, οὕτε νά ἀφίσταται τῆς φροντίδος τῶν λογικῶν του προβάτων, μελετοῦσε συνεχῶς. Συνέγραψε θεολογικά βιβλία, τό γνωστότερο τῶν ὅποιων εἶναι «Εἶδα τό ἄγιον φῶς». Ἀπό τήν ἄλλη ἔξεδιδε γιά ἔνα διάστημα τό περιοδικό «Πελεκάν». Ἐγίνε, μεταξύ ἄλλων καὶ κάτοχος πτυχίων τῆς Νομικῆς καὶ τῆς Φιλοσοφικῆς.

“Ολα αύτά τά χρόνια δέν έχασε ποτέ τό χωριό του. Πάντα τά καλοκαίρια ἔρχόταν γιά ἀνάπτωση γιά μερικές μέρες, λειτουργοῦσε, ἔξομολογοῦσε καὶ κήρυττε στήν ἐκκλησία τῆς “Ἀλωνας καὶ δέν δίστασε νά καυτηριάζει ἀπ’ ἄμβωνος τά κακῶς ἔχοντα. Τόν θυμᾶμαι τό ματωμένο καλοκαίρι τοῦ ’74 νά παρηγορεῖ ἀπ’ ἄμβωνος τούς κυνηγημένους καὶ θλιψμένους πρόσφυγες, χύνοντας στίς ψυχές τους βάλσαμο παρηγοριᾶς. Στούς χαλεπούς καιρούς μας, κατά τούς ὅποιους οὐκ ὀλίγοι ιερωμένοι κωφεύουν στίς ἐπιταγές τῶν ιερῶν κανόνων, ὁ ἀοιδιμος π. Σάββας ὑπῆρξε παραδοσιακός κληρικός, πιστός τηρητής τῶν ιερῶν κανόνων καὶ τῶν πατρικῶν παραδόσεων. Γιά τό λόγο αύτό δέν δίστασε νά ἔλθει σέ ἀντιπαράθεση μέ τούς ἰσχυρούς τῆς ἡμέρας.

Στήν ἐκκλησία τοῦ Καρέα γιά χρόνια διάβαζε τούς Ἐξορκισμούς κι ἐλευθέρωνε μέ τή κάρη τοῦ Θεοῦ πολλούς ἀπό τήν καταδυναστεία τοῦ Διαβόλου. Τά τελευταία χρόνια τῆς πολυτάραχης ζωῆς του πέρασε ἀπό πολλούς πειρασμούς κι ἀναγκάστηκε νά ἐγκαταλείψει τήν ἀγαπημένη του ἐνορία. Μετώπησε στήν Πελοπόννησο, ἀπ’ ὅπου ἐπέστρεψε ἐν θριάμβῳ στήν ἀγαπημένη του ἐνορία, ὅπου πάνδημη τελέστηκε στίς 5 Αύγουστου ἥ κηδεία του, παρουσίᾳ τριῶν κιλιάδων πιστῶν, ἐν οἷς καὶ ἀναρρίθμητα πνευματικά του τέκνα. Προσευχόμαστε στόν καλό Θεό νά ἀναπαύσει τόν ἀγωνιστή π. Σάββα, ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτοῦ, ἐνθα πάντων ἐστίν εὐφραινομένων ἥ κατοικία.

Μητροπολίτου Ναυπάκτου Ἱεροθέου
ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΤΩΝ ΠΑΠΙΚΩΝ

ά δημοσιεύματα στίς ἐφημερίδες μᾶς πληροφοροῦν γιά τά σκάνδαλα τῶν Παπικῶν, κυρίως τῆς Ἀμερικῆς, καὶ περισσότερο γίνεται λόγος γιά μιά κατηγορία σκανδάλων πού ᾔχουν σχέση μὲ τήν παιδεραστία.

· Από δημοσίευμα* πληροφορούμαστε γιά τά σκάνδαλα πού ἀποκαλύφθηκαν σχετικά μέ τήν κακοποίηση τῶν παιδῶν ἀπό τούς ἀνωτάτους ἱερωμένους, τά ὅποια προκάλεσαν τόσο μεγάλο σόκ (τρανταγμό καὶ ταραχή) στήν Ἀμερική, ὥστε στόν ἀμερικανικό τύπο γίνεται λόγος γιά τήν «11n Σεπτεμβρίου τῆς Ἑκκλησίας». «Μόνο στήν ἐπισκοπική περιφέρεια τῆς Βοστώνης ᾔχουν κατατεθῆ περισσότερες ἀπό 400 μπνύσεις κατά ἱερέων, γιά βιασμούς ἀνηλίκων, ἐνῶ ἀνάλογες ὑποθέσεις ἔχεταζονται καὶ σέ δεκαέξη (16) ἄλλες πολιτείες τῶν ΗΠΑ». · Επίσης γίνεται λόγος γιά τήν λειτουργία στό Μέριλαντ «ἐκκλησιαστικῆς ψυχιατρικῆς μονάδας», στήν ὅποια «τήν τελευταία δεκαετία εἰσήχθησαν γιά θεραπεία λόγω σεξουαλικῶν διαταραχῶν 450 ἱερωμένοι, πού μετά ἐπέστρεψαν στά ποιμαντικά τους καθήκοντα». · Η ἀποκάλυψη τῶν σκανδάλων αὐτῶν εἶχε καί τίς οἰκονομικές ἐπιπτώσεις, ἀφοῦ οἱ Χριστιανοί δέν καταθέτουν χρήματα στής ἐκκλησίες μέ ἀποτέλεσμα ή ζημιά ή οἰκονομική, νά ξεπερνᾶ τό ἔνα (1) δισεκατομμύριο δολλάρια.

Βέβαια, ὅλοι ἀρκοῦνται νά σημειώνουν τά σεξουαλικά σκάνδαλα τῶν παπικῶν κληρικῶν, χωρίς νά ἔρευνοῦν τά αἵτια αὐτῆς τῆς καταστάσεως. Μέ δσα θά παρατεθοῦν στήν συνέχεια θά καλυφθεῖ μιά μόνον πλευρά τοῦ σοβαροῦ αὐτοῦ προβλήματος.

· Η παπική «Ἐκκλησία» ἔχει καθιερώσει, μέ τήν ἐπίδραση τῶν Φράγκων, γιά διάφορους λόγους τήν ὑποχρεωτική ἄγαμία τοῦ κλήρου, πού σημαίνει ὅτι γιά γίνει κάποιος κληρικός πρέπει νά εἶναι ἄγαμος. Αὐτό ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ὅσοι ἀκολουθοῦν τήν ζωή τοῦ γάμου νά μή γίνωνται κληρικοί, ὡσάν ὁ γάμος νά ἀποτελεῖ κώλυμα γιά τήν Ἱερωσύνην. Συγχρόνως οἱ ὑποψήφιοι ἄγαμοι κληρικοί προετοιμάζονται σέ ἐκκλησιαστικές σχολές, μέ αὐστηρό πρόγραμμα σπουδῶν.

Κατά τήν γνώμη μου, τό μεγαλύτερο λάθος τοῦ Παπισμοῦ εἶναι τό

---

* «Ἐλευθεροτυπία», 28.9.2002.

ὅτι, ἐκτός ἀπό τίνα ἀλλοίωστι τοῦ δόγματος, ἔχει ἀποβάλει τίνη ὑσυχαστική – νηπτική μέθοδο, διά τῆς ὁποίας ὁ ἀνθρωπος θεραπεύεται, λύνει τά ἐσωτερικά του ὑπαρξιακά προβλήματα, ἀκόμη καὶ αὐτό τό γενετήσιο ἔνστικτο. Πράγματι, ἥ μέθοδος πού ἔχει ἥ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία – τῆς καθάρσεως, τοῦ φωτισμοῦ, καὶ τῆς θεώσεως – εἶναι ἥ μόνη μέθοδος πού δίνει στόν ἀνθρωπο νόημα zωῆς. Πρόκειται γιά μιά δοκιμασμένη μέθοδο πού ἀνέδειξε μεγάλους ἀγίους καὶ ὅμιλογητάς τῆς πίστεως.

Ἐπειδή ὁ Παπισμός ἀγνοεῖ αὐτή τίνη μέθοδο, γι' αὐτό καὶ δέν μπορεῖ νά βοηθήσει τούς ἀνθρώπους στήν θεραπεία τῶν παθῶν, ἵτοι στήν μεταβολή ὄλων τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν, ὃστε ἀπό τίνη παρά φύσιν κατάστασην νά πορεύωνται στήν κατά φύσιν καὶ τίνη ὑπέρ φύσιν. Σέ ἀντικατάστασην αὐτῆς τῆς μεθόδου εἰσήγαγαν οἱ Παπικοί τόν ἡθικισμό, τόν χριστιανικό στοχασμό, ὅπως τό βλέπουμε σέ διάφορα βιβλία, παπικῆς ἐμπινεύσεως, ἵτοι τίνη «Μήμποτ τοῦ Χριστοῦ», τούς «Λόγους χρυσούς» κλπ. ሙΕΠΕΙΔΗ ὅμως καὶ αὐτό δέν ἐπαρκεῖ, γι' αὐτό στίς ἐκκλησιαστικές σχολές, ἀλλά ἀκόμη καὶ σέ παπικά μοναστήρια εἰσήγαγαν καὶ δύο ἄλλες μεθόδους, ἵτοι τόν ὑπερβατικό διαλογισμό, ἀνατολικοῦ τύπου, καὶ τίνη σύγχρονη ψυχολογία. Ὁμως, οἱ νέοι, ἀλλά καὶ οἱ παπικοί μοναχοί δέν μποροῦν νά θεραπευθοῦν μέ αὐτές τίς μεθόδους, γιατί σαφῶς εἶναι ἀνθρωποκεντρικές μέθοδοι, πού δέν ἀναπαύουν τόν ἀνθρωπο.

Ἐπί πλέον οἱ κληρικοί τοῦ Παπισμοῦ, ἐπιδίδονται στήν ἀπόκτηση μεγάλης μορφώσεως. Καί πράγματι πολλοί ἀπό αὐτούς εἶναι ἀρκετά εὐπαιδευτοί, καθώς ἐπίσης χρησιμοποιοῦνται στήν ἐκκλησιαστική διπλωματία, ἀκριβῶς γιατί ὁ Παπισμός εἶναι καὶ πολιτική δύναμη στόν κόσμο. Ὅλα αὐτά, μαζί μέ τίνη ιεραποστολή, προσφέρουν μιά ἀπασχόληση καὶ κοινωνική προβολή στούς κληρικούς, ἀλλά ὅμως δέν καλύπτουν τό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου πού διψᾶ γιά εὔρεσην τοῦ Θεοῦ. Ἀποτέλεσμα ὄλων αὐτῶν, κατά φυσικό τρόπο, εἶναι ἥ ἀναζήτηση λύσεως τῶν διαφόρων προβλημάτων σέ ἄλλους «χώρους», ὅπότε ἀναπτύσσονται διάφορες διαστροφές.

Μέ ὅσα ἔξεθεστα προπογουμένως φαίνεται καὶ ἥ μεγάλη ἀξία τῆς Ὁρθοδόξου μεθόδου θεραπείας τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι ἥ νηπτική – ὑσυχαστική μέθοδος θεραπείας πού συνίσταται στήν κάθαρση, τόν φωτισμό καὶ τίνη θέωση, ἥ ὁποία εἶναι μέθοδος δοκιμασμένη ἀπό τούς ἀγίους μας, ἀλλά καὶ ἀπό ὄλα τά στοιχεῖα καὶ τίς μορφές τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως. Καί, βέβαια, μπορῶ νά καταλήξω σέ δύο σημαντικά συμπεράσματα:

Τό πρῶτο, ὅτι αὐτό πού παθαίνουν οἱ παπικοί κληρικοί μέ τίνη ἄρνηση τῆς Ὁρθοδόξου ἀσκητικῆς μεθόδου, μποροῦν νά τό πάθουν καὶ οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί – κληρικοί, μοναχοί καὶ λαϊκοί – ὅταν δέν δέκχωνται, οὕτε ζοῦν αὐτή τίνη ὑσυχαστική μέθοδο θεραπείας τοῦ ἀνθρώπου, τίνη ὁποία διαθέτει ἥ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

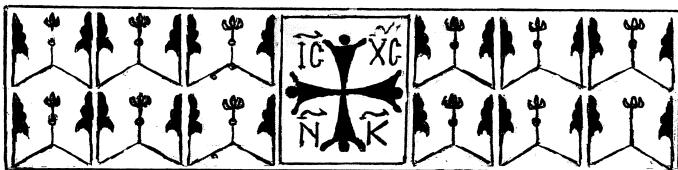
Τό δεύτερο, εἶναι ὅτι, ἄν θέλουμε νά ἐπιτύχουμε τίνη λεγομένη «ἔνω-

στι τῶν ἐκκλησιῶν», δηλαδή τίνι ἐπαναφορά στίν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησίας ὅλων τῶν ἀποσκισθέντων ἀπό αὐτήν, θά πρέπει, ἐκτός ἀπό τὸν θεολογικό διάλογο, νά δώσουμε μεγάλη σημασία στίν νηπική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας. Δηλαδή ἂν προβάλλουμε και βοηθήσουμε τούς Δυτικούς Χριστιανούς νά γνίσουν αὐτήν τίνι φιλοκαλική παράδοση, τότε ἀφ' ἐνός μέν θά ἀναπαυθοῦν ἐσωτερικά και δέν θά ἔχουν ἀνάγκη νά καταφεύγουν τόσο στόν ὑπερβατικό διαλογισμό, ὅσο και στίν σύγχρονη ψυχανάλυση και ψυχοθερα�εία, ἀφ' ἔτέρου θά καταλήξουν, κατά φυσικό τρόπο, στίν αὐθεντική Τριαδολογία, Χριστολογία και Ἐκκλησιολογία. Διότι τό πρόβλημα «τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν» δέν εἶναι θέμα εὑρέσεως μερικῶν ὅρων στούς ὅποιους θά συναντηθοῦμε, ὅπως δυστυχώς πιστεύουν μερικοί, ἀλλά κυρίως και πρό παντός ἢ βίωση τοῦ ιδίου τρόπου ζωῆς και ἢ χρησιμοποίηση τῆς αὐθεντικῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως πού εἶναι ἢ κάθαρση τῆς καρδιᾶς ἀπό τά πάθη, ὁ φωτισμός τοῦ νοός μέ τίν νοερά προσευχή και ἢ θέωση, δηλαδή ἢ μέθεξη τοῦ ἀκτίστου φωτός.

Γίνεται, λοιπόν, ἀντιληπτό ὅτι τό κατ' ἔξοχήν «σκάνδαλο» τόσο τῶν δυτικῶν ὅσο και μερικῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν εἶναι ἢ ἄγνοια και ἢ ἄρνηση τῆς νηπικῆς – ἡ συκαστικῆς παραδόσεως, ὅποτε ὅλες οἱ ἄλλες διανοτικές, ψυχολογικές και σωματικές διαστροφές και διαταραχές, εἴναι συνεπακόλουθα.

Ο ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

‘Ανδρέα Φουλια και Χριστόδουλου Χατζηχριστοδούλου
Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΟΝΩΝΑ ΣΤΟΝ ΑΚΑΜΑ

τή μαγευτική χερσόνησο τοῦ Ἀκάμα, διαπιστώνεται ὅτι, παρά τό ἀπομακρυσμένο καὶ δύσκολο φυσικό περιβάλλον, ὑπῆρξε σέ παλαιότερες ἐποχές κατοίκηση καὶ δραστηριότητα πού ξεκινᾶ ἀπό τά ἀρχαῖα χρόνια. Τά ἔργα τῶν ἀνθρώπων τῆς περιοχῆς διαχρονικά, ἀποτελοῦν ἔξαιρετικά ἐνδιαφέρουσες ἐκφάνσεις τῆς ἱστορικότητας, τοπικῆς καὶ εὐρύτερης καθώς καὶ τῆς πολιτισμικῆς δημιουργίας μας.

Στόχος τῆς ἐπίσκεψής μας πρίν τέσσερα περίπου χρόνια, ἵταν ἡ ἔξεργευνηση τῆς περιοχῆς καὶ τῶν εὐάριθμων μνημείων της, τά ὅποια στή συντριπτική τους πλειονότητα εἶναι ἄγνωστα καὶ ἔγκαταλειμμένα στή λόθι καὶ τήν ἀδιαφορία.

Τήν προσοχή μας προσέλκυσε ἔνα σύγχρονο ναῦδριο ἀφιερωμένο στόν, ἐν πολλοῖς, ἄγνωστο Ἀγιο Κόνωνα. Ὁ εὐρύτερος ἀρχαιολογικός χῶρος ἀνήκει διοικητικά στό χωριό Δρούσια. Ὁ ναός αὐτός εἶναι στήμερα ἔνα σύγχρονο καὶ ἀκαλαίσθητο κτίσμα, πού ἀντικατέστησε ἄλλο ἢ προφανῶς ἄλλα προγενέστερα καὶ ἀγνώστου μορφῆς καὶ διαστάσεων κτήρια. Ἡ παλαιότερη γραπτή ἀναφορά γιά τόν ναό τοῦ Ἀγίου Κόνωνος εἶναι αὐτή πού γίνεται ἀπό τόν D. G. Hogarth στό βιβλίο του Devia Cypria τοῦ 1888.

Τό πρόχειρα οἰκοδομημένο αὐτό ὄρθιογώνιο ναῦδριο ἐφάπτεται στή βόρεια πλευρά του μέ βραχῶδες ἔξαρμα καὶ φυσική σπηλιά, ἐν μέρει ὅμως κτισμένη καὶ τσιμεντωμένη. Τό καμαροσκεπές αὐτό κτίσμα φέρει καμπλή εἴσοδο στή δυτική πλευρά, πού ὁδηγεῖ σέ θάλαμο μέ καμαροειδή κτιστή ὄροφη καὶ τήν ἀνατολική πλευρά του δεύτερη στενή εἴσοδο. Στή βορειοδυτική γωνιά τοῦ θαλάμου ὑπάρχει ἀποσπασματικός κίονας.

Περνώντας τή δεύτερη τοξωτή είσοδο, πού συντίθεται ἀπό παλαιότερο οἰκοδομικό ὄλικό, ὁδηγούμαστε σέ σπηλιά, μέ δυό λαξευτές ἐσοχές στό ἀνατολικό ἄκρο, πού ἵσως χρονίμευε ως ἀσκητήριο καί/ἢ ως τάφος. Ἐντοιχισμένη δίοδος στή βόρεια ἐσωτερική πλευρά τοῦ σπηλαίου φανερώνει τήν προηγούμενη διασύνδεσή του μέ προϋπάρχον κτίσμα.

Ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον στοιχεῖο ὁ ἐντοπισμός στά ἐσωτερικά τοιχώματα τοῦ πρώτου καμαροσκεποῦ θαλάμου, διαφόρων τύπων σταυρῶν, πού θά μποροῦσαν νά χρονολογηθοῦν πιθανόν στούς παλαιοχριστιανικούς καὶ μέσους βυζαντινούς χρόνους. Οἱ σταυροί φαίνονται στά

χαμπλότερα σημεῖα πού ἔχει ἐκπέσει ὁ μεταγενέστερος τοιχογραφικός διάκοσμος: “Ἐνας ἔξι αὐτῶν εἶναι καραγμένος μέ τρισκιδεῖς ἀπολήξεις, ἐνῶ ἔνας ἄλλος γραπτός ἐρυθρωπός σταυρός φέρει στίς ἄκρες τῶν κεραιῶν του τριπλές γωνιώδεις ἀπολήξεις.

‘Η ὄροφη καὶ τὰ ψηλότερα σημεῖα τῶν ἐπιφανειῶν τῶν τοίχων διακοσμοῦνται μέ βυζαντινές τοιχογραφίες, στίς ὅποιες ἀναγνωρίζονται μορφές ἀδιάγνωστων σήμερα Ἀγίων πού χρίζουν ἀμεσοτῆς συντήρησης. Διακρίνονται ἔξι συνολικά Ἀγιοι, τρεῖς σέ κάθε πλευρά.

Σέ ἀπόσταση 15μ. περίπου δυτικά τοῦ ναοῦ ὑπάρχει τρεχούμενο νερό, γνωστό ὡς τὸ ἀγίασμα τοῦ Ἀγίου Κόνωνα. Σέ παλαιότερες ἐποχές οἱ πιστοί ἔπαιρναν τό ἀγίασμα ἀπό λάκκο στό βάθος τοῦ σπηλαίου χρησιμοποιώντας ἀρύταινα (κουτάλα).

‘Η ἀπουσία καθαρισμοῦ καὶ στοιχειώδους ἔστω εὐτρεπισμοῦ τοῦ χώρου, καθώς καὶ ἡ ἐκτεταμένη ἐπίκωση τοῦ σπηλαίου δυσκολεύουν τήν ἔκφραση δριστικῆς ἀποψης περί τῆς χρήσης του, ἐνῶ ἡ «συνάντησή» μας μέ ἔχιδνα ἐντός τῆς σπηλιᾶς διέκοψε τήν ἔρευνά μας ἀπότομا!

Θά πρέπει ἀκόμη νά σημειώσουμε τή διαχρονική τιμή τοῦ Ἀγίου Κόνωνα στό Νησί. Κατά τόν 18ο αἰώνα παρατηρεῖται ἀναβίωση τῆς τιμῆς του καὶ παράλληλα ίστοροῦνται εἰκόνες του, ὅπως ἐκεῖνες στή Μονή τῆς Παναγίας Χρυσορρογιατίστης στήν Πάφο καὶ στό χωριό Ἀνώγυρα. ‘Η ἐνδιαφέρουσα συνοδευτική ἐπιγραφή στήν εἰκόνα ἀπό τήν ሆνώγυρα ἀναφέρει: «Ο Ἀγιος Κόνων τοῦ (sic), ἐν ἀσκήσει λάμψαντος ἐν τῷ ὅρει Ἀκάμαντος».

Σύμφωνα μέ τόν Ἀρχιμανδρίτη Φώτιο Ἰωακείμ, ὁ Ἀγιος Κόνων πού τιμᾶται στόν Ἀκάμα ἦταν πιθανῶς κυπριακῆς καταγωγῆς, πού ἀσκήτεψε στή συγκεκριμένη περιοχή τῆς χερσονήσου τοῦ Ἀκάμαντα τῆς ἐπαρχίας Πάφου. Παλαιοί ναοί τοῦ Ἀγίου Κόνωνος, εὑρίσκονται καὶ στά χωριά Χούλου, Λέμπα καὶ Πέγεια τῆς Πάφου. Προσφάτως ἀνηγέρθη καὶ νέος ναός του πλησίον τοῦ χωριοῦ Κισσόνεργας Πάφου, στόν ὅποιο παραχωρήθηκε ἀπό τή μονή Παναγίας Χρυσορρογιατίστης ἡ ἀγία του κάρα, ἡ ὅποια φυλασσόταν ἀπό παλαιά στή Μονή. Σημειώνει ἐπίσης ὅτι λανθασμένα ταυτίστηκε ἀπό διάφορους μελετητές μέ τόν ὁμώνυμο μάρτυρα ἀπό τήν Ισαυρία πού ἔζησε κατά τήν ἀποστολική ἐποχή.

‘Η μνήμη τοῦ Οσίου Κόνωνα τῆς Κύπρου, ἀσφαλῶς μετά τή λήθη τῆς ἀρχικῆς ἡμέρας τιμῆς του, ἐπικράτησε νά τελεῖται στίς 5 Μαρτίου, ἡμέρα μνήμης τῶν ὁμονύμων μαρτύρων Ισαυρίας καὶ Παμφυλίας (τοῦ Κηπουροῦ). ‘Υπάρχει ἀκόμη ἔνας συνώνυμος Ἀγιος, ὁ Κόνων ὁ Βαπτιστής (19 Φεβρουαρίου), ὁ ὅποιος καταγόταν ἀπό τήν Κιλικία ἀλλά ἀσκήτεψε στούς Ἀγίου Τόπους.

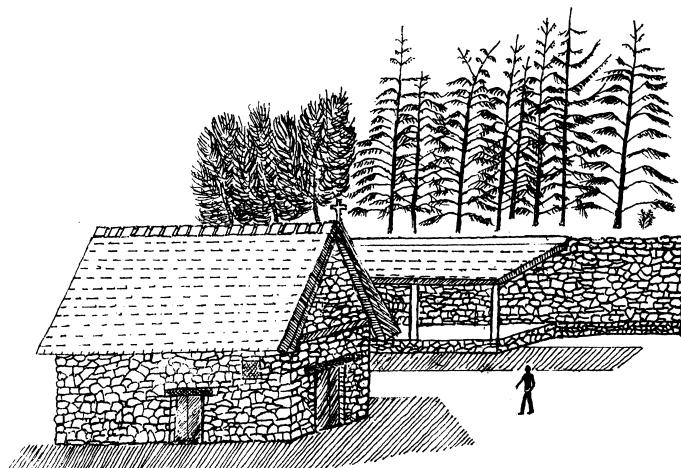
Στήν εὐρύτερη περιοχή τοῦ Ἀγίου Κόνωνος ὑπάρχουν ἐρείπια βυζαντινοῦ πιθανότατα οἰκισμοῦ, ἐνῶ γύρω στή δεκαετία τοῦ 1990 ἔχει ἀνασκαφεῖ ἀπό τό Πανεπιστήμιο τοῦ Ωρχους τῆς Δανίας, μιά παλαιοχρι-

στιανική βασιλική (13.7x21.7 μ.) τοῦ θεοφόρου αἰώνα. Ὄταν ἡ βασιλική αὐτή καταστράφηκε, ἵσως τόν 8ο αἰώνα, μέ τό οἰκοδομικό της ύλικό οἰκοδομήθηκε κατεστραμμένο σήμερα ναῦδριο ἐντός τοῦ κεντρικοῦ κλίτους καί τῆς ἀψίδας τῆς βασιλικῆς, ἀφιερωμένο στὴν Ἀγία Αἰκατερίνη ἡ τὴν Ἀγία Εἰρήνη.

Δυτικά τοῦ ναοῦ, σέ τμῆμα τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου, ὑπάρχουν σπάνια μάντρες ζώων. Σέ κοντινή ἀπόσταση στά βορειοδυτικά βρίσκεται ἐντυπωσιακό μεγάλων διαστάσεων, ὑπόγειο σπήλαιο μέ αέραγωγό πού μαρτυρᾶ τὴν ἀνθρώπινη χρήση του.

Σέ ἀπόσταση 300 μ. βορειοδυτικά βρίσκεται ὁ πολύ ἐνδιαφέρων ἀπό ἀρχαιολογικῆς καί ἀρχιτεκτονικῆς ἀπόψεως καμαροσκέπαστος ναός τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Ὁ μεσαιωνικός ναός τοῦ Ἀγίου Γεωργίου εἶναι ἐμφανῶς οἰκοδομημένος σέ παλαιότερο κτίσμα, τμήματα τοῦ ὅποιου διακρίνονται στή δυτική πλευρά. Ἡ μοναδική δυτική είσοδος τοῦ ναοῦ εἶναι ὀξυκόρυφη, στοιχεῖο πού μαρτυρεῖ τὴν ἀνέγερσην ἡ ἐπιδιόρθωσή του στά χρόνια τῆς Λατινοκρατίας. Ἀξιοπρόσεκτο εἶναι τὸ ἀνατολικό ἐσωτερικό τμῆμα τοῦ ναοῦ, τό ὅποιο εἶναι ὑπερυψωμένο ἔνεκα τοῦ φυσικοῦ βράχου. Στό κέντρο τοῦ Ἱεροῦ Βήματος δεσπόζει ἡ κατεστραμμένη βάση τῆς Ἀγίας Τράπεζας, ἐνῶ στό νοτιοανατολικό ἄκρο ἔχει διαμορφωθεῖ, μεταγενέστερα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ ὑφιστάμενου ναοῦ, κτιστή ταφική θήκη. Εἶναι ἄγνωστο σέ ποιόν ἀνήκει ὁ τάφος, ἀλλά ἡ ἔνταξή του στόν χώρο τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τονίζει τὴν σημαντικότητα τοῦ προσώπου, πού πιθανότατα ἦταν ἱερωμένος.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΟΥΛΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΧΑΤΖΗΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Βασίλειου Χαραλάμπους
Ο ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ Ο ΚΡΗΣ

Θεοφάνης Στρελίτσας ὁ ἐπονομαζόμενος Μπαθάς, ἔγινε γνωστός ως ὁ Θεοφάνης ὁ Κρής, λόγω καταγωγῆς ἀπό τό Ήράκλειο τῆς Κρήτης. Ὁ Θεοφάνης ὁ Κρής γεννήθηκε κατά τόν 15ο αἰώνα. Ἡ ήμερομηνία γέννησης τοῦ Θεοφάνη δέν εἶναι γνωστή. Εἶναι γνωστό ὅμως ὅτι πέθανε τό ἔτος 1559.

Ἡταν ἔγγαμος πρίν γίνει μοναχός. Ὁ Θεοφάνης ἔγινε μοναχός στή Μονή Σταυρονικήτα μετά τόν θάνατο τῆς συζύγου του. Ἀπόκτισε δύο παιδιά, τόν Συμεών πού ἔγινε καὶ αὐτός μοναχός καὶ τόν Νεόφυτο, τούς ὁποίους εἶχε συνεργάτες στήν ἀγιογράφηση τῶν Ναῶν.

Τό ἔτος 1527 τόν βρίσκουμε νά ἀγιογραφεῖ τό Καθολικό τῆς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Νικολάου τοῦ Ἀναπασᾶ στά Μετέωρα. Τοῦτο μαρτυρεῖται ἀπό σχετική κτητορική ἐπιγραφή τοῦ ἔτους 1527 μέ τήν ἔξης ἀναφορά: «Εἰστωρίθη δέ καὶ διά ἐξόδου τοῦ εὐτελοῦς Ἱεροδιακόνου. Χείρ Θεοφάνη τοῦ ἐν τῇ Κρήτῃ Στρελίτζας».

Τό ἔτος 1535, ἐπί Πατριαρχείας Ἱερεμία Α', ἀγιογραφεῖ τό τρίκογχο Καθολικό μέ νάρθηκα, τῆς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας, τῆς Μονῆς πού εἶχε ίδρυσει ὁ Ἀγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης τό 1004. Στόν Θεοφάνη ἀποδίδονται ἐπίσης οἱ φορπτές εἰκόνες τοῦ Δωδεκαόρτου καὶ τά δύο λυπτηρά.

Σέ σωζόμενη ἐπιγραφή στό Καθολικό τῆς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας ἀναφέρεται ὁ χορηγός γιά τήν τοιχογράφηση Μητροπολίτης Βεροίας Νεόφυτος, ὁ ὁποῖος ἦταν ἐξόριστος γιά κάποιο διάστημα στή Μονή Μεγίστης Λαύρας. Ἡ ἐπιγραφή ἀναφέρει «διά κειρός κυροῦ Θεοφάνους μοναχοῦ».

Τό ἔτος 1543 διαμένει σέ Λαυριώτικο κελί στής Καρυές. Ἀκολούθως μετά ἀπό πρόσκληση τοῦ Πατριάρχη Ἱερεμία Α' ἀγιογραφεῖ στό Καθολικό τῆς Μονῆς Σταυρονικήτα, μαζί μέ τόν γιό του Συμεών. Στή Μονή Σταυρονικήτα ἀγιογραφεῖ κατά τά ἔτη 1545 καὶ 1546. Στόν Θεοφάνη ἐπίσης ἀποδίδονται οἱ τοιχογραφίες στήν Τράπεζα τῆς Μονῆς, καθώς καὶ οἱ τοιχογραφίες στό Παρεκκλήσι τοῦ Τιμίου Προδρόμου, οἱ ὁποῖες χρονολογοῦνται περί τό ἔτος 1546.

Στή Μονή Σταυρονικήτα, ἐκτός ἀπό τίς τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ, ἀγιογραφεῖ τό Δωδεκάορτο, τά Ἀποστολικά (δηλαδή τίς εἰκόνες τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, Παύλου, Λουκᾶ, Ἀνδρέα καὶ Μάρκου, πού ἦταν

τοποθετημένες στό παλιό είκονοστάσιο, πάνω ἀπό τό Δωδεκάορτο), ὁ Σταυρός (πού ἔταν τοποθετημένες στό παλιό είκονοστάσιο), ὁ Εὐαγγελισμός ἀπό τό παλαιό Βημόθυρο, ἡ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου Βρεφοκρατούσας, ἡ εἰκόνα πού παρουσιάζει τόν Χριστό ἀνάμεσα στόν Προφήτη Ἡλία καὶ τόν Ἀγιο Πέτρο τόν Ἀθωνίτη καὶ ἡ εἰκόνα τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων.

Περί τά τέλη τῆς ζωῆς του ἐπιστρέφει στίν ίδιαίτερη του πατρίδα τόν Χάνδακα τῆς Κρήτης, κατά τό ἔτος 1558 καὶ πεθαίνει τό ἔτος 1559. Τό μέγεθος τῆς προσφορᾶς τοῦ μοναχοῦ Θεοφάνης πρός τήν Ἑκκλησία εἶναι τεράστιο. Ἀπ' ὅπου πέρασε ὁ μεγάλος αὐτός ἀγιογράφος, ἄφησε τή δική του σφραγίδα.

Ο Θεοφάνης ὁ Κρής εἶναι ὁ κυριότερος ἐκπρόσωπος τῆς Κρητικῆς τέχνης ἡ ὁποία εἶχε ἀκμάσει τόν 16ο αἰώνα. Ὡς ἀγιογράφος ἐργάστηκε ἀρχικά στήν Κρήτη. Τό χαρακτηριστικό τεχνοτροπικό γνώρισμα τῆς Κρητικῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Ἀγιογραφίας σέ σχέση μέ τήν Μακεδονική Σχολή ἡ ὁποία εἶχε ἀκμάσει τόν 14ο αἰώνα, ἔταν ὁ σκούρος προπλασμός καὶ τά ἔντονα φωτίσματα. Γενικά οἱ μορφές στήν Κρητική σχολή εἶναι ἀσκητικότερες. Τό ἐκτενές καὶ ὅχι ἔντονο φώτισμα, σέ συνδυασμό μέ τίς διαβαθμίσεις τῶν χρωμάτων τῆς Μακεδονικῆς τεχνοτροπίας, προσέδιδε ρεαλιστικότερη ἀπεικόνιση.

Θά μποροῦσε κανείς νά ἀναφερθεῖ γιά τά τεχνικά χαρακτηριστικά, ὅπως γιά παράδειγμα γιά τίς ἀπότομες διαβαθμίσεις τῶν φωτισμάτων, ὅσο ἀφορᾶ γιά παράδειγμα τήν πτυχολογία, ὅμως προτιμῶ νά δανειστῶ τά λόγια τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Βασιλείου Γοντικάκη, ὁ ὁποῖος σημειώνει ὅτι «Ἡ ὥριμότης τοῦ ζωγράφου μᾶς εἶναι ἔκδολη: Οἱ γραμμές του σαφεῖς καὶ κατασταλαγμένες. Τά χρώματα μέ εὐλάβεια καὶ ἀρμονία συνδυασμένα. Οἱ πινελιές λιγόλογες. Οἱ μορφές γαλήνιες. Τά σώματα εὐθυτενῆ μέ κινήσεις ἀθόρυβες καὶ ἰεροπρεπεῖς. Οἱ συνθέσεις ἰσορροπμένες... Ὁ πλοῦτος τῆς λιτότητος καὶ ἡ φιλάνθρωπη αὐστηρότης εἶναι τά γνωρίσματα τῆς τέχνης τοῦ μοναχοῦ Θεοφάνη».

Ἡ συνεισφορά τοῦ Θεοφάνη τοῦ Κρητός στήν Ἑκκλησία εἶναι πολύ μεγάλη. «Ἴεροτύποις Εἰκόσι» ὠράισε τόσα καθολικά, τά ὁποῖα ἀποτελοῦν κληρονομικό θησαυρό γιά τήν Ἑκκλησία. Ἡ σημασία τῶν Ἀγίων εἰκόνων στήν ζωή τῆς Ἑκκλησία εἶναι πολύ μεγάλη γιά τοῦτο δικαίως ψάλλομε «Ὑπέρτιμον κόσμουσιν, ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἑκκλησία, τῶν σεπτῶν ἀπείληφε, καὶ ἀγίων Εἰκόνων, τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ Ἀγίων πάντων, φαιδροτάπιν ἀναστήλωσιν». «Ἐύσεβιοφρόνως Εἰκόνας σεπτάς, προσκυνοῦντες οἱ Ὁρθόδοξοι», αἰσθανόμαστε τή μεγάλη εὐγνωμοσύνη στόν ἀγιογράφο Θεοφάνη τόν Κρήτα.

Γιά τήν Ὁρθόδοξην Ἀγιογραφία λέγει ὁ Φώτης Κόντογλου: «Ἄγιαι αὗται τέχναι δέν θέλουν νά στολίσουν μόνον τούν ναόν με ζωγραφικήν διά νά εἶναι εὐχάριστος καὶ τερπνός εἰς τούς ἐκκλησιαζομένους... ἀλλά νά τούς ἀνεβάσουν εἰς τόν μυστικόν κόσμον τῆς πίστεως μέ τήν

πνευματικήν κλίμακα...». «Ως ἐκ τούτου ἡ συνεισφορά τοῦ Θεοφάνη τοῦ Κρητός στίν ’Ορθόδοξη Εἰκονογραφία καί κατ’ ἐπέκταση στίν ’Εκκλησία εἶναι πολύ μεγάλη.

Στό σύγγραμμα πού τιτλοφορεῖται «’Ιερά Μονή Σταυρονικήτα», πού ἀποτελεῖ ἔκδοση τῆς ’Ιερᾶς Μονῆς, ἀναφέρει ὅτι «’Ο Θεοφάνης τεί τῇ ζωῇ τῆς ’Εκκλησίας. ’Ο ἴδιος μοναχός εὐλαβής, συνεχίζει τὴν θεολογίκη - εἰκονογραφική παράδοση, ἀφουγκράζεται τὸν πόνο τῆς ἐν αἰχμαλωσίᾳ καταφρονεμένης Ρωμιοσύνης, ἐνῶ ταυτόχρονα βλέπει καὶ τίς παρεκκλίσεις τῆς δυτικότροπης τέχνης». Εἶναι πρέπον λοιπόν οἱ ’Ορθόδοξοι ἀγιογράφοι, νά ἀγιογραφοῦν μέ βάση τήν ’Ορθόδοξη Παράδοση.

«’Ο Θεοφάνης καὶ τό εἰκονογραφικό μεγαλεῖο πού ἔχει δημιουργήσει στό κατανυκτικό Καθολικό τῆς Μονῆς Σταυρονικήτα ὑπογραμμίζουν ὅτι ἡ ἀλήθεια τῆς ’Εκκλησίας ἔχει ὑποστατικό χαρακτήρα. Βρίσκεται στό πρόσωπο καὶ φανερώνεται μέ τό πρόσωπο. ’Η μορφή τοῦ ’Αγίου, πού ἀποτυπώνεται στίν εἰκόνα, δέν κάνει τίποτε ἄλλο ἀπό τό νά αἰσθητοποιεῖ τήν παρουσία του» ἀναφέρει τό σύγγραμμα πού τιτλοφορεῖται «’Ιερά Μονή Σταυρονικήτα», πού ἀποτελεῖ ἔκδοση τῆς ’Ιερᾶς Μονῆς.

«Οι μέν λογογράφοι λόγῳ κοσμοῦσιν, οἱ δέ ἀγιογράφοι τοῖς πίναξιν ἐγχαράττουσιν», λέγει ὁ ’Αγιος Βασίλειος. «Καί γάρ ὁ λογογράφος ἔγραψε τό βιβλίον καὶ τί ἔγραψεν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ; Πᾶσαν τήν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ παρέδωκεν τῇ ’Εκκλησίᾳ. ’Ομοίως καὶ ὁ ζωγράφος ποιεῖ. ’Εωραράφισεν ἐν τῷ πίνακι τῆς ’Εκκλησίας τήν εὐπρέπειαν ἀπό τοῦ πρώτου ’Άδαμ ἔως τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, καὶ πᾶσαν τήν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τάς μαρτυρίας τῶν ’Αγίων, καὶ παρέδωκεν καὶ αὐτός τῇ ’Εκκλησίᾳ. ’Ως μᾶλλον ἀμφότεροι μίαν ἔξιγνησιν ἀπεγράφαντο, καὶ διδάσκουσιν ἡμᾶς» λέγει ὁ ’Αγιος ’Ιωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ο ’Αρχιμανδρίτης Βασίλειος Γοντινάκης ἀναφέρει σχετικά γιά τήν ’Ορθόδοξην εἰκόνα: «’Αν ἡ εἰκόνα μας ἔκλεινε στήν ἵδια τήν εἰκόνα, τό σχῆμα, τό χρώμα τήν αἰσθητική, τήν ἱστορία, τόν κτιστό κόσμο, θά ἤταν εἰδωλο καὶ δέν θά ἤξιζε νά χυθεῖ τόσο αἷμα γιά τήν ἀναστήλωσή της. Δέν συμβαίνει ὅμως αὐτό. ’Η λειτουργική εἰκόνα εἶναι συνέπεια καὶ καρπός τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ μαρτυρία, ὁδηγός τῆς θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου».

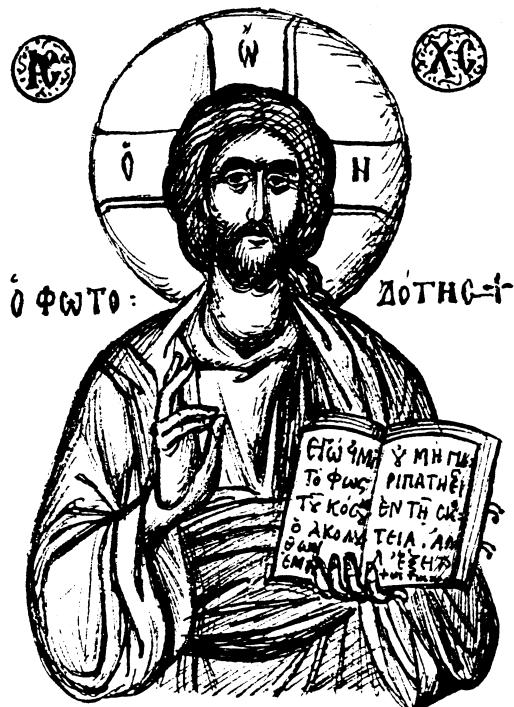
Δικαίως ἡ ’Εκκλησία μας τήν πρώτη Κυριακή τῶν Νηστειῶν τῆς ’Αγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ὅρισε νά ἔορτάζομε τήν ἀνάμυνση τῆς ἀναστήλωσης τῶν ἀγίων καὶ σεπτῶν Εἰκόνων καὶ δικαίως τήν Κυριακή τούτη, Κυριακής τῆς ’Ορθοδοξίας ὀνόμασε. ’Η σημασία τῆς ἑορτῆς τῆς Κυριακῆς τῆς ’Ορθοδοξίας εἶναι πολύ μεγάλη, καθότι ἡ σημασία τῶν ’Αγίων εἰκόνων στή ζωή τῆς ’Εκκλησίας εἶναι σωτηριώδης.

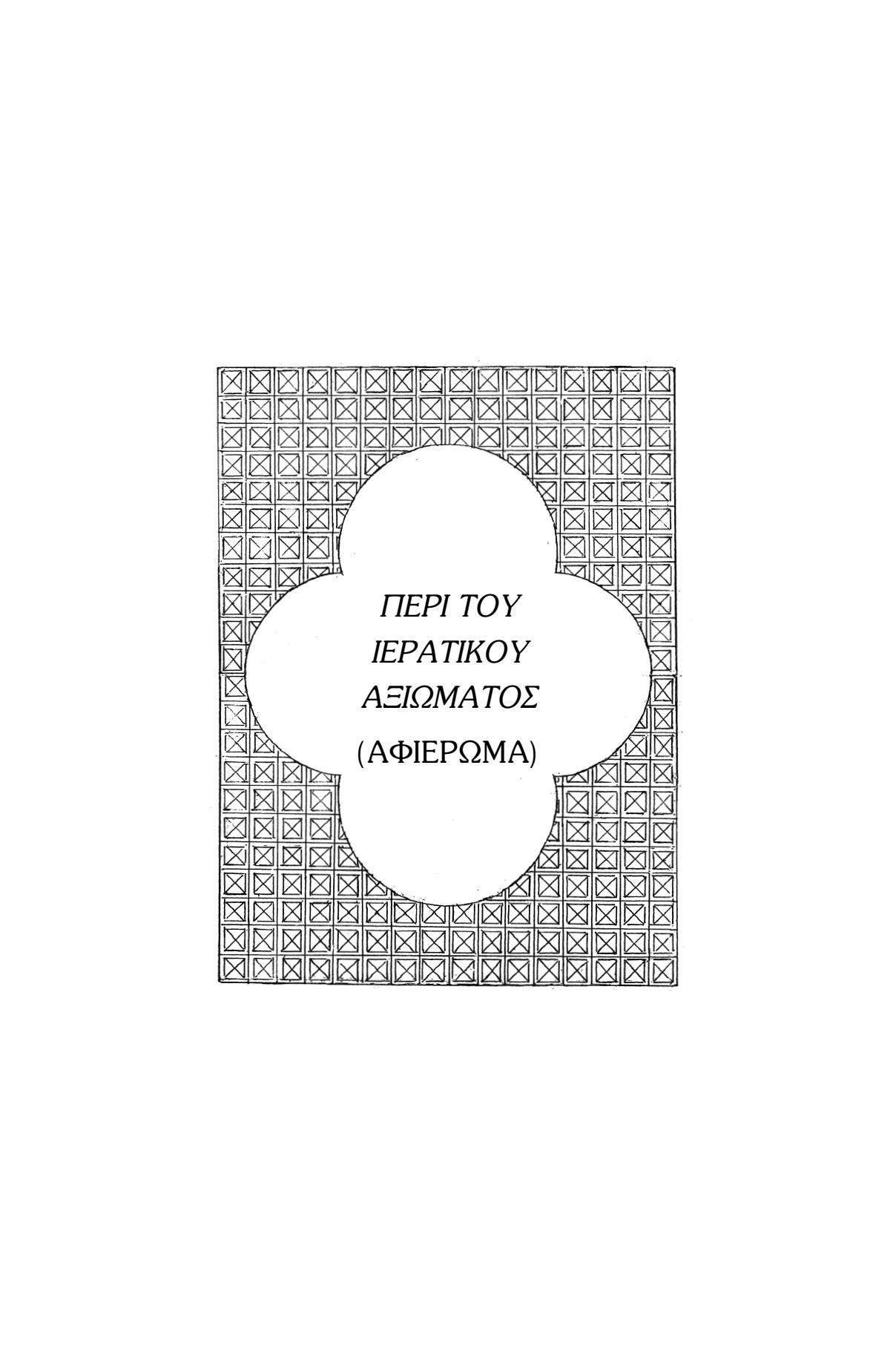
Συνεπῶς καὶ ἡ συμβολή τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀγιογράφου, τοῦ Θεοφάνη τοῦ Κρητός, ὁ ὅποιος ἔγινε δάσκαλος πολλῶν ἀγιογράφων μέ τίς

Εἰκόνες πού zωγράφισε καί ἄφησε κληρονομιά στήν Ἐκκλησία, εῖναι πολύ μεγάλη. Νά σημειώθει ὅτι στόν Λαυρεωτικό κώδικα ὁ Θεοφάνης ἐπονομάζεται «ὁ διδάσκαλος». Δέν κληρονόμησε ὁ Θεοφάνης ὁ Κρής στούς κατοπινούς ἀγιογράφους μόνο τήν Ὁρθόδοξην τέχνη τῆς Εἰκονογραφίας, ἀλλά καί τό παραδοσιακό ὑθίος τοῦ Ὁρθόδοξου ἀγιογράφου.

Ἐνδεικτική εῖναι ἡ ἀναφορά τοῦ μεγάλου ἀγιογράφου Φώτη Κόντογλου, ὁ ὄποιος στό σύγγραμμά του «Ἐκφρασις - Τόμος Α'» ἀναφέρει μεταξύ ἄλλων τά ἔξης, τά ὄποια καί σημειώνομε ὡς κατακλείδα: «Ἡ τέχνη τοῦ (Θεοφάνους τοῦ Κρητοῦ) ἔχει μοναχικόν χαρακτήρα καί σεμνόν ὑφος».

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
Θεολόγος

*ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ
ΑΞΙΩΜΑΤΟΣ*
(ΑΦΙΕΡΩΜΑ)

Σημεών Πηγαδουλιώτη
ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ασήλειον ἱεράτευμα, ἔθνος, ἄγιον, λαός εἰς περιποίσιν» (Α΄ Πέτρ. β' 9) εἶναι ἀπαντες οἱ εἰς Χριστόν πιστεύοντες, ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά. Μήν πάει ὁ νοῦς σας ὅτι στά μέλη τῆς Ἐκκλησίας συγκαταριθμοῦνται, καθ' οἵονδποτε τρόπον, οἱ αἴρετίζοντες. Αὐτοί εἶναι, δυστυχῶς, σέ κατάσταση χωρισμοῦ ἀπό τὸν Θεό, ὅπως μαρτυρεῖ σύν τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ "Ἄγιος Ἄγαθων. "Ομως ὁ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας, ἐκτός ἀπό τὴν γενικὴν ἱερωσύνην, παραχώρησε φιλανθρώπως, ὅχι σὲ ἀγγέλους ἀλλά σὲ ἀνθρώπους σάρκα φοροῦντας καὶ τὸν κόσμον οἰκούντας τὸν «ὑπερμέγιστον βαθμόν» τῆς εἰδικῆς ἱερωσύνης. Ἀπό τὰ πολλά χωρία τὰ ἀναφερόμενα στὸν χριστιανικὴν ἱερωσύνην ἀναφέρουμε μόνο ἔνα: «Ἀδελφοί ἄγιοι... κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν» (Ἐφρ. γ' 1). Τό **«ἀρχιερεύς»** ὑπονοεῖ τὴν ὑπαρξὴν ἱερέων. Ο Χριστός δηλαδή ὀνομάζεται **«ἀρχιποίμην»** διότι εἶναι ἀρχηγός τῶν ποιμένων καὶ **«ἀρχιερεύς»** διότι εἶναι ἀρχηγός τῶν ἱερέων.

Οι ἄνθρωποι αὐτοί, δηλαδή οἱ ἐπίσκοποι, οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι τῆς Ἐκκλησίας δέν εἶναι ἀπλά διοικητικοί λειτουργοί ἢ διδάσκαλοι τῶν Χριστιανῶν. Αὐτά τὰ φλοναφήματα ἐκστομίζουν οἱ μακράν τῆς ἀληθείας κακόδοξοι καὶ κακόφρονες Προτεστάντες. Οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἱερεῖς κατέχουν τὸ ἀξίωμα τοῦ οἰκονόμου τῶν Μυστηρίων. Ἀν μελετήσει κανείς τίς Ἐπιστολές τοῦ Ἅγιου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου θά ἀντιληφθεῖ μέ τὴν πρώτη, τὴν ἀξία καὶ τὸ ὑψος τῆς χριστιανικῆς ἱερωσύνης. Γράφει ὁ Ἱερός Πατέρως στούς Χριστιανούς τῶν Τράλλεων: «Ομοίως ὅλοι πρέπει νά σέβονται τούς διακόνους σάν τὸν ἕδιο τὸν Ἰησοῦν Χριστό, καθώς καὶ τὸν ἐπίσκοπο σάν τύπον τοῦ Πατρός, τούς δέ πρεσβυτέρους σάν συνέδριο τοῦ Θεοῦ καὶ ὅμιλο ἀποστόλων. Χωρίς αὐτούς δέν ὑπάρχει Ἐκκλησία».

«Οπως εἶναι γνωστό εἰς τοὺς παροικούντας τὴν Ἱερουσαλήμ, διάδοχοι τῶν ἀποστόλων εἶναι οἱ ἐπίσκοποι. Αὐτοί ἐπιβάλλεται νά εἶναι ταυτοχρόνως «καὶ τρόπων μέτοχοι καὶ θρόνων διάδοχοι» τῶν Ἅγιων Ἀποστόλων. Όσο γι' αὐτούς πού ψάχνουν ἐναγωνίως, ἀλλ' εἰκῇ καὶ μάτιν, περιφρονῶντας καὶ καταπατῶντας τὴν διαχρονικήν παράδοσην τῆς Ἐκκλησίας, ν' ἀνακαλύψουν, μέ μεθόδους ταχυδακτυλουργικές καὶ ὑπουλεῖς καὶ ὑποβολιμαῖες μεδοθεύσεις, ἀποστολική διαδοχή στούς ἀπο-

μακρυνθέντας τῆς ἀληθείας αίρετικούς, λέμε ὅτι οἱ τελευταῖοι εἶναι, κατά τόν χαρακτηρισμό τοῦ Ἀποστόλου Ἰούδα «νεφέλαι ἄνυδροι ὑπό ἀνέμων παραφερόμεναι» (Ἰούδα 12). Θά ἀποκτίσουν ἱερωσύνην ὅταν ἀποπύσουν τίν αἵρεση κι ἐπιστρέψουν ἐν μετανοίᾳ στὴν σωστική κιβωτό, στὸν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικήν καὶ Ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν. Αὐτό ἀναφέρεται, ὅχι στοὺς Προτεστάντες, ἀφοῦ ὅπως γνωρίζουμε, οἱ τελευταῖοι ἀπορρίπτουν τελείως τὸν χριστιανικὸν ἱερωσύνην, ἀλλὰ στοὺς ἐκπεσόντας τῆς ἀληθείας Παπικούς, ὅπως καὶ τοὺς Μονοφυσίτες καὶ τοὺς λοιπούς αἵρετικούς.

Οἱ ἐπίσκοποι, ὅσον ἀφορᾶ τὰ Μυστήρια, δέν διαφέρουν καὶ πολὺ ἀπό τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας. Ἐτσι ἀπλά ὑπενθυμίζουμε ὅτι ὁ μὲν ἐπίσκοπος τελεῖ ἐπτά μυστήρια, ἐνῶ ὁ πρεσβύτερος ἔξι.

Οἱ Ἱερέας, εἴτε ἔγγαμος, εἴτε ἄγαμος ἐν τῷ κόσμῳ, εἴτε ἐντεταγμένος στὸ μοναχισμό (ἱερομόναχος), ἀποτελεῖ τὴν «ῥαχοκοκκαλία» τῆς Ἐκκλησίας. Μιλώντας γιά τὸν ἔγγαμο Ἱερέα τονίζουμε ὅτι εἶναι παρὼν στὸν ἐνορία σὲ κάθε χωρίο μικρό ἢ μεγάλο, σὲ κάθε συνοικία τῆς πόλεως ἢ στὴ Διασπορά. Αὐτός «κρατᾷ» τοὺς ἐνορίτες του κοντά στὸν Ἐκκλησία, αὐτός εἶναι παρὼν στὶς λύπες καὶ τίς χαρές τους, στὶς περιστάσεις, θλίψεις καὶ ἀνάγκες, τὰ προβλήματα καὶ τίς ποικίλες τους δυσκολίες. Χωρίς νά θέλω, οὔτε ψιλῷ λογισμῷ, νά ὑποτιμήσω τὸν ἀρχιερατικό βαθμό μέ τὴν ἀσκήσαστη εὐθύνη πού κρατάει στούς ὕμους του, αὐτό πού ἐπιδιώκω νά ὑπογραμμίσω εἶναι ὅτι ὁ παπάς (πού σημαίνει πατέρας, πατερούλης) εἶναι τό πρόσωπο ἐκεῖνο μέ τό ὅποιο σχετίζεται ἅμεσα καὶ καθημερινά ὁ χριστιανός.

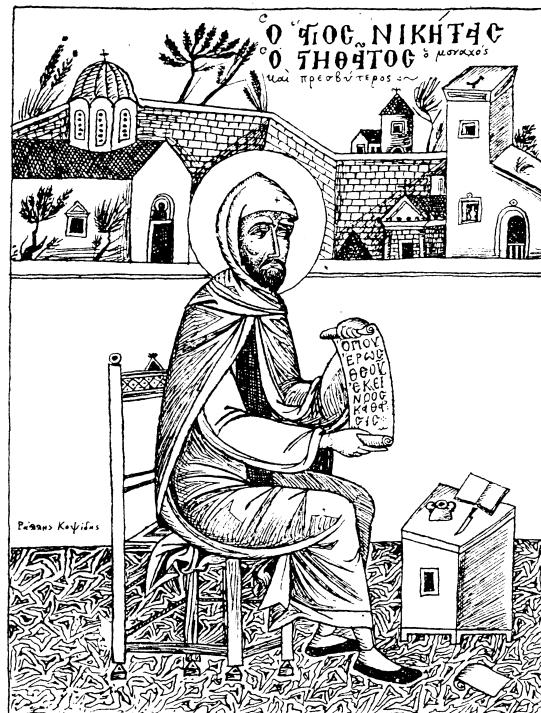
Τόν παπᾶ τῆς ἐνορίας τὸν συναντᾶ ὁ χριστιανός ὅχι μόνο στὸ ναό, ἀλλὰ καὶ καθημερινά στὸ δρόμο, στὸ μπακάλη, στὸ νοσοκομεῖο, στὴ γειτονιά κι ἂν εἶναι ἀπό χωρίο καὶ στὸ χωράφι. Ὁπου κάτσει κι ὅπου σταθεῖ τό τίμιο ράσο τοῦ ὁρθόδοξου παπᾶ μᾶς θυμίζει τό ἀφεντικό του, δηλαδὴ τό Δεσπότι Χριστό. Ὁ Ἱερέας γνωρίζει καὶ ὅνομα τούς ἐνορίτες του ἢν κατοικεῖ σὲ χωρίο. Δυστυχῶς δέν μποροῦμε νά ποῦμε ἀκριβῶς τό ἴδιο γιά τίς πολυάνθρωπες πόλεις.

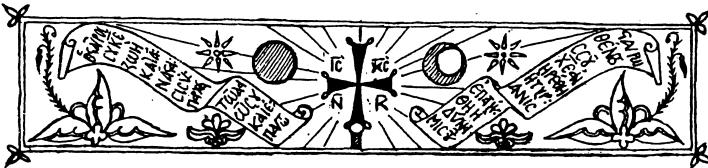
Ἄν σκεφθοῦμε γιά λίγο τὴν σύγχρονη κατάσταση τοῦ κόσμου, ὅπου ὅλα γύρω μας ἐπιδιώκουν πάσῃ θυσίᾳ νά μᾶς ἀποπροσανατολίσουν ἀπό τὸ σκοπό τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ μόνη ἢ παρουσίᾳ τοῦ Ἱερέως μᾶς ἀνακαλεῖ εἰς τάξιν. Ὅσα βιβλία ψυχωφέλιμα κι ἂν μελετήσουμε, ὅσα κηρύγματα κι ἂν παρακολουθήσουμε, ἂν δέν μᾶς ἀναπαύσει τό πετραχῆλι τοῦ πνευματικοῦ (μιλᾶμε γιά τό μυστήριο τῆς ἐξομολογίσεως) κι ἂν δέν λάβουμε μέρος στὸ κυριακό δεῖπνο, ἥγουν τό μυστήριο τῆς θείας εὐχαριστίας, δέν ἔχουμε τίς προϋποθέσεις νά πορευθοῦμε ὁρθοδόξως κατά Θεόν. Δέν εἶναι πρόθεσή μου, τό ξεκαθαρίζω, νά ὑποτιμήσω ἢ νά μειώσω τὴν προσφορά τοῦ κηρύγματος, τόσο τοῦ προφορικοῦ ὅσο καὶ γραπτοῦ, ἀλλὰ στοχεύω νά ὑπογραμμίσω ὅτι ὅλ’ αὐτά, πού εἶναι ἀναγκαιότατα, ἔχουν σκοπό καὶ στόχο νά μᾶς ὁδηγήσουν στά

άγιαστικά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μέ τά ὁποῖα ὁ χριστιανός λαμβάνει τή κάρη τοῦ Θεοῦ. Ποιός, λοιπόν, μᾶς καθαρίζει, μέσω τῆς ἔξομολογήσεως ἀπό τό βόρβορο τῆς ἄμαρτίας; Ποιός μᾶς χορηγεῖ τό σῶμα καὶ τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἄμαρτιῶν καὶ ζωῆν τίνι αἰώνιον; Ὁ Ἱερέας.

Γιά ὅλους τούς πιό πάνω λόγους εἶναι ἥλιου φαεινότερον πόσο ἀναγκαία, σημαντική καὶ ἀναντικατάστατη ἀπό πάστος ἀπόψεως εἶναι ἡ παρουσία τοῦ ὁρθοδόξου Ἱερέως. Ἀνθρωπος δῶν γκρεμίζει, καταστρέφει καὶ ἔχαλείφει καθημερινῶς, διά τῶν ἀγίων μυστηρίων, ὃ, τι οἰκοδομεῖ μέ κόπο καὶ μόχθο πολύ ὁ ἀντιδικός ἡμῶν διάβολος. Ὅμως ἐκ παραλλήλου ἔχει τή δυνατότητα «καὶ ἀνοικοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν» (Ἰερ. α' 10). Γι' αὐτό ἂς παρακαλέσωμεν τόν Κύριον ἐκτενῶς νά μᾶς δίνει ἀγίους Ἱερεῖς γιά νά μᾶς ἀγιάζουν στούς πονηρούς καιρούς μας καὶ τίς ἄγονες μέρες πού διερχόμαστε. Ἡ παρουσία τοῦ Ἱερέως εἶναι «δρόσος Ἀερμάνων ἢ καταβαίνουσα ἐπί τά ὄρη Σιών» (Ψαλμ. ρλβ' 3) καὶ «λύχνος φαίνων ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ» (Β' Πέτρ. α' 19).

ΣΥΜΕΩΝ ΠΗΓΑΔΟΥΛΙΩΤΗΣ

*Πρεσβύτερου Γεώργιου Βασ. Σχοινᾶ
Ο ΙΕΡΕΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟ*

έσα στό δύκωδες ἔργο ἐνός τόσο παραγωγικοῦ σέ κηρυγματικό καὶ συγγραφικό λόγο Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως εἶναι ὁ Ἱερός Χρυσόστομος, διακρίνουμε συχνά δυσκολία νά πραγματοποιήσουμε ἐπισκόπηση μέ γνώμονα ἐνα συγκεκριμένο πνευματικό θέμα, χωρίς νά ἀναλωθοῦμε γιά ὡρες σέ ἀνάγνωση καὶ ἔρευνα. Στίν περίπτωση τῆς Ἱερωσύνης, ὅμως, ὁ ἴδιος ὁ Πατέρας μᾶς ἔχει διευκολύνει ἰδιαίτερα μέ τίν συγγραφή ἐνός ἔξαιρετικοῦ ἔργου, τῶν γνωστῶν Ἔξι Λόγων περί Ἱερωσύνης. Ἡ ἀνάγνωση αὐτοῦ τοῦ σπουδαίου ἔργου ἀρκεῖ γιά νά ἀντιληφθεῖ κανείς τίν ὄπική τοῦ ἀγίου Ἱεράρχου ἐπί τοῦ μεγίστου ὑπουργήματος καὶ ἀξιώματος τῆς Ἱερωσύνης. Ἐξάλλου, τό κείμενο αὐτό δικαίως διατηρεῖ ὑψηλή θέση ἀνάμεσα στά πιό ἀναγνωσμένα πατερικά κείμενα. Ἡ σαφῆς θεματολογία του, ἡ κάλυψη μεγάλου μέρους τῆς ποιμαντικῆς καθώς καὶ ἡ γλαφυρότητα τοῦ χρυσοστομικοῦ λόγου κατέστησαν τό κείμενο ὡς τό πιό βασικό ἐγκειρίδιο ποιμαντικῆς γιά τόν ὑποψήφιο Ἱερέα ἀνά τούς αἰῶνες¹. Ὁ Χρυσόστομος μέσα ἀπό ἐνα φανταστικό διάλογο² ἀνάμεσα στόν ἴδιο καὶ τόν φίλο του Βασίλειο ἐκθέτει στόν ἀναγνώστη ὄλοκληρο τό φάσμα τοῦ θεσμοῦ τῆς χριστιανικῆς Ἱερωσύνης, ἀναδεικνύοντας τίν ἀξία τοῦ θείου ὑπουργήματος καὶ είκονογραφώντας τόν Ἱερέα κατά πῶς τόν ἀντιλαμβάνεται.

Ἡ Ἱερωσύνη στά μάτια τοῦ Χρυσοστόμου βρίσκεται σέ ἐνα ἐπίπεδο ἀνώτερο ἀπό ὅλα τά ἀξιώματα τῆς κοινωνίας. Ἡ Ἱερωσύνη εἶναι ἔργο τῶν οὐρανίων δυνάμεων καθώς ὁ Ἱερέας «ἐν σαρκὶ μένων» τελεῖ διακονία τῶν ἀγγέλων καὶ θαυμαστά πράγματα «ὑπερβαίνοντα πᾶσαν ἔκπλοξιν», ὅπως τό φρικωδέστατο μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας (Γ' 4). Εἶναι ἀνώτερη ἀπό κάθε βασιλεία (Γ' 1)³ καὶ τεράστια τιμή, ἐφόσον στόν Ἱερέα ἔχει δοθεῖ ἡ ἀνώτατη καὶ οὐράνια ἔξουσία τοῦ λύειν καὶ δεσμεῖν τίς ἀμαρτίες τῶν ἀνθρώπων καὶ νά ἐπιτελεῖ τό Ἀγιον Βάπτισμα, δηλαδή, νά συντελεῖ στίν ἐκ Θεοῦ γέννηση καὶ συνεπῶς μακαρία παλιγγενεσία, τίν ἀληθινή ἐλευθερία καὶ τίν κατά κάριν νίοθεσία τῶν ἀνθρώπων (Γ' 5).

Ἡ Ἱερωσύνη εἶναι, ἐπίσης, μία τεράστια εὐθύνη. Ἡ ἀντιληψη αὐτή διακρίνεται τακτικά μέσα στούς λόγους του. Ὅταν τοῦ ἀνακοινώνεται ἡ ἐκλογή του ὡς Ἱερέα τόν πάνει φόβος καὶ ἀπορία (Α' 6), ἐνῶ διατυπώνει ἐμφαντικά στό ἔργο αὐτό τίν ἀναξιόπιτά του ὡς πρός τίν ἀνάληψη τέτοιας εὐθύνης. Τήν διατύπωση αὐτή δέν πρέπει νά τίν ἐκλά-

βουμε ώς μιά τυπική ταπεινοσχημία, ἀλλά ώς τίν προσπάθεια τοῦ Ἀγίου νά ἀντιδιαστείλει τίν μικρότητα τοῦ ἀνθρώπου μέ τό μεγάλο ἀξίωμα. Ἐξάλλου, σέ ἄλλο σημεῖο τονίζει τό ἀνώτατο κέρδος καί τόν «ἄφατο» μισθό πού λαμβάνει ὁ ἵερεας ώς ἐντεταλμένος ἀπό τόν Χριστό ποιμήν τῶν λογικῶν του προβάτων. Ὁ ἵερεας, λοιπόν, εἶναι ὁ «πιστός καί φρόνιμος δοῦλος» τῆς εὐαγγελικῆς ρήσης, τόν ὅποιο ὁ Κύριός του θά ἀνταμείψει μέ ἔπαθλο τίν διαχείρισην ὅλων τῶν ὑπαρχόντων του (Β' 1)⁴.

Γιά νά κερδίσει, ὅμως τό ἔπαθλο ὁ ἵερεας θά πρέπει νά ἀγωνιστεῖ σφόδρα ἐναντίον τοῦ νοντοῦ ἔχθροῦ, τοῦ Διαβόλου. Ἡ εὐθύνη τῆς ἵερωσύνης εἶναι μεγάλη, γιατί ὁ ἔχθρός πολεμάει τόν ποιμένα χωρίς ἔλεος, ἀσταμάτητα. Καί ἂν καταφέρει νά τόν καταβάλει, τότε ἔχει κερδίσει δύο νίκες: καί τίν ἀπώλεια τῆς ψυχῆς τοῦ ἵερέως καί τίν ἀπώλεια τῶν προβάτων τοῦ ποιμήνου του (Β' 2). Ὁ ἄγιος Ἱεράρχης τονίζει ἐξίσου ἐμφαντικά τό μέγεθος τῶν πειρασμῶν πού δέχεται ὁ ἵερεας ἀπό κάθε πλευρά (Β' 2, Γ' 13, Δ' 5). Γι' αὐτό καί ἀναπτύσσει διεξοδικά τό φάσμα τῶν ἀφετῶν καί τῶν χαρακτηριστικῶν τά ὅποια πρέπει νά διαθέτει ὁ ἵερεας, γιά νά ἀνταπεξέλθει στίν ἀντίταξη τοῦ ἔχθροῦ.

Ὁ ἵερεας καταρχάς πρέπει νά κατέχει τίν πειθώ ώς τό κύριο μέσον γιά νά βελτιώσει τίν ἀσθενοῦσα κατάσταση τοῦ ἀμαρτάνοντα πιστοῦ (Β' 3). Πρέπει, ὅμως, νά διαθέτει καί μεγάλη σύνεση, καθώς ἡ διόρθωση κάθε πιστοῦ εἶναι μία ὀλότελα διαφορετική περίπτωση. Χρειάζεται πολλές φορές νά ἰσορροπήσει ἀνάμεσα σέ αὐστηρότητα καί οἰκονομία προκειμένου νά βρεῖ τό μέτρο καί νά δώσει τίν σωστή θεραπεία ἀνά περίπτωση. Γιά τόν ἴδιο λόγο ὁ ἵερεας πρέπει νά διαθέτει καρτερία, ὑπομονή καί γενναιότητα ψυχῆς (Β' 4).

Τό κυριώτερο, ὅμως, πού πρέπει νά διέπει τόν ἵερέα εἶναι ἡ τελεία ἀγάπη, στό μέτρο πού νά ἐκπληρώνει τίν εὐαγγελική ρήση «μείζονα γάρ ταύτης ἀγάπην οὐδείς ἔχει ἢ ἵνα τις τίν ψυχήν αὐτοῦ θῇ ὑπέρ τῶν φίλων αὐτοῦ»⁵. Βέβαια, σέ κάθε περίπτωση, ἔξαιτίας τῆς σφιδρότητος τῶν ἐπιθέσεων τοῦ ἐναντίου, θά πρέπει νά καλλιεργεῖ ὁ ἵερεας καί τίν θυγατέρα τῆς ἀγάπης, τίν ἀνεξικακία, ἀφετή πού διατηρεῖ τίν γαλήνην στίν ψυχή (Γ' 17), ἀλλά καί πολλές ἄλλες ἀφετές τίς ὅποιες συνοψίζει ὁ Ἱεράρχης σέ τρία σημεῖα τοῦ ἔργου του: Ὁ ἵερεας πρέπει νά ἔχει «πιολλή σύνεση, τίν παρά τοῦ Θεοῦ χάρη, ὄρθη διαγωγή, βίο καθαρό» (Γ' 7) ἐνῶ, παράλληλα, ὀφείλει νά εἶναι «σοφαρός καί ἀπλοὺς, φοβερός καί ἐπιεκτής, αὐταρκής καί κοινωνικός, ἀδέκαστος καί ἐξυπηρετικός, ταπεινός καί ἀξιοπρεπής, αὐστηρός καί ἥμερος» (Γ' 17) καί, τέλος, «νηφάλιος», «διορατικός» καί προσεκτικός (Γ' 12).

Ἐκτός ἀπό πνευματικές ἀφετές ὁ ἵερεας πρέπει, κατά τόν Χρυσόστομο, νά ἔχει καλλιεργήσει καί κάποιες δεξιότητες ἀπαραίτητες γιά τό ἔργο πού ἔχει νά ἐπιτελέσει, οὕτως ὥστε νά εἶναι σέ θέση νά διατηρεῖ ἀσάλευτη τίν τάξη μέσα στίν ποίμνη του. Ἡ δεξιότητα πού τονίζεται ώς καταρχάς ἀπαραίτητη εἶναι ἡ τέχνη τοῦ λόγου, τό μόνον μέσο γιά πνευματική κατάρτιση τῶν ἀμαθῶν καί ἀσθενεστέρων στίν πίστη (Δ' 5).

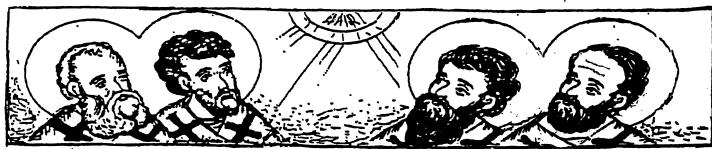
Άν αὐτή συνδυάζεται μέ στρατιωτική ίκανότητα, στρατιγική σοφία δολαδή, μπορεῖ ό ιερέας νά ἀντιμετωπίσει καί τίσ σφιδρές ἐπιθέσεις τῶν αἵρετικῶν (Δ' 4). Παράλληλα, πρέπει ό ιερέας νά διαθέτει ἀκόμα καί γνώσεις οἰκονομολογίας (Γ' 17), γνώσεις δικαιοστικές (Γ' 19), ἐνῶ πρέπει νά γνωρίζει νά διαχειρίζεται ἐπιτυχῶς ὑποθέσεις σχετικές μέ τό γυναικείο φῦλο, ἵδιαιτέρως δέ τίσ περιπτώσεις τῶν χηρῶν καί τῶν παρθένων (Γ' 17-18).

Τό πλῆθος τῶν ἀρετῶν καί δεξιοτήτων πού μόλις ἀπαριθμήσαμε συνοψίζονται τελικά σέ ἔναν ἐπιτυχή προσδιορισμό πού μᾶς δίνει ό Χρυσορρήμων γιά τόν ιερέα: ό ιερέας πρέπει νά εἶναι «ποικίλος» (ΣΤ' 4), μέ τίν ἔννοια τοῦ ἀποστολικοῦ «τοῖς πᾶσιν γέγονα τά πάντα»⁶. Καί ὅλες, ὅμως, τίσ παραπάνω ἀρετές ἄν διαθέτει κανείς, ὁφείλει, κατά τόν Ἱεράρχη, νά φυλάσσει ἀκέραια πάντοτε τίν καθαρότητα τῆς ψυχῆς του. Οι ιερεῖς εἶναι τό ἄλας τῆς γῆς (ΣΤ' 4), καί τό κάλλος τῆς ψυχῆς τους πρέπει νά λάμπει παντοῦ καί νά εὐφραίνει τίσ ψυχές αὐτῶν πού τούς βλέπουν (Γ' 13, ΣΤ' 1).

Τελικά πόσο ἀξιος πρέπει νά εἶναι ἐκεῖνος πού ἀναλαμβάνει τό ἀξιώμα τῆς Ἱερωσύνης; ἀναφωτιέται ό Χρυσόστομος (ΣΤ' 4). Ἐν τό κείμενο αὐτό γράφτηκε, κατά πώς λέγεται, γιά τίν ἀποφυγή ἐπιπόλαιων ἀναλήψεων τοῦ ἀξιώματος τῆς Ἱερωσύνης πού παρουσιάστηκε τίν ἐποχή ἐκείνη⁷, ἃς ἀναλογιστοῦμε καί οί σημερινοί κληρικοί ή οί ὑποψήφιοι πόσο ἐκπληροῦμε τουλάχιστον τά δέοντα. Εἶναι οἱ κληρικοί μας καθαροί, ὑπεύθυνοι, ποικίλοι; Ἀντιλαμβάνονται τό μέγεθος τῆς Ἱερωσύνης; Ὁ Χρυσόστομος, ἐξάλλου, προτρέπει τόσο γιά προεξέταστη ἀπό μέρους τῶν χειροτονούντων γιά τούς ὑποψηφίους (Β' 4) ὅσο καί γιά αὐτοεξέταστη τῶν χειροτονουμένων πρίν τίν ἀνάληψη τέτοιας εὐθύνης (Δ' 2). Σέ κάθε περίπτωση, ή μελέτη, ή ἐμβάθυνση καί ή πράξη τῶν χρυσοστομικῶν προτροπῶν εἶναι σίγουρα ἔνας ἀπό τούς λίγους ἀσφαλεῖς τρόπους νά διατηρήσουμε τόν θεοϊδρυτο θεσμό τῆς Ἱερωσύνης στό ὑψος πού θέλει ό Χριστός καί χρειάζεται ή Ἐκκλησία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ἡ. Χρυσοστόμου, *Ἐργα*, Ε.Π.Ε. Θεσσαλονίκη 1978, σελ. 39.
2. Ὁ.π., σελ. 34-35.
3. Γιά τίσ παραπομπές τοῦ ἔργου τοῦ Χρυσοστόμου *Ἐξι Λόγοι περί Ἱερωσύνης χρησιμοποιήθηκε ή ώς ἄνω ἔκδοση τῆς Ε.Π.Ε.*
4. Ματθ. κδ' 45-47.
5. Ἡ. ιε' 13.
6. Κορ. Α' θ' 22.
7. Ἡ. Χρυσοστόμου, Ὁ.π., σελ. 44.

Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΓΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

ΣΤΗΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗ ΚΑΛΕΙ Ο ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

άν τό ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης δίδεται ἀπό ἀνθρώπους, γιατί τό ζητεῖ (ὁ ὑποψήφιος) ἀπό μᾶς καὶ δέν τό λαμβάνει μόνος του; Ἐάν δῶμας χορηγεῖται ἀπό τὸν Κύριο, ἀρμόζει νά προσεύχεται καί νά μήν ἀγανακτεῖ, καί στίν προσευχή νά μή ζητεῖ τό δικό του θέλημα, ἀλλά νά ἀναθέτει τίν κρίσην στό Θεό πού ρυθμίζει τό συμφέρον.

Η ΕΠΙΟΡΚΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΜΠΟΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗ

1173. Ὅσοι δρκίστηκαν ὅτι δέν θά δεχθοῦν κειροτονία, ὅταν ἐπιμένουν στόν ὄρκο τους, νά μήν ἀναγκάζονται νά ἐπιορκήσουν (νά ἀθετίσουν τούς ὄρκους τους). Γιατί, ἂν καί φαίνεται ὅτι ὑπάρχει κάποιος κανόνας, πού δίνει ἄφεση σ' αὐτούς τούς ἀνθρώπους, ἐν τούτοις γνωρίζουμε ἀπό τίν πείρα μας ὅτι ὅσοι ἀθέτησαν τόν ὄρκο τους δέν προκόβουν. Πρέπει δῶμας νά ἔξετάζουμε καί τό εἶδος τοῦ ὄρκου καί τά λόγια καί τό ἐλαττήριο, πού τούς παρεκίνησε νά ὄρκισθοῦν καί τίς προσθήκεις λεπτομερῶς πού ἔχουν γίνει στό κείμενο τοῦ ὄρκου. Γιατί, ἂν δέν ὑπάρχει κανένα ἐλαφρυντικό ἀπό καμιά πλευρά, τότε πρέπει νά ἀφήνουμε τέτοιους ἀνθρώπους κατά μέρος.

(Ἐπιστ. 188, Ἀμφιλοχίῳ περί Κανόνων, 10, ΕΠΕ 1, 198-200 – ΒΕΠ 55, 207 – MG 32, 680).

Η ΔΙΓΑΜΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΜΠΟΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ

1174. Ὁ κανόνας ἀποκλείει ἐντελῶς τούς δίγαμους ἀπό κάθε ἐκκλησιαστική ὑπηρεσία¹.

ΠΟΤΕ ΧΕΙΡΟΤΟΝΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΤΟΚΟΓΛΥΦΟΙ

1175. Ἐκεῖνος πού παίρνει τόκους, ἂν δεχθεῖ νά διαθέσει στούς φτωχούς τά ἄδικα κέρδον του καί νά ἀπαλλαγεῖ στό ἔξης ἀπό τόν ἀρρώστια τῆς φιλοχρηματίας, εἶναι δεκτός στίν ἱερωσύνη.

(Ἐπιστ. 188, Ἀμφιλοχίῳ περί Κανόνων, 14, ΕΠΕ 1, 292 – ΒΕΠ 55, 208 – MG 32, 681).

1. Πρόκειται γιά τόν ΙΖ' Ἀποστολικό Κανόνα, ὁ ὁποῖος δέν ἐπιτρέπει στούς δίγαμους νά γίνουν κληρικοί, ψάλτες ή ἀναγνῶστες.

OI KAKOI KAI MISEWOTOI

1246. Ἐδῶ ἡ Ἑκκλησία (ὁ λαός τοῦ Θεοῦ) ζητεῖ νά μάθει: ἂν ὁ Κύριος εἶναι (ὁ καλός) ποιμένας καὶ ποιός εἶναι ὁ μισθωτός ποιμένας; Μήπως εἶναι ὁ διάβολος; Καί ἂν ὁ διάβολος εἶναι ὁ μισθωτός ποιμένας, ποιός εἶναι ὁ λύκος; Ἀλλά λύκος εἶναι ὁ διάβολος, τό ἀνήμερο θηρίο, τό ἀρπακτικό, τό δόλιο, ὁ κοινός ἐχθρός ὅλων. Ἡς ἔχει λοιπόν τή δική του ὄνομασία ὁ μισθωτός ποιμένας. Ἀπευθυνόμενος ὁ Κύριος πρός τούς σύγχρονούς Του Ἰουδαίους ποιμένες, τούς ὄνόμαζε μισθωτούς. Ὅπάρχουν ὅμως καὶ οἱ τωρινοί ποιμένες, οἱ ὄποιοι παίρνουν μόνοι τους τήν ὄνομασία τοῦ μισθωτοῦ, ἐνῶ δέν θά ἔπρεπε. Τότε οἱ ἀρχιερεῖς ἀναδεικνύονταν ὡς μισθωτοί καὶ οἱ Φαρισαῖοι καὶ ὅλο ἐκεῖνο τό Ἰουδαϊκό κόμμα. Ἔκείνους ὄνόμαζε ὁ Κύριος μισθωτούς ποιμένες, ἐκείνους πού ἔπαιρναν τήν ἐξουσία τοῦ ποιμένα, ὅχι γιά νά ύπηρετίσουν ἀληθινά τίς πνευματικές ἀνάγκες τοῦ λαοῦ, ἀλλά γιά νά ἰκανοποιήσουν τίς ύλικές τους ἀνάγκες καὶ τίς προσωπικές τους φιλοδοξίες. Αὐτοί εἶναι οἱ μισθωτοί πού προσεύχονταν ύποκριτικά, γιά νά κατατρώνε τό ψωμί τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν. Ἔκεῖνοι ἰκανοποιοῦν τίς ἀνάγκες τους, πού ἔπιδιώκουν νά ἀπολαύσουν τήν παρούσα zωή, πού δέν ἀτενίζουν πρός τή μέλλουσα, αὐτοί εἶναι μισθωτοί καὶ ὅχι ποιμένες. Καί σήμερα ύπάρχουν πολλοί μισθωτοί, αὐτοί πού πουλᾶν τή zωή τους γιά τήν ἄθλια καὶ ἐφήμερη δόξα, αὐτοί πού καὶ τώρα προκαλοῦν σκίσμα στήν Ἑκκλησία, παρερμηνεύοντας τούς καθαρούς καὶ σαφεῖς λόγους τοῦ Κυρίου¹.

(*Eἰς τὸν ἄγιον μάρτυρα Μάμαντα, 4, ΕΠΕ 7, 282-284 – ΒΕΠ 54, 214-215 – MG 31, 296C).*

*ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΩΤΕΡΟΥ ΚΛΗΡΙΚΟΥ**KATA THN EPOXH TOY M. BASILEIOY*

1247. Ἡ συνήθεια πού ἀπό πολύ παλιά ἐπικρατοῦσε στίς Ἑκκλησίες τοῦ Θεοῦ ἀπαιτοῦσε νά γίνονται δεκτοί ὅσοι ἐπρόκειτο νά ύπηρετίσουν τήν Ἑκκλησία ἔπειτα ἀπό προσεκτική δοκιμασία. Ἐξεταζόταν δηλαδή σχολαστικά ὅλη ἡ διαγώνη καὶ ἡ zωή τους, μήπως εἶναι ύβριστές, μήπως εἶναι μέθυσοι, μήπως εἶναι ἐριστικοί, ἂν δαμάζουν τίς ὄρμές καὶ τίς ἀδυναμίες τῆς νεότητας, ὥστε νά μποροῦν νά ἐπιτύχουν «τόν ἄγιασμό χωρίς τόν ὄποιον κανείς δέν πρόκειται νά ἰδεῖ τόν Κύριο»². Αὐτή τήν ἔξεταση τήν ἔκαναν οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι πού κατοικοῦσαν κοντά τους καὶ τήν ἀνέφεραν στούς χωρεπισκόπους, οἱ ὄποιοι, ἀ-

1. Ὁ μεγάλος Ἱεράρχης ἀναφέρεται στούς αίρετικούς κληρικούς τῆς ἐποχῆς του, πού ἔσαν ἀρκετοί καὶ ἐνάντια τῶν ὄποιών διεξήγαγε συνεχεῖς ἀγῶνες μέ τόν γραπτό καὶ προφορικό του λόγο.

2. Ἐβρ. ϰβ' 14.

φοῦ ἐλάβαιναν ὑπόψη τίς γνῶμες ἀξιόπιστων μαρτύρων καὶ τίς ἀνακοίνωναν στόν ἐπίσκοπο, τότε συγκαταριθμοῦσαν αὐτόν, πού ἐπρόκειτο νά ὑπηρετήσει τίν 'Εκκλησία, στό ἱερατικό τάγμα.

(Ἐπιστ. 54, Χωρεπισκόποις, ΕΠΕ 2, 182 – ΒΕΠ 55, 89 – MG 32, 400).

ΟΙ ΚΑΤΕΧΟΝΤΕΣ ΤΟΥΣ ΑΝΩΤΕΡΟΥΣ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥΣ

ΒΑΘΜΟΥΣ ΝΑ ΔΙΑΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ ΤΟΥΣ

1248. Νά μή σοῦ φέρνει ἔπαρση (ἀλαζονείᾳ) ὁ βαθμός πού ἔχεις στόν κλῆρο, ἀλλά νά γίνεσαι περισσότερο ταπείνος. Γιατί προκοπί τῆς ψυχῆς σημαίνει προκοπί στόν ταπείνωση, ἢ ἔλλειψη προκοπῆς καί ἢ ἀτίμωση προέρχονται ἀπό τίν ὑψηλοφροσύνην. "Οσο συμβαίνει νά πλοπούσιάζεις στούς ἀνώτερους ἱερατικούς βαθμούς, τόσο νά ταπεινώσεις τόν ἑαυτό σου, φοβούμενος τό πάθημα τῶν γιῶν τοῦ 'Ααρών². Καλή γνώση τῆς θεοσέβειας σημαίνει καλή γνώση τῆς ταπεινώσεως καί τῆς πραότητας.

"Η ταπείνωση εἶναι μίμηση τοῦ Χριστοῦ, ἢ ἀλαζονεία δέ καί τό ξεθάρρεμα (τό θράσος) καί ἢ ἀναίδεια εἶναι μίμηση τοῦ διαβόλου. Γίνε μιμητῆς τοῦ Χριστοῦ καί ὅχι τοῦ ἀντίχριστου, τοῦ Θεοῦ καί ὅχι τοῦ ἀντίθεου (τοῦ διαβόλου), τοῦ Κυρίου καί ὅχι τοῦ δραπέτη, τοῦ ἐλεήμονα καί ὅχι τοῦ ἄσπλαχνου, τοῦ φιλάνθρωπου καί ὅχι τοῦ μισάνθρωπου, τῶν ἀγίων τοῦ νυμφώνα³ καί ὅχι τῶν γιῶν τοῦ σκοταδιοῦ. Μή βιαστεῖς νά κατευθύνεις τήν ἀδελφότητα (τοῦ μοναστηρίου), γιά νά μή βάλεις πάνω στόν τράχηλό σου ξένα φορτία ἀμαρτημάτων.

(Λόγος ἀσκητικός Α', 10, ΕΠΕ 8, 124 – ΒΕΠ 53, 396 – MG 31, 648).

ΚΑΘΑΡΕΙΤΑΙ Ο ΠΟΡΝΕΥΩΝ ΚΛΗΡΙΚΟΣ, ΑΛΛΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΕΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΙΣΤΟΥΣ

1249. 'Ο Διάκονος, πού ἐπόρνεψε μετά τή χειροτονία του, καθαιρεῖται ἀπό τό ἀξίωμα τῆς διακονίας, ἀλλά παρόλο πού θά καταταγεῖ στόν τάξην τῶν λαϊκῶν, δέν θά ἐμποδίζεται νά ἐπικοινωνεῖ μέ τούς πιστούς.

1. 'Εφόσον οἱ πρῶτοι κριτές ἦσαν πρεσβύτεροι καί διάκονοι καί οἱ ὑποψήφιοι Ἠσαν νέοι στόν ἥλικια, εἶναι προφανές ὅτι ἐδῶ ἢ ἐπιλογή ἀφοροῦσε, κατώτερους κληρικούς (ὑποδιακόνους, ὑπηρέτες – νεωκόρους, ἀναγνῶστες).

2. Δυό ἀπό τούς γιούς τοῦ 'Αρχιερέα 'Ααρών, πού Ἠσαν ἰερεῖς, ὁ Ναβάδ καί ὁ Αβιούδ, χωρίς νά πάρουν ἔδεια ἀπό τόν πατέρα τους, προκειμένου νά θυμιατίσουν, χροσιμοποίησαν κοινή φωτιά καί ὅχι τή φωτιά τοῦ θυσιαστηρίου, πού εἶχε διατάξει ὁ Θεός. 'Εισι πρόσφεραν τό Θεό θυσία πού ἐκείνος εἶχε ἀπαγορεύσει. Γιά τήν ἀσέβειά τους αὐτή ὁ Θεός ἔστειλε φωτιά, ἢ ὅποια τούς κατέφαγε καί πέθαναν αὐτοτιγμέι (Λευτικόν ι' 1-4).

3. Ματθ. ι' 15. Μάρκ. β' 19. Λουκ. ε' 34.

Γιατί ύπάρχει ἀρχαῖος κανόνας σύμφωνα μέ τόν ὄποιον, ὅσοι ἐκπίπτουν ἀπό τό βαθμό τῆς ἱερωσύνης, νά ύποβάλλονται σ' αὐτή μόνον τίν τιμωρία. Νομίζω δέ ὅτι οἱ πρῶτοι Πατέρες ἀκολούθησαν τόν παλαιό Νόμο, σύμφωνα μέ τόν ὄποιο: «Δέν θά τιμωρήσει δύο φορές γιά τό ἴδιο σφάλμα (ἐγκλημα)»¹.

(Ἐπιστ. 188, Ἀμφιλοχίφ περί κανόνων, 3, ΕΠΕ 1, 190 – ΒΕΠ 55, 204 – MG 32, 672).

Ο ΟΡΚΟΣ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΜΠΟΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ

1250. Μέ ἐρώτησες γιά τόν πρεσβύτερο Βιάνορα, ἂν εἶναι δεκτός στόν κλῆρο, λόγω τοῦ ὄρκου πού ἔδωσε. Ἐλλά ἐγώ γνωρίζω ὅτι ἔχω ἥδη προτείνει ἔνα κοινό Κανόνα γιά ὄλους μαζί τούς κληρικούς τῆς Ἀντιόχειας, πού ὄρκίστηκαν μαζί του δηλαδή νά μή μετέχουν αὐτοί στίς δημόσιες συναθροίσεις, ἀλλά νά ἀσκοῦν τά καθήκοντα τῶν πρεσβυτέρων ἴδιαιτέρως. Ὁ ἴδιος Κανόνας δίδει σ' αὐτόν (τόν Βιάνορα) τίν ἄδεια νά ἀσκεῖ τά ιερατικά του καθήκοντα... Νά γίνει λοιπόν δεκτός ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ἀφοῦ τοῦ ζητηθεῖ ἀπό τίν εὐλάβειά σου νά μετανοήσει γιά τίν εὐκολία μέ τίν ὄποια ὄρκίστηκε μπροστά σ' ἔνα ἄπιστο ἄνδρα, καὶ γιατί δέν μπόρεσε νά ύπομείνει τόν πειρασμό τοῦ μικροῦ ἐκείνου κινδύνου.

(Ἐπιστ. 199, Ἀμφιλοχίφ περί κανόνων, 17, ΕΠΕ 1, 206 – ΒΕΠ 55, 223 – MG 32, 716–717).

ΘΕΟΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ ΑΜΑΘΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ ΑΝΕΛΑΜΒΑΝΑΝ

ΤΑ ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

1252. Θεολόγος ἔγινε ὁ καθένας, ἀκόμη καὶ ἐκεῖνος πού ἔχει στιγματισμένη τίν ψυχή του μέ ἀναρίθμητες ἀμαρτίες. Ἐξαιτίας αὐτοῦ οἱ νεωτεριστές βρίσκουν εὔκολα πολλούς συνεργάτες στόν ἀνταρσία τους. Λοιπόν ἄνθρωποι αὐτοχειροτόνοι καὶ θεσιθῆρες (πού μέ κάθε μέσο ἐπιδιώκουν ἀξιώματα) μοιράζονται μετά ἀπό κλήρωση τή διοίκηση τῶν Ἐκκλησιῶν, παραμερίζοντας (ἢ καὶ περιφρονῶντας) τό σχέδιο τοῦ Ἀγίου Πνεύματος γιά τίν Ἐκκλησία. Καὶ ἐνῶ οἱ Εὐαγγελικοί θεσμοί βρίσκονται λόγω ἀκαταστασίας σέ πλήρη σύγχυση, ἐπικρατεῖ μιά ἀπεριγραπτή διαμάχη γιά τίν κατάληψη ἐπισκοπικῶν ἀξιωμάτων, ἀφοῦ ὁ καθένας ἀπ' αὐτούς πού θέλουν νά ἐπιδειχθοῦν ἀγωνίζεται νά ἀνέλθει αὐτός στό ἀξίωμα. Ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς φιλαρχίας εἰσχώρησε στό λαό μιά φοβερή ἀναρχία. Γί' αὐτό οἱ παρακλήσεις τῶν ἐπισκόπων μένουν

1. Ναούμ α' 9.

χωρίς κανένα ἀποτέλεσμα καί καμιά ἐπίδραση, γιατί ὁ καθένας σκέπτεται, λόγω τοῦ ἐγωισμοῦ πού προέρχεται ἀπό τὴν ἀμάθεια, ὅτι χρέος του εἶναι ὅχι νά ύπακούει καί νά ύποτάσσεται σέ ἄλλους, ἀλλά αὐτός νά ἔχουσιάζει ἄλλους.

(Περί Ἀγ. Πνεύματος, κεφ. 1, 77, ΕΠΕ 10, 496-498 – ΒΕΠ 52, 298-299 – MG 32, 215-216).

Η ΑΣΕΒΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΛΗΡΟ ΕΙΝΑΙ ΜΕΓΑΛΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ

1253. Καί γιά νά παιδαγωγοῦμε καί διδαχθοῦμε ἀπό τὰ μικρότερα πόσο πρέπει νά φοβούμαστε τά μεγαλύτερα καί ἀνώτερα, ἃς ἔξετάσουμε σέ βάθος ποῦ ὀφείλεται ἡ ἀγανάκτηση τοῦ Θεοῦ ἐναντίον ἐκείνων πού δείκνουν παρακοή καί ἀσέβεια ἐναντίον τοῦ ἵερα ἢ τοῦ κριτῆ, θέμα γιά τό ὅποιον κάνει λόγο τό Δευτερονόμιο. Λέει λοιπόν: «·Ο ἄνθρωπος πού ἀπό ύπερηφάνεια δέν θά ύπακούσει στὸν ἵερα πού παρίσταται, γιά νά προσφέρει τίς ύπηρεσίες του στὸν Κύριο τό Θεό σου ἢ στὸν κριτῆ, πού ἔχει ὄριστει νά δικάζει τὴν περίοδο ἐκείνη, ὁ ἄνθρωπος αὐτός θά καταδικαστεῖ σέ θάνατο καί ἔτσι θά ἀπομακρύνεις τὸν πονηρό καί κακό μέσα ἀπό τὸν Ἰσραηλιτικό λαό. ·Ολος δέ ὁ λαός, ὅταν πληροφορηθεῖ τὸν τιμωρία, θά φοβηθεῖ καί δέν θά ἀσεβήσουν πλέον» (Δευτ. 12' 12-13).

(Περί κρίματος Θεοῦ, 7, ΕΠΕ 8, 44 – ΒΕΠ 53, 20 – MG 31, 668-669).

(Τά ἀνωτέρω κείμενα εἶναι παρμένα ἀπό τό ἔργο τοῦ Βασιλείου Δ. Χαρώνη, Παιδαγωγική ἀνθρωπολογία Μεγάλου Βασιλείου, τόμος Β', σελ. 443-444 καί 496-503).

Σάββα Ἀλεξάνδρου
Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

ιά τίν ’Ορθόδοξη Θεολογία ἡ Ἱερωσύνη εἶναι μυστήριο, ὅπου, διά τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Ἅγιου Πνεύματος καὶ τῆς ἐπιθέσεως τῶν κειρῶν τοῦ ἐπισκόπου ἡ θεία Χάρις προχειρίζεται τὸν ὑποψήφιον εἰς ἓνα τῶν τριῶν Ἱερατικῶν βαθμῶν. Εἶναι γνωστόν ὅτι τίν κειροτονία τῶν δύο πρώτων Ἱερατικῶν βαθμῶν (διακόνου καὶ πρεσβυτέρου) τελεῖ ἀποκλειστικά ὁ ἐπίσκοπος, τόν δέ ἐπίσκοπον καθιστοῦν εἰς τό Ἱερατικόν αὐτό ἀξίωμα τρεῖς ἐπίσκοποι, ἐν ἀνάγκῃ δέ καὶ δύο. Σύμφωνα μέ τόν κανόνα τῆς Καρχηδόνος ἡ Ἱερωσύνη εἶναι κάρισμα καὶ συνέχεια καὶ μετοχή στήν μία καὶ μοναδική Ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἔχει δωρηθεῖ εἰς τίν ’Ἐκκλησίαν. Γιά τίν ’Ορθοδοξία «εἴς μόνον Ἱερεύς ὑπάρχει ἐν τῇ ’Ἐκκλησίᾳ οἱ δέ ἄνθρωποι Ἱερεῖς τίν Ἱερατείαν αὐτοῦ ἐν τῇ ’Ἐκκλησίᾳ λειτουργοῦνται».

’Αξιόλογες ἀπό θεολογική ἀποψη εἶναι καὶ οἱ θέσεις τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἀναφορικά μέ τό μεγαλεῖο τῆς Ἱερατικῆς διακονίας, τῶν προσόντων τοῦ ὑποψηφίου γιά τό Ἱερατικό ἀξίωμα, τά καθήκοντα τῶν κληρικῶν πού περιλαμβάνονται στούς λόγους του «Περὶ Ἱερωσύνης».

’Ο Ἅγιος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης, ἔξαίροντας τό μεγαλεῖο αὐτοῦ τοῦ ἔργου τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, παραπτεῖ: «οὐ γάρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν καρδία, ἢν ἐπῆλθεν ἡ ταύτης ἀνάγνωσις καὶ πρός τόν θεῖον αὐτήν οὐκ ἔτρωσεν ἔρωτα, σεπτήν μέν τίν Ἱερωσύνην δείξασα, ἀμέμπτως δέ αὐτήν μετέρχεσθαι διδάξασα. ’Ο γάρ τῶν τοῦ Θεοῦ ἀπορρήτων σοφός ὑποφήπτης Ἰωάννης, τῆς ἐν Βυζαντίῳ ’Ἐκκλησίας ὀφθαλμός, οὗτω γάρ λεπτῶς καὶ πυκνῶς ἔξηκριβωσεν, ὥστε πάντας τούς κατά Θεόν θεράποντας, τούς τε ραθύμως Ἱερατικήν μεταχειρίζοντας, ἐν ταύτῃ τά οἰκεῖα εύρισκειν κατορθώματα καὶ σκώμματα». Κατά τόν Ἱερό Χρυσόστομο, λοιπόν, δῶρα πνευματικά θά δώσει ὁ Χριστός σ’ ἐκείνους πού εἶναι ἐπιφορτισμένοι μέ τίν διαποίμανση τοῦ ποιμνίου πού ἀγόρασε ὁ Κύριος, ὅχι μέ χρήματα, ἀλλά μέ τό ἴδιο τό αἷμα Του. Λέει χαρακτηριστικά: «εἰ γάρ ήμεῖς, ὅταν ἴδωμεν τῶν οἰκετῶν ἡ τῶν θρεμμάτων τῶν ἡμετέρων ἐπιμελουμένους τινάς, τῆς περί ήμᾶς ἀγάπης τήν εἰς ἐκεῖνα σπουδήν τιθέμεθα σημεῖον καίτοι γε ταῦτα πάντα χρημάτων ἔστιν ὀνητά, ὁ μή χρημάτων, ἀλλά ἴδιω θανάτω τό ποιμνίον πριάμενος τοῦτο καὶ τιμήν τῆς ἀγέλης τό αἷμα δούς τό ἐαυτοῦ, πόσης τούς ποιμένοντας αὐτό ἀμείψεται δωρεᾶς;»

Γιά τόν μέγιστο στῦλο τῆς Ὁρθοδοξίας ἐκεῖνοι πού προσέρχονται στίν ιερωσύνη πρέπει νά ὑπερτεροῦν τῶν ύπολοίπων στίς ψυχικές ἀρετές. «Ἀγέστωσαν δέ εἰς μέσον οἱ πολλῷ τῷ μέτρῳ πλεονεκτοῦντες ἀπάντων καὶ τούτων ὑψηλότεροι κατά τήν τῆς ψυχῆς ὄντες ἀρετήν». Συγκλονιστική εἶναι ἡ θέση τοῦ ιεροῦ Πατρός γιά τήν εὐθύνη πού ἔχει ὁ ιερέας ὡς ποιμήν γιά τήν ἀπώλεια οίασδηποτε ψυχῆς πού τοῦ ἐνεπιστεύθη ὁ Χριστός. Λέει χαρακτηριστικά: «Ο μέν γάρ πρόβατα ἀπολλύς μέχρι τῶν χρημάτων ἡ ζημία. Ο δέ ἀνθρώπους πιστευθείς, τό λογικόν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, πρῶτον μέν οὐκ εἰς χρήματα ἀλλ' εἰς τήν αὐτοῦ ψυχήν τήν ζημίαν ὑφίσταται, ὑπέρ τῆς τῶν προβάτων ἀπώλειας».

Ἐτισι, λοιπόν, ὁ ιερέας πρέπει μέ διάκριση νά στοχεύει στίν ἐνχρίστωση τοῦ ποίμνιου του. «Διά τοῦτο πολλῆς χρεία τῆς μηχανῆς ἵνα πεισθῶσιν ἑκόντες ἑαυτούς ὑπέκειν ταῖς παρά τῶν ιερέων θεραπείαις οἱ κάμνοντες». Στόχος του νά φέρει στίν ἐκκλησία καὶ αὐτούς πού ἀπομακρύνθηκαν ἀπ' Αὐτήν. «Οὐκ ἐν τούτῳ δέ μόνον, ἀλλά καὶ ἐν τῷ τά ἀπερριγμένα τῆς Ἐκκλησίας μέλη συνάπτειν». Ἐπομένως, λοιπόν, ὁ ιερέας πρέπει νά εἶναι γενναία ψυχή, πού νά μήν ἀποθαρρύνεται, οὔτε νά ἀπελπίζεται γιά τήν σωτηρία τῶν πλανωμένων. «Γενναίας οὖν δεῖ ψυχῆς, ἵνα μή περικακεῖ, ἵνα μή ἀπογινώσκει τήν τῶν πλανωμένων σωτηρίαν».

Φοβερό πρόσωπο ἀπό θεολογική ἀποψη εἶναι τό πρόσωπο τοῦ Ἱερέα, ἀφοῦ, κατά τόν ιερό Χρυσόστομο, προσεύχεται κατά τήν τέλεση τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας νά ἐπέλθει στίν ἀναίμακτη θυσία ἡ θεία Χάρις καὶ νά ἀνάψει μ' αὐτήν τάς ψυχάς ὅλων. «Ἐστικε γάρ ὁ ιερεύς οὐ πῦρ καταφέρων ἀλλά τό Πνεῦμα τό Ἀγιον καὶ τήν ἰκετηρίαν ἐπί πολύ ποιεῖται, ἵνα ἡ Χάρις ἐπιπεσοῦσα τῇ θυσίᾳ δι' ἐκείνης τάς ἀπάντων ἀνάψει ψυχάς». Ἡ ιερωσύνη τῆς Καινῆς Διαθήκης σαφῶς ὑπερτερεῖ ἀπό αὐτήν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, διότι, κατά τόν ιερό Χρυσόστομο, οἱ μέν ιερεῖς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶχαν τήν ἔξουσία νά ἀπαλλάσσουν τόν πάσχοντα ἀπό τή σωματική λέπρα, ἐνῶ οἱ μετέχοντες τῆς ιερωσύνης τῆς Καινῆς Διαθήκης ἔχουν τήν ἔξουσία, διά τῶν μυστηρίων, νά θεραπεύουν τήν ἀρρώστεια τῆς ψυχῆς. «Οἱ τῶν ιουδαίων ιερεῖς ἔχουσίαν εἶχον τήν τοῦ σώματος λέπραν ἀπαλλάττειν, οὔτοι δέ οὐ λέπραν σώματος, ἀλλά ἀκαθαρσίαν ψυχῆς ἔλαβον ἔχουσίαν παντελῶς ἀπαλλάττειν». Οἱ μετέχοντες τῆς ιερωσύνης εἶναι ἀνώτεροι καὶ σπουδαιότεροι καὶ ἀπό τούς φυσικούς γονεῖς τῶν πιστῶν. Ὁ Θεός ἔδωσε δύναμη στούς ιερεῖς, ὅχι μόνο νά τιμωροῦν ἀλλά καὶ νά εὐεργετοῦν, εἶναι δέ ὑπέρτεροι ἀπό τούς φυσικούς γονεῖς, διότι οἱ φυσικοί γονεῖς γεννοῦν γιά τήν παροῦσα ζωή, ἐνῶ οἱ ιερεῖς διά τή μέλλουσα. «Οὐ γάρ ἐν τῷ κολάζειν μόνον, ἀλλά καὶ ἐν τῷ ποιεῖν εὖ, μείζονα τοῖς ιερεῦσιν ἔδωκε δύναμιν τῶν φυσικῶν γονέων ὁ Θεός καὶ τοσούτῳ ἀμφοτέρων τό διάφορον, ὅσον τῆς παρούσης καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς. Οἱ μέν γάρ εἰς ταύτην οἱ δέ εἰς ἐκείνην γεννῶσιν».

Οἱ Πατέρες ἐγνώριζαν τήν ὑψηλήν ἀποστολήν τοῦ ιερέως καὶ τήν εὐ-

θύνη πού ἔχει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ γιά τό ποίμνιό του, γι' αὐτό καὶ θεωροῦσαν τούς ἑαυτούς τους ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀνάξιους γιά τή xάρη τῆς ἱερωσύνης, γι' αὐτό καὶ τήν ἀπέφευγαν. Διαβάζουμε στό Γεροντικόν στίς διηγήσεις τοῦ Ἀββά Ματών καὶ τά ἀκόλουθα: «Ἀπῆλθεν ποτέ ὁ Ἀββᾶς Ματών ἀπό τῆς Ραιθοῦ εἰς τά μέρη Μαγδολῶν, ἵν δέ ὁ ἀδελφός αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ· καὶ κρατίσας ὁ ἐπίσκοπος τόν γέροντα ἐποίησεν αὐτόν πρεσβύτερον· καὶ γευσαμένων αὐτῶν ὄμοῦ, ἔλεγεν ὁ ἐπίσκοπος: «Συγχώροσόν μοι Ἀββᾶ, οἵδια ὅτι οὐκ ἥθελες τό πρᾶγμα τοῦτο, ἀλλὰ διά τό εὐλογηθῆναι μέ παρά σου ἐτόλμουσα τοῦτο ποιῆσαι. Εἶπε δέ αὐτῷ ὁ Γέρων μετά ταπεινώσεως· καὶ ὁ λογισμός μου μικρόν ἥθελεν πλίνη εἰς τοῦτο κοπιῶ ὅτι κωροθῆναι ἔχω ἀπό τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μετ' ἔμοι: οὐ βαστάζω γάρ ὅλας τάς εὐχάς ποιῆσαι μόνος· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος· εἰ οἴδας ὅτι ἄξιός ἐστιν, ἐγώ αὐτόν κειροτονῶ. Λέγει δέ αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ματών· εἰ μέν ἄξιός ἐστιν οὐκ οἴδα· ἔν δέ οἴδα, ὅτι ἐμοῦ κάλλιων μου ἐστιν ἔχειροτόνησε δέ καὶ αὐτόν· καὶ ἐκοιμήθησαν ἀμφότεροι οἱ μακάριοι μή ἀγγίσαντες θυσιαστηρίῳ ἔνεκεν τοῦ ποιῆσαι προσφοράν λέγοντες ὅτι τῶν ἀμέμπτων ἐστιν ἡ κειροτονία».

Τέλος, κατά τούς Πατέρες τῆς Ἑκκλησίας, ἀπαγορεύεται αὐτηρά ἡ ἱεροκατηγορία. Λέει γι' αὐτό ὁ Ἀγιος Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης: «Μηδείς τοίνυν διακρινέτω ἱερέα Θεοῦ, καν σφάλμα τι εἰδῇ αὐτόν περιπεσόντα, ὅτι παρά ἀγγέλοις ἰσχύει ὁ λόγος καὶ ὁ δεσμός τοῦ ἱερέως». Ἀφηγεῖται μάλιστα τό ἔξης φοβερό γεγονός. Κάποτε στή Λαοδίκεια τῆς Συρίας ζοῦσε ἔνας εὐλαβῆς ἱερέας. Μιά νύκτα πῆγε σ' αὐτόν ἔνας ἄνθρωπος καὶ τοῦ ζητοῦσε, μέ πολλή βιασύνη, νά σπικωθεῖ καὶ νά βαφτίσει τό παιδί του πού ἤταν βρέφος καὶ κινδύνευε ἀπό στιγμή σέ στιγμή νά πεθάνει. Σηκώθηκε λοιπόν ἀπό τό κρεββάτι του ὁ πρεσβύτερος κι ἄρχισε ἀμέσως τήν ἀκολουθία τοῦ Βαπτίσματος. Ὁμως τό παιδί πέθανε πρίν τελειώσει τό Μυστήριο. Ἐπιασε λοιπόν τό νεκρό παιδάκι ὁ ἱερέας, τό ἔβαλε μπροστά ἀπό τό βαπτιστήριο καὶ ἀπευθυνόμενος στόν ἀγγελο εἶπε: «Σοὶ τῷ συνδούλῳ μοι ἀγγέλῳ λέγω ἐξ ἐκείνης τῆς ἔξουσίας ἡς δέδωκεν ἡμῖν τοῖς ἱερεύσιν ὁ Χριστός δεῖσαι καὶ λῦσαι ἐν οὐρανῷ ἐπί τῆς γῆς, ἀπόδος τήν ψυχήν τοῦ παιδίου τούτου ἐν τῷ σώματι ἀχρις οὗ βαπτισθεῖ. Οὐ γάρ ἐπετράποις ἀβάπτιστον αὐτό λαβεῖν». Καί καταλήγει ὁ Ἀγιος Ἀναστάσιος: «Ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου πρός τόν ἀγγελον εἰρηκότος ἀνέστη τό παιδίον καὶ βαπτισθέν πάλιν εὑθέως κεκοίμπται ἐν Κυρίῳ».

Ἐν κατακλείδι, λοιπόν, νά σημειώσουμε πώς ὁ ἱερέας εἶναι φῶς, πού ὁ ἔδιος ὁ Θεός τό τοποθετεῖ γιά νά φωτίζει πνευματικά τούς πιστούς. Λέει γι' αὐτό ὁ Ἀγιος Ἰσίδωρος ὁ Πιλούσιώτης: «Ἀνάπτει ὁ Θεός τόν ἱερέα λύχνον καὶ τίθησιν αὐτόν ἐπί τήν λυχνίαν τῆς φωτοφόρου αὐτοῦ καθέδρας».

Χριστόδουλου Βασιλειάδην
ΤΑ ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ

τίς μέρες μας, δυστυχῶς, ὑπάρχουν πολλοί, οἱ ὅποιοι παραθεωροῦν τούς ἱερούς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ χειροτονοῦνται, χωρίς νά πληροῦν τά ἀπαραίτητα προσόντα, τά ὅποια πρέπει νά ἔχῃ ἔνας ἱερέας. Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία ἔθεσε κάποιους κανόνες, οἱ ὅποιοι ἐδράζονται πάνω στή διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, βάσει τῶν ὅποίων πρέπει νά κρίνεται ἂν κάποιος εἶναι κατάλληλος γιά νά δεχθῇ τό μέγα ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης. Εἶναι λυπηρό ἀκόμη τό φαινόμενο πνευματικοί νά δίνουν συμμαρτυρίες σέ πρόσωπα ἀκατάλληλα γιά τίν την ἱερωσύνην καί ἔτσι νά διαιωνίζεται τό κακό.

Εἶναι προφανές ὅτι οἱ κανόνες αὐτοί, οἱ ὅποιοι ὅμιλοιν γιά τά κωλύματα τῆς ἱερωσύνης εἶναι, εἴτε ἀποφάσεις Οἰκουμενικῶν Συνόδων, εἴτε ἀποφάσεις τοπικῶν συνόδων, οἱ ὅποιες ἔχουν ἐπικυρωθῆ ἀπό Οἰκουμενικές Συνόδους καί ἄρα ἔχουν οἰκουμενικό κύρος, εἴτε κανόνες Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι πάλιν ἔχουν ἐπικυρωθῆ ἀπό Οἰκουμενικές Συνόδους καί οἱ ὅποιοι ἔχουν πάλιν οἰκουμενικό κύρος.

Ἀκόμη πολλοί, ἀνίδεοι περί τά θεολογικά, λέγουν ὅτι σέ πολλούς κανόνες ὑπάρχει καί ἡ οἰκονομία, δηλαδή ὅτι ὑπάρχουν κανόνες, οἱ ὅποιοι δίνουν κάποια ἐλαφρυντικά στούς πιστούς, οἱ ὅποιοι παραβαίνουν τούς κανόνες. Ὅμως πρέπει νά γνωρίζουμε ὅτι πράγματι γιά πολλούς κανόνες ὑπάρχει ἡ οἰκονομία, γιά θέματα ὅμως κωλύματος ἱερωσύνης δέν ὑπάρχει κανένας κανόνας, πού νά ἐπιτρέπῃ ὅποιαδήποτε ἐλαφρυντικά. Τά κωλύματα ἱερωσύνης εἶναι τελείως ἀνεπίδεκτα οἰκονομίας, δέν ἐπιτρέπεται δηλαδή σέ καμιά περίπτωση νά δοθῇ συμμαρτυρία γιά νά προσέλθῃ κάποιος στίς τάξεις τῆς ἱερωσύνης, ὁ ὅποιος νά ἔχῃ κώλυμα ἱερωσύνης.

Οἱ Ἀγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπέφευγαν μέσο τίν ἱερωσύνης ὥς ἔνα ἐπιπρόσθετο φορτίο στίς πλάτες τοῦ ἱερέα, ἀφοῦ ὁ κληρικός θά λογοδοτήσῃ στόν Κύριο ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ὅχι μόνο γιά τόν ἔαυτό του ἀλλά καί γιά τό ποιμνιό του, τί φροντίδα κατέβαλε γιά νά τό προστατεύσῃ καί νά τό ὁδηγήσῃ εἰς νομάς σωτηρίους.

Ἐξ ἄλλου ὁ σκοπός τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι νά γίνη ἱερέας ἀλλά Ἀγιος. Πολλοί παλαιοί καί σημερινοί Ἀγιοι καί ἐνάρετοι ἄνδρες τῆς Ἐκκλησίας μας δέν ἔσαν κληρικοί, ὅπως ὁ Ἀγιος Παΐσιος ὁ Ἀγιορείτης, ὁ μακαριστός Θεόκλητος Διονυσιάτης καί πολλοί ἄλλοι. Ὁποιοσδήποτε μπορεῖ νά γίνη Ἀγιος, ὅμως ὅποιοσδήποτε Ἀγιος δέν μπορεῖ νά γίνη ἱερέας. Ἔνας φονιάς ἔνας πόρνος ἢ μοιχός μπορεῖ νά γίνη Ἀγιος νοούμενου ὅτι μετανοήσει εἰλικρινά, δέν μπορεῖ ὅμως νά γίνη ἱερέας ἔστω καί ἂν κάνη θαύματα ἢ ἂν ἀναστίσῃ νεκρούς. Ἡ ἀγιότητα

καί ἡ ἱερωσύνη εἶναι δύο μέτρα διαφορετικά καί δέν πρέπει νά τά συγχύουμε.

Ο Ἀπόστολος Παῦλος ἔπειτα διώκτης καί βλάσφημος προτοῦ γίνει ἡ μεταστροφή του στό Χριστό καί βαπτισθῆ. Ὁμως μέ τό βάπτισμα καθαρίστηκε καί ἔγινε ποτήρι ἀπείραχτο, χωρίς ὅποιεσδήποτε οὐλές συγκόλλησης ἀπό τίν προηγούμενη, πρό Χριστοῦ ζωή του. Ἐάν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διέπραττε φόνο μετά τίν βάπτισή του, τότε δέν θά μποροῦσε μέ κανένα τρόπο νά γίνη ἱερέας. Παρόμοιο παράδειγμα ἔχουμε καί τοῦ υἱοῦ τῶν δακρύων, Ἅγιου Αὐγούστινου.

Ἄς ἔλθουμε ὅμως ἐπί τό προκείμενο.

Ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά νά γίνη κάποιος ἱερέας εἶναι:

1. Νά εἶναι ὄρθοδοξος χριστιανός.

2. Νά ἔχῃ νόμιμη ἥλικια, δηλαδή νά εἶναι τό κατώτερο ὅριο 25 χρονῶν γιά διάκονος, 30 γιά πρεσβύτερος καί 35 γιά ἐπίσκοπος. Τό ὅριο ἥλικίας ὅριζεται ἀπό τόν α' κανόνα τῶν Ἅγιών Ἀποστόλων, τόν ιδ' τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί τόν ια΄ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ τοπικῆς συνόδου.

3. Νά διακρίνεται γιά τίν ὄρθοδοξην πίστη του.

4. Νά εἶναι ἀρτιμελής καί νά μήν πάσχῃ ψυχικά.

5. Νά μήν ἔχῃ προγαμιαῖες σχέσεις, ἔστω καί μέ αὐτήν ἀκόμη τήν ἀρραβωνιαστικά του καί ἐντός τοῦ γάμου νά μήν ἔχῃ παρά φύση σχέσεις ἀλλά καί κάθε ἀλλη ἔξω ἀπό τόν γάμο του σεξουαλική σχέση, ὅπως εἶναι ἡ πορνεία, ἡ μοιχεία, ἡ ἀρσενοκοιτία, ἡ κτηνοβασία κτλ.

6. Ἄλλα κωλύματα ἱερωσύνης εἶναι ἡ ἀποστασία ἀπό τήν πίστη, ἡ αἵρεση, ὁ ἕκούσιος ἡ ἀκούσιος φόνος, ὁ εὔνουχισμός, ἡ πορνεία, ἡ μοιχεία, ἡ ἀρπαγή γυναικάς, ἡ ἀθεμιτογαμία, ἡ διγαμία, ἡ φαρμακεία, ἡ μαντεία, ἡ γοντεία, ἡ ψευδομαρτυρία, ἡ τυμβωρυχία καί ἡ ἱεροσυλία.

Κατ' ἀρχήν ἄς δοῦμε κάποια ἀγιογραφικά χωρία, στά ὅποια ἐδράζονται τά κωλύματα ἱερωσύνης.

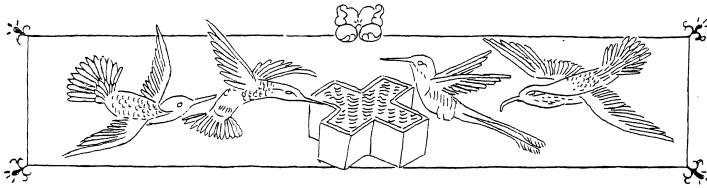
Ο ἀπόστολος Παῦλος λέγει στόν Τίτο: «Γί' αὐτό σέ ἄφοσα στήν Κρήτη, γιά νά συμπληρώσης ὅσα παρέλειψα ἐγώ καί νά ἐγκαταστήσης σέ κάθε πόλη πρεσβυτέρους, ὅπως ἐγώ προφορικά σέ διέταξα. Θά ἐγκαταστήσης δέ πρεσβύτερο μόνον, ἐάν ἀπό τούς ὑποψήφιους κανένας δέν διατελῇ ὑπό κατηγορία, ἐάν εἶναι σύζυγος μιᾶς καί μόνης γυναικάς, καί νά ἔχῃ παιδιά, πού νά εἶναι πιστά στόν Χριστό καί νά μήν κατηγορούνται σάν ἀσωτά ἡ ἀνυπότακτα. Διότι πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νά εἶναι ἀκαπνόροπτος, σάν ἐπιστάτης, στόν ὅποιο ὁ Θεός ἐμπιστεύτηκε τήν διεύθυνση τοῦ σπιτιοῦ του, νά μήν εἶναι αὐθάδης, ὄργιλος, φίλος τοῦ κρασιοῦ, νά μή εἶναι βίαιος καί δέρην μέ τά χέρια του τούς ἄλλους καί νά μή μαζεύῃ κέρδη παράνομα καί αἰσχρά. Ἄλλα πρέπει νά εἶναι φιλόξενος, νά ἀγαπᾷ τό καλό, νά εἶναι φρόνιμος, δίκαιος, εὐσεβής, ἐγκρατής. Νά ὑπερασπίζεται καί νά κρατῇ καλά τόν ἀληθινό καί ἀξιόπι-

στο λόγο, πού συμφωνεῖ πρός τήν ἀποστολική διδαχή, γιά νά μπορῇ καί νά προτρέπῃ μέ τήν ὑγιῆ καί σωστή διδασκαλία καί νά ἐλέγχῃ καί ἀποστομώνη ἐκείνους πού ἀντιλέγουν» (Τιτ. α' 5-9). Βλέπουμε ἐδῶ ὅτι ὁ ἀπόστολος τῶν ἔθνων Παῦλος θέτει κάποιες προϋποθέσεις προκειμένου νά γίνη κάποιος ἰερέας.

Καί στόν Τιμόθεο ὁ ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλλει τά ἀκόλουθα:

«Πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νά είναι ἀκαπνόρητος, ὥστε κανείς νά μή μπορῇ νά πῇ τίποτα σέ βάρος του. Πρέπει νά είναι σύζυγος μιᾶς μόνης γυναικας καί νά μή ἔχῃ ἔλθει σέ δεύτερο γάμο. Νά είναι προσεκτικός, ἐγκρατής, σεμνός, φιλόξενος καί διδακτικός. Νά μήν είναι μέθυσος, οὔτε νά βιαιοπραγή καί νά δέρνη μέ τά χέρια του τούς ἄλλους, οὔτε νά ἐπιζητῇ κέρδον μέ μέσα αἰσχρά, ἀλλά νά είναι ἐπιεικής, ζένος πρός μάχες καί φιλονικίες καί νά είναι ἀφιλάργυρος. Νά κυβερνᾷ καλά τό σπίτι του, νά ἔχῃ παιδιά, πού νά ύποτάσσονται μέ κάθε σεμνότητα. Πρέπει νά κυβερνᾷ καλά τό σπίτι του, διότι ἔαν ἔνας δέν γνωρίζῃ τό σπίτι του, πῶς θά ἐπιμεληθῇ καί θά φροντίσῃ γιά τήν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ; Πρέπει νά μήν είναι νεοκατήκτος καί νεοφυτευμένος στό πνευματικό ἀμπέλι τοῦ Κυρίου. Δέν πρέπει νά είναι νεοκατήκτος, γιά νά μήν ὑπερηφανευθῇ καί πέσῃ στήν ἴδια καταδίκη ἐξ αἰτίας τῆς ὑπερηφάνειας, πού ἔπεσε καί ὁ διάβολος. Πρέπει ἀκόμη νά ἔχῃ καί καλή μαρτυρία ἀπό τούς ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας ἀνθρώπους, γιά νά μήν τοῦ στήσῃ παγίδα ὁ διάβολος, μέ τίς κατηγορίες καί τή διαπόμπευση τῶν ἀπίστων, καί πέσῃ σ' αὐτή, εἴτε θυμώνοντας καί μισώντας τούς κατηγόρους του, εἴτε κάνοντας τό κύρος του καί ἀπογοπευόμενος, εἴτε καί παρασυρόμενος πάλιν στά παλαιά. Οἱ διάκονοι τό ἵδιο πρέπει νά είναι σεμνοί, ὅχι διπρόσωποι, ὥστε νά λέγουν ἄλλα στόν ἔνα καί ἄλλα στόν ἄλλο γιά τήν ἴδια ὑπόθεση. Νά μήν ἔχουν τό νοῦ τους στό πολύ κρασί, νά μήν είναι αἰσχροκερδεῖς, νά κατέχουν τή μυστηριώδη ἀλήθεια τῆς πίστεως, συντροφευμένη μέ ζωή ἄμεμπτη καί καθαρή συνείδηση. Καί αὐτοί ἃς ἔξετάζονται πρώτα προσεκτικά καί ἃς δοκιμάζονται καί μετά ἃς ἀναλαμβάνουν τήν ὑπηρεσία τοῦ διακόνου, ἐφ' ὅσον βρεθοῦν ἀκαπνόρητοι καί ἄμεμπτοι. Οἱ γυναικες διάκονοι πρέπει καί αὐτές νά είναι σεμνές, ἐλεύθερες ἀπό τό ἀμάρτημα τῆς κακολογίας καί διαβολῆς, ἐγκρατεῖς καί προσεκτικές, ἀξιόπιστες σέ ὅλα. Οἱ διάκονοι ἃς είναι μονόγαμοι, μιᾶς γυναικας ἄνδρες, καί νά κυβερνοῦν καλά τά παιδιά τους καί τά σπίτια τους. Ζητῶ καί ἀπό αὐτούς, ὅπως ζήτησα καί ἀπό τούς ἐπισκόπους, νά κυβερνοῦν καλά τά σπίτια τους, διότι ἐκεῖνοι, πού διακόνησαν καλά, ἀποκτοῦν καί καλό βαθμό καί προάγονται σέ ἐπισκόπους. Ἀποκτοῦν ἀκόμη καί πολλή παρροσία καί θάρρος στό νά διακηρύσσουν τήν πίστη, πού ὅμολογοῦμε ὅσοι εἴμαστε σέ κοινωνία μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό» (Τιμ. Α' γ' 2-13).

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ
Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας
Μουσικολόγος

Πρωτοπρεσβύτερου Μιχαήλ Εὐθυμίου
Ο ΙΕΡΕΑΣ ΩΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΠΑΤΕΡΑΣ

 Κύριος μας Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ Κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας.
 Ἐμεῖς τά μέλη Αὐτῆς. Ὁ Κύριος κατέχει τά τρία Ἀξιώματα:
 Βασιλικόν, Προφητικόν καί Ἀρχιερατικόν. Εἶναι ὁ Μέγας
 Ἀρχιερέας. Ἐκ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματός Του, προέρχε-
 ται καὶ ὁ Ἱερωσύνη, ὁ ὅποια μεταδίδεται εἰς τὸν Ἐκκλησίαν
 διά τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱερωσύνης, τῆς Χειροτονίας. Οὕτω
 διά τῆς χειροτονίας τοῦ κληρικοῦ εἰς ἀρχιερέα, «ὁ Θεία Χάρις,
 ὁ τά ἀσθενὴ θεραπεύουσα καί τά ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα...»
 καθιστᾶ αὐτόν λειτουργόν, οἰκονόμον καί διαχειριστήν ὅλων
 τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐνα ἀπό τά ἑπτά Μυστήρια εἶναι αὐτό τῆς Ἐξομολογήσεως. Αὐτό
 ἰδρύθηκε καί παραδόθηκε στούς Ἀποστόλους ἀπό τὸν ἕδιον τὸν Χρι-
 στόν: «εἴπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰρήνη ὑμῖν καθὼς ἀπέσταλ-
 κέ με ὁ πατέρ, κἀγώ πέμπω ὑμᾶς, καί τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καί λέγει
 αὐτοῖς λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται
 αὐτοῖς ἄν τινων κρατῆτε, κεκράπηται» (Ἰωάν. κ' 21-23). Οἱ ἀπόστολοι
 εἰς τὸν συνέχειαν μετέδωσαν τὸν ἔχουσιαν αὐτῶν εἰς τοὺς Ἐπισκόπους,
 οἱ ὅποιοι, κατέχοντες ὅλο τὸ πλήρωμα τῆς Ἱερωσύνης, μεταδίδουν, κατ'
 ἐπιλογήν τῷ Χάριν τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως εἰς ἐπιλεγμέ-
 νους Ἱερεῖς.

Ποιό τό ἔργο τοῦ Πνευματικοῦ Πατέρα - Ἐξομολόγου;

Ο διά τῆς εἰδικῆς τελετῆς-χειροθεσίας, λαβών τὸν ἔχουσιαν τοῦ
 δεσμεῖν καί λύειν τά τῶν ἀνθρώπων παραπτώματα, καλεῖται Πνευματι-
 κός, ὁ Ἐξομολόγος. Ἡ πραγματική ἔννοια τῶν δύο ὅρων δέν εἶναι
 ταυτόσημη. Ὕφισταται κάποια διάκρισις μεταξύ τῶν δύο. Ἐξομολόγος
 εἶναι ὁ ἐπί τοῦτο ὅρισθείς, διά νά ἀκούει τὰς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων
 καί νά παρέχει, διά τῆς εἰδικῆς εὐχῆς, τὸν ἀφεσιν τῶν ἔχομολογηθέντων
 ἀμαρτημάτων. Πνευματικός, ὁ καλύτερα, πνευματικός πατέρας εἶναι ὁ ἔ-
 χων «τὸν ἐπιμέλεια ψυχῶν αἵματι Χριστοῦ ἔχηγορασμένων» (Μ. Βασι-
 λείου: "Οροι κατ' ἐπιτομήν ΡΠΔ", ΒΕΠΕΣ 53, 305). Ο πνευματικός πα-
 τέρας εἶναι ὁδηγός στὸν ἐν Χριστῷ ζωήν. Ο ιατρός τῆς ψυχῆς, πού «ἐν
 πολλῇ εὐσπλαγχνίᾳ καὶ ἐπιστήμῃ τῆς τοῦ Κυρίου διδασκαλίας» (Μ.
 Βασιλείου: "Ἡθικά Π", ΒΕΠΕΣ 53, 129) θεραπεύει τά πάθη καί βοηθᾷ τό
 πνευματικό του παιδί νά ἀποκτήσει τὸν ἐν Χριστῷ ὑγεία: ζωντανή πίστη

καί σταθερή πνευματική ζωή. Νά τό χειραγωγήσει στή χριστιανική ζωή. Νά βρει καί νά πάρει τό δρόμο πού όδηγει στήν κοινωνία μέ τό Χριστό καί τή θέωση. Ὁ πνευματικός πατέρας ἀγρυπνεῖ γιά τήν ψυχή τοῦ πνευματικοῦ του τέκνου.

Στόν πνευματικό πατέρα προσέρχεται ὁ πιστός καί ἔξομολογεῖται μέ εμπιστοσύνη τά πάντα. Ὁχι μόνο τά ὅσα ἥμαρτεν ἐν ἔργῳ, ἀλλά καί λόγῳ καί διανοίᾳ. Κάθε λογισμό. «Μηδέν τῆς ψυχῆς κίνημα ἀπόκρυφον φυλάσσειν», ὅπως προτρέπει ὁ Μ. Βασίλειος, «ἀλλά ἀπογυμνῶν τά κρυπτά τῆς καρδίας (‘Οροι κατά πλάτος κς’, ΒΕΠΙΣ 53, 184). Τίποτε κρυφό ἀπό τόν πνευματικό. Μέ ταπείνωση καί υἱικήν ἐμπιστοσύνην ἀποθέτει στά πόδια του τά πάντα. Γιατί ἔτσι μόνο συγχωροῦνται τά ἄμαρτηματά του ἀπό τό Θεό. Ἐλευθερώνεται ἀπό τό βάρος τῆς ἐνοχῆς. Ἐτσι ξεριζώνονται τά πάθη. Καί τότε ὁ πνευματικός (πατέρας) καθοδηγεῖ μέ ἀσφάλεια στήν πνευματική ζωή.

«Καθῆκον τοῦ πνευματικοῦ πατέρα εἶναι νά βοηθήσει τόν πιστόν νά δεῖ ὁ ἕδιος τήν ἀλήθεια. Δέν καταπίέζει τήν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά τοῦ δίδει τή δυνατότητα νά ἀνακαλύψει τόν ἔαυτό του, νά ἀναπτυχθεῖ, νά ὠριμάσει... Ὁ πνευματικός πατέρας δέν ἐπιβάλλει τίς προσωπικές του ἰδέες καί ἀρετές, ἀλλά βοηθᾶ τόν πιστό νά βρει τή δική του ἀποκλειστικά κλήση... Μ' ἔνα λόγο, εἶναι μόνο ἔνας προπομπός τοῦ Θεοῦ, καί πρέπει νά ὁδηγήσει τίς ψυχές στό δρόμο τοῦ Θεοῦ, κι ὅχι στό δικό του» (Κάλλιστος Γουέαρ: Η εντός ἡμῶν Βασιλεία, σ. 141).

Κοντά στόν φωτισμένο πνευματικό πατέρα, μέσα στό μυστήριο τῆς μετανοίας, ὁ πιστός ἀναμένει νά εῦρει ἀνακούφισην καί λύτρωση, νά ἐπιτύχει τήν καλήν ἀλλοίωσην τῆς ψυχῆς του. Τόν δρόμο τῆς ζωῆς πού όδηγει στήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Πνευματικός πρέπει νά ἐμφορεῖται ὑπό τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Τό πρόσωπό του δέ νά συνθέτουν τά ἔξης χαρακτηριστικά: α' ἄριστη γνώση, κατά τό δυνατόν, τῆς ἐπιστήμης του, β' διάκριση καί σύνεση, γ' ταπείνωση καί δ' ἀγάπη καί ὑπευθυνότητα.

«Ὁ πνευματικός πρέπει νά εἶναι ὄντως “πνευματικός”, νά εἶναι πατέρας, νά εἶναι ἱερέας, νά μπορεῖ νά λειτουργεῖ, νά προσεύχεται, νά ξέρει νά ἀκουμπάει στό Θεό καί νά μήν εἶναι ἔνας ἀπλός κοινωνικός ἐργάτης πού κάνει ἔνα “θρησκευτικό κόμπυ”. Εἶναι πατέρας πού ἀγκαλιάζει..., φίλος πού ἐλευθερώνει, ἀδελφός πού συγχωρεῖ, εἶναι μυσταγωγός πού ἱερουργεῖ τό μυστήριο τῆς ψυχῆς... εἶναι αὐτός πού ἀγαπᾷ τό Θεό ὡς πατέρα του καί τόν κάθε ἀνθρώπο ὡς παιδί τοῦ Θεοῦ... Ὁπως στή θεία Εὐχαριστία, ἔτσι κι ἐδῶ, ὁ ἱερέας καλεῖται νά κάνει τή μεταβολή: Παίρνει τόν ἀνθρώπο, τόν τεθραυσμένο, τόν σπασμένο, τόν κομματιασμένο ἀπό τήν ἀμαρτία, τόν συντετριμμένο ἀπό τίς δοκιμασίες, καί τόν ἐκθέτει στήν χάρη τοῦ Θεοῦ, κι αὐτή τόν μεταμορφώνει. Αὐτή εἶναι ἡ ἱερουργία τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς» (Μεσογαίας Νικόλαος).

«Ο ἄγιος Πορφύριος ὁ Καυσοκαλυβίτης παρατηρεῖ: «Γιά νά θεραπευθεῖ ὁ ἀνθρώπος πρέπει νά ἔχει πνευματικό ὁδηγό δηλ. Γέροντα δια-

κριτικό. Χωρίς πνευματικό όδηγό, πνευματικό πατέρα, είναι άδύνατον νά σωθεῖ ό ανθρωπος. Ό καθένας μας χρειάζεται έναν «προσωπικό Μωύσην», ό όποιος θά μᾶς περάσει από τήν «Αίγυπτο» (τήν χώρα τῶν παθῶν) στήν «Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας» (πού είναι ή «γῆς τῆς ἀπαθείας»). Αύτός μᾶς παίρνει από τό χέρι, αὐτός μαρτυρεῖ γιά τήν μετάνοιά μας καί μεσιτεύει γιά τήν συγχώρησή μας, αὐτός μᾶς δίδει τίς όδηγίες γιά νά περάσουμε μέσα από τήν θάλασσα τῶν δαιμονικῶν παγίδων. Αύτός μᾶς μεταγγίζει τήν zωή τοῦ Χριστοῦ... Ό Γέροντας δέν μᾶς διδάσκει μόνο μέ τά λόγια του, ἀλλά μᾶς μεταγγίζει μυστικά τό είναι του. Γι' αὐτό καί μᾶς ἄγιάζει ή συναναστροφή μαζί του».

Τόνιζε ἐπίσης ο ἄγιος Πορφύριος: «·Η ὑπακοή, καί μάλιστα σέ πνευματικό γέροντα, είναι μεγάλο κεφάλαιο. ·Όταν ζεῖτε μαζί μ' ἔναν ἄγιο, ἄγιοποιεῖσθε κι ἐσεῖς. Παίρνετε κάτι ἀπ' τίς ἄγιες συνήθειές του, ἀπ' τά λόγια του, τή σιωπή του. ·Η προσευχή του σᾶς ἐπηρεάζει. ·Ακόμη κι ἂν δέν μιλάτε, γίνεται κάτι, μεταδίδεται χωρίς νά τό καταλάβετε καί σ' ἐσᾶς κάτι, κάπι τό ἄγιο, τό θεῖο. Ναί, ο Ἅγιος Πρόχορος, ο Ἅγιος Πρόκλος κ.ἄ. ἔζησαν κοντά σέ δασκάλους ἄγιους, ἐνεπινεύσθησαν ἀπ' τούς ἄγιους κι ἔγιναν κι αὐτοί ἄγιοι. Τό ἵδιο ἔγινε καί μέ τόν Συμεών τόν Νέο Θεολόγο, τόν Γρηγόριο Παλαμᾶ κ.ἄ.».

Διακήρυξσε ἀκόμα ὅτι «·Ο Γέροντας είναι ποδηγέτης μιλάει στά πνευματικά του παιδιά ἀπό τήν ἐμπειρία του. Μέ τήν ὅλη ἀναστροφή του τά “διδάσκει” ἀφωνα, ἔμπρακτα καί τούς μεταλαμπαδεύει τό Φῶς».

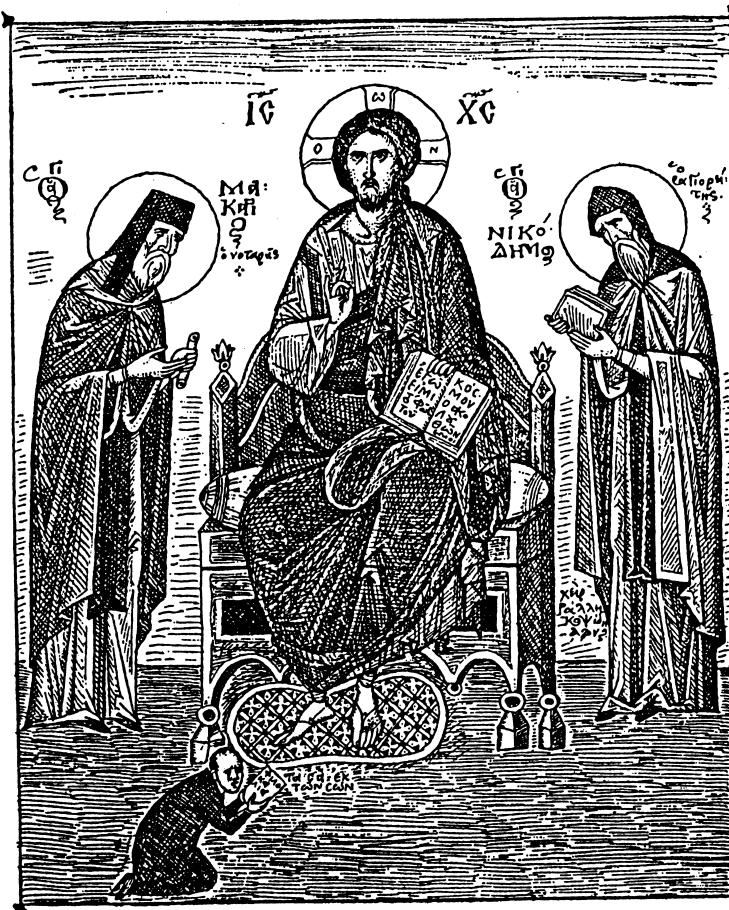
Νά πῶς τό ἔλεγε ἀκριβῶς: «·Ο Γέροντας παίζει πολύ σπουδαῖο ρόλο στήν zωή μας. ·Ο Γέροντας είναι ποδηγέτης. Δέν είναι ἀπλῶς ἔνας ἀνθρωπος μορφωμένος πού ἔγινε Γέροντας, ἐπειδή είναι θεολόγος... Μπορεῖ ό Γέροντας νά είναι κι ἀγράμματος, μπορεῖ νά μήν ἔχει πολλές γνώσεις, νά μήν ἔχει εὐφράδεια λόγου, νά μήν ἔχει μελετήσει συγγράμματα, ἀλλά νά είναι ἀνώτερος ἀπ' τό μορφωμένο, ὅταν ἔχει zήσει ώς ὑποτακτικός καί ἔχει ἀποκτήσει τήν xάρι τοῦ Θεοῦ... ·Ο Γέροντας πού θά zεῖ αὐτά τά πνευματικά δέν θά σοῦ λέει: ·“Ο τάδε πατήρ λέγει αὐτό, τό τάδε βιβλίο γράφει αὐτό”, ἀλλά θά βιώνει ό ἕδιος τή zωή τοῦ Χριστοῦ καί θά σοῦ τά βάζει στήν ψυχή σου κι ἐσύ θά μάθεις κοντά του πῶς νά ἐλκύεις τήν xάρι τοῦ Θεοῦ».

Συνοψίζοντας: *Πνευματικός είναι ό ἀνθρωπος, πού ἔχει xάρη ἀπό τό Θεό, νά vουθετεῖ καί νά καθοδηγεῖ στήν ἐν Χριστῷ zωή, νά τοῦ ἐναποθέτουμε τά προβλήματα καί τούς πνευματικούς μας προβληματισμούς, νά μᾶς ποιμαίνει καί καθοδηγεῖ πνευματικά. Πνευματικός μπορεῖ νά είναι ἔνας ἀπλός μοναχός, ὅπως ό ἄγιος Παΐσιος, ό όποιος δέν ἦταν ούτε iερέας, ούτε ἔξομολόγος.*

Ἐξομολόγος είναι ό iερέας ἐκεῖνος, ἔγγαμος ή ἄγαμος, πού ἔχει εἰδική ἔδεια ἀπό τόν oικεῖο ἀρχιερέα, νά τελεῖ τό μυστήριο tῆς ἔξομολόγησης καί νά μᾶς διαβάζει τή συγχωρητική εὐχή εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, καί ὅποτε xρειαστεῖ, νά μᾶς δίνει vουθεσίες καί ἴσως κάποιον κανόνα.

Ίδανικό εἶναι ὁ πνευματικός μας νά εἶναι ἔξομολόγος, κι ὁ ἔξομολόγος μας νά εἶναι ὁ πνευματικός μας. Πνευματικός ἔξομολόγος πᾶν λ.χ. ὁ ἅγιος Πορφύριος. Ὁ πνευματικός θά μᾶς ὀδηγήσει στὸν ἔξομολόγηση. Ὁ ἔξομολόγος θά ἔξομολογήσει, ὁ πνευματικός ἔξομολόγος καὶ τὰ δύο.

Πρωτοπρεσβύτερος ΜΙΧΑΗΛ ΕΥΘΥΜΙΟΥ
Θεολόγος, Νομικός

Πρωτοπρεσβύτερου Ἀγγελου Ἀγγελακόπουλου
Ο ΙΕΡΕΥΣ ΩΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος δίνει μεγάλη σημασία στόν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν αἵρετικῶν καὶ τῶν ἐτεροθρήσκων¹. Γί' αὐτό καὶ ὅλοκληρος ὁ τέταρτος «Περὶ Ἱερωσύνης» λόγος του εἶναι ἀφιερωμένος στό νά δεῖξει ὅτι ὁ ἵερεύς πρέπει νά ἔχει ὑψηλή θεολογική συγκρότηση, νά γνωρίζει τίς θέσεις καὶ τά ἐπιχειρήματά τους, καὶ νά διαθέτει τά ἀπαραίτητα ὅπλα, γιά νά τούς ἀποκρούει. Ὁ πόλεμος ἐναντίον τῆς Ἔκκλησίας εἶναι πολυμέτωπος: «ποικίλος οὗτος ὁ πόλεμος καὶ ἐκ διαφόρων συγκροτούμενος ἐχθρῶν». Ὁ ἵερεύς πρέπει νά ἀγωνίζεται καλῶς, ὅχι μόνο ἐναντίον ἐνός ἐχθροῦ, ἀλλὰ ἐναντίον ὅλων. Δέν ὑπάρχουν εἰδικότερες στίν ποιμαντική συγκρότηση τῶν ἵερεών. Τί ὡφελεῖ, λέγει, ὅταν ὁ ἵερεύς ἀγωνίζεται μέ επιτυχία ἐναντίον τῶν εἰδωλολατρῶν, τόν αἱχμαλωτίουν, ὅμως, οἱ Ἰουδαίοι; Ἡ ὅταν νικᾶ καὶ τούς δύο, τοῦ ἄρπάζουν, ὅμως, τά πρόβατα ἀπό τίν ποιμνή του οἱ Μανικαῖοι, ἢ ὅσοι διδάσκουν τίν εἰμαρμένη, ἢ ὁ Μαρκίων καὶ ὁ Οὐαλεντῖνος, ἢ ὁ Σαβέλλιος καὶ ὁ Ἀρειος, ἢ ὁ Παῦλος Σαμοσατεύς; Δέν χρειάζεται, λέγει, νά ἀναφέρω ὅλες τίς αἱρέσεις του Διαβόλου. Ἀν, πάντως, δέν γνωρίζει ὁ ποιμνή νά τίς ἀποκρούεις ὅλες, μπορεῖ καὶ μέ μία νά καταφάγει ὁ λύκος τά περισσότερα πρόβατα: «Καί τί δεῖ πάσας καταλέγειν τοῦ διαβόλου τάς αἱρέσεις; Ἄς ἂν μή πάσας ἀποκρούεσθαι καλῶς ὁ ποιμνή εἰδῆ, δύναται' ἂν καὶ διά μιᾶς τά πλείστα τῶν προβάτων καταφαγεῖν ὁ λύκος»². Ὁπως, ὅταν πρόκειται νά ἀσκήσει κανείς κοσμικά ἐπαγγέλματα, νά γίνει ἔμπορος, στρατιωτικός, ἀρχιτέκτων, ἰατρός, γεωργός, πρέπει νά ἔχει τίς ἀπαραίτητες γνώσεις, πολύ περισσότερο ὁ ἵερεύς πρέπει νά εἶναι γνώστης τῶν διογμάτων τῆς Ἔκκλησίας καὶ νά ἐλέγχει τούς ἀντιλέγοντες.

Ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος σχεδόν ταυτίζει τίν Ἱερωσύνη μέ τό κήρυγμα, μέ τή διδασκαλία τοῦ λόγου, χωρίς βέβαια νά ὑποτιμᾶ τήν τελετουργία τῶν μυστηρίων. Γιά νά διαφυλαχθεῖ ἀκέραιο τό σῶμα τῆς Ἔκκλησίας ἀπό τίς ἐπιβουλές τῶν ἐχθρῶν, «μία τις δέδοται μπχανή καὶ θεραπείας ὅδός, ἢ διά τοῦ λόγου διδασκαλία». Στό νά ἀποκτήσει κανείς βίο ὁρθό, μπορεῖ νά βοηθήσει ἢ ἐνάρετη καὶ ἀγία ζωή τοῦ ἵερέως. Ὁταν, ὅμως, νοσεῖ ἡ ψυχή στά δόγματα καὶ στίν πίστη, ὑπάρχει μεγάλη ἢ ἀνάγκη τοῦ λόγου, ὅχι μόνο γιά τήν ἀσφάλεια τῶν πιστῶν, ἀλλά καὶ γιά τήν καταπολέμηση τῶν ποικίλων ἐχθρῶν. Γί' αὐτό πρέπει ὁ ἵερεύς νά κάνει τό πᾶν, ὕστε νά ἀποκτήσει τήν δύναμη τοῦ λόγου³. Ὁταν γίνεται διάλογος καὶ συζήτηση γιά τά δόγματα καὶ ὅλοι στηρίζονται στήν ἴδια Ἀγία

Γραφή, ό ἐνάρετος καί ἀσκητικός βίος δέν μπορεῖ νά συμβάλει σ' αὐτά. Δέν ὡφελοῦν οἱ ἀσκητικοί κόποι καί ἰδρωτες, ὅταν, λόγῳ ἀγνοίας καί ἀπειρίας τῶν δογμάτων, πέσει κανείς σέ αἴρεσην καί ἀποσχιθεὶ ἀπό τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Διαβεβαιώνει ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὅτι γνωρίζει πολλούς, πού τό ἔπαθαν αὐτό. Δέν ὡφελεῖ, λοιπόν, μόνον ὁ ἐνάρετος βίος, χωρίς τά ὑγιῆ δόγματα, οὔτε βέβαια ὁ ὑγίης πίστη, ὅταν ὁ βίος εἶναι διεφθαρμένος⁴.

Ἐφαρμόζοντας τά ἀνωτέρω στίν σημειρινή ἐκκλησιαστική κατάσταση, κρίνεται ἀναγκαῖο ὁ ἵερεύς, ἔχοντας πάντοτε κατά νοῦν τόν λόγο τοῦ Κυρίου «Πᾶς ὅστις ὅμολογήσει ἐν ἐμῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅμολογήσω κάγω ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς ὅστις δ' ἀρνήσται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κάγω ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς»⁵, νά ἐκφωνεῖ λόγους ἐναντίον τῶν αἵρεσεων καί τῶν παραθρητικειῶν (Παπισμός, Προτεσταντισμός, Μονοφυσιτισμός, Ἰουδαιϊσμός, Ἰσλαμισμός κλπ). Νά κηρύγξει ὅτι ὁ Ἐκκλησία δέν συμπεριλαμβάνει στούς κόλπους της τούς αἵρετικούς καί τούς ἀλλοιοθρήσκους, οἱ ὄποιοι δέν ἀνήκουν στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, οὔτε μνημονεύονται στό δισκάριο τῆς Προσκομιδῆς, οὔτε κοινωνοῦν ἀπό τό αὐτό ποτήριο. Νά παρουσιάζει στούς ἀποκομμένους ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, τά νόθα δόγματα καί τίς πλάνες τους, καί γιά νά γιατρέψει τούς ἴδιους καί γιά νά προφυλάξει τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τήν λύμη τῶν αἵρεσεων. Νά μήν τούς καθησυχάζει πώς δέν εἶναι αἵρετικοί. Νά μήν τούς ἀποκαλεῖ «ἀδελφές Ἐκκλησίες». Νά μήν συγκροτεῖ μαζί τους συμβούλια. Νά μήν ἀναγνωρίζει τό βάπτισμά τους ως ἔγκυρο. Νά μήν συμπροσεύχεται μαζί τους. Νά μήν τούς παραχωρεῖ ὀρθόδοξο ναό, ἀλλά οὔτε καί νά ἀποδέχεται τήν παραχώρηση ἐκ μέρους τους αἵρετικοῦ ναοῦ.

Ίδιαιτέρως στήμερα στίν ἐποχή μας, ὁ ἵερεύς διερίλει νά μιλᾶ καί νά κηρύγξει ἐναντίον τῆς παναιρέσεως, ὅπως τόν ἀποκάλεσε ὁ ὅσιος Ἰουστίνος ὁ Πόποβιτς, τοῦ συγκροτιστικοῦ διαχριστιανικοῦ καί διαθρησκειακοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ο σατανοκίνητος, δαιμονιώδης καί δυσώδης Οἰκουμενισμός διδάσκει ὅτι πρέπει νά ἀφίσουμε τήν ἀκρίβεια τῶν δογμάτων καί νά μήν συζητᾶμε γιά τά δόγματα καί τίς ἀλήθειες τῆς πίστεως. Ὅποψιθυρίζει στ' αὐτιά τῶν Πατριαρχῶν, Ἀρχιεπισκόπων, Μητροπολιτῶν, Ἐπισκόπων, Ἀρχιμανδριτῶν, Ἱερέων, μοναχῶν, θεολόγων καί λαϊκῶν, πού τόν ἀποδέχονται, τόν υἱόθετοῦν, τόν διδάσκουν καί τόν μεταλλαγμαδεύουν λόγῳ καί ἔργῳ μέ προεστῶτα τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο, ὅτι ὁ ἐνότητα θά ἐπιτευχθεῖ, ὅχι ἐν ἀγάπῃ καί ἀληθείᾳ, ἀλλά μόνο μέ τήν ἀγαπολογία, χωρίς τήν Ἀλήθεια, πού εἶναι ὁ Χριστός. Ὅτι οὔτε ὁ ἀκρίβεια τῶν δογμάτων, οὔτε ὁ ὀρθότητα τοῦ βίου εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν σωτηρία μας, ὅπως διδάσκει μέ ἔμφαση ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀλλά καί σύμπας ὁ κορός τῶν Πατέρων καί τό Εὐαγγέλιο. Ὅτι τώρα θά μᾶς σώσει, ὅχι ὁ Χριστός, ἀλλά ὁ Οἰκουμενισμός, ὁ ὄποιος καταλύει τήν ἀποκλειστικότητα καί τό δόγμα τῆς Μᾶς,

‘Αγιας, Καθολικης και ‘Αποστολικης Ἐκκλησίας, και καταργεῖ τίν αὐτηρότητα τῆς εὐαγγελικης ζωῆς, διευκολύνοντας τίν ἐκκοσμίκευστη.

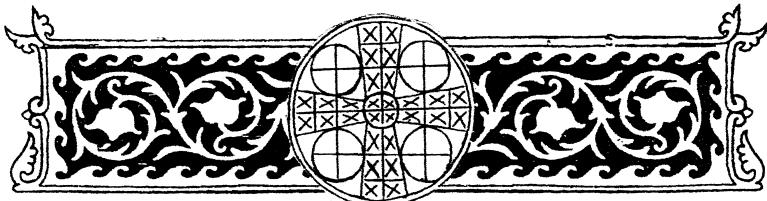
Τέλος ὁ ἵερεύς, πρέπει νά μιλᾶ και νά κηρύξτε εναντίον τῆς διευρυμένης Συνάξεως τῶν Προκαθημένων τῶν δέκα, ἀπό τίς δεκατέσσερεις, Τοπικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, που πραγματοποιήθηκε στό Κολυμπάρι τῶν Χανίων τῆς Κρήτης ἀπό 16 ἕως 28 Ἰουνίου 2016, ἥ ὅποια οὐσιαστικά δέν εἶναι οὔτε ‘Αγια, οὔτε Μεγάλη, οὔτε Σύνοδος, ἀλλ’ ἀντιθέτως αἱρετική και ληστρική ψευδοσύνοδος, διότι ὅπως φάνηκε ἀπό τή μεθοδολογία, τόν κανονισμό λειτουργίας και τά τελικά ἐπίσημα κείμενά της, αὐτή ἐδράστηκε ὅχι σέ ὄρθοδοξα, ἀγιοπατερικά, ἱεροκανονικά και παραδοσιακά κριτήρια, ἀλλά σέ αἱρετικά, παπικά και βατικάνεια κριτήρια. Πιό συγκεκριμένα, ἥ ψευδοσύνοδος τοῦ Κολυμπαρίου ἀπέκλεισε τήν συμμετοχή ὅλων τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ὄρθοδόξων ἐπισκόπων, κατέλυσε τήν ὄρθοδοξη συνοδικότητα, δέν ἔνημέρωσε ἀντικειμενικά τό ὄρθοδοξο πλήρωμα κλῆρο και λαό, διακρίθηκε γιά τίς θεολογικές ἀσυνέπειες και ἀντιφάσεις της, ἀπέδωσε στόν ἑαυτό της ἀποκλειστικό ρόλο «ἄρμόδιου και ἐσχάτου κριτοῦ» σέ θέματα πίστεως, ἐπέβαλε και κατωχύρωσε «ἀλάθητες» ἀποφάσεις, δημιούργησε ἀλλοιωμένη ὄρθοδοξη αὐτοσυνειδοσύνη, καθιέρωσε τήν μεταπατερική αἵρεση, τίς θεωρίες τῆς «Μιᾶς και Διηρημένης Ἐκκλησίας» και τῆς «ἀποκαταστάσεως τῆς ἀπολεσθῆσης ἐνότητος», τούς μικτούς γάμους μέ τούς αἱρετικούς, ἐπέβαλε ὡς ἐπίσημη πλέον γραμμή τῆς Ἐκκλησίας τήν παναρίεση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, τήν ἀναγνώριση ἐκκλησιαστικότητας στούς αἱρετικούς Παπικούς, Προτεστάντες και Μονοφυσῆτες και τήν μόνιμη συμμετοχή στό λεγόμενο «Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν» (Π.Σ.Ε.) μᾶλλον Αίρεσεων, τό ὅποιο οὖσιαστικά εἶναι ἔνας παμπροτεσταντικός ὁμογενοποιητικός ὄργανισμός, ξένος και ἀλλότριος πρός τήν Ὁρθοδοξία.

Μόνον ἔτσι, και πρωτίστως μέ τήν Χάριν τοῦ Ἅγιου Τριαδικοῦ Θεοῦ καθίσταται ἀληθινός, γνήσιος και αὐθεντικός ὑπερασπιστής και ὁμολογητής τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Σχ. βλ. ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, «Σύγχρονοι ἐκκλησιολογικοί προβληματισμοί μέ βάση τόν ἄγιο Ἰωάννη Χρυσόστομο», *Θεοδρομία Θ³* (Ιούλιος – Σεπτέμβριος 2007) 404-441.
2. ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, *Περί Ἱεροσύνης* 4, 4, ΕΠΕ 28, 214-222.
3. Αὐτόθι, 4, 3, ΕΠΕ 28, 212 και Αὐτόθι, 4, 5 ΕΠΕ 28, 222.
4. Αὐτόθι, 4, 9, ΕΠΕ 28, 234-236.
5. Ματθ. 1' 32-33.

Πρωτοπρεσβύτερος ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Βασίλειου Χαραλάμπους
ΙΕΡΩΣΥΝΗ ΚΑΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ

νάμεσα στό πλῆθος τῶν οἰκουμενιστικῶν ἀτοπημάτων πού παρατηροῦμε στίς μέρες μας, συγκαταριθμεῖται καὶ ἡ ἄμεση ἐμμεση ἀναγνώριση τῆς Ἱερωσύνης τῶν αἱρετικῶν. Ὁ ἀποδεχόμενος ὅμως ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἔκκλησία κατέχει τὸν ἀκεραίαν διδασκαλίαν τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, καὶ ὅτι εἶναι ἡ Μία Ἀγία Ἔκκλησία δέν διστάζει νά ὁμολογήσει ὅτι δέν ὑπάρχει Ἱερωσύνη σέ ὅσους ἔχουν ἀποκοπεῖ ἀπό αὐτὴν.

Οἱ οἰκουμενιστές, ὅταν ἀναφέρονται στούς Παπικούς, ἀποδίδουν ἐμμέσως πλήν σαφῶς σέ αὐτούς ἐγκυρότητα μυστηρίων, ἀφορμώμενοι ἀπό τίνι λανθασμένη ἀποψή τους ὅτι ὁ Παπισμός δέν εἶναι αἴρεση. Τό αὐτό συμβαίνει μέ τούς Μονοφυσίτες καὶ τούς Ἀγγλικανούς.

Ἄς μελετήσουν οἱ ὑποπίπτοντες σέ τέτοιο ἀτόπημα, τὸν «Πρός Ἀμφιλόχιον περὶ κανόνων» τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, καὶ τότε θά ἀντιληφθοῦν ὅτι οἱ ἀποστάντες Παπικοί τὸν χάριν ἀπώλεσαν. Ἰσως τότε ἀντιληφθοῦν σέ τί οἰκουμενιστικά ἀτοπήματα τούς ὅδηγησε ἡ ἀνθρωπάρεσκη φιλία τοῦ κόσμου τούτου. Θά ἀντιληφθοῦν, πιστεύω, πλήρως τὸν λόγο τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου «Ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστί» (Ἰακ. δ' 4).

Ο Ἀγιος Βασίλειος στὸν «Πρός Ἀμφιλόχιον περὶ κανόνων» λέγει: «Οι Καθαροί καὶ αὐτοί τῶν ἀποεσχισμένων εἰσι... διότι ἡ μὲν ἀρχή διά σχισμάτος γέγονεν». Τό αὐτό δέν συνέβηκε μέ τούς Παπικούς; Ἀπό τό ἔτος 1054 μ.Χ. καὶ μετά σέ αἱρέσεις οἱ Παπικοί περιέπεσαν. Καὶ ἡ αἱρέση τοῦ Παπισμοῦ «τὸν ἀρχήν διά σχισμάτος ἔσχεν».

«Οἱ δέ τῆς Ἔκκλησίας ἀποστάντες», συνεχίζει ὁ Ἀγιος Βασίλειος «οὐκέτι ἔσχον τὸν χάριν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐν ἑαυτοῖς». Νά τό ἐπεξιγήσει κανείς στούς οἰκουμενιστές; Ἱεράρχες καὶ πανεπιστημιακοί δάσκαλοι τό γνωρίζουν καὶ ὅμως ἀλλοτρόπως πολιτεύονται. Πρό τι ἡ ἐπεξήγηση; «Οὐκέτι ἔσχον τὸν χάριν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐν ἑαυτοῖς» βοᾶ ὁ Ἀγιος Βασίλειος.

Πῶς μπορεῖ νά ὑπάρχει Ἱερωσύνη στούς αἱρετικούς; Ἐνῶ παραδέχονται οἱ οἰκουμενιστές ὅτι οἱ Παπικοί, Μονοφυσίτες, Ἀγγλικανοί κλπ. ἔχουν ὑποπέσει σέ αἱρέση, ἐπιμένουν νά ἀναγνωρίζουν Ἱερωσύνη στούς αἱρετικούς αὐτούς. Πῶς δύνανται οἱ αἱρετικοί, πού ἔχουν ἀποκοπεῖ ἀπό τὴν Μία Ἀγία Ἔκκλησία, νά ἔχουν ἀποστολική διαδοχή καὶ ἄρα Ἱερωσύνη;

Δυστυχῶς παρατηροῦμε στίς μέρες μας τίνι ἀναγνώριστο ἵερωσύνης στούς Παπικούς, Μονοφυσίτες, Μαρωνίτες, Ἀγγλικανούς κλπ., τόσο ἀπό Ἱεράρχες τῆς Ἑκκλησίας μας, ὅσο καὶ ἀπό πανεπιστημιακούς δασκάλους. Καί φυσικά τούτη ἡ «ἀναγνώριστο», συνεπάγεται πλῆθος οἰκουμενιστικῶν ἀτοπημάτων.

‘Ο Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΑΠΘ Δημήτρης Τσελεγγίδης, σημειώνει σέ αὐτό τούτο, πού τιτλοφορεῖται «Εἶναι οἱ Ἐτερόδοξοι μέλη τῆς Ἑκκλησίας;» «Κατά συνέπεια, ἂν κάποιος ἐπίσκοπος ἢ καί ὄλοκληρη τοπικὴ Ἑκκλησία - ἀνεξαρτήτως ἀριθμοῦ μελῶν - ἐκπέσουν ἀπό τίνι πίστη τῆς Ἑκκλησίας, ὅπως αὐτή ἐκφράστηκε ἀλαθήτως στίς Οἰκουμενικές Συνόδους, παύουν νά ἔχουν οἱ ἕδιοι τίνι ἀποστολική διαδοχή, ἐπειδή βρίσκονται ἢδη ἐκτός τῆς Ἑκκλησίας. Καί ἀφοῦ διακόπτεται ἡ ἀποστολική διαδοχή οὐσιαστικά, δέν μπορεῖ νά γίνεται λόγος γιά κατοχή ἢ γιά συνέχεια τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς στούς ἐκπεσόντες ἀπό τίνι Ἑκκλησίᾳ» (‘Ἐκδοση - ἔκταση, «Ἐν συνειδήσει» Ἱερᾶς Μονῆς Μεγάλου Μετεώρου - Ιούνιος 2009).

Προεξάρχουσα θέση στίν ἀναγνώριστο ἵερωσύνης τῶν αἵρετικῶν ἔχουν οἱ Παπικοί. Πῶς μποροῦν νά παραβλέπονται οἱ παπικές πλάνες (ἢ ἀρρεστοὶ τοῦ Filioque, τό παπικό πρωτεῖο, τό παπικό ἀλάθητο, ἢ παπική πλάνη περί κτιστῆς Θείας Χάριτος κλπ.) καί νά θεωρεῖται ὁ Παπισμός «Ἐκκλησίᾳ»; Εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ ἀναγνώριστο τῆς ἵερωσύνης τῶν Παπικῶν, ἀλλά καί τῶν ἀλλῶν αἵρετικῶν, Μονοφυσιτῶν, Ἀγγλικανῶν κλπ.

«Πῶς ἐπίστης ἔχουν ἀποστολική διαδοχή», διερωτᾶται ὁ Γέροντας Γεώργιος Καψάνης, «ἐφ' ὅσον κατά τὸν Ἀγιο Γρηγόριο τὸν Θεολόγο, ἢ Ὁρθοδοξία τοῦ φρονήματος βεβαιώνει τίνι ἀποστολική διαδοχή καί ἡ ἐτεροδοξία τίνι καταλύει; «Τό μέν γάρ ὄμδυνωμον καί ὄμόθρονον, τό δέ ἀντίδοξον καί ἀντίθρονον καί ἡ μέν προσηγορίαν, ἡ δέ ἀλήθειαν ἔχει διαδοχῆς» ἀναφέρει ὁ Ἀγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

Οἱ ἀπαράδεκτες τοῦτες ἀναγνωρίσεις τῆς ἵερωσύνης τῶν αἵρετικῶν, σαφῶς ἀντιβαίνουν στίς Ὁρθόδοξες θέσεις τῶν Ἀγίων τῆς Ἑκκλησίας μας. Δυστυχῶς ὅμως οἱ οἰκουμενιστές πεισματικά ἐπιμένουν στό ἀτόπημά των.

‘Ο Γέροντας Γεώργιος Καψάνης στό κείμενό του «Τό κείμενο τῆς Ραβέννας καί τό πρωτεῖο τοῦ Πάπα» ἀναφέρει: «Πῶς ἔχουν τίνι ἀποστολική πίστη, ἐφ' ὅσο τό Φιλιόκβε, ἢ κτιστή Χάρις, τό Πρωτεῖο ὡς προνόμιο παγκοσμίου δικαιοδοσίας, τό Ἀλάθητο, ἢ ἀσπιλοψις τῆς Θεοτόκου κ.ἄ. ἀποτελοῦν ἀκόμη βασικά καί ἀδιαπραγμάτευτα δόγματά τους; Πῶς ἔχουν ἔγκυρα εἰσαγώγικά Μυστήρια (Βάπτισμα, Χρίσμα), Ἱερωσύνη καί Εὐχαριστία, ἐφ' ὅσον κατά τὸν Ἀγιο Μάρκο ἔχουν ἀποσκισθῆ ἀπό τίνι Καθολική Ἑκκλησία τοῦ Χριστοῦ; Ἄλλωστε τελεῖ ἐν ἰσχύι, ἐπικυρωμένος ἀπό τίνι Πενθέκτη Οἰκουμενική Σύνοδο, ὁ α' Κανών τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὅτι «οἱ τῆς Ἑκκλησίας ἀποστάντες οὐκ

ἔτι ἔσχον τὸν Χάριν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐφ' ἑαυτούς ἐπέλιπε γάρ ἡ μετάδοσις τῷ διακοπῆναι τὸν ἀκολουθίαν... ἀπορραγέντες, λαϊκοὶ γενόμενοι, οὔτε τοῦ βαπτίζειν, οὔτε τοῦ κειροτονεῖν εἴκον ἔξουσίαν, οὔτε ἡδύναντο Χάριν Πνεύματος Ἀγίου παρέχειν, ἵς αὐτοί ἐκπεπτώκαστι».

Καί γιά νά χρησιμοποιήσομε τά λόγια τοῦ Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμία Β' (1536-1595), στίν πρώτη ἀπάντηση, στίν Αὐγούσταία Ὁμολογία, πού ἐστάλη στίν Τυβίγην τό 1576, πρός Λουθηρανούς θεολόγους, «”Οσοι ἀνήκουν στίν Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ ὅλοι εἴναι μέ τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅσοι γενικά δέν εἴναι μέ τὴν ἀλήθειαν, οὔτε καὶ μέ τὴν Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ εἴναι».

«Οσο ἀφορᾶ τὸν πολὺ λόγο πού ἔγινε γιά τὴν ἀναγνώριση τοῦ κύρους τῆς κειροτονίας τῶν Ἀγγλικανῶν «ἐπισκόπων» ἀπό τὸν Πατριάρχη Μελέτιο Μεταξάκη, ἀπλά θά ρωτήσωμε πέραν τοῦ γεγονότος ὅτι πρόκειται περὶ αἵρετικῶν: «Ποιά ἀναγνώριση ἀπό πλευρᾶς Ὁρθοδόξων μπορεῖ νά ὑπάρξει, ὅταν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀγγλικανοί δέν ἀναγνωρίζουν διά τὸν «ἰερωσύνην» των, τό αὐτό μυστηριακό κύρος;»

Σέ παλαιότυπο βιβλίο, ἔκδοσης 1891 (ἐν Ἀθήναις), πού τιτλοφορεῖται «Δοκίμιον περὶ ἐνώσεως Ἀγγλικανῶν Ἐπισκοπάτων μετά τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας», τοῦ Νικολάου Χ. Ἀβράζη (Σχολάρχου Ἀρτης), ἀναγράφονται μεταξύ ἄλλων τά ἔξης εἰς τό Κεφάλαιον τό ὅποιον τιτλοφορεῖται «Τά 7 ἀντορθόδοξα ἡ αἵρετικά ἄρθρα τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας»:

«XXXV - Φρονεῖ ὅτι αἱ Γενικαὶ Σύνοδοι δύνανται νά πλανηθῶσι καὶ ἐνίστε ἐπλανήθησαν καὶ εἰς αὐτά τά Θεῖα. “Οθεν τά ὑπ’ αὐτῶν διατατόμενα ἀναγκαῖα πρός σωτηρίαν, οὔτε ἰσχύν, οὔτε κύρος ἔχουσι ὅτι ἐλπίφθησαν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς (ἄρθρ. Κ.Α.)»

«XXXVI - Παραδέχεται ὅτι τά Μυστήρια ἄτινα ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός διέταξεν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ εἰσί δύο τό Βάπτισμα καὶ τό Κυριακόν Δεῖπνον. Τά πέντε κοινῶς καλούμενα Μυστήρια...».

“Εξάλλου καὶ γιά νά ἀναφερθοῦμε στή κειροτονία Ἀγγλικανῶν «ἐπισκόπων», σαφῶς ὅμολογεῖται κατ’ αὐτίν τό Filioque στά λόγια τῶν «εὐχῶν», κατά τή κειροτονία Ἀγγλικανοῦ «ἐπισκόπου» (τό παρατηροῦμε στίν παλαιότυπη ἔκδοση τοῦ Ἀγγλικανικοῦ εὐχολογίου πού εἴναι γραμμένη στά Ἀρχαῖα Ἑλληνικά).

Πῶς εἴναι δυνατό ἀπό τή μιά νά παραδέχονται ὅτι οἱ Ἀγγλικανοί ἔχουν ὑποπέσει σέ αἵρεσην καὶ ἀπό τίν ἄλλην νά δέχονται ἀποστολική διαδοχή καὶ κατ’ ἐπέκτασην Ἱερωσύνη;

Διερωτώμεθα, μαζί μέ τόν Ἀγιο Μάρκο τόν Εὐγενικό: «Πόθεν οὖν ἡμῖν ἀνεφάνησαν ἔξαιφνης ὅντες ὥρθόδοξοι, οἱ διά τοσούτων χρόνων καὶ ὑπό τοσούτων Πατέρων καὶ διδασκάλων κριθέντες αἵρετικοί;» (Ἀγίου Μάρκου Εὐγενικοῦ - Τοῖς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς...).

Ο Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός λέγει «ώς αἱρετικούς αὐτούς ἀπεστράφημεν καὶ διὰ τοῦτο αὐτῶν ἐχωρίσθημεν» καὶ πιὸ κάτω συνεχίζει: «αἱρετικοί εἰσίν ἄρα καὶ ὡς αἱρετικούς αὐτούς ἀπεκόψαμεν». Ποιά λοιπόν Ἱερωσύνη ὑπάρχει στούς αἱρετικούς καὶ ποίᾳ ἀποστολική διαδοχή;

Κατά τὸν τάξην τὸν γινομένην ἐπὶ χειροτονίᾳ Ἐπισκόπου, στὶ Μία Ἅγια, Καθολικὴ Ὁρθόδοξη Ἑκκλησίᾳ ὁ Ἐψηφισμένος Ἐπίσκοπος μετά τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως λέγει: «Πρός δέ τούτοις στέργω καὶ ἀποδέχομαι τάς Ἅγιας Ἐπτά Οἰκουμενικάς Συνόδους, καὶ τῶν Τοπικῶν, ᾧς ἐκεῖναι ἀποδεξάμεναι ἐκύρωσαν ἐπὶ φυλακῇ τῶν Ὁρθοδόξων τῆς Ἐκκλησίας δογμάτων ἀθροισθεῖσαι». Ο Ἐψηφισμένος Ἐπίσκοπος, ἀκολούθως ὅμοιογει «Ομολογῶ πάντας τούς ὑπ’ αὐτῶν, ὡς φωτιστικῆς Χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος ὁδηγουμένων, ἐκτεθέντας ὅρους τῆς Πίστεως, καὶ τούς Ἱερούς Κανόνας, οὓς οἱ Μακάριοι ἐκεῖνοι, πρός τὸν τῆς Ἅγιας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας διακόσμησιν καὶ τὸν διάνοιαν τῆς Εὐαγγελικῆς θείας διδασκαλίας συντάξαντες, παρέδωκαν τῷ Ἐκκλησίᾳ».

Αφοῦ ρρητῶς ἀναφέρεται εἰς τὸν τάξην τὸν γινομένην ἐπὶ χειροτονίᾳ Ἐπισκόπου, «ἐπὶ φυλακῇ τῶν Ὁρθοδόξων τῆς Ἐκκλησίας δογμάτων ἀθροισθεῖσαι», πρός τι οἱ ἐκπτώσεις ἀπό τὸν ἀλήθειαν; Ἡ ἀναγνώριση τῆς Ἱερωσύνης τῶν αἱρετικῶν δέν στηρίζεται σὲ κανένα Ὁρθόδοξο ἐπιχείρημα. Κανένας Ἅγιος δέν συνηγορεῖ στό ἀτόπημά τους τοῦτο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
Θεολόγος

Δημήτρη Χ. Καππαν
Ο ΙΕΡΕΑΣ ΩΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΡΧΗΣ

ο ἄρθρο αὐτό θά ᾔται καλύτερα νά τό διαπραγματευτεῖ ἔνας ἔγγαμος ιερέας, ὁ ὅποιος ζεῖ αὐτά τά ὅποια θά ἐπιχειρήσουμε πολύ ταπεινά καί μέ πάσαν ἐπιφύλαξην νά παρουσιάσουμε παρακάτω. Τό πράττουμε αὐτό, γιατί ζώντας μέσα στό χώρο τῆς Ἐκκλησίας βλέπουμε ἄλλοτε μέ ἔκπληξην καί ἄλλοτε μέ θαυμασμό τό ρόλο ἐνός οἰκογενειάρχη ιερέα, ὁ ὅποιος ἔχει νά φροντίσει τό ποιμνιο πού τοῦ ἐμπιστεύτηκε ὁ Θεός καθώς καί τή δική του οἰκογένεια, πού συνοδοιπορεῖ μαζί του στό μεγάλο καί θεάρεστο αὐτό λειτουργῆμα, τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ὅψιστου¹.

“Ομως θά ᾔται ὄρθρο νά τονίσουμε, ἀρχικά, πόσο μεγάλη εὐλογία εἶναι γιά τίν ‘Αγία Ὁρθόδοξην Ἐκκλησία μας τό γεγονός ὅτι ἔχει καθιερώσει, μεταξύ τῶν ἄλλων, καί τόν ἔγγαμο κλῆρο, δηλαδή τούς ιερεῖς οἵ ὅποιοι ἔχουν οἰκογένεια, ἐν ἀντιθέσει μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς (Παπικούς) οἵ ὅποιοι στό σημεῖο αὐτό ἀκολουθοῦν μίαν ἄλλη, διαφορετική στάση καί πορεία, ἐπιβάλλοντας τήν ὑποχρεωτική ἀγαμία τοῦ κλήρου.

‘Η ιεροσύνη, πρέπει νά ἀναφέρουμε, εἶναι ἡ μέγιστη τιμή πού μπορεῖ νά λάβει ἀνθρωπος ἐπί γῆς, ἀλλά ταυτόχρονα καί μεγάλος σταυρός. ‘Ο ιερέας καλεῖται καθημερινά νά σπικώνει στούς ὕμους του τά προβλήματα τοῦ ποιμνίου του. ‘Ομως ἡ ἀγάπη πού ὁδηγεῖ κάποιον στό μεγάλο αὐτό Μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας μας, τό Μυστήριο τῆς Ιεροσύνης, ὑπερποδᾶ κάθε ἐμπόδιο τῆς προσωπικῆς του ζωῆς καί κάθε δυσκολία, πού συχνά ἔμφανίζεται μπροστά του.

Θά ἐπιχειρήσουμε, λοιπόν, νά παρουσιάσουμε κάποιες πτυχές ἀπό τό ρόλο τοῦ ιερέα, ὅχι μόνο ὡς λειτουργοῦ, ὡς πνευματικοῦ, ἢ ὡς δασκάλου καί ποιμένα τῆς ἐνορίας ἀλλά καί ὡς ἐνός καλοῦ συζύγου, πατέρα, ἀδελφοῦ καί φίλου².

‘Ο ἔγγαμος κληρικός θά πρέπει νά γνωρίζει ὅτι ὁ δρόμος του θά εἶναι δύσκολος ἀλλά ὅχι ἀδιαπέραστος, ἀφοῦ θά ἔχει τή χάρη τοῦ Θεοῦ στό ἔργο πού ἐπέλεξε νά φέρει εἰς πέρας, σ’ αὐτή τή ζωή. Τά στάδια πού διέρχεται μιά οἰκογένεια εἶναι πολλά καί ποικίλα. Πόσο μᾶλλον ὅταν ὁ σύζυγος ἔχει νά ἐπιτελέσει διπλό ρόλο, αὐτόν τοῦ οἰκογενειάρχη καί αὐτόν τοῦ ιερέα, τοῦ πνευματικοῦ πατέρα μιᾶς ἐνορίας.

Σέ κάθε ὑποψήφιο πρός κειροτονία, δέ νοεῖται ὁ σύζυγος νά προσέλθει στό μυστήριο τῆς ιεροσύνης ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς συζύγου

του³. Αύτό ἀπό μόνο του εἶναι μιά ἀσφαλής δικλείδα, ἢ ὅποια ἐπιτρέπει στόν μέλλοντα κληρικό νά ἐπιτελέσει ἀνεμπόδιστα τό ἔργο του καί νά φέρει σέ πέρας τίν ἀποστολή του. Εἶναι σημαντικό νά τονίσουμε πώς ὁ ρόλος τῆς πρεσβυτέρας εἶναι ἔξισου σημαντικός καί καταλυτικός, ὅστε νά πετύχει ἔνας ἵερεας στό ἔργο πού ἔχει νά ἐπιτελέσει.

Ἐχοντας ὑπόψη τά πιό πάνω θά δοῦμε πῶς ὁ ἔγγαμος ἵερεας μπορεῖ νά σταθμίζει πάντοτε μέ διάκριση καί προσοχή τόν οἰκογενειακό καί τόν ἱερατικό του βίο, ὅστε νά μήν ὑπάρχουν κενά καί προβλήματα.

Ο οἰκογενειάρχης ἵερεας, ὅπως ἀπαιτεῖ ἢ σημερινή κοινωνία, θά πρέπει νά εἶναι παρών στήν ἀνατροφή καί διαπαιδαγώγηση τῶν τέκνων του⁴. Νά συμπαραστέκεται δηλ. στήν σύζυγό του – πρεσβυτέρα – ἰδιαίτερα ἂν δέν ὑπάρχουν συγγενικά πρόσωπα γιά νά συνεισφέρουν στής ἀνάγκες τῆς οἰκογένειας. Ὁ ἵερεας ὡς πατέρας θά πρέπει νά ἐνδιαφέρεται γιά τίν καλή ἀνατροφή, τή μόρφωση τῶν παιδιῶν του, τή στήριξη τῆς συζύγου του, νά λαμβάνει μέρος σέ κοινωνικές ἐκδηλώσεις πού συμμετέχουν τά παιδιά του, νά ἔχει χρόνο νά παίξει μαζί μέ τά παιδιά, νά πάει μιά βόλτα μαζί τους, νά τους πάρει ἔνα ταξίδι καί ὅλες τίς ἀνάλογες πράξεις πού κάνει ἔνας λαϊκός οἰκογενειάρχης μέστα σέ σωστά καί κόσμια πλαίσια. Γιά νά γίνουν ὅμως, ἢ καλύτερα γιά νά μπορέσει νά συνδυάσει ὁ ἵερεας τή σωστή φροντίδα τῆς οἰκογένειας του μαζί μέ τήν ἐπιτέλεση τῆς ἱερατικῆς του ἀποστολῆς, θά πρέπει νά ἔχει ἔνα σωστό καί μετρημένο πρόγραμμα, τό όποιο θά ἀκολουθεῖ ἔτσι, ὅστε νά μήν παραγνωρίζει οὕτε τήν ἐκκλησία οὕτε τήν οἰκογένειά του.

Όλα αὐτά στή θεωρία εἶναι πολύ ἀπλᾶ καί εύκολα, ὅμως στήν πράξη αὐτά μποροῦν νά διαφοροποιηθοῦν, γιατί πέρα ἀπό τό συνηθισμένο τακτικό πρόγραμμα τοῦ κληρικοῦ ὑπάρχουν καί οἱ ἔκτακτες ὑποχρεώσεις γιά ἔνα κληρικό πού δέν μπορεῖ νά τίς καθορίσει ἢ νά τίς ἀποφύγει. Ἀναφέρομαι στή στήριξη τοῦ ποιμνίου του, στή συμπαράσταση ἐνός ἀρρώστου, στήν ἐπίσκεψη ἐνός ἀσθενῆ στό νοσοκομεῖο, στήν τέλεση ἐνός εὐχέλαιου ἢ ἀγιασμοῦ σέ κάποιο σπίτι, στή συμπαράσταση τῶν ἐνοριτῶν πού ἔχασαν κάποιο δικό τους πρόσωπο, ἀλλά κυρίως στής ἀμέτρητες ὥρες πού χρειάζεται νά περνᾶ ἔνας ἵερεας ὡς πνευματικός μέστα στό σωτήριο ἔξομολογητάριο⁵.

Όλα αὐτά ἀπαιτοῦν χρόνο πού πολλές φορές ὁ χρόνος αὐτός ἀποσπᾶται ἀπό τήν οἰκογένεια. Εἶναι ἐδῶ πού ὁ ρόλος τῆς πρεσβυτέρας εἶναι σημαντικός καί ἀναγκαῖος⁶. Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις ἢ σύζυγος ὄφείλει νά σταθεῖ πλάι στόν ἵερεα, νά ἐπωμιστεῖ τίς ἐργασίες πού θά ἔκανε ὁ ἵερεας σύζυγός της καί νά κρατήσει τίς ἴσορροπίες στήν οἰκογένεια. Ἀν αὐτό δέν μπορεῖ νά σταθμίστε, τά πράγματα θά ὁδηγηθοῦν μέ μαθηματική ἀκρίβεια σέ ἀδιέξοδο καί θά ἀρχίσουν οἱ τριγμοί μέστα στό σπίτι προκαλώντας μεγάλα προβλήματα, πρώτα στά παιδιά καί ὕστερα στή σχέση τῶν συζύγων. Εἶναι ἐδῶ πού χρειάζεται ἢ διάκριση, ἢ ταπείνωση, ἢ ὑπομονή καί ἢ ἀγάπη στό ἀνδρόγυνο, γιά νά μήν

ἔρθει ἢ ρήξη καί γιατί ὅχι ἢ διαταραχή στίς σχέσεις τοῦ ἵερέα μέ τίν οἰκογένειά του.

Ἄν τα πάντα λειτουργοῦν κάτω ἀπό τίν ἐπίβλεψη τοῦ Θεοῦ, ἃν γίνονται αὐτά πού ζητᾶ ἀπό τούς ἔγγαμους χριστιανούς ὁ Θεός, ὅπως πολύ ξεκάθαρα μᾶς τά παρουσιάζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Ἐφ. ε' 22-23), τότε τά πράγματα θά ἀκολουθοῦν τό σωστό δρόμο, τόν ἀσφαλῆ δρόμο τοῦ Θεοῦ. Τά παιδιά θά προοδεύουν καί θά ἀποκατασταθοῦν χωρίς πολλές δυσκολίες, ἢ σύζυγος θά αἰσθάνεται χαρούμενη καί εύτυχισμένη ἔστω καί ἄν οἱ ὑποχρεώσεις της εἶναι αὐξημένες, γιατί θά νιώθει ὅτι τό ἔργο, πού ἐπιτελεῖ δίπλα στό σύζυγό της, εἶναι σημαντικό καί θεάρεστο.

Ολοκληρώνοντας τό ἄρθρο μπορῶ νά πῶ ὅτι ἐκεῖνο πού κρατᾶ τίν οἰκογένεια στό σωστό δρόμο τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου εἶναι ἢ ἐπίγνωση τοῦ καθήκοντός τους καί ὁ «φόβος τοῦ Θεοῦ» πού διακατέχει τίν οἰκογένεια. Ὁ «φόβος Θεοῦ» δέν εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπό τίν πραγματική ἀγάπη πού ἔχει μιά ιερατική οἰκογένεια, πρῶτα ἀναμεταξύ τους καί ὕστερα πρός τόν Θεό.

Αὐτά τά λίγα στοιχεῖα πού παραθέσαμε πιστεύουμε ὅτι ἀντικατοπτρίζουν τίν κατάσταση πού χρειάζεται νά ἀντιμετωπίσει ἔνας ἔγγαμος ιερέας στίς πορεία τῆς ζωῆς του. Ἐκεῖνο πού εύχόμαστε μέσα ἀπό τίν καρδιά μας εἶναι ὁ Θεός νά δίνει στίς ιερατικές οἰκογένειες τίν ἀνάλογη δύναμη καί τό φωτισμό ἔτσι, ὥστε νά μποροῦν νά ἐπιτελοῦν τό διπλό ἔργο πού τούς ἐμπιστεύτηκε ὁ Κύριος. Καὶ ἂς μή ξεχνᾶμε ὅτι «τά ἀδύνατα παρά ἀνθρώποις δυνατά παρά τῷ Θεῷ ἔστι» (Λουκ. ιη' 27).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Βλ. Εἰσήγηση τοῦ Πρωτ. Στεφάνου Ἀναγνωστόπουλου στό σεμινάριο τῶν κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αἰτωλοακαρνανίας μέ θέμα «Ὁ Ἱερέυς ὡς ποιμένας καί λειτουργός τοῦ Υψίστου», πού πραγματοποιήθηκε τίν 1η Οκτωβρίου 2009.

2. Πρεσβύτερου Κωνσταντίνου Καλλιανοῦ, «Ἐνας ἀκόμη ἔγγαμος ιερέας ἱκνογραφεῖ τή ζωή του, ὡς συζύγου καί πατέρα», Ὁρθόδοξη Μαρτυρία, ἀρ. 82, Ἀνοιξη - Καλοκαίρι 2007, σ. 62.

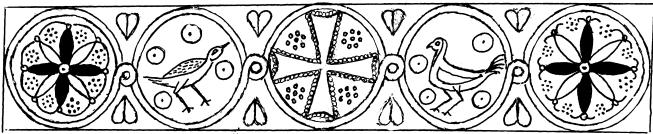
3. Γιά τό θέμα αὐτό βλ. Γεωργίου Σ. Κουψιούμιζογλου Πρεσβυτέρου, *Γνωριμία πρίν ἀπό τό γάμο, προϋποθέσεις γιά τίν ἐπιπυκία του*, Θεοσαλονίκη 2007.

4. Γιά τίν καλή ἀνατροφή τῶν τέκνων βλ. π. Φιλόθεου Φάρου – π. Σταύρου Κοφινᾶ, *Γονεῖς καί παιδιά*, ἔκδ. Ἀκρίτας, Ἀθήνα 2003.

5. Ὁ ιερέας, δέν μπορεῖ ποτέ, μᾶς τονίζει ὁ Ἀγιος Παΐσιος, νά κλείσει τίν πόρτα του. Ἐξει μεγάλη εὐθύνη γιά τό ποιμνιο πού τοῦ ἐμπιστεύτηκε ὁ Κύριος. Περισσ. βλ. Γέροντος Παΐσιον Ἀγιορίτου, *Λόγοι Α'*, Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τό σύγχρονο ἀνθρωπο, «Κλῆρος καί Ἐκκλησία», Σουρωτή Θεοσαλονίκης 1998, σ. 309-334.

6. Γιά τό θέμα αὐτό βλ. *Ἡ πρεσβυτέρα – ὁ ρόλος της στίς ιερατική οἰκογένεια καί στόν ἐκκλησιαστικό βίο*, τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστόδουλου πού παρουσιάστηκε κατά τή σύναξη τῶν πρεσβυτέρων στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν στίς 23 Ιουλίου 2011.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Χ. ΚΑΠΠΑΗΣ
Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας

Κωνσταντίνου Κυριακίδη
Ο ΙΕΡΕΑΣ ΚΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΓΙΟΤΗΤΑ

σκοπός τῆς ζωῆς ὅλων τῶν ἀνθρώπων εἶναι - ἢ θά ἔπρεπε νά εῖναι - ἢ ἀγιότητα, σύμφωνα καὶ μέ τίν προτροπή τοῦ ἴδιου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅπως γνωρίζουμε, τίν πρώτη Κυριακή μετά τίν ἑορτή τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἢ Ἐκκλησία ὅρισε νά ἑορτάζουμε τίν Κυριακή τῶν Ἀγίων Πάντων, πού σκοπό ἔχει νά μᾶς δείξει τά ἀποτελέσματα, τούς καρπούς τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἀνθρωποι τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης, ἀγωνιστές τῆς ἀρετῆς, ἀνθρωποι πού μέσα ἀπό τὸν ἀγώνα τους καὶ τὸν μόχθο τους κατάφεραν νά καθαρίσουν τὸν ἑαυτό τους ἀπό τὰ πάθη καὶ τούς μολυσμούς τῆς ἀμαρτίας, νίκησαν τὸν διάβολο, καὶ ἔγιναν ἔτσι ὄλοι οἱ Ἀγιοι καρπός τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Χωρίς τίν χάρη τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, δέν ὑπάρχει ἀρετή καὶ ἀγιότητα. Πρέπει τό Πνεῦμα τό Ἀγιον νά ἔρθει νά μεταμορφώσει τὸν κόσμο. Καί τό ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς μεταμόρφωσης εἶναι οἱ Ἀγιοι. Αὐτό πού μένει τώρα, εἶναι νά τούς μιμηθοῦμε, νά τούς ἔχουμε σάν πρότυπα, οὕτως ὅστε νά ἀξιωθοῦμε καὶ ἐμεῖς τῶν δωρεῶν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

“Οταν κάποιος ἀποκτήσει τό Ἀγιο Πνεῦμα γίνεται Ἀγιος, ἐκπληρώνει τόν προορισμό του πάνω στή γη. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός πρόσταξε ἄγιοι γίνεσθε ὅπι ἐγώ ἄγιος εἰμί (Λευϊτ. κ' 7, 26, Α' Πετρ. α' 16), πού θέλει νά πεῖ ἀγωνίζεστε στή ζωή σας νά γίνετε ἄγιοι, ὅπως ἄγιος εἰμαι ἐγώ πού σας ἔπλασα. Καί οἱ Ἀγιοι εἶναι ἢ ἀπόδειξη ὅπι τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀξιόπιστο καὶ ἐφαρμόσιμο. Οἱ Ἀγιοι εἶναι ἢ ἀπόδειξη πώς ὄλοι μποροῦμε νά γίνουμε ἄγιοι, φτάνει νά τό ἐπιδιώξουμε καὶ νά ἀγωνιστοῦμε γι' αὐτό. Ἄλλωστε, ἢ Ἐκκλησία προβάλλει κάθε μέρα τή μορφή, τό βίο καὶ τίν πολιτεία κάποιου ἢ κάποιων Ἀγίων. Αὐτό τό κάνει γιά νά μᾶς ὑποδείξει πώς κι ἐμεῖς ἔχουμε χρέος νά τούς μιμηθοῦμε καὶ νά τούς ἀντιγράψουμε. Δείχνοντας μας πώς γιά τίν κατάκτηση τῆς ἀγιότητας ὑπάρχουν πολλοί τρόποι καὶ δρόμοι. Κατάκτησαν τίν ἀγιότητα τόσο ἄνδρες, ὅσο καὶ γυναῖκες. Ἄλλοι ἀγίασαν μέ τό μαρτύριο κι ἄλλοι μέ ἀσκητικούς ἀγῶνες. Ἄλλοι ἀγίασαν ἀκολουθώντας μία ἐνάρετη ζωή κι ἄλλοι ἀγίασαν μέ τά δάκρυα τῆς μετάνοιας. Ἄλλοι ἀγίασαν μέσα στά πλούτη καὶ ἄλλοι μέσα στή φτώχεια. Έχουμε ἄγιους σπουδασμένους καὶ μορφωμένους, ἔχουμε Ἀγίους ἀγράμματους καὶ ἀξέστους. Έχουμε Ἀγίους σε ὥριμη ἥλικια, ἔχουμε Ἀγίους στή νεανική καὶ παιδική, ἀκόμη καὶ στή βρεφική ἥλικια. Έχουμε Ἀγίους τῶν πρώτων χρόνων, ἔχουμε Ἀγίους τῆς κάθε

ἐποκῆς. Καί οἱ Ἀγιοι δέν εῖναι κάτι ἀπόμακρο, κάτι διαφορετικό ἀπό ἐμᾶς. Εἶναι καὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, πού γεννήθηκαν ἀπό πατέρα καὶ μητέρα ὅπως ἐμεῖς. Ἄλλωστε Ἀγιος ἀπό μόνος του, κατ' οὐσία εῖναι μόνον ἔνας, ὅπως ὁμολογοῦμε στὸν Θεία Λειτουργία: Εἰς Ἀγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός. Ἐμεῖς μποροῦμε νά γίνουμε Ἀγιοι κατά χάρην. Καί κατά τὴν Κυριακὴν τῶν Ἀγίων Πάντων, ὁ ἕιδος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, μᾶς λέει μέσα ἀπό τὴν Εὐαγγελικὴν περικοπή, μέ ποιο τρόπο μπορεῖ νά φτάσει ὁ ἄνθρωπος στὸν ἀγιότητα. Καί αὐτός δέν εῖναι ἄλλος ἀπό τοῦ νά Τοῦ δώσουμε τὴν πρώτη μας ἀγάπην. Νά Τὸν ἀγαπήσουμε ὅπως ὁ ἕιδος μᾶς εἶπε: «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. Αὕτη πρώτη ἐντολή» (Μαρκ. 1β' 28). Νά Τὸν ἀγαπήσουμε πάνω ἀπό ἄλλες ἀγάπες, πάνω ἀπό γονεῖς, παιδιά, ἀδέλφια, περιουσίες. Νά ἀποκτήσουμε αὐτό πού οἱ Πατέρες ὀνομάζουν «Θεϊο ἔρωτα». Ὁπως δηλαδή ὁ ἔρωτευμένος μπορεῖ νά ἐγκαταλείψει τὸ θέλημά του, νά μήν κάνει αὐτό πού ἐπιθυμεῖ ἢ αὐτό πού τὸν εὐχαριστεῖ ἀν μέ αὐτό τὸν τρόπο θά πληγώσει τὸν ἀγαπημένο/ν του, ἔτσι νά ἔχουμε στὸν σκέψη μας τὸν Χριστό. Καί προτοῦ ἐνεργήσουμε, νά σκεφτόμαστε ἀν μέ τὴν ἐνέργεια μας θά λυπήσουμε τὸν Χριστό μας καὶ νά πράττουμε ἀνάλογα. Αὐτό σημαίνει ἀγαπῶ τὸν Χριστό. Αὐτός εἶναι καὶ ὁ δρόμος τῆς ἀγιότητας. Νά ἀρνηθοῦμε τὸ θέλημά μας, τὸν ἐγωισμό μας, τὰ πάθη μας, γιά χάρην τοῦ Χριστοῦ.

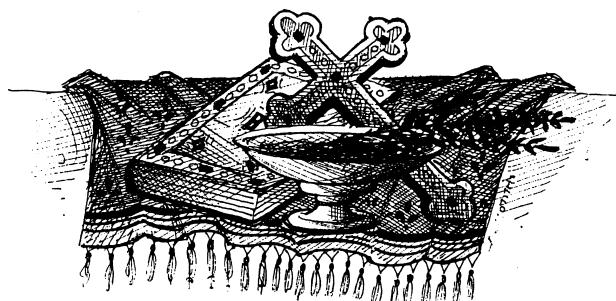
Οἱ Ἱερέας, ἀπό τὴν στιγμή τῆς χειροτονίας του, ἀποφασίζει συνειδοτά ὅτι θά συνεχίσει τὴν ζωήν του ἀκριβῶς ἔτσι, μέσα ἀπό μιά πορεία αὐταπάρνησης. Ἔτσι, ἀφοῦ πάρει τὴν ἀπόφασιν, ἀπό τὴν στιγμή πού δέχεται τὴν χάρην τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καὶ τὴν Ἀγία Ἱερωσύνη, ἀποκτᾶ ξεχωριστή ἱερότητα. Καί ἡ Ἱερωσύνη εἶναι ἡ θυσία ἐνός ἄνθρωπου πού προστίθεται στὸν θυσία τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι τόπος ἀγιασμοῦ καὶ προσφορᾶς στὸν Θεό καὶ στὸν ἄνθρωπο. Εἶναι μυστήριο, καὶ ἀπαιτεῖ πίστην καὶ εὐλάβεια. Καί εἶναι, εἰδικά στὶς μέρες μας, μαρτύριο, γιατί ἀπαιτεῖ ἥρωισμό, ταπείνωσην καὶ αὐταπάρνησην καὶ ἀσκησην. Οἱ Ἱερέας δέν νοεῖται νά ἔχει λιγότερες πνευματικές ύποχρεώσεις ἀπό τοὺς χριστιανούς του. Ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ τοῦ χαρίσματός του πρέπει νά εἶναι πρῶτος καὶ ὁδηγός στὴν κοινότητά του. Πρῶτος στό ἀσκητικό πνεῦμα, πρῶτος στοὺς πνευματικούς ἀγῶνες. Μάλιστα ὁ Ἀγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐπικειρώντας μιά σύγκριση τῶν μοναχῶν καὶ τῶν Ἱερέων ύποστηρίζει ὅτι ὁ Ἱερέας περισσότερο τοῦ μοναχοῦ ἀσκεῖ ἐμπρακτα τὴν ύπομονήν, καθ' ὅτι καθοδηγεῖ πρός τὴν ἀρετή τούς χριστιανούς, ἔχει ἄλλους εἶδους ἀσκησην, καθ' ὅτι ζεῖ ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου, ἐνῷ ὁ μοναχός ζεῖ μόνος του, καὶ ἀκόμη, ὁ μοναχός πραγματώνει εὐκολότερα τὸν ἀγώνα του γιά τὴν ἀρετήν, παρά αὐτός πού ἔχει φροντίδα γιά πλῆθος χριστιανῶν (Ἰωάννου Χρυσόστομου, Περί Ἱερωσύνης, P.G. 48, σ. 682-684).

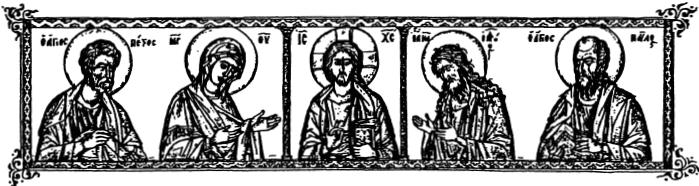
Τό κεντρικό σημεῖο τῆς ζωῆς τοῦ Ἱερέας δέν εἶναι ἄλλο ἀπό τὴν Ἱερουργία, τὴν τέλεση τῶν Ἱερῶν μυστηρίων, τῶν Ἱερῶν ἀκολουθιῶν,

τῶν εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας. Καί μέσα ἀπό τίν τέλεστο αὐτῶν, πέρα ἀπό τίν εὐλάβεια, τίν τάξη καί τίν προσοχή πού ἀπαιτεῖται, ἃν ἐμβαθύνει στίς ἀκολουθίες, αὐτό ἀποτελεῖ καί ἀσκηση γιά τόν ἴδιο τόν Ἱερέα, μέ πνευματική ὠφέλεια καί γιά τόν ἴδιο. Ἐπίστης, μέσα ἀπό τίν ποιμαντική, τίν διακονία δηλαδή τῶν ἐνοριτῶν του, ἀνθρώπων πνευματικά ἀσθενῶν, μέ προβληματισμούς, πάθη καί ἀδυναμίες, ὁ ἀγώνας τοῦ Ἱερέα εἶναι διπλός: Νά ἐπιμελεῖται τῆς προσωπικῆς του πνευματικῆς πορείας γιά νά μπορεῖ στή συνέχεια νά φροντίζει τίν πνευματική πορεία τῶν πνευματικῶν του τέκνων. Καί γ' αὐτούς τούς λόγους, ὁ Ἱερέας δέν ἔχει ὠράριο. Δέν σχολάνει ποτέ. Δέν εἶναι ποτέ ἐκτός ὑπηρεσίας. Ἐκτός ὑπηρεσίας μπορεῖ νά εἶναι γιά παράδειγμα ὁ ἀστυνομικός. Πού ὅταν σχολάσει, βγάζει τίν στολή, φορεῖ τά πολιτικά του καί δέν ἔχει ὑποχρέωση μέχρι νά ξαναπάει στίν ύπηρεσία του. Εἶναι γ' αὐτό πού ὁ Ἱερέας δέν βγάζει ποτέ τίν «στολή» του. Δέν θά τόν δεῖς ποτέ χωρίς τό ράσο του. Εἶναι τό ράσο, μιά ὑποβοήθηση, μιά διαρκής ἐνθύμηση τῆς Ἱερατικῆς του ἀποστολῆς, μιά ὑπενθύμιση στούς χριστιανούς ὅτι ὁ Θεός εἶναι ἀνάμεσά μας, ἀφοῦ κυκλοφορεῖ ἀνάμεσά μας ὁ λειτουργός Του. Καί εἶναι πάντα διαθέσιμος, ὅποτε ὁ πιστός τόν χρειαστεῖ.

Ἐπανερχόμενοι, λοιπόν, στήν εὐαγγελική περικοπή τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων, σέ ἐρώτημα τοῦ Πέτρου, συνεχίζει ὁ Χριστός ἔνα ἀκόμη βῆμα. *Πᾶς δὲ ἀφῆκεν οἰκίας οὐδὲ λαζαρίους οὐδὲ ἀδελφάς οὐδὲ πατέρα οὐδὲ γυναῖκα οὐδὲ τέκνα οὐδὲ ἄγρους ἐνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἐκατονταπλασίονα λήψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει* (Ματθ. 10' 29). Καί ἐδῶ εἶναι πού βρίσκουμε ὅλους ἐκείνους πού ἔμπρακτα πλέον ἀγάπησαν τόν Χριστό καί τοῦ ἔδωσαν τίν πρώτη τους ἀγάπη. Αὐτούς πού Τόν ἀγάπησαν ἔνα βῆμα πάνω ἀπό τούς ὑπόλοιπους. Αὐτούς πού, ὅπως εἴδαμε καί πιό πάνω, ἔδωσαν τίν ζωή τους πρώτα στόν Χριστό καί μετά στίς οἰκογένειές τους. Τούς Ἱερεῖς! Τῶν ὅποιών ὅλη τους ή ζωή, ὅλη τους ή πορεία εἶναι μιά πορεία ἀγιότητας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ Θεολόγος

Πρεσβύτερου Γεώργιου Κουγιουμτζόγλου
**Ο ΕΓΓΑΜΟΣ ΙΕΡΕΑΣ ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ**

1. Ἱερά Παράδοση - Ἀξία της.

τή «Δογματική» καθορίζεται ὅτι ἰσόκυρες πηγές τῆς πίστεώς μας είναι ή Ἁγία Γραφή καὶ ή Ἱερά Παράδοση.

Ἐάν ὅμως ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι:

α'. Τίς πρῶτες δεκαείς τῆς ἱστορίας της ή Ἐκκλησία δέν εἶχε τά κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ζοῦσε καὶ θαυματουργοῦσε μόνο μέ βάση τίν Παράδοση (ὁ Ἀπ. Παῦλος αὐτή τίν Παράδοση καλεῖ τούς πιστούς νά τηρήσουν στό Β' Θεσ. β' 15),

β'. Ὁ Κύριος οὐδέν γραπτό κείμενο ἄφησε καί οἱ περισσότεροι Ἀπόστολοι προφορικά μόνο ἐκήρυξαν,

γ'. Ὄλοι οἱ αἵρεσιάρχες στηρίζονται στίν Ἁγία Γραφή, ἀλλά τίν ἔξηγοῦν κατά τή διεστραμμένη κρίση τους (γι' αὐτούς ὁ Ἀπ. Πέτρος ἀναφέρεται στό Β' Πέτρ. γ' 16), μποροῦμε νά δεχτοῦμε αὐτό πού σημειώνει καί ὁ ἀείμνηστος Ἀρχ. Σωφρόνιος (τοῦ Ἔσσεξ): «Ἡ Ἁγία Γραφή δέν είναι βαθύτερη ἢ σπουδαιότερη ἀπό τίν Ἱερά Παράδοση, ἀλλά μιά ἀπό τίς μορφές της. Ἡ μορφή αὐτή είναι ή πιό πολύτιμη, γιατί εὔκολα διαφυλάσσεται καί εὔκολα χρησιμοποιεῖται. Ἀν ὅμως ἀπομνωθεῖ ἀπό τό πνεῦμα τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, ή Ἁγία Γραφή δέν μπορεῖ νά γίνει, ὅπως πρέπει κατανοητή μέ καμία ἐπιστημονική ἔρευνα.. Πηγή τῆς Ἐκκλησίας δέν είναι ή Ἁγία Γραφή, ἀλλά ή Ἱερά Παράδοση»¹.

Τήν ἀξία καί σημασία τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τίν τονίζει ή Καινή Διαθήκη. Ὁ ἕδιος ὁ Χριστός κάνοντας διάκριση μεταξύ ἀνθρώπινων καὶ Θεϊκῶν ἐντολῶν, τονίζει στούς Φαρισαίους (Ματ. 1ε' 1-9) ὅτι είναι ἀπαράδεκτο νά παραβαίνουν τήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ γιά νά διατηρήσουν τήν ἀνθρώπινη παράδοσή τους.

‘Ο Ἀπ. Παῦλος ἐπίστης ἐπαινεῖ τούς Κορινθίους, διότι κρατοῦν τίς παραδόσεις στερεά καί μέ ἀκρίβεια, ὅπως ὁ ἕδιος προφορικά τούς τίς παρέδωσε (Α' Κορ. 1α' 2), ἐνῶ στούς Θεοσαλονικεῖς παραγγέλλει νά ἀποχωρίζονται ἀπό κάθε ἀδελφό, ὁ ὅποιος δέν συμπεριφέρεται σύμφωνα μέ τήν παραδεδομένη ἀπό τούς Ἀποστόλους σ' αὐτούς Παράδοση (Β' Θεσ. γ' 6).

Κλασσική ἐπί τοῦ θέματος προτροπή ὑπέρ τῆς Παραδόσεως θεωρεῖται τὸ χωρίο Β' Θεσ. β' 15, πού τὸ θεωρεῖ μάλιστα ὁ Ἀπόστολος καὶ προϋπόθεστο σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου: «Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, σπίκετε καὶ κρατεῖτε τάς παραδόσεις ἣς ἐδίδαχθητε, εἴτε διά λόγου εἴτε δι᾽ ἐπιστολῆς ἡμῶν».

Αὐτό τὸ χωρίο ἐπικαλεῖται καί ὁ Ἅγιος Βασίλειος στὸν 92ο Κανόνα του, γιά νά τονίσει τὸν ὑποχρέωστον τηρήσεως τῆς Παραδόσεως. Τό ᾧδιο τονίζει καί ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος στὴν ἑρμηνείᾳ τοῦ κατά Ἰωάννην Εὐαγγελίου (ΕΠΕ, 12, 537) καί τοῦ χωρίου Β' Θεσ. β' 15 (ΕΠΕ, 23, 74).

Ἡ ἀκράδαντη πίστη στὸ σύνολο τῶν ἀληθειῶν τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑκκλησίας μας καί ἡ βαθειά ἐμπιστοσύνη σ᾽ ὅλα ὅσα παρέλαβε καί βεβαίωσε ἡ πείρα της, ἀποτελοῦν τὸ ἀδιάσειστο θεμέλιο τῆς ζωῆς τοῦ πιστοῦ καὶ ἴδιαίτερα τοῦ Ἱερέα. Ἡ ἀμφισβίτηση τῆς ἀκρίβειας ἡ ἰσχύος ἔστω καὶ ἐνός δόγματος («Οστις πταίσει ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος» Ἰάκ. β' 10) καί ἡ ἐλάχιστη ἀπόκλιση, ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀπιστίᾳ. «Ο γάρ μὴ κατὰ τὸν παράδοσιν τῆς (Ὀρθοδόξου) Καθολικῆς Ἑκκλησίας πιστεύων, ἀπιστός ἐστι» (Ἄγιος Ἰωάννης Δαμασκηνός). Ἐτσι τὸ δόγμα τῆς Ἑκκλησίας γίνεται βίωμα τοῦ Ἱερέα καὶ δέν ἀφομοιώνεται τὸ μυστήριο σύμφωνα μὲ τὴν νοοτροπία τοῦ καθενός, ἀλλά ἐπιδιώκεται ἡ ἐσωτερική μεταμόρφωση τοῦ πνεύματός του, ὥστε νά καταστεῖ δοχεῖο τοῦ Ἅγιου Πνεύματος.

2. Ποῖα στοιχεῖα χαρακτηρίζουν ἐναν Ἱερέα παραδοσιακό.

Ἡ θέστη τῆς Ὀρθοδοξίας γιά τοὺς φορεῖς τῆς Παραδόσεως εἶναι: «Ἐπόμενοι τοῖς Ἅγιοις Πατράσι». Ἐπομαι, κατά τὸν καθηγητὴν Μαντζαρίδην δέν σημαίνει ἐπιστρέφω, οὕτε βαδίζω μπροστά. Ἐπομαι σημαίνει ἀκολουθῶ. Καὶ ὅποιος ἀκολουθεῖ δέν προσδιορίζει μόνος του τὸν πορεία του, ἀλλά ἐντάσσεται στὴν πορεία αὐτοῦ ἡ ἀρτῶν πού ἀκολουθεῖ. «Ἐπόμενοι τοῖς Ἅγιοις Πατράσι» λοιπόν σημαίνει ἀκολουθῶ τοὺς Ἅγιους Πατέρες. Ὁχι ἐπιστρέφοντας στὸ παρελθόν τῆς ἱστορικῆς τους παρουσίας, οὕτε μεταφέροντάς τους ὡς ἀρχαιολογικούς θησαυρούς στὸ παρόν καὶ στὸ μέλλον.

Ο ἀληθινά παραδοσιακός Ἱερέας εἶναι ἐκεῖνος πού zeῖ στὸν ἐποχή καὶ στὸν τόπο του – ἐν συναρτήσει μὲ τὸν πραγματικότητα τοῦ ἑαυτοῦ του – τὴν ζωὴν τῶν Πατέρων, δηλ. τὴν ζωὴν τοῦ Ἅγιου Πνεύματος. Καὶ ἐπειδή οἱ Πατέρες τῆς Ἑκκλησίας δέν εἶναι μόνο ὅ, τι διαβάζουμε στὰ συγγράμματά τους, ἀλλά μιά ζωὴ ὀλόκληρη, μὲ δυσκολίες – πειρασμούς, ἀλλὰ καὶ εὐλογίες τοῦ Ἅγιου Πνεύματος, ἀκολουθῶ τοὺς Ἅγιους Πατέρες σημαίνει ὅτι δέχομαι καὶ τὸ σταυρό καὶ τὴν ἀνάστασην πού βίωναν μυστικά μέσα τους.

Ἀποφεύγοντας τὸν ἐκκοσμίκευσην ἀπό τὴν μιά καὶ τὸν εἰδωλοποίησην τῆς Παραδόσεως ἀπό τὴν ἄλλη, ἀκολουθῶ τοὺς Πατέρες στὴν λειτουργι-

κή ζωή τους καί στήν ταπεινοφροσύνη, στίς υποτελείς καί στίς πολύωρες προσευχές τους, ἀλλά καὶ μέ πολλή ὑπομονή στίς δυσκολίες καὶ τούς πειρασμούς πού ὁ Θεός ἐπιτρέπει. Ἰδιαίτερα τούς ἀκολουθῶ στήν ἀσκητική ζωή τους στήν ἄσκηση, ἢ ὅποια κατά τὸν ἀββᾶ Ἰσαάκ τὸν Σύρο, θεωρεῖται μπτέρα τοῦ ἀγίασμοῦ. Ἐτσι ἡ ἐνορία μπορεῖ νά γίνει «ἀσκητικό κέντρο». Αὐτό μπορεῖ νά το κάνει μόνο ἔνας Ἱερέας - ἀσκητός»².

3. Ὁ Ἱερέας ὡς φορέας τῆς Παραδόσεως τῆς Ἑκκλησίας

Ὁ Ἱερέας ποιμαίνει κατά τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου («Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου») τὰ λογικά του πρόβατα, ἀλλά ταυτόχρονα ποιμαίνεται καὶ ὁ ἕδιος ἀπό τὸν Ἀρχιποίμενα Χριστό. Ἐχει ἐντονο συναίσθηση τῆς δικῆς του ἀνεπάρκειας καὶ ἀμαρτωλότητας καὶ γι' αὐτό βρίσκεται μακριά ἀπό τὴν ζωὴ του ἢ αὐτοπροβολή καὶ ἢ ὑπεροψία. Ἀναπαύει τούς ἀνθρώπους μέ τὴν ἀπλότητα, λιτότητα καὶ σεμνότητά του, δίκως στόμφο καὶ ἐπίδειξη, χωρίς ἐκτυφλωτικούς φωτισμούς (στὸν ἵ. ναό), χωρίς πολλά μικρόφωνα ἢ λαρυγγισμούς καὶ «πολύώρα» κηρύγματα. Δέν zπτά τὸν ἔπαινο, τὴν ἐπιβράβευση, τὰ «χειροκροτήματα». Διδάσκει τὸ ποίμνιο του μέ πολλὴ ἀγάπη, ἀλλά περισσότερο μέ τὸ ὀρθόδοξο βίωμά του καὶ τὴ σιωπὴ του παρά μέ τὰ πολλὰ λόγια του, ρίχνοντάς τους στὸ φιλότιμο, ὅπως ἔλεγε ὁ Ἅγιος Παΐσιος. Ὄταν συμπίπτει νά είναι καὶ Πνευματικός παρακαλεῖ, ἐμπνέει, διδάσκει βιωματικά καὶ δέν ἀποστομώνει, δέν κατακεραυνώνει καὶ δέν ταπεινώνει τὸν ἀμαρτίσαντα.

Ο Παπαδιαμάντης στὸ διήγημά του «Ο Ἀλιβάνιστος» μᾶς παρέχει ἔνα τέτοιο ὑπόδειγμα, τὸν παπά - Γαρόφαλο, μέ ἀληθινὴ ἀγάπη καὶ γνήσια ποιμαντικὴ φροντίδα. Βρίσκοντας τὸν μπάρμπα - Κόλια, «τὸν ἀλιβάνιστο», πού ζοῦσε τριάντα χρόνια μακριά ἀπό τὴν Ἑκκλησία, δέν τὸν θεωρεῖ ἀμαρτωλό, ἀλλά τὸν παρακαλεῖ νά μείνει στήν Ἑκκλησία γιά νά γευτεῖ καὶ αὐτός τὴν χαρά τῆς Ἀναστάσεως μέ αὐτά τὰ λόγια:

«... Νά ’χνης τὴν εὐχήν τοῦ Χριστοῦ, παιδί μου! Ἐλα!... Νά πάρης εὐλογία!... Νά μοσχοβολήσ’ ἢ ψυχή σου! Ἐλα ν’ ἀπολάψης τὴν χαρά τοῦ Χριστοῦ μᾶς! Μήν ἀδικεῖς τὸν ἔαυτό σου! Μήν κάνεις τοῦ ἔχτρου τό θέλημα!... Πάτα τὸν πειρασμό! Ἐλα Κόλια! Ἐλα Νικόλαε, Ἐλα Νικόλαε μακάριε! Ὁ ἄγιος Νικόλαος νά σέ φωτίση».

Εἶναι λόγια ἔνος ἀσπούδαστου χωρικοῦ Ἱερέα, πού ἀντιγράφει τὸ πνεῦμα τῆς παραδόσεως καὶ τὸν Κατηχητικὸ λόγο τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου.

Γενικά αὐτός ὁ Ἱερέας ἔχει στόχο - κανόνα τὴν προτροπή τοῦ Ἀπ. Παύλου πρός τὸν Τιμόθεο: «Ἐπεχε σεαυτῷ» (Α' Τιμ. δ' 16). Τότε μπορεῖ νά ἐπηρεάσει τοὺς ἄλλους, ὅταν ἐπαγρυπνεῖ γιά τὴν προσωπικὴ τοῦ ἀγιαστικὴ πορεία («Πρῶτα ἀγιασθῆναι, εἴτα ἀγιάσαι»). Ἀγωνίζεται ἀνύστακτα γιά τὴν ἀπόκτηση τῶν θεανθρωπίνων ἀρετῶν: πίστη - ἀγάπη - προσευχή καὶ υποτελεία - πραότητα καὶ ταπείνωση - ὑπομονή καὶ συγχω-

ροπικότητα („Άγιος Ἰουστῖνος Πόποβιτς). Παράλληλα ἀποφεύγει τίς κακίες: κενοδοξία - θυμό - φιλαργυρία καί πλεονεξία - κοσμικότητα καί σαρκικά ἄμαρτήματα („Ἄρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς Μιχαήλ). Ὁ Ἱερέας πού μέ θεῖο ζῆλο ἀκολουθεῖ τὸν Παράδοσην συχνά θυμάται καί προσπαθεῖ νά ἐνστερνιστεῖ καί τὸ λόγο τοῦ Ἅγιου Μαξίμου: «Πρέπει τὸν Ἱερέα νά εἶναι ἄγιος ψυχῆ τε καί σώματι, νά εἶναι στύλος πυρός, νά φωτίζει τὸν Ἐκκλησίαν, ἔγουν τὸν λαόν τοῦ Θεοῦ καί νά εἶναι καθαρώτερος ἀπό τὰς ἀκτίνας τοῦ ήλιου, γιά νά μή τὸν ἀφήσῃ ἔρημον τὸ Πνεῦμα τό Ἅγιον».

4. Ὁ ἔγγαμος Ἱερέας.

Ὁ Ἱερέας πού ἔχει οἰκογένεια εἶναι εὐλογία ἀλλά καί χάρισμα. Γι' αὐτό ἔχει αὐξημένες ὑποχρεώσεις, ἀλλά καί εὐκαιρίες ὑποδειγματικῆς μαρτυρίας.

Γιά νά εἶναι ὅμως ἀληθινή οἰκογένεια καί μάλιστα ἱερατική, πρέπει νά ἐνστερνίζεται καί νά ἐφαρμόζει, στὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ - ἐπί πλέον αὐτῶν πού ἀναφέρθηκαν στὶς δύο προηγούμενες παραγράφους - αὐτά πού ὁ Ἀπ. Παῦλος τονίζει στούς Ἀποστόλους Τιμόθεο (Α΄, γ' 4) καί Τίτο (α' 6) γι' αὐτές τίς περιπτώσεις: «Νά διευθύνει καλά τὸ σπίτι του καί νά ἔχει παιδιά πού θά τὸν ὑπακοῦνε μέ πολύ σεβασμό» καί «νά ἔχει πιστά παιδιά πού δέν κατηγοροῦνται γιά ἄσωτη ζωῆ». Ἐάν ἐπί πλέον ὁ ἔγγαμος Ἱερέας ἀνατρέψει τὰ παιδιά του «ἐν παιδείᾳ καί νουθεσίᾳ Κυρίου» (καί ὅχι μέ τὴν τηλεόραση) („Ἐφ. στ' 4), δέν θά κατηγορηθεῖ ἔξαιτίας τῆς ἀτακτης ζωῆς τῶν παιδιῶν του καί δέν θά δίνει ἀφορμές γιά ποικίλα σχόλια, οὔτε γιά τὴν προσωπική του οὔτε γιά τὴν οἰκογενειακή του ζωῆ.

Μέ αὐτές τίς προϋποθέσεις γίνεται ἐν σμικρῷ ἡ ἱερατική οἰκογένεια ἢ «κατ' οἶκον Ἐκκλησία», ἢ ὅποια θά ἀποτελεῖ καί τὸν «τύπο τῶν πιστῶν» (Α΄ Τιμ. δ' 12). Ἀρκεῖ νά «λειτουργοῦν» σωστότερα:

α') Ὁ Πρεσβύτερος ὡς Πατέρ

(1) Νά ἀναγνωρίζει τὰ λάθη του, χωρίς νά δικαιολογεῖται καί νά ζητᾶ ταπεινά συγγνώμη (ὅπου δημιουργεῖται πρόβλημα),

(2) Νά ἔχομολογεῖται τακτικά, τηρώντας κατά τὸ δυνατό τίς συμβουλές - ὑποδείξεις τοῦ Πνευματικοῦ,

(3) Νά μιμεῖται ἄγια παραδείγματα συνχρόνων ἢ παλαιοτέρων γονέων.

β') Ὁ Πρεσβύτερος καί ἡ Πρεσβυτέρα ὡς γονεῖς

(1) Ἡ σχέση μεταξύ τους νά διέπεται ἀπό ἀγάπη τοῦ ἄνδρα πρός τὴν γυναίκα του καί ἀπό ὑπακοή τῆς γυναίκας πρός τὸν ἄνδρα, ὅπως καθο-

ρίζεται στό Ἐφ. ε' 33.

(2) Νά δεχθοῦν τό σύντροφο τῆς ζωῆς τους ὅπως εῖναι, μέ τά ἐλαττώματα καί τά προτερήματά του, χωρίς νά γκρινιάζουν, ιδίως μπροστά στά παιδιά.

(3) Νά προσπαθεῖ ὁ καθένας νά διορθώνει τόν ἑαυτό του (αὐτομεμψία) καί σέ περιπτώσεις ἀδιεξόδων νά καταφεύγουν στή διαιτοσία, στόν Πνευματικό.

γ') Οἱ γονεῖς πρός τά παιδιά

(1) Νά πιστεύουν ὅτι τά παιδιά τους εῖναι πρωτίστως παιδιά τοῦ Θεοῦ καί αὐτοὶ οἰκονόμοι καί διακονητές τους. Στροφή λοιπῶν ὅλων (γονέων καί παιδιῶν) μέ πλήρη ἐμπιστοσύνη στόν Θεό. Αὐτός νά δίνει τή λύση.

(2) Νά ἐφαρμόζουν τήν εὐαγγελικήν παιδαγωγικήν πού ἀναλύεται μέ τό παράδειγμα τοῦ Πατέρα στήν παραβολή τοῦ ἀσώτου⁴.

(3) Νά καθιδηγοῦν τά παιδιά τους κυρίως μέ τό ταπεινό χριστιανικό παράδειγμά τους, ἀποφεύγοντας τά βασανιστικά ἐκεῖνα «μή» καί «μή», τά καταναγκαστικά «πρέπει» καί τίς κοσμικές ψυχαγωγίες. Προσφέρουν πολλά ταξίδια, κατασκηνωτική ζωή, μοναστηριακές ἐπισκέψεις, κοινές λατρευτικές εύκαιρίες, οἰκογενειακές διασκεδάσεις κλπ.⁵

Ἐάν ὑπόδειγμα τῶν Μοναχῶν εῖναι οἱ Ἀγγελοί, ὑπόδειγμα τῶν λαϊκῶν εῖναι (μπορεῖ νά γίνει) ἡ ιερατική οἰκογένεια πού λειτουργεῖ παραδοσιακά ώς «κατ' οἶκον Ἐκκλησία».

Ο ἔγγαμος Ἱερέας πού ἐπιτυγχάνει αὐτό τόν τρόπο ζωῆς πρῶτα ὁ ἴδιος (ώς Ὁρθόδοξος πιστός), μετά μέ τή σύντροφο τῆς ζωῆς του καί στή συνέχεια, ἐάν ὁ Θεός τούς χαρίσει, μέ τά παιδιά τους, μποροῦμε νά ίσχυριστούμε δότι ἀποτελεῖ ὅχι μόνο ἔνα σωστό παραδοσιακό ὑπόδειγμα Ἱερέα, ἀλλά καί τό παράδειγμα πού σήμερα ὁ Ὁρθόδοξος χριστιανικός κόσμος ἔχει ἀνάγκη.

Φυσικά δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε καί τή σύσταση τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Προσέχετε καλά, μή σᾶς ἔξαπατίσει κανείς μέ τούς ἀπατηλούς καί κούφιους συλλογισμούς τῆς ἀνθρώπινης σοφίας, πού στηρίζονται σέ ἀνθρώπινες παραδόσεις καί σέ μιά λαθεμένη πίστη πρός τά στοιχεῖα τοῦ κόσμου καί ὅχι στή διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ» (Κολ. β' 8).

Διότι καί σήμερα ὑπάρχουν ὄρισμένοι σύγχρονοι Ὁρθόδοξοι(;) θεολόγοι (ιερωμένοι καί μή) οἱ ὅποιοι εἰσάγουν νέες ἀντιλήψεις περί πίστεως καί χριστιανικῆς ζωῆς («ἀνθρώπινες παραδόσεις καί λαθεμένη πίστη»). Τίς δικαιολογοῦν μάλιστα μέ ἄφθονα καί ἐντυπωσιακάτατα ὄρθιοδοξόνχα καί ὄρθιοδοξοφανῆ ἐπιχειρήματα («συλλογισμοί τῆς ἀνθρώπινης σοφίας») ἐπιχειρώντας νά μᾶς πείσουν γιά τήν ὄρθιότητα τῶν ἀπόψεων τους (στήν κυριολεξία ὅμως γιά νά μᾶς ἔξαπατίσουν μέ τούς κούφιους συλλογισμούς τους). Τούς ἔρωτάμε: Ποιά Παράδοση συμφωνεῖ μ' αὐτές τίς καινοφανεῖς δυτικίζουσες, ἐν πολλοῖς, ἀπόψεις; Τί

ἰσχύει, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὅπως εἶναι, ἢ οἱ ἀνθρώπινες ποιμαντικές, καὶ οἱ οἰκουμενιστικές ἢ ἐπιστημονικές σας τοποθετήσεις; Ζούμε στό χῶρο τῆς Χάριτος ἢ στό χῶρο τοῦ ὄρθου λόγου; Ἐμεῖς πάντως προτιμοῦμε τόν Ἀπ. Παῦλο πού μᾶς λέει: «Ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε» (Α΄ Κορ. 1ε' 58).

Ἐφόσον ὁ Χριστός ὡς «υἱός φωτός» (Α΄ Θεσ. ε' 5) μᾶς ἀνέθεσε τήν ἀποστολήν νά γίνουμε καί «φῶς τοῦ κόσμου» (Ματθ. ε' 14) δέν μποροῦμε νά ἀποποιηθοῦμε ὡς Ὁρθόδοξοι Ἱερεῖς τή μεγάλη αὐτή τιμή καί εὐθύνη στήν ἀρχήν τῆς Ζης χιλιετρίδας. Πρέπει κατεπειγόντως νά ἀγωνιστοῦμε γι' αὐτή τήν ἀποστολή, πρῶτα ἀπ' δόλους ἐμεῖς οἱ ἔγγαμοι Ἱερεῖς. «Οἱ καιροί οὐ μενετοί» Γένοιτο. Γένοιτο. Γένοιτο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. «Γέροντας Σιλουανός»: Ἰ. Μ. Τιμίου Προδρόμου Ἐσσεξ, 1978, σελ. 93.
2. «Ἄνθρωπος καί Θεάνθρωπος» π. Ἰουστίνου Πόποβιτς, «Ἀστήρ», 1969, σελ. 61.
3. «Ἡ λειπουργική Παράδοση στόν Ἀλέξ. Παπαδιαμάντη» Ἀνέστη Γ. Κεσελόπουλου, Ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1994, σελ. 36.
4. Βλέπε «Ἡ παραβολή τοῦ Ἀσώτου υἱοῦ», Ἀρχ. Βασιλείου, Ἐκδόσεις Δόμος.
5. Τά παιδιά πού ἀπό μικρά μαθαίνουν κωρίς τηλεόραση, συνηθίζουν σέ ἄλλους τρόπους ψυχαγωγίας, ἀλλά συγχρόνως ἀποφεύγουν τήν ψυχική τους διληπτηρίαση.

Πρεσβύτερος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΟΓΛΟΥ

·Αρχιμανδρίτη Σαράντη Σαράντη
ΓΙΑ ΤΟ ΡΑΣΟ

εν πάει πολύς καιρός, πού ἀκούσαμε μέ εἴκπληξη ραδιοφωνική ἐκπομπή νά ύποτιμά τόν ἔγγαμο ὄρθόδοξο κλῆρο. Τό θέμα του βέβαια δέν ήταν περί γάμου. Βασικά ἔκανε ἐπίθεση κατά τοῦ ράσου. Χροσιμοποίησε μάλιστα ἐπιχειρήματα φαινομενικά σωστά, τά δόποια δέν μπόρεσαν νά μέ πείσουν.

Μόνο σ' ἔνα ἀπ' αὐτά στεκόμαστε. Ἰσχυρίζεται ὅτι στούς πρώτους χριστιανικούς αἰῶνες δέν ξεχώριζαν οἱ κληρικοί μέ τό ράσο. Καί ρωτᾶμε καί μεῖς μέ τή σειρά μας: Στούς πρώτους χριστιανικούς χρόνους ὑπῆρχαν οἱ περικαλλέστατοι βυζαντινοί ναοί; Είχαν δημιουργηθεῖ οἱ σημερινές κατανυκτικές ἵερές ἀκολουθίες; Ὕπῆρχαν τά ύπεροχα κοντάκια, οἱ ἔξαρτοι λειτουργικοί – ύμνολογικοί κανόνες καί οἱ ύπόλοιποι θεόπνευστοι ἱεροί κανόνες; Καί ἀφοῦ ὅλα αὐτά καθώς ξέρουμε δέν ὑπῆρχαν, μποροῦμε σήμερα νά προβούμε σ' ἔνα γκρέμισμα τῶν ἱερῶν ναῶν ἢ σέ μιά ἔστω τμηματική, σταδιακή κατάργηση ἢ ἀλλοίωση τῆς «μετά ταῦτα καθιερωθείσης παραδόσεως»; Ἐκτός κι ἂν ἔχει στό πρόγραμμα.. καί αὐτό νά μᾶς προτείνει ἀργότερα.

Ἀκούγοντας ὅμως τήν ἐκπομπή ὡς ἔγγαμος κληρικός αἰσθάνθηκα ἀποτροπιασμό καί ἔντονη ύποτιμοση, ὅταν ἄκουσα τήν συγκεκριμένη πρότασή του: Τούλαχιστο ἃς τό βγάλουν (τό ράσο) οι ἔγγαμοι κληρικοί, ἔλεγε μέ δογματικό ὑφος.

Δηλαδή στή συνείδοσή του ἔχει ξεχωρίσει τούς ἔγγάμους σάν πιό τολμηρούς ἢ σάν πιό ἀδίστακτους ἢ σάν πιό ἀνήμπορους νά κρατήσουν τό ἱερό σχῆμα πάνω στό ταπεινό σκεῦος τους γιά διάφορους λόγους, πού ἔξέφρασε ἢ πού δέν ἐτόλμησε νά ἐκφράσει, ἀλλά μέσα του μακροχρόνια, φαίνεται, ἔχει καλλιεργήσει.

Στήν πραγματικότητα ὅμως τό πλήρωμα τῶν τιμίων ἔγγάμων ὄρθοδόξων κληρικῶν ὑπῆρξαν κατά κανόνα ὑπάκουοι στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, σκληροί βιοπαλαιστές καί μαζί ἀπλοί Ἀπόστολοι, πού δέν ἐβίασαν τή σκέψη τους νά ἀσχοληθεῖ μέ τόσο μάταιους διανοητικούς πειρασμούς. Ὅταν πιέζουν τόν ἔγγαμο χίλια δυό βιωτικά – οἰκογενειακά καί ποιμαντικά – ἐνδοενοριακά ούσιαστικά προβλήματα, πού χρόνος καί πού διάθεση νά ἀσχοληθεῖ μέ τά ἀνυπόστατα, μέ τά «μή ὄντα», μέ τά ἀνάξια λόγου;

Μέσα μου, λοιπόν, ξεσκόνεται αὐθόρμητα ἔνα παράπονο καί ταυτόχρονα ἔνα ἐπίμονο ἐρώτημα: Γιατί ἔχει τέτοια γνώμη γιά μᾶς τούς ἔγ-

γάμους, τούς όποίους καί θέλει «διά τῆς πειθοῦς» ἔστω νά μᾶς ἀποσκοματίσει; Γιατί θέλει νά μᾶς ἀποσκοματίσει;

Πάντως στό ύγιες περιβάλλον τῶν οἰκογενειαρχῶν κληρικῶν, μέ τούς όποίους συναναστρέφομαι, δέν ἔχω διαπιστώσει κανένα σχετικό προβληματισμό γύρω ἀπό τό τίμιο ράσο καί γενικότερα γύρω ἀπό τό ύψηλό ιερατικό σχῆμα, πού ἀποτελεῖ εἰκόνα πνευματικῶν πραγματικοτήτων. Οὔτε καμιά παραπλήσια προβληματική ἀπασχολεῖ τίς εὐλαβικές καί ἀφοσιωμένες μπτέρες – πρεσβυτέρες τους ἢ τά παιδιά τους. Τό ἀντίθετο μάλιστα!

Σ' ὅλο τό οἰκογενειακό μου περιβάλλον, στίς σεβαστές ιερατικές οἰκογένειες τῶν συναδέλφων μου καί στούς συγγενείς τους τό ράσο καί τό ιερατικό σχῆμα εἶναι ἔνα δυνατό σύμβολο. Καί ὅπως ἡ θεία Χάρη ἀναπληρώνει διαρκῶς τίς ἐλλειψεις μας καί θεραπεύει τίς βαθειές ἀσθένεις τῆς ψυχῆς μας, ἀνάλογο καί παράλληλα, θά λέγαμε, τό τίμιο ράσο καλύπτει καί ἀναπληρώνει τίς σωματικές μας ἀτέλειες καί τά ύστερήματα ὅλης γενικά τῆς «πεπτωκυίας» φύσεως, πού φέρνουμε πάνω μας. Καί μέσα στίν ἐνορία μας, μέ αὐτό τό ράσο γινόμαστε γνωστοί. Μέ αὐτό τό σχῆμα μπορούμε νά κινούμαστε σάν εἰκόνες Χριστοῦ ἀνάμεσα στό ἐκλεκτό ποίμνιο, στόν περιούσιο λαό τοῦ Θεοῦ, ἀνάμεσα στά πνευματικά παιδιά μας, στούς ἐνορίτες μας. Ἀλλωστε καί ὁ Ὁρθόδοξος λαός μας, ὁ ὅποιο πνευματικό ἐπίπεδο κι ἄν βρίσκεται, ἔτσι μᾶς ἀναγνωρίζει κι ἔτσι μᾶς σέβεται. Καί δέν εἴμαστε καθόλου οὐτοπιστές ἢ ἀναχωρητές, οὔτε πετάμε στά σύννεφα μᾶς ρομαντικῆς πνευματικότητας ἢ ύποκρισίας, ὅταν λέμε αὐτά πού λέμε, ἀφοῦ σέ πολυάριθμη κοσμοπολίτική ἐνορία ζοῦμε, καί ἀφοῦ συχνά δεχόμαστε τόν ὀνειδισμό τοῦ Χριστοῦ ἀπό τούς ἀδύνατους ἢ τούς ξεστρατισμένους, γιά τό ράσο πού φοροῦμε.

Στό ἔξαίρετο βιβλίο τοῦ Βιρτζὴλ Γκεωργκίου «Ἀπό τίν 250 ὥρα στίν αἰώνια ὥρα», καί στό πρώτο κεφάλαιο, εἶναι ὑπέροχος ὁ τρόπος πού περιγράφει ὁ διάσημος διανοούμενος ιερεύς τόν ἄγιον λευτί πατέρα του. Σάν παιδί δέν εἶχε δεῖ τόν σεβαστό ιερέα πατέρα του, π. Κωνσταντίνο, ποτέ χωρίς ράσο. Ἐτσι τό παιδί εἶχε συνδυάσει μ' ἔνα ἄφταστο συνδυασμό, «ἀρχετυπικά» θά λέγαμε, τό σχῆμα, τίν εἰκόνα τοῦ ιερέως πατέρα του μέ τίν σάρκα του, μέ τίν ψυχή του, μέ τό πρόσωπό του.

Ἄλλα καί ὀλόκληρη ἡ θεολογία τῆς εἰκόνας στίν Ὁρθοδοξία μας εἶναι ἀπόλυτα σχετική μέ τίν εἰκόνα, μέ τό ιερατικό σχῆμα. Καί δόθηκαν πολλές πνευματικές μάχες μέχρις ὅτου γίνει κατανοπτό τό «ύποστατικό» νόημα τῆς εἰκόνας. Πίσω δηλαδή ἀπό τά ύλικά, ἀπό τά χρώματα, τά σχήματα, τίς μορφές, δένεται «ύποστατικά» ἡ Χάρη τοῦ Ἅγιου Πνεύματος καί ἡ ἀγιοπνευματική δύναμη τῶν θείων ἢ τῶν Ἅγιων προσώπων. Πρός αὐτά «τά ἀρχετυπα», «τά πρωτότυπα», ἀποβαίνει ἡ τῆς εἰκόνος τιμή κατά τόν Ἅγιο Ιωάννη τόν Δαμασκηνό καί ἄλλους Ἅγιους Πατέρες. Ἀκριβῶς παράλληλη εἶναι καί ἡ ύποστατική εἰκόνα τοῦ

ίερέως. Κάτω ἀπό τό ίερό σχῆμα, πίσω ἀπό τίνι ιερατική μορφή εἶναι δεμένη «ύποστατικά», πραγματικά μιά ψυχή ιερατική πού μέ τή κειροτονία ἔχει τίνι ιδιαίτερη Χάρη τοῦ Ἅγιου Πνεύματος, τίνι Ἱερωσύνη. Ψυχή ιερατική καί μορφή – σχῆμα ιερατικό, ψυχή καί σῶμα, ἕνα πρόσωπο ιερατικό, μιά εἰκόνα Χριστοῦ ζωντανή, δυναμική μέσα στόν κόσμο.

Προσωπικά μάλιστα ὄφειλω νά ὅμοιογήσω ὅτι σέ καμιά ἀπολύτως κίνησή μου δέν μ' ἔχει δυσκολέψει τό τιμημένο ράσο πού φορῶ. Οὔτε στίνι ἐπικοινωνία μου καί τίνι συμβίωση μέ τίνι πρεσβυτέρα μου. Ἀντίθετα μάλιστα! Ἀνάμεσά μας ἀναπτύχθηκε μεγαλύτερος σεβασμός, περισσότερη πνευματική ἄσκηση ἀγάπης, ἐνόπιτα «ἐν Χριστῷ» ἄρρηκτη καί ἄρροπτη. Αὐτά μᾶς χαρίσθηκαν μέ τίνι ζωντανή ἔντονη παρουσία τοῦ ράσου, πού τό βλέπουμε καί οἱ δύο μας σάν ἔξοχο πνευματικό προνόμιο. Τό ράσο ἔδινε χάρη καί τιμή ἀπέραντη σέ κάθε λόγο μας, σέ κάθε συναναστροφή μας ἀπό τίνι ἡμέρα τῆς κειροτονίας μου. Ἀκόμα καί τά μικρά μας παιδιά πολύ σύντομα καί πολύ εύκολα καί εὐλαβικά ἔμαθαν νά προφέρουν τίνι τόσο οἰκεία γι' αὐτά φράση «τό ράσο σου».

Ἐτσι, μᾶς δινόταν ἡ δυνατότητα, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος, νά προχωροῦμε συνυγικά, οἰκογενειακά στόν τελειότερο προορισμό «τοῦ μυστικοῦ καί ἀχράντου γάμου» τοῦ ὅποιου ιερουργός εἶναι ὁ Σωτήρας μας Χριστός.

Τό ἵδιο ὅμως προσωπικό βίωμα διαπιστώνω κάθε τόσο καί σέ πολλούς ἄλλους ἐγγάμους συναδέλφους μου, οἱ ὅποιοι μέ βεβαιώνουν ὅχι μόνο προφορικά, ἄλλά μέ ὄλοκληρη τίνι ἐπιτυχημένη οἰκογενειακή ιερατική τους ζωή: Τό ράσο τοῦ ιερέως πατέρα, καθόλου δέν μειώνει τίνι ἐλευθερία τῶν ἄλλων μελῶν τοῦ σπιτιοῦ. Ἀντίθετα! Γίνεται προστατευτικό περιβόλαιο, πύργος πνευματικός ὄλης τῆς οἰκογένειας καί ἔναυσμα γιά ἀγῶνες πνευματικούς σ' ὅλα τά μέλη της.

Τό τιμημένο ράσο μας σέ τίποτε δέν μᾶς δυσκολεύει οὔτε στό δρόμο, οὔτε στό ταξίδι, οὔτε στό αὐτοκίνητο ἢ στίς συγκοινωνίες, οὔτε στόν περίπατο, οὔτε στίς ποικίλες βιωτικές - τρέχουσες δοσοληψίες μας καί ιδιαίτερα ἀνάμεσα στούς ἐνορίτες μας.

Ἀντίθετα! Ἐχουμε, ἐμεῖς οἱ ἀναξιότατοι λειτουργοί τοῦ Ὅψιστου βαθύτατη τίνη συναίσθηση ὅτι αὐτό τό ράσο γίνεται λάβαρο, γίνεται σημαία πνευματική, γίνεται μπαϊράκι ὅμοιογίας ζωντανῆς τοῦ Χριστοῦ καί χωρίς λόγια. Τό ράσο μας γίνεται μαζί μέ τή ζωή μας, φάρος μέσα στίνι ἔρημην καί ἄνυδρην καί ἄβατη κατάξερη ζωή τοῦ σημερινοῦ κειμαζόμενου ἀπό την ἄρνηση Ὁρθόδοξου χριστιανοῦ. Τό ράσο μας γίνεται, καί χωρίς νά τό ὑποψιαζόμαστε ἐνίστε, ἀνήλεο μαστίγιο σήμερα στόν ὄλιστικό καί ὄρθιολογιστικό τρόπο ζωῆς.

Εἰδικά τό ὄρθιόδοξο ράσο μας, τό ὄρθιόδοξο σχῆμα μας ὅσο κι ἄν ἀνάξια τό ἐπωμιζόμαστε, γίνεται φωτιά καί λαύρα γιά κάθε ἄρνητή καί παρηγοριά γιά κάθε Ὁρθόδοξη ψυχούλα, ἄλλα καί γιά κάθε ἄλλη κα-

λοδιάθετη καί ἀπλή ἀνθρώπινη ὑπαρξη, γιά καθένα πού θέλει.

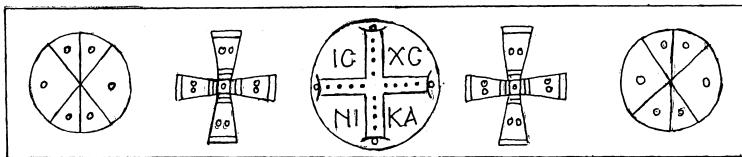
“Οσο γιά μᾶς πιό προσωπικά, τό ράσο μᾶς κεντρίζει σέ διαφκή μνήμη θανάτου, μνήμη ἀπαραίτητη γιά τή σωτηρία μας, κατά τήν ἄποψη ὅλων τῶν ἀγίων Πατέρων. Τό ράσο μᾶς παρακινεῖ σέ πνευματικές ἀσκήσεις γιά ἔξωτερική καί ἐσωτερική σταύρωση τῶν ψυχοκτόνων παθῶν. Τό ράσο εἶναι τό πιό δυναμικό σύμβολο πάνω μας γιά τήν καλλιέργεια τοῦ χαροποιοῦ πένθους.

“Ολα αὐτά τά βιώματα, τά συνδεδεμένα μέ τό ράσο, ὅχι ἀπλῶς τά διακρίναμε «μετά παραπορήσεως», στούς ἀγίους ἐγγάμους σεβαστούς καί παλιούς πνευματικούς πατέρες μας. Τά βρήκαμε σαρκωμένα πάνω τους καί ἀπ’ αὐτούς ἔγινε μια φυσική πνευματική μετάγγιση, ἔγινε παράδοση, ἀγία παράδοση σέ μᾶς καί στίς οἰκογένειές μας. Κι ὅλα αὐτά ἔγιναν ἀβίαστα, ἐλεύθερα καί ἀφανάπιστα μέ ὅλη τή ζωή τους μέ τό «σεβασμιώτατο» σχῆμα τους.

“Ἄν, μή γένοιτο, ποτέ «ἀποσκηματισθῶ», θά αἰσθάνομαι τή μεγάλη ντροπή ἐνός γυμνοῦ. Θά νοιώθω τόν ὄνειδισμό καί τόν ἔξευτελισμό σάν αὐτόν πού πιθανῶς αἰσθάνονται ὅλοι «οἱ καθηρημένοι». Καί ἂν μέ όποιονδήποτε τρόπο ἀναγκασθῶ νά ἀποσκηματισθῶ, θά προτιμήσω τό μαρτύριο παρά τόν ἀποσκηματισμό. Θά διαλέξω τόν διωγμό, ἐγώ ὁ παναμαρτωλός, ὅπως οἱ εἰκονολάτρες, παρά τόν ἀποσκηματισμό. Τό σχῆμα μου, τό ράσο μου ἔχει γίνει ἕνα πιά μέ τή σάρκα μου, μέ τήν ψυχή μου, μέ τά μάτια μου. Ἀν μοῦ πάρουν τή σάρκα μου, ἄν μπορέσουν καί μοῦ πάρουν τήν ψυχή μου, θά μοῦ πάρουν καί τό ράσο μου...

• Αρχιμανδρίτης ΣΑΡΑΝΤΗΣ ΣΑΡΑΝΤΗ

Χριστάκη Εὐσταθίου

Ο ΙΕΡΕΑΣ ΩΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

ίερέας στήν καθημερινή ζωή είναι καί πολίτης πού ἔχει ύποχρεώσεις καί καθήκοντα, ἀλλά καί δικαιώματα, ὅπως ἀπορρέουν ἀπό τούς νόμους τοῦ Κράτους. Ὁπως ὅλοι οἱ ἄλλοι πολίτες καλεῖται κι αὐτός νά είναι νομοταγής καί γενικά νά σέβεται τή λειτουργία τῆς κρατικῆς ἔξουσίας καί συνεπῶς ὅλα ὅσα πηγάζουν ἀπό αὐτήν. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός ἀλλά καί οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δέν ἀρνήθηκαν τούς ἀνθρώπινους θεσμούς καί τήν χρησιμότητά τους, στό βαθμό βέβαια πού δέν ὑπάρχει σύγκρουση μέ τήν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀντίθετα ἡ Ἐκκλησία προσλαμψάνει ὅλο τόν κόσμο καί κατ' ἐπέκταση καί τά σχήματά του γιά νά τόν θεραπεύσει καί νά τόν σώσει. Ἀρκεῖ ἡ Ἱδία νά μήν ὑποκύψει στό μεγάλο πειρασμό τοῦ συσχηματισμοῦ καί τῆς ταύτισής της μέ αὐτόν.

Ἐκκλησία καί κόσμος

Πολύ ξεκάθαρα μυνύματα δίδει ἡ «πρός Διόγνητον Ἐπιστολή». Ὁ συγγραφέας τῆς στέλνει μία ἐπιστολή σέ κάποιον «κράτιστον», ἐξοχώτατον, ὀνόματι Διόγνητον, ὁ ὄποιος τόν εἶχε ρωτήσει τί είναι οἱ Χριστιανοί, τί πιστεύουν καί πῶς αὐτοί στέκονται στόν κόσμο. Ὁ ιερός συγγραφέας τοῦ ἀπαντάει μέ ἔνα θαυμάσιο κείμενο, πού μοιάζει μάλλον μέ μικρή πραγματεία παρά μέ ἐπιστολή. Λέγει λοιπόν τά ἔξῆς: «Χριστιανοί οὔτε γῆ οὔτε φωνῆ οὔτε ἔθεσι διακεκριμένοι τῶν λοιπῶν εἰσὶν ἀνθρώπων... τοῖς ἐγχωρίοις ἔθεσιν ἀκολουθοῦντες, ἐν τε ἐσθῆτι καί διαίτῃ καί τῷ λοιπῷ βίῳ θαυμαστήν καί ὄμοιογουμένως παράδοξον ἐνδείκνυνται τήν κατάστασιν τῆς ἑαυτῶν πολιτείας» (Πρός Διόγνητον, ΒΕΠΕΣ 2, V, 1-4. Ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1955, σ. 253). Δηλαδή: Οἱ Χριστιανοί οὔτε ἀπό τόν τόπο πού κατοικοῦν, οὔτε ἀπό τή γλώσσα πού μιλοῦν, οὔτε ἀπό τής ἐξωτερικές συνήθειες ξεχωρίζουν ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀκολουθώντας τίς τοπικές συνήθειες καί στό ντύσιμο καί στό φαγητό καί στόν ὑπόλοιπο βίο. Παρά ταῦτα ἡ πολιτεία τους φανερώνεται θαυμαστή καί ὄμοιογουμένως παράδοξη. Ἐδῶ βλέπει κανείς σ' αὐτούς τούς στίχους ὅτι οἱ Χριστιανοί δέν είναι ἔξω ἀπό τήν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά ζοῦν στόν τόπο πού γεννήθηκαν, στήν ἐποχή τους, στήν κάθε ἐποχή. Οἱ Χριστιανοί, λέει ἡ Πρός Διόγνητον, «μετέχουσι πάντων ὡς πολίται καί πάνθ' ὑπομένουσιν ὡς ξένοι», δηλαδή οἱ Χριστιανοί, σάν πολίτες

μιᾶς πόλεως, μετέχουν σέ ὅσα προσφέρει αὐτή ἡ πόλη, καὶ ταυτόχρονα τά πάντα ὑπομένουν, σάν νά μίν ἥταν πολίτες αὐτῆς τῆς πόλης. Δηλαδή ὁ Χριστιανός, ὅταν μετέχει ὡς πολίτης μιᾶς πόλης, σημαίνει ὅτι ἔχει πολιτικά δικαιώματα ἀλλά καὶ πολιτικές ὑποχρεώσεις. Ψηφίζει ὅπως ὅλοι, ἀλλά τούς ἀρίστους, χωρίς ἰδιοτέλεια, δέν κρίνει τά συμφέροντά του μέ βάση τίν τις πού θέτει τό Πνεῦμα τό Ἀγιο, καὶ τό μέτρο αὐτό ἐκφράζεται διά τῆς γραφίδος τοῦ ἀποστόλου Παύλου (Α' Κορινθίους, z' 31): «οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς μὴ καταχρώμενοι». Ἐκεῖνοι πού κάνουν χρήση τοῦ κόσμου, μὴ κάνουν κατάχρηση.

'H θέση τοῦ ἵερέα

Ο ἱερέας ὅμως σέ σχέση μέ τούς ἄλλους ἀνθρώπους, εἶναι φορέας ἐνός μεγαλείου. Ἐκείνου τῆς ἱερωσύνης πού συνιστᾶ τή μεγαλύτερη ἀνθρώπινη καταξίωση. Ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος θεωρεῖ τίν ιερή διακονία τῆς ἱερωσύνης ὡς «θεῖον χάρισμα». Γι' αὐτό καὶ εἶναι ἀσύγκριτα σπουδαιότερη καὶ τιμιότερη ἀπό ὅλες τίς ἄλλες ἐπίγειες ἔξουσίες. Παρόλο πού ἀσκεῖται ἐπί τῆς γῆς, οἱ καρποί της διαβαίνουν στούς οὐρανούς καὶ ὡς τέτοια εἶναι τελικά ὑπηρεσία πού ἀρμόζει στούς ἀγγέλους. Γι' αὐτό καὶ τό ἱερατικό ἀξίωμα θεωρεῖται «ἀγγελικό». Ἡ ἱερωσύνη τελεσιουργεῖται μέν ἐπί τῆς γῆς, ἀνήκει ὅμως στήν «τάξη τῶν ἐπουρανίων». Αὐτό μπορεῖ νά ἔχει γένηται ἀπό τό γεγονός ὅτι τίν ιερωσύνη «δέν τίν καθίδρυσε οὔτε ἀνθρωπος, οὔτε ἄγγελος, οὔτε ἀρχάγγελος, οὔτε κάποια ἄλλη κτιστή δύναμη, ἀλλά ὁ ἕιδος ὁ Παράκλητος, ὁ ὄποιος τίν ἔκανε τέτοια, ὃστε νά φαίνεται ὅτι ἀσκεῖται ἀπό ἀγγέλους, ἂν καὶ ἀσκεῖται ἀπό τούς ἀνθρώπους» (Περί Ἱερωσύνης Λόγοι, Γ' 5, 4).

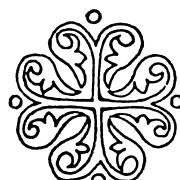
Θεμελιώδες στοιχεῖο τῆς ἱερωσύνης, κατά τόν ἱερό Χρυσόστομο, εἶναι ἡ κλήση τοῦ Θεοῦ. Ἐπιβεβαιώνεται αὐτό καὶ ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο: «οὐχ ἔσαντῷ τις λαμβάνει τίν τιμήν, ἀλλ' ὁ καλούμενος ὑπό τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ Ἄρεων». Αὐτό προσδιορίζει καὶ τή σχέση τοῦ ἱερέα μέ τόν κόσμο σ' ἔνα ἄλλο ἐπίπεδο, ἐκεῖνο τοῦ ποιμένα. Εἶναι αὐτό πού τόν ἀναδεικνύει σέ μία διάσταση πού δέν περιορίζεται στά τοῦ κόσμου καὶ τίς μέριμνές του. Τό ἔργο ἀκριβῶς τῆς διαποίμανσης τῶν ψυχῶν πού ἀναλαμψάνει δέν εἶναι ἀπλό καὶ δέν περιορίζεται σέ μία στείρα καθηκοντολογία. Ἐχει ὡς σκοπό, ὅπως εὔστοχα σημειώνει ὁ Καθηγητής Ἀνέστης Κεσελόπουλος, «ἄνθρωπον ἄγειν, τό πολυτροπώτατον ζῶον καὶ ποικιλώτατον», δηλαδή νά ὁδηγήσει τόν ἀνθρωπο στόν Θεό. Αὐτή μπορεῖ νά χαρακτηρισθεῖ ὡς ἡ «τέχνη τῶν τεχνῶν» καὶ ἡ «ἐπιστήμη τῶν ἐπιστημῶν». Μέ αὐτή θεραπεύεται «τό μέγα τραῦμα, ὁ ἀνθρωπος» (Μέγιας Βασίλειος). Ἐτσι, ὁ ἱερέας ὡς πολίτης τοῦ κόσμου ἐκπληρώνει τίς ὄποιεσδήποτε ὑποχρεώσεις καὶ καθήκοντά του μέσα σ' αὐτόν. Δέν ἀκυρώνει τίς ὄποιεσδήποτε ἔξουσίες πού ἔχουν καὶ ὀσμώσεις «ἱερότητας»,

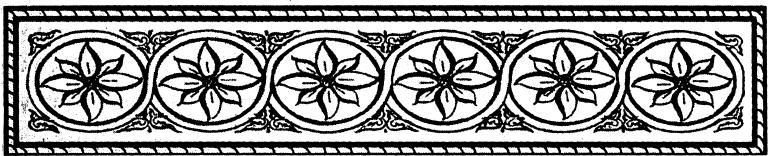
στό βαθμό πού αὐτές δέν ἀντιστρατεύονται τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὄσκει ὅμως ὁ ἴδιος πολύ ἀνώτερη ἔξουσία, πού πηγάζει ἀπό τήν χάρην τοῦ Θεοῦ, τῆς ὄποιας εἶναι φορέας.

Τό μεγαλεῖο τῆς Ἱερωσύνης ἐμφαίνεται εἰδικότερα ἀπό τήν τέλεση τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἀπό τούς Ἱερεῖς καθώς καὶ ἀπό τήν κορηγηθεῖσα σ' αὐτούς ἔξουσία τοῦ «δεσμεῖν καὶ λύειν» τίς ἀμαρτίες τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι σ' αὐτή τήν προοπτική πού ἔρμπνευεται ὁ λόγος τοῦ Ἡ. Χρυσοστόμου: «‘Ἱερωσύνης προκειμένης, ή τοσοῦτον ἀνωτέρω βασιλείας ἔστησεν, ὅσον πνεύματος καὶ σαρκός τὸ μέσον» (Λογ. Γ' 4, 5). Ἐχουν τή θέση τους στό θέμα καὶ τά ὅσα ἀναφέρει μιὰ ἄλλη μεγάλη πατερική μορφή, ὁ ἄγιος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης: «Πίστευε πώς ή Ἱερωσύνη ἀποτελεῖ εὐθύνην καὶ ἀπαιτεῖ σκληρή ἔργασία, πατρική κηδεμονία, φροντίδα, προστασία, κόπους, θυσίες καὶ κινδύνους». Κατά τόν Ἰσίδωρο «ή Ἱερωσύνη δέν συνεπάγεται ἀνεστη, πολυτέλεια, ἔξουσία καὶ τυραννία». Σέ δι τι ἀφορᾶ τούς Ἱερωμένους, σύμφωνα πάντα μέ τόν Ἰσίδωρο, γνήσιος Ἱερέας δέν εἶναι ὁ γενικά ἐνάρετος ἀλλά αὐτός τοῦ ὄποίου ή ἀρετὴ πηγάζει ἀπό τά ἔργα του ἀλλά καὶ ἀπό τόν ἐσωτερικό του κόσμο. Μάλιστα ὁ Ἱερέας ὀφείλει νά δρᾶ ως διάκονος τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅχι ως πολιτικό πρόσωπο, ἀποφεύγοντας τίς ἐντάσεις καὶ τήν ἔπαρσην καὶ ἔχοντας ως στόχο τήν εἰρηνική διακονία. Παράλληλα, ὁ φιλάργυρος Ἱερέας στιγματίζεται ως ἄξιος σαρκασμοῦ ἐνώ στηλιτεύεται τό γεγονός πώς στήν ἐποχή του, φορεῖς τῆς Ἑκκλησίας ἀπώλεσαν, σύμφωνα μέ τόν ἴδιο, τόν εὐαγγελικό καὶ ἀποστολικό τους βίο μέ ἐπακόλουθο τήν ὑποταγή τῆς Ἑκκλησίας στήν κοσμική ἔξουσία.

Τελικά, ὁ Ἱερέας δέν ἀσκεῖ ἔξουσία ἥ καταλαμβάνει ὅποιοδήποτε ἀξίωμα μέ τήν ἴδιοτητά του, ἀλλά ἐπιτελεῖ τό κατ' ἔξοχήν λειτούργημα πού ἔχει ως σκοπό τή σωτηρία καὶ τή διακονία τοῦ λαοῦ. Σέ κάθε ἄλλη περίπτωση ή Ἱερωσύνη μεταβάλλεται σέ στείρο ἐπαγγελματισμό. Ὁ κληρικός ως πνευματικός πατέρας γιά τούς πιστούς πού διοχετεύει σ' αὐτούς μέ τήν τέλεση τῶν μυστηρίων τόν ἀγιασμό καὶ τή χάρην τοῦ Θεοῦ, ἀποκαλεῖται «πάτερ», μιά προσφώνηση πού ἀντικατοπτρίζει τή θεία ἀποστολή του, στήν ὄποια zώντας μέσα στόν κόσμο, θά πρέπει νά εἶναι ἀπόλυτα προσπλωμένος καὶ ἀφοσιωμένος.

ΧΡΙΣΤΑΚΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ
Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός

Χρυστάλλας Στυλιανοῦ
Η ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑ ΚΑΙ Ο ΙΕΡΕΑΣ

κοπός τῆς μελέτης αὐτῆς δέν εῖναι οὕτε ἡ μετάδοση γνώσεων οὕτε ἡ μετάγγιση ἐμπειριῶν, ἀφοῦ δέν εἶμαι πρεσβυτέρα, ἀλλὰ ἀφορᾶ τὴν παρουσίασην σκέψεων γιά τὸν τρόπον πού ζεῖ μιά πρεσβυτέρα καὶ τὴν ἀποστολὴν στὸ σύγχρονο κόσμο.

Ἐπίσης εἶναι σημαντικό νά αναφερθεῖ πώς δέν πρόκειται νά περιγραφεῖ κάποια μορφή πρεσβυτέρας πού θά ἦταν πρότυπο ἡ αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ὅλων τῶν περιπτώσεων.

Ο τίτλος «πρεσβυτέρα» εἶναι ἡ πιό τιμητική προσφώνηση πού θά μποροῦσε νά ἔχει μία ἔγγαμη γυναίκα, ἀλλά ταυτόχρονα καὶ ἔνα βαρύ φορτίο γιά τούς ὄμους τῆς, γιατί ἀπό τὸν τίτλο αὐτό πηγάζουν καθήκοντα καὶ ὑποχρεώσεις δυσβάστακτες πολλές φορές.

Ἡ γυναίκα αὐτῆ, μέ τῇ χάρᾳ τοῦ Θεοῦ, δίπλα στὸν ἰερέα σύζυγό της πρέπει νά εἶναι μιά παρουσία προσφορᾶς, ἀφοσίωσης, ἀγάπης καὶ ζεστασιᾶς.

Καλεῖται ἀναντίλεκτα νά ἀνταποκριθεῖ σέ πολλούς ρόλους, στὸ ρόλο τῆς μάνας, τῆς συζύγους, τῆς φίλης, τῆς πνευματικῆς μπτέρας στὸν ἐνορία, ἔνα ρόλο ἀπαιτητικό καὶ ὑπεύθυνο.

Οσον ἀφορᾶ τὴν συμπεριφορά τῆς πρέπει νά χαρακτηρίζεται ἀπό ἕτος καὶ εὐγένεια. Πρέπει νά τὴν χαρακτηρίζει ἡ εἰλικρίνεια, ἡ ἔχεμυθεια, ἡ διαφάνεια καὶ νά κινεῖται στὰ πλαίσια τῆς εὐχῆς του Ἀγίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου πού ἀναφέρει: «Πνεῦμα σωφροσύνης, ταπεινοφροσύνης, ὑπομονῆς καὶ ἀγάπης».

Ο κατ’ ἔξοχήν χῶρος στὸν ὅποιο ἡ πρεσβυτέρα ἔχει κεντρικό ρόλο εἶναι τὸ σπίτι της. Τό βάρος καὶ ἡ εὐθύνη νά καθοδηγήσει καὶ νά διαπαιδαγωγήσει τὰ παιδιά, πολλές φορές θά τὸ φέρει εἰς πέρας μόνης της γιατί ὁ ἰερέας ἔχει ἀρκετές ὑποχρεώσεις ἀπέναντι στούς πιστούς τῆς ἐνορίας του, πού θά τὸν κρατοῦν μακριά ἀπό τὸ σπίτι του. Δημιουργεῖ τὴν εἰκόνα μιᾶς σταθερῆς οἰκογενειακῆς κατάστασης πού στηρίζεται στὸν ἀγάπη, τὸν ἀλληλοσεβασμό, τὴν ἀλληλεγγύην καὶ τὴν προσφορά.

Ἡ πρεσβυτέρα πρῶτα ἀπ’ ὅλα πρέπει νά ἐμφυσήσει στὰ παιδιά της τὴν ἀγάπη γιά τὸ Θεό καὶ τὴν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας. Πόσο ὅμορφο εἶναι αὐτό πού εὐαγγελίζεται ἡ Ἐκκλησία νά τὸ ἀσπάζεται ὀδόκληρη ἡ Ἱερατική οἰκογένεια καὶ νά συμμετέχει ὀδόπρόθυμα στὴν λατρεία.

Ἐπίσης στὸ σπίτι της προσπαθεῖ νά ἐπικρατεῖ εἰρηνική καὶ ἴσορρο-

πιμένη ἀτμόσφαιρα. Συμβάλλει στήν ἀποφυγή ἐντάσεων καί συγκρουσιακῶν περιστατικῶν. Τό σπίτι πρέπει νά εἶναι ἔνα ὑποχό, ὕρεμο, γαλήνιο λιμάνι, ὅστε ὁ Ἱερέας νά μπορεῖ νά ξεκουραστεῖ καί νά ἀνανεωθεῖ.

Ἡ ἐνορία εἶναι ἡ μεγάλη της οἰκογένεια. Οἱ πιστοί τῆς ἐνορίας εἶναι πολλές φορές πολύ βασανισμένοι, ταλαιπωρημένοι καί ἀντιμετωπίζουν βάσανα καί προβλήματα. ቙ πρεσβυτέρα πρέπει νά ἐνδιαφέρεται γιά τίς δύσκολίες πού ἀντιμετωπίζουν οἱ ἐνορίτες τους, νά τούς συμπαραστέκεται καί νά τούς παρηγορεῖ. ቙ παρουσία της πρέπει νά εἶναι δυναμική καί διακριτική, νά δίνει ἀγάπη, κουράγιο καί νά γίνει μιά ἐλπιδοφόρα ἀκτίνα φωτός.

Νά ἔχει καρτερία, ἀντοχή, θάρρος καί νά ξέρει ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη δίπλα στόν Ἱερέα σύζυγό της, γιά νά ἐνισχύει τήν προσπάθεια πού κάνει στήν ἐνορία, γιά νά εἶναι κοντά στούς πιστούς του καί νά τούς βοηθᾶ στήσ δύσκολες στιγμές τους. Νά συμπεριφέρεται σέ ὄλους τούς συνανθρώπους της μέ σύνεση καί εὐθύτητα, ὅστε νά μή στενοχωρεῖ καί νά συγχύζει κανένα. ቙ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ της νά εἶναι ἀνοικτή, γιά νά μποροῦν νά βροῦν ὑποχώριο, ὥρεμία καί στήριξη οἱ κουρασμένοι, οἱ ἀδικημένοι, οἱ ἄρρωστοι καί οἱ ἀλικιωμένοι.

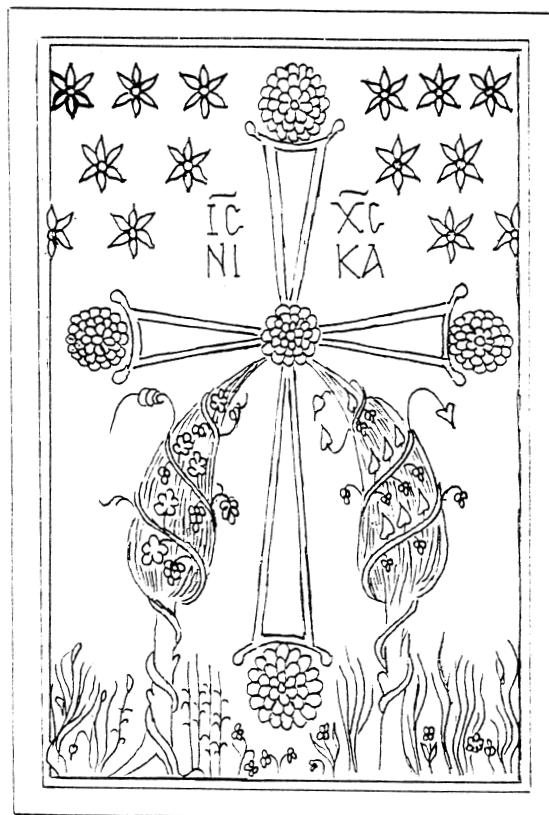
Οἱ πράξεις της πρέπει νά εἶναι μετρημένες καί ζυγιασμένες. Νά εἶναι προσεκτική καί ἀνετη καί νά ἔχει ἀριστους τρόπους, γιατί θά εἶναι τό σωστό παράδειγμα μέσα στήν ἐνορία. ቙ Ἀν ἡ πρεσβυτέρα εἶναι ἰδιόρυθμη, ἀπόμακρη ψυχή, δέν συμβάλλει θετικά στήν ἀγαστή σχέση τοῦ συζύγου της μέ τούς ἐνορίτες του. ቙ Επίσης πρέπει νά ἀκολουθεῖ αὐτό πού ἀναφέρει πάλι ὁ Ἅγιος Ἐφραίμ ὁ Σύρος στήν εὐχή του: «πνεῦμα ἀργίας, περιεργίας, φιλαρχίας καί ἀργολογίας μή μοί δῶς». ቙ Ἀν ἡ πρεσβυτέρα πλησιάζει τούς συνανθρώπους της μέ ἀπλότητα καί χωρίς περιέργεια, θά βοηθήσει οἱ ἀνθρώποι τῆς ἐνορίας της νά τήν ἐμπιστεύονται καί νά τήν πλησιάζουν καί νά ζητοῦν τή βοήθειά της. Μέ αὐτό τόν τρόπο θά ἐνισχύει τό ἔργο τοῦ Ἱερέα, γιατί οἱ πιστοί θά τοῦ ἔχουν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη.

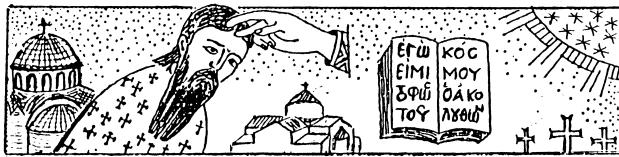
Ἡ πρεσβυτέρα μπορεῖ νά συμβάλλει σημαντικά στό πνευματικό ἔργο τῆς ἐνορίας. ቙ ἔχει τήν κατάρτιση καί τίς γνώσεις, μπορεῖ νά κάνει κατηχητικό στά παιδιά καί τούς ἔφηβους καί ἐπίσης μπορεῖ νά διοργανώσει συναντήσεις κυριῶν. Μπορεῖ νά εἰσηγεῖται καί νά πραγματοποιεῖ καί ἄλλες ἔθελοντικές δραστηριότητες, ὅπως διαφόρους ἐράνους, γιά τήν ἀνακούφιση τῶν ἐνοριτῶν της, πού ἔχουν οἰκονομικά προβλήματα.

Ἐνας ἄλλος τομέας πού ἡ πρεσβυτέρα πρέπει νά διαπρέψει εἶναι ὁ ἐπαγγελματικός χῶρος, ἦν ἐπιλέξει νά ἔργαζεται. Σ' αὐτό τό χῶρο πρέπει νά διακρίνεται γιά τήν ἀντιμότητα, τήν προθυμία καί τήν εὐγενική συμπεριφορά της. Ταυτόχρονα πρέπει νά δίνει μέ οὐσιαστικό τρόπο καί διακριτικότητα τό μίνυμα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Νά ἐπιδεικνύει σεβασμό, ὑπακοή καί ὑπομονή στούς ἀνωτέρους της ἀλλά καί στούς συναδέλφους της.

Ἐν κατακλείδι θά ἔλεγα ὅτι ἡ πρεσβυτέρα πρέπει νά εἶναι ὄπλισμένη μέ ύπομονή ἐπιμονή, ἀντοχή καί ἀγάπη, γιατί ἔχει νά διαβεῖ ἔνα μακρύ καί δύσκολο δρόμο, ἡ πορεία εἶναι μεγάλη, τό τέρμα μακριά καί οἱ δοκιμασίες πολλές καί συχνές. Μέ ἐλπίδα, πίστη καί ἀδιάλειπτη προσευχή, ὁ Θεός θά φωτίσει τὴν καρδιά τῆς πρεσβυτέρας, νά σταθεῖ ἀντάξια σύντροφος του ἱερέα καί νά φέρει εἰς πέρας καί ὑπεύθυνα τό ἔργο πού τῆς ἔχει ἀναθέσει ὁ Θεός.

ΧΡΥΣΤΑΛΛΑ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ
Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός

Δημήτριου Π. Ρίζου
Ο ΙΕΡΕΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

Κύριός μας, ἀμέσως μετά τίν συγκρότησι τῆς πρώτης ὁμάδος τῶν μαθητῶν του, «περιῆγεν δὲν τὸν Γαλιλαίαν διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ» (Μαθ. β' 23). Ἀλλά καὶ ὅταν ἀπέστειλε τούς μαθητές του στὸν πρώτην τους περιοδεία τούς εἶπε: «Πορευόμενοι κηρύσσετε λέγοντες ὅτι ἥγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπρούς καθαρίζετε, νεκρούς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε» (Μαθ. κ' 7-8).

Ο Λόγος μέ τίν ἐνανθρώποις του ἦρθε γιά τίν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, τίν ἀποκατάστασί του στὸν παράδεισο, στὸν θέσι γιά τίν ὄποια τὸν δημιούργοντε, συγχρόνως ὅμως τὸν ἀντιμετωπίζει ὡς ψυχοσωματικὴ ὄντότητα, καὶ γι' αὐτό ὁ Κύριος τοῦ κηρύγγει μέν τὸ εὐαγγέλιο τῆς βασιλείας, ἀλλὰ καὶ τοῦ θεραπεύει τίν πᾶσαν νόσον, ἀπό τὸν πυρετό μέχρι τὸν «ἔσχατο ἔχθρό» (Α΄ Κορ. κε' 26), τὸν θάνατο. Δέν ὑπάρχει ἀσθένεια πού γά μήν θεράπευσε ὁ Ἰησοῦς. Θεράπευσε τυφλούς, παραλύτους, μογγιλάλους, λεπρούς, ὑδρωπικούς, κωφούς, καὶ πολλούς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ δαιμονισμένους. Ἐτσι ὁ Κύριος σώζει τίν ψυχή καὶ θεραπεύει τὸ σῶμα. Αὐτὸν τίν ἔξουσία τὸν ἐκκάρποσε στούς μαθητές του, ὅταν τούς εἶπε: «εἰς ἦν ἂν πόλιν εἰσέρχοσθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθετε τά παρατιθέμενα ὑμῖν, καὶ θεραπεύετε τούς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· ἥγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. κ' 8). Καί μέχρι σήμερα ἡ ἔξουσία αὐτή ὑπάρχει μέσα στὸν Ἐκκλησία μέσω τῶν διαδόχων τῶν ἀγίων Ἀποστόλων πού εἶναι ὁ ἵερος κλῆρος.

Οι ἱερεῖς μᾶς θεραπεύουν ὅχι μόνον τίν ψυχή, δίδοντας ἄφεσι ἀμαρτιῶν μέ τὸ μέγα μυστήριο τῆς Μετανοίας, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα παρέχοντας τίν ἴασι, πάλι μέσω μυστηρίου, τοῦ Μυστηρίου τοῦ Εὔχελαίου. Ο ἄγιος Ἰάκωβος εἶναι σαφέστατος στὸν Ἐπιστολή του, προσδιορίζοντας τίς ἐνέργειες τῶν ἱερέων στὸν περίπτωσι ἀσθενείας τῶν πιστῶν. Γράφει: «Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ Κυρίου· καὶ ἡ εὐχή τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· καὶ ἡ ἀμαρτίας ἡ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ ἐξομολογησθε ἀλλήλοις τά παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπέρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε» (Ἰακ. ε' 14-16). Εμεῖς σήμερα θεωροῦμε ὅτι ὁ λόγος αὐ-

τός του ἄγιου Ἰακώβου εἶναι ἡ ἀγιογραφική θεμελίωσις του Μυστηρίου του Εὐχελαίου. Καί σωστά. Ἀλλά δέν θά τολμοῦσε νά εἰσπηθῇ ἔνας ἀπόστολος κάτι, ἂν αὐτό δέν τού εἶχε διδαχθῆ ἀπό τον Κύριο. Ὁ Ἰάκωβος προτείνει τίν γνωστή στούς ἀπόστολους πρακτική πού διδάχθηκαν ἀπό τον Κύριο. Σημειώνει ὁ εὐαγγελιστής Μάρκος γιά τόν τρόπο πού ἐνεργοῦσαν οἱ μαθητές στίν πρώτη τους περιοδεία, μέ ἐντολή του Κυρίου: «Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξσον ἵνα μετανοήσωσι, καὶ δαιμόνια πολλά ἐξέβαλλον, καὶ ἥλειφον ἐλαίῳ πολλούς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον» (Μαρκ. στ' 12-13). Αὐτό πού ὑπέδειξε ὁ Κύριος στούς μαθητές του, αὐτό συνιστᾶ ὁ ἄγιος Ἰάκωβος καί στούς Ἱερεῖς νά κάνουν.

Καὶ βεβαίως αὐτό ἀκριβῶς κάνει μέχρι σήμερα ἡ Ἐκκλησία μας διά τῶν Ἱερέων της. Ἀσφαλῶς οἱ Ἱερεῖς δέν εἶναι ἰατροί, οὔτε πρέπει νά ὑποκαταστήσουν τούς ἰατρούς. Δέν θά μποροῦσε ὅμως ἔνα τόσο σοβαρό θέμα, ὅπως εἶναι ἡ βάσανος τῶν ἀνθρώπων ἀπό τίς ἀπειρες ἀσθενειες, νά βρίσκεται ἔξω ἀπό τά καθήκοντα, τίν μέριμνα, τό ἐνδιαφέρον, τίν φροντίδα καί τίν καθ' οίονδήποτε τρόπο ἐνασχόλησι τῶν Ἱερέων τῆς Ἐκκλησίας μας. Οἱ Ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας μας δέν κάνουν διάγνωσι, οὔτε ἐκδίδουν συνταγές θεραπείας. Ἀναθέτουν τό ὅποιο πρόβλημα ἀσθενείας στόν Θεό, καί ἐπικαλοῦνται τίν ἄνωθεν ἀντίληψι. Διότι ξέρουν πώς οἱ ἴδιοι δέν θά κάνουν τίποτε. Τά πάντα γίνονται ἀπό τόν Ἰησοῦν Χριστό. Οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καί Ἰωάννης θεράπευσαν ἔναν χωλό στό Ἱερό τῶν Ἱεροσολύμων ἐπικαλούμενοι τό ἄγιο ὄνομά του. Εἴπαν στόν χωλό: «Ἐν τῷ ὄνόματι Ἰησοῦν Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου ἔγειρε καὶ περιπάτει» (Πραξ. γ' 6), καί ὁ χωλός περιπάτησε ἀμέσως. Στίν Λύδδα ὁ Πέτρος θεράπευσε τόν Αἰνέα λέγοντάς του: «Αἰνέα, ἰαταί σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός» (Πραξ. ι' 34), καί ὁ Αἰνέας, πού δέν εἶχε πόδια, στάθηκε ὅρθος καί περιπάτησε. Θά ἀναφέρω μία ἀκόμα φράσι ἀπό τίς Πράξεις Ἀποστόλων πρός ἐπιβεβαίωσι: «Δυνάμεις τε οὐ τάς τυχούσας ἐποίει ὁ Θεός διά τῶν χειρῶν Παύλου» (Πραξ. ιθ' 11). Εἶναι ἀξιοσημείωτο τό γεγονός ὅτι οἱ Δυνάμεις, αὐτά εἶναι τά θαύματα θεραπειῶν, στά μάτια τῶν ἀνθρώπων φαίνονται τελούμενα ἀπό τόν Παῦλο, διά τῶν χειρῶν Παύλου, ἀλλά κατ' ἀλήθειαν εἶναι ἐνέργειες του Θεοῦ, ἐποίει ὁ Θεός. Ὁ Θεός εἶναι αὐτός πού τελεῖ τό θαῦμα, ἀλλά χρησιμοποιεῖ τόν Παῦλο. Νά γιατί λέμε ὅτι ὁ Θεός ἐκκάρπησε τίν ἔξουσία του στούς μαθητές του καί αὐτοί στούς διαδόχους τους, τούς Ἱερεῖς. Κάποιος πρέπει νά μεσολαβήστη καί νά φέρη τό αἵτημα στόν Κύριο. Αὐτός εἶναι ὁ Ἱερέας.

Μέ αὐτές τίς προύποθέσεις, ὅταν φθάνει στόν Ἱερέα ὁ ἀσθενής, ἡ κάποιος οἰκεῖος του νοσοῦντος, καί τού ζητάει τίν μεσολάβησί του, τότε ὁ Ἱερέας μνημονεύει τό ὄνομα του ἀσθενοῦς στίν ἄγια Προσκομīδī κατά τίν τέλεσι τῆς θείας Λειτουργίας. Ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει τό Μυστήριο του Εὐχελαίου, ἔχει τίν ἀκολουθία τοῦ Ἀγιασμοῦ, ἔχει τίν ἀκολουθία τῆς Παρακλήσεως, ἀναφέρω ἐπιλεκτικά, καί σέ κάθε μία ἀπό αὐτές τίς Ἱερές ἀκολουθίες γίνεται μνημόνευσις τῶν ὄνομάτων τῶν

ἀσθενῶν ἢ τῶν αἰτούντων τό θεῖο ἔλεος. Ἐκόμα ὑπάρχουν καί εἰδικές παρακλήσεις καί εὐχές γιά περιπτώσεις ἐνδημιῶν, λοιμωδῶν νόσων, καί στό Εὔχολόγιο ὑπάρχει καταχωρημένη εἰδική «παράκλησις ἀσθενῶν κειμαζομένων ὑπό πνευμάτων ἀκαθάρτων», κτλ.

Ἡ ὑπαρξίς τόσων μέσων καί τρόπων ἀναδεικνύει διαχρονικό τό ἐνδιαφέρον τῆς Ἑκκλησίας γιά τόν νοσοῦντα. Ἀπό τῆς ἰδρύσεώς της ἡ Ἑκκλησία φροντίζει τούς ἀσθενεῖς. Θέλει τούς πιστούς της ἀπαλλαγμένους ἀπό νοσήματα καί εὔχεται πάντα γιά τίν ίασι τῶν ἀσθενούντων, ἀρχῆς γενομένης ἀπό τήν βάπτισι τοῦ πιστοῦ. Τότε τόν χρίει ὁ Ἱερέας καί λέγει: «Εἰς ίασιν ψυχῆς καί σώματος». Ἐξ ἄλλου ἂν πόθος μας εἶναι νά βρεθοῦμε στά δεξιά τοῦ Πατρός, θά τό πετύχουμε, σύμφωνα μέ τά πρακτικά τῆς τελικῆς κρίσεώς μας ἀπό τόν δικαιοκρίτη Κύριο, μέ τήν φροντίδα πρός τούς ἀσθενεῖς. Λέγει ὁ Κύριος: «Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου κληρονομήσατε τήν πίτιμα σμέντην ὑμῖν βασιλείαν...». Γιά ποιό λόγο; «...ἡσθένησα γάρ καί ἐπεσκέψασθε με...» (Ματθ. κε' 34. 36). Ἀν αὐτό τό κριτήριο ἴσχυε γιά ὅλους, πολύ περισσότερο βαρύνει τούς Ἱερεῖς.

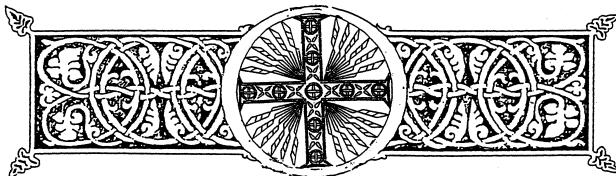
Τά ὅσα ἐδῶ καταγράφω δέν ἀποτελοῦν ποιμαντικές ὁδηγίες, ἀλλά προσπαθῶ νά δείξω τήν σχέσι τοῦ Ἱερέως μέ τόν ἀσθενοῦντα ἀνθρώπο. Γί' αὐτό θά τονίσω ἄλλη μία πραγματικότητα ἀπό τήν ιστορία τῆς Ἑκκλησίας μας. Ἐχομε στό «νέφος τῶν ἀγίων» πάρα πολλούς μέ τό χαρακτηριστικό «Θαυματουργός». Καί ποιά εἶναι τά περισσότερα θαύματα; Εἶναι θεραπείες ἀσθενῶν, καί μάλιστα οἱ θεραπείες ἀναφέρονται γιά νοσήματα πού ἀνθρωπίνως φαίνονται ἀνίατα. Τό φαινόμενο δέν ἔξελειπε ποτέ ἀπό τήν ζωή τῆς Ἑκκλησίας, ἀπό τήν ἐποχή τῶν Ἀποστόλων μέχρι σήμερα. Καί δέν ἀναφέρομαι μόνο στούς γνωστούς καί ἐπωνύμους, ὅπως ὁ ἀγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως, ἢ ὁ νεώτερος ἀγιος Λουκᾶς Συμφερουπόλεως, ἀλλά ἀπλοί Ἱερεῖς, ταπεινοί καί μέ λίγες γνώσεις, πλούσιοι ὅμως σέ ἀγιότητα βίου, μποροῦν νά διηγηθοῦν πάμπολλα περιστατικά θεραπειῶν. Ἰσως δέ νά προβάλλη κάποιος τήν ἔνστασι. Γιατί δέν κάνουν ὅλοι καί πάντα θεραπευτικές παρεμβάσεις; Αὐτό εἶναι ἔνα μείζον θέμα πού δέν κωράει στό σημείωμα αὐτό. Μπορῶ μόνον νά ἀνατρέξω πάλι στόν Κύριο. Στήν ἐποχή του, γιά παράδειγμα, ὑπῆρχαν πολλοί τυφλοί. Ἐκανε θεραπείες τυφλῶν, οἱ ὄποιες καί δέν εἶναι καταγραμμένες ὅλες, καί δέν θεράπευσε ὅλους τούς τυφλούς πού ὑπῆρχαν τότε. Ὅσοι δέν τό ζήτουσαν ἢ ὅσοι δέν τόν πίστεψαν, δέν γνώρισαν τήν δύναμί του, ἔμειναν τυφλοί. Τό ἵδιο ἴσχυε καί γιά ὅλες τίς ἀσθενειες.

Ἐπιμερίζω λίγο τήν εὐθύνη. Στήν ὑμνολογία μας ψάλλομε: «... Ἀσθενεῖ τό σῶμα, ἀσθενεῖ μου καί ἡ ψυχή πρός σέ καταφεύγω...». Ὁ πιστός καταφεύγει ἐκεῖ πού ὑπάρχει ἡ θεραπεία. Καί στήν ἐντολή τοῦ Ἱακώβου φαίνεται ὅτι ὁ ἀσθενῶν προσκαλεῖ τούς Ἱερεῖς. ብάσισις αὐτή πρέπει νά γίνεται, διότι ἀπό ἐδῶ φαίνεται ἡ πίστις τοῦ ἀνθρώπου, πού εἶναι τελείως ἀπαραίτητη προϋπόθεσις γιά νά γίνει ἐμφανῆς ἡ θεία καί ἀνωθεν ἀντίληψις.

Μέ τό ἐρώτημα: Γιατί νά ὑπάρχῃ ἡ ἀρρώστια; δέν καταπιάνομαι. Ἀναφέρω μόνον ἕνα λόγο, γιά τόν ὅποιο ἐπιτρέπει ὁ Κύριος τίν ἀσθένεια, ἔτσι γιά νά φανῆ καί ἡ ὑποχρέωσις καί εὐθύνη τοῦ ἵερέως. Τόν βρίσκω στίν ἐντολήν τοῦ Κυρίου πρός τούς μαθητές του ὅταν τούς λέγει: «... Καὶ θεραπεύετε τούς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· ἥγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ». Τούς λέγει: "Οχι μόνο θά θεραπεύετε τούς ἀσθενεῖς, ἀλλά θά τούς λέτε ὅτι ἔφτασε γιά σᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀσθένεια, μέ ἄλλα λόγια, εἶναι γιά τόν ἵερέα καί εὐκαιρία νά κηρύξῃ τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, νά κάνη ιεραποστολή, νά μιλήσῃ γιά τίν βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Καί αὐτό εἶναι τό σημαντικό. Διότι ὁ ἀσθενής καί νά γίνη καλά, καί νά βρῆ τίν ἴασί του, καί νά ἀπαλλαγῇ ἀπό τό νόσομα, τό «ἄπαξ ἀποθανεῖν» (Ἑβρ.θ' 27) δέν θά τό ἀποφύγη. Ἀλλοίμονο ὅμως ἂν δέν ἀποφύγει τόν αἰώνιο θάνατο. Χρέος τοῦ ἵερέως εἶναι νά ἐνδιαφερθῇ γιά τίν ἴασι τοῦ σώματος, ἀλλά μεγαλύτερο χρέος του εἶναι νά ἐνδιαφερθῇ γιά τίν ἴασι τῆς ψυχῆς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΡΙΖΟΣ,
Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας
Φιλόλογος

Πρωτοπρεσβύτερου Ἰωάννη Κ. Ἰωάννου
Ο ΙΕΡΕΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΦΗΜΕΡΙΟΙ ΤΟΥ

ύ εἰς ὁ θέμενος ἡμᾶς εἰς τίν διακονίαν ταύτην ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματός σου τοῦ Ἀγίου. Εὐδόκησον δῆ, Κύριε, τοῦ γενέσθαι ἡμᾶς διακόνους τῆς Καινῆς σου Διαθήκης, λειτουργούς τῶν ἀγίων σου μυστηρίων...»

Tό μέγα προνόμιο

Ἐχει λεχθεῖ ἀπό πολλούς ὅτι οἱ κληρικοί εἶναι προνομιούχοι καὶ νομίζω ὅτι δέν ἔχουν ἄδικο. Διότι χωρίς νά τό γνωρίζουν, χαρακτηρίζουν πολύ εὔστοχα τίν πορεία τῶν εὐσυνέδητων ἵερέων, πού ἀναλαμβάνουν τό μέγα προνόμιο τῆς ἱερωσύνης. Τῆς σιωπηλῆς ἄρσης τοῦ Σταυροῦ τους πού εἶναι ταυτισμένη, δχι μέ τίν πολυτέλεια καὶ τίν εὐμάρεια ἀλλά μέ τήν διακονία τοῦ μαρτυρικοῦ λόφου τοῦ Γολγοθᾶ, τήν Ἀγία Τράπεζα.

Ἐκεῖ, πάνω στά ματωμένα λείψανα τῶν ἀγίων μαρτύρων, μαζί μέ τήν ἐσταυρωμένη παρουσία τοῦ Κυρίου ἔχει στερεωθεῖ ὁ προσωπικός Σταυρός τοῦ κάθε κληρικοῦ, πού σάν vontός Γολγοθᾶς ὁδηγεῖ στήν χαρά καὶ τήν ἀγαλλίαστη τῆς Ἀναστάσεως, μέσα ἀπό τήν διακονία τῶν zωοποιῶν Μυστηρίων τοῦ «Δεσπότου τῶν ἀπάντων».

Ἡ συνοδοιπορία τῶν ἐφημερίων

Στήν μαρτυρική του ὁδοιπορία αὐτή ὁ κληρικός, ἐκτός ἀπό τή διακονία τοῦ ποιμνίου του θά συναντήσει καὶ τούς συνεφημέριούς του. Τούς συλλειτουργούς ἀδελφούς του. Κατά τήν φοβερή ἡμέρα τῆς xειροτονίας του, τόν κράτησαν ἀπό τά xέρια. Τόν ὁδηγησαν στό θυσιαστήριο. Τόν πρόσφεραν στόν Χριστό. Τά βήματά τους καὶ τά βήματά του συναπαντήθηκαν. Τά δικά τους στέρεα καὶ δυνατά, τά δικά του τρεμάμενα καὶ φοβισμένα. Τοῦ ὑπενθύμισαν μέ τήν ψαλμωδία τους ὅτι ὁ δρόμος γύρω ἀπό τό θυσιαστήριο εἶναι σταυρικός, μαρτυρικός, ἀλλά καὶ χαρά καὶ ἀναψυχή. Λύγισαν τά γόνατά του μπροστά στήν Ἀγία Τράπεζα ἐνῶ δεχόταν τήν μεγάλην εὐλογία τοῦ Ἀρχιερέως πού τοῦ ἔδωσε δύναμη καὶ φτερά γιά τήν τεράστια ἀποστολή του.

Καί τώρα, στέκονται μέ τούς συνεφημέριούς του δίπλα-δίπλα, μπροστά στό Ἀγιο Θυσιαστήριο. Ἐχουν τήν ἴδια ἀποστολή, τίς ἴδιες ἔγνοιες, τά ἴδια προβλήματα, τίς ἴδιες χαρές καὶ συγκινήσεις. Βλέπουν μέ τά

ἴδια τά μάτια, θαύματα νά ἐπιτελοῦνται. Τό Πανάγιο Πνεῦμα τελεῖ διά τῶν χειρῶν τους τά ἄχραντα μυστήρια. Ὄνθρωποι μεταστρέφονται καί μεταμορφώνονται γνωρίζοντας τὸν Χριστό πού αὐτοί προσφέρουν. Νέα μέλη φυτεύονται στὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου. Παλαιά καί σαθρά μέλη κλαδεύονται καί ἐμβολιάζονται, ξαναγεννιόνται καί ἀνανεώνονται κάτω ἀπό τὸ πετραχῆλι τους. Ὅρρωστοι καί φαρμακωμένοι μεταγγίζονται καί ζωογονοῦνται ἀπό τὸ ἀγιασμένο δισκοπότηρό τους.

Ἡ ἀνθρώπινη τραγικότητα

Πόσο ὅμορφο καί συναρπαστικό θά ἦταν αὐτή ἡ Ἱερή Συνοδοιπορία στὸν ἄγιο ἱεραπικό δρόμο νά κρατοῦσε γιά πάντα. Τά χέρια νά ἔταν πια-σμένα καί ἐνωμένα, ὅπως ἐκείνη τὴν εὐλογημένη πρώτη ἥμέρα.

“Ομως ἡ πραγματικότητα ἔρχεται νά ἀναδείξει καί ἐδῶ τίν τὸν ἀνθρώπινη τραγικότητα. Μέσα στὸν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρχε καί θά ὑ-πάρχει, νομίζω μέχρι τὴν συντέλεια τοῦ κόσμου, τὸ ἀπόλυτο καλό καί τὸ γνήσιο, ἡ τελειότητα καί ἡ ἀγνότητα τῆς Θεότητος ἀλλά καί ἡ ἀν-θρώπινη μικροπρέπεια καί ἰδιοτέλεια. Τὴν τέλεια ἀγάπη καί συνεργία τῶν προσώπων τῆς Ἀγίας Τριάδας στά ἐπουράνια, διαδέχεται ἡ ἐγωπά-θεια καί ἡ ἀσυνεννονοσία. Προσωπικές ἐπιδιώξεις καί χαμπλά ἐλατήρια εἶναι ίκανά νά διαλύσουν αὐτή τὴν ὅμορφη ἀρμονία στίς σχέσεις μας μέ-το Θεό καί τούς συνανθρώπους μας.

“Ιδιαίτερα τὴν εὐλογημένη σχέση τῶν συνεφημερίων πού διακονοῦν «κύκλῳ τῆς τραπέζης Άυτοῦ» ἔρχεται νά διασπάσει ἡ ἀπλή καθημερινό-τητα μέ τά ἀνθρώπινα πάθη καί ἀδυναμίες. Ὁ Ιερός δεσμός τῆς Ἱερωσύ-νης μας, μπολιάζεται δυστυχῶς μέ τίς κακίες καί ζηλοτυπίες τῆς πεπερα-σμένης φύσης μας. Ξεκοῦμε πολύ γρήγορα τὴν ἀπεραντούσνη τῆς ἄ-κρας ταπείνωσης τοῦ Κυρίου πού μᾶς ὑπέδειξε στὸν Ἱερό Νιππήρα. Ὅντιθετα βιαζόμαστε νά πετύχουμε τιμπτικές θέσεις καί πρωτοκαθε-δρίες. Ἡ γοντεία τῆς ἀναρρίκησης σέ ἀξιώματα, πού πιθανότατα νά μήν μᾶς ἐκπροσωποῦν, θολώνει καί μολύνει τὴν ἀτμόσφαιρα τῶν διαπρο-σωπικῶν μας σχέσεων.

Ἡ ὑπόδειξη τοῦ Κυρίου

«Ὦς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καί ὃς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος. Ὡσπερ ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔλθε διακονηθῆναι, ἀλλά διακονῆσαι» (Ματθ. κ' 27-28).

Τό «Ὦσπερ ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔλθε διακονηθῆναι, ἀλλά διακονῆσαι» (Ματθ. κ' 28) πού μᾶς διακήρυξε ὁ Κύριος, δέν ἄγγιξε ὅσο θά ἐπρεπε τὴν ψυχή μας. Αὐτό βέβαια ἔταν καί τό χαρακτηριστικό τῆς πρώτης ἐπίγειας τράπεζας πού παρέθεσε ὁ Κύριος στό Ὑπερῶ Τό βρά-δυ τῆς Μεγάλης Πέμπτης. Καί δέν ἔταν μόνο ἡ περίπτωση τοῦ Ἰούδα. Πρίν ἀπό λίγο, ἡ μεταξύ τους ἀγάπη λαβώθηκε ἀφοῦ, «ἐγένετο καί φι-

λονικία ἐν αὐτοῖς, τό τις αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων» (Λουκ. κβ' 24), διεκδικώντας γιά την βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ξεχωριστά ὁ καθένας γιά τὸν ἑαυτό του, τιμπτικές θέσεις.

Ἐν τούτοις, ἡ ἄκρα συγκατάβαση καὶ ἀγάπη τοῦ Κυρίου, ὑπερχείλισε καὶ τότε, συγκροτώντας «εἰς ἐνόπτα» τούς Ἀγίους Ἀποστόλους «ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι» ἀλλά καὶ στήμερα δέν «ἀποστρέφει τό πρόσωπό του» ἀπό τοὺς λειτουργούς του. «Ἄλλ’ ὅμως, διά τὴν ἄφατον καὶ ἀμέτρητον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν», ἵκανώνει αὐτούς, «τῇ δυνάμει τοῦ Ἀγίου Πνεύματος {...} παραστῆναι τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἱερούργησαι τὸ ἄγιον καὶ ἄκραντον σῶμα καὶ τὸ τίμιον αἷμα» (Εὐχὴ Χερουβικοῦ Ὑμνου).

«Δόξα τῇ μακροθυμίᾳ σου Κύριε...» ἀναφωνοῦμε τὸ βράδυ τῆς Μεγάλης Πέμπτης μετά τὰ Εὐαγγέλια τῶν Ἀγίων Παθῶν. Πόσο ἐπίκαιρη γίνεται ἡ φράση αὐτή, ἀφοῦ ὁ Χριστός μακροθυμεῖ ἀδιάκοπα μπροστά στὶς τόσες ἀδυναμίες μας; Ἀδυναμίες πού σπανε τοὺς ἰερούς δεσμούς μεταξύ τῶν συνεφημερίων: Τίς zηλοτυπίες, τίνη ἴδιοτέλεια, τίς ψυχρότητες, τίς ἀντιπάθειες, τά μίσον.

Ἡ Θεία Λατρεία ὡς θεραπευτήριο

Ἡ Ἐκκλησία τήν ὁποία διακονοῦμε ἀποτελεῖ εὔτυχῶς ἔνα διαχρονικό θεραπευτήριο. Καὶ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων. Πρώτιστα γιά μᾶς τούς ἐφημερίους καὶ κατόπι γιά τό ποίμνιό μας, «ὑπέρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων».

Ο Ἀγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μᾶς παραγγέλλει: ἡ ζωή μας νά εἶναι καθαρότερη καὶ ἀπό τίς ἀκτίνες τοῦ ήλιου, ἡ πολιτεία μας νά ἀποτελεῖ «στημένιον» τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ἀγιοι τούς ὁποίους ἐπικαλούμαστε, οἱ ὄμνοι πού ψάλουμε, οἱ εὐχές πού διαβάζουμε, ὁ Χριστός πού κηρύττουμε καὶ ὁμολογοῦμε, ὅλα ἀνεξαιρέτως τά δρώμενα στή Θεία Λειτουργία μᾶς καλοῦν σέ ἔνα πράγμα: στήν πρός τόν Θεό καὶ συνάνθρωπό μας ἀγάπη καὶ στόν πόθο τῆς «ῆτοιμασμένης ἡμῖν Βασιλείας ἀπό καταβολῆς κόσμου» (Ματθ. κε' 34) καὶ τῶν «ἐπιγνελμένων ἡμῖν ἀγαθῶν τῆς ἀπολαύσεως».

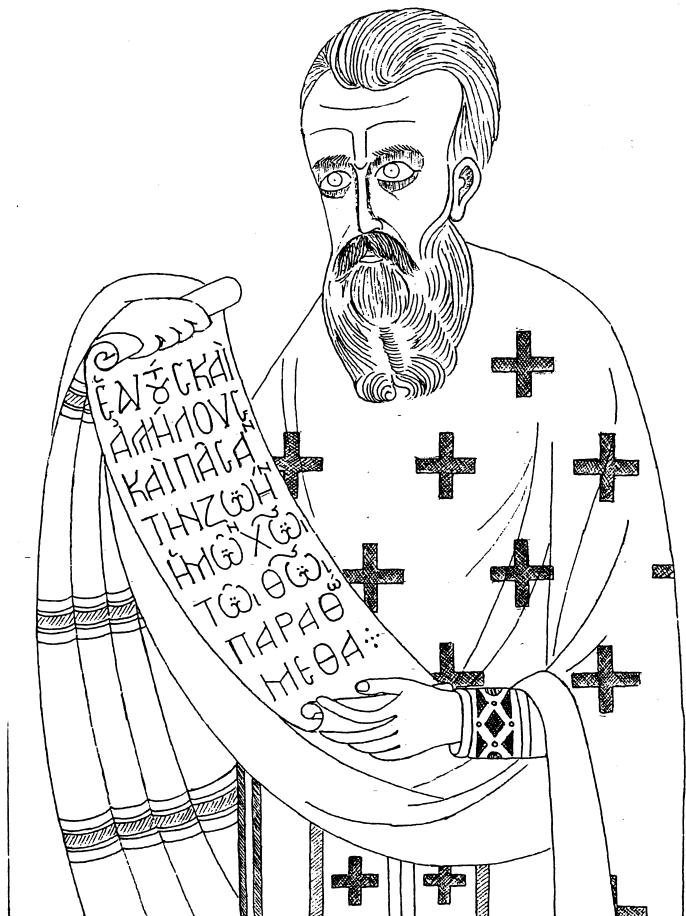
Τά λειτουργικά κείμενα μᾶς ὄδηγοῦν σέ μετάνοια καὶ ταπείνωση. Τρεῖς φορές τουλάχιστον κατά τήν Θεία Εὐχαριστία zητοῦμε συγχώρηση ἀπό τόν λαό καὶ τούς συνεφημερίους μας. Καὶ πρίν ἀπό τήν φοβερή ὥρα τῆς ἐπίκλησης τοῦ Ἀγίου Πνεύματος κατά τήν Ἀγία Ἀναφορά, γιά νά zητήσουμε: «ἐλθεῖν τό Πνεῦμα σου τό Ἀγιον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπί τά προκείμενα δῶρα ταῦτα», δίνουμε τά xέρια καὶ ἀνταλλάσουμε τόν ἀσπασμό τῆς ἀγάπης. Ἐκεῖ, μέ εἰλικρινῆ διάθεση σβήνουμε ὁ ἔνας τοῦ ἄλλου τά «όφειλήματα». Ἐτσι ἀδελφωμένοι καὶ μέ ἐνωμένες καρδιές καὶ διάνοιες, συμμετέχουμε στό μεγάλο γεγονός τῆς Πεντηκοστῆς. Σιεκόμαστε μέ θάρρος μπροστά στό θυσιαστήριο, λουζόμαστε κυριολεκτικά τό Πανάγιο Πνεῦμα καὶ προχωροῦμε στήν πράξη τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν Τιμίων Δώρων. Ἀκολούθως «ἐν ἐνί στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ»

ἀναφωνοῦμε τίνι προσευχή πού ὁ Κύριος μᾶς δίδαξε.

‘Ο Κύριος ζητᾶ ἀπό μᾶς εἰλικρίνεια καὶ ἀδελφοσύνη. Ἐάν μέσα μας κυριαρχεῖ ἡ ὑποκρισία καὶ ἡ ἀντιπάθεια, τότε αὐτὸ ἀποτελεῖ βδέλυγμα καὶ βεβήλωση τῆς Θείας Λατρείας. Ὁ ὑποκριτής μπορεῖ πρός σπιγμήν νά ξενελάσει τούς γύρω του, ὅχι ὅμως καὶ τό Θεό, ἔλεγε ὁ σύγχρονός μας Ἀγιος Παΐσιος ὁ Ἀγιορείτης.

«Ο μείζων ἐν ὑμῖν, γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν» (Λουκ. κβ' 26).

Πρωτοπρεσβύτερος ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ

Ο Π. ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ

αποιος ιερεύς, προϊστάμενος ιεροῦ ναοῦ, ἐμπόδισε ἀνεξηγήτως τό πλῆθος τῶν κληρικῶν καὶ ιεροφαλτῶν, προσκεκλημένων στό γάμο τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ π. Ἐπιφανίου, νά λάβουν μέρος σ' αὐτόν. Ὁ Γέροντας πρότεινε σέ δόλους νά συμμορφωθοῦν μέ τίν παράλογη, ὁπωδήποτε, ἐπιθυμία τοῦ ιερέως αὐτοῦ, ὅπως καὶ ἔγινε. Μετά τό πέρας τοῦ Μυστηρίου, θυμάται πνευματικό του τέκνο, καὶ ἐνώ εἴχαμε ἀπομακρυνθῆ μέ τό αὐτοκίνητό μας, ὁ Γέροντας παρεκάλεσε τόν ὄδηγό νά ἐπιστρέψῃ στό ναό χωρίς νά μᾶς δώσῃ ἔξηγήσεις γιά τόν σκοπό τῆς ἐπανόδου. "Οταν ἐπανῆλθε, ἤταν ὅλος χαρά καὶ μᾶς ἀνακοίνωσε:

— Πῆγα καὶ ζήτησα συγγνώμη ἀπό τόν προϊστάμενο ιερέα, διότι μέ τίν παρουσία μας ἔγίναμε ἀφορμή νά λυπηθῆ.

Στή συνέχεια μᾶς ἀπεκάλυψε, ὅτι ὁ ιερεύς συναισθάνθηκε τό σφάλμα του καὶ ζήτησε συγγνώμη, δηλώνοντας πώς μιά ἀνεξήγητη καὶ μόνο ἐμπάθεια τόν ὄδηγος στίν παράφορη ἐκείνη ἐνέργειά του.

* * *

Ἐνα πρώην πνευματικό του τέκνο, ἄστοχα φερόμενο καὶ παρά τίν ἀντίθετη γνώμην τοῦ Γέροντα, χειροτονήθηκε. Ὁ π. Ἐπιφάνιος ἐθλίβη βαθύτατα καὶ τοῦ τό διεμήνυσε. Ἡ θλίψι βέβαια τοῦ Γέροντα παρερμηνεύθηκε ἀπό τόν νέο ἐκεῖνο. Ἐτσι μιά μέρα ἤλθε στό σπίτι του καὶ ἐμπλεως θυμοῦ, χωρίς νά ἐλέγχη τόν ἑαυτό του, ἀρχίζει νά ἐπιτιμᾶ τόν π. Ἐπιφάνιο καὶ νά τόν ἀποκαλῆ ἐμπαθῆ, πικρόχολο, φθονερό, ἔγωιστη κ.λ.π. Ὁ Γέροντας τόν ἄκουε σκυφτός καὶ ἀμύλητος. Κι ἐκεῖ πού περιμέναμε ἀπό στιγμή σέ στιγμή νά τόν ἀνακόψῃ ώς χείμαρρος καὶ νά τόν συνεφέρη ἀπό τίν ἐκτροπή του, αὐτός στήκωσε τά μάτια του καὶ δακρυσμένος τοῦ εἶπε:

— Σ' εὐχαριστῶ, παιδί μου, γιά ὅσα λές. Ἀν ἀνοίξης μάλιστα καὶ τίν καρδιά μου, θά δῆς ὅτι εἴμαι χειρότερος ἀπ' ὅ, τι μέ ὄνομάζεις.

* * *

Κάποιος νόμιζε ὅτι ὁ Γέροντας τόν εἶχε ἀδικήσει. Δέν ἤθελε δέ νά

¹ Από τό ἔξαίρετο βιβλίο *"Υποθῆκες ζωῆς"*. Από τή ζωή καὶ τή διδασκαλία τοῦ πατρός Ἐπιφανίου, ἔκδ. Ἡ. Ησυχαστηρίου Κεχαριτωμένης, Θεοτόκου 1991.

δεκθῆ μέ κανένα τρόπο τίς ἔξηγήσεις του. Πῆγε καὶ τὸν βρῆκε γεμάτος θυμό καὶ τὸν περιέλουσε μὲν ἐνα καταιγισμό κατηγοριῶν καὶ ὑβρεων. Ὁ Γέροντας τὸν ἄκουσε σιωπηλός μέχρι τέλους καθαρίζοντας ἔνα μῆλο. Μόλις τέλειωσε τὸ ὑβρεολόγιο, τοῦ προσφέρει ἔνα κομμάτι λέγοντάς του:

— Μήπως θέλεις, παιδί μου, λίγο μῆλο;

Δεύτερο ὑβρεολόγιο:

— Ὁχι ἀπό σένα, ὑποκριτή!..., καὶ σπικώνεται ἀπότομα νά φύγη. Τὸν σταματάει τότε ὁ Γέροντας καὶ τοῦ λέει:

— Μόνο ἔνα λόγο θά σου πῶ: Ἡ ζωὴ ἔχει πολλά γυρίσματα. Ἀν ποτέ βρεθῆς σέ ἀνάγκη καὶ νομίζης ὅτι μπορῶ νά σέ βοηθήσω, μή διστάσης νά μοῦ χτυπήσης τίν πόρτα, φοβούμενος ὅτι ἐγώ θά θυμᾶμαι αὐτά τὰ ὅποια μοῦ εἴπες σήμερα. Ἡδη τά ἔχω ξεχάσει. Στίν εὐχή τοῦ Θεοῦ νά πᾶς, παιδί μου!

Πράγματι μετά ἀπό μερικά χρόνια, τοῦ χτύπησε τίν πόρτα σκέτο ναυάγιο τῆς ζωῆς. Ὁχι μόνο βοηθήθηκε τότε καὶ σπιρίχθηκε, ἀλλά καὶ ἔγινε τακτικός ἐπισκέπτης τοῦ ἔξομολογητηρίου τοῦ Γέροντα, ταπεινός καὶ συντετριμμένος.

* * *

Κάποιος πού εἶχε πικράνει πάρα πολύ τὸν Γέροντα ἐπέστρεψε μετά ἀπό χρόνια κοντά του ἀπογονευμένος ἀπό τή μετέπειτα ζωή του. Ἐξ ἀφορμῆς αὐτοῦ ἔλεγε ὁ π. Ἐπιφάνιος:

— Όσο κι ἂν μᾶς πικράνη κάποιος, ἃς μήν τοῦ ἀνταποδίδουμε τὸν πικρία τίν ὅποια μᾶς προξένησε, γιά νά μένη ὁ δρόμος ἀνοικτός νά ἐπιστρέψη, ὅταν βρεθῆ σέ ἀνάγκη.

* * *

‘Υπῆρχε κάποιος κληρικός, ὁ ὄποιος, γιά κάποιους λόγους, δέν χαιρετοῦσε τὸν Γέροντα ὅταν τὸν συναντοῦσε, καίτοι γνωρίζονταν. Καὶ ἐνῶ ὁ π. Ἐπιφάνιος πάντοτε τὸν χαιρετοῦσε, ἐκεῖνος ἄλλοτε ἄλλαζε δρόμο καὶ ἄλλοτε ἐστρεφε τό κεφάλι του ἀλλοῦ. Κάποια φορά συναντήθηκαν πάνω σέ μιά μικρή γέφυρα. Ὁ π. Ἐπιφάνιος καὶ πάλι τὸν χαιρέτησε. Τότε ἐκεῖνος ξέσπασε σέ φωνές:

— ‘Υποκριτή! Φαρισαῖ! Μέ χαιρετᾶς κι ἀπό πάνω!

‘Ο π. Ἐπιφάνιος συνέχισε ἥρεμα:

— Εὔλογεῖτε. Τίν εὐχή σας, καὶ προχώρησε στό δρόμο του.

Μετά ἀπό λίγες μέρες ὁ Γέροντας ἐπιδιώκει νά συναντηθῆ μέ κοινό τους γνωστό.

— Πές στόν πατέρα Χ ὅτι ἐγώ δέν θά παύσω νά τόν ἀγαπῶ καί θά τόν χαιρετῶ, ὅταν τόν βλέπω. Ἐάν συνεχίση αὐτή τίν τακτική, θά πάν στίν Κόλασι. Ἀς προσέξη!

“Υστερα ἀπό λίγο καιρό, βλέποντας ὁ κληρικός αὐτός τίν καλή ἐπιμονή τοῦ Γέροντα, «ἔσπασε» καί ἄρχισε κι αὐτός νά τόν χαιρετᾶ.

* * *

Γιά τόν Γέροντα ἦταν τό φυσικότερο πρᾶγμα, παρά τό ὅτι εἶχε ἰσχυρότατη μνήμη, νά ξεχνᾶ τίς προσθολές καί τούς ἔξευτελισμούς τῶν ἄλλων ἢ τίς ἀνυπακοές τῶν ὑποτακτικῶν του πρός αὐτόν.

Κάποτε ἔνας ὑποτακτικός τοῦ ἀντιμίλησε ἐντονα σχετικά μέ κάποιο διακόνημα. Ὁ Γέροντας ἔδειξε ἔξωτερικά ὅτι ταράχθηκε. Τό βράδυ, ὅπως ἦταν φυσικό, πῆγε ὁ ὑποτακτικός νά τοῦ βάλη μετάνοια. Τίν ὥρα αὐτή εἶχε πάει ὁ Γέροντας νά ἐπισκεφθῇ κάποιον ἀσθενοῦντα ἀδελφό, στό κελλί τοῦ ὅποιου εὑρίσκοντο καί ἄλλοι τέσσερεις – πέντε πατέρες. Ὁ ἀδελφός ἔβαλε μετάνοια, ὁ Γέροντας ὅμως δέν θυμόταν τίποτε ἀπό τό ἀπογευματινό συμβάν.

— Τί ἔγινε, παιδί μου; Γιά θύμισέ μου!

— Μά, Γέροντα, δέν θυμᾶσθε τίν ἀπογευματινή ἀντιλογία μου καί τίν ἀπείθειά μου στό τάδε θέμα;

“Οπότε ὁ Γέροντας λέει χαμογελώντας ἐλαφρά:

— Εἰλικρινά σοῦ λέω, δέν θυμόμουν τίποτε! Τώρα μοῦ θύμισες τό περιστατικό!

* * *

Μιά φορά, θυμᾶται κάποιος, πηγαίνοντας σ’ ἔνα νοσοκομεῖο μέ αὐτοκίνητο πνευματικοῦ του τέκνου περάσαμε ἀπό τίν Ὁμόνοια. Σταματήσαμε σ’ ἔνα φανάρι, ὅπότε κάποιος ἀπ’ ἔξω βλέποντας τόν Γέροντα ἔκανε ἔνα σχῆμα φτυσίματος κοροϊδεύοντας ταυτόχρονα χυδαία τόν ιερέα τοῦ Θεοῦ.

“Εμεῖς νευριάσαμε καί θέλαμε νά τοῦ ζητήσουμε τό λόγο, ἀλλά μᾶς πρόλαβε ὁ Γέροντας:

— Ἀς εῖσαι καλά! Εἰρήνη σοι! καί τόν εὐλόγησε.

* * *

“Οταν βρισκόταν στίν ἐπιθανάτιο κλίνη, ἥρθε στό διαμέρισμά του μέ σκοπό νά τόν δῆ κάποια κυρία, ἥ ὅποια παλαιότερα τόν εἶχε στενοχωρίσει. Ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Γέροντα ὅμως κάποιος ἀπό ἐκείνους οἱ ὅποιοι τόν ἔξυπηρετοῦσαν, ἔκρινε καλό νά μήν τῆς ἐπιτρέψη τίν εῖσοδο λόγῳ

τῆς στάσεώς της, προβάλλοντας ώς ἐπικείρωμα τό δι τι δέν μπορούσε τότε ὁ ἀσθενής. "Οταν τό ἔμαθε ὁ Γέροντας πικράθηκε πολύ, μάλλωσε τό πνευματικοπαίδι του και τοῦ ἐπέστησε τίν προσοχή, δι ταν θά ξαναρχόταν ἡ κυρία νά τῆς ἐλεγε νά περάση νά τόν δῆ. Πράγματι σέ μιά νέα ἐπίσκεψί της τή δέχθηκε ὁ Γέροντας μέ πολλή ἀγάπη και ἀνεξικακία.

* * *

Κάποια πνευματικοπαίδια του κληρικοί πίεζαν νά μποῦν και στό μοναστήρι κάπως πιό πολυτελεῖς στολές. Ὁ Γέροντας ἐπέμενε δι τι οι καλύτερες είναι οι ύφαντιές τῶν Καλαμῶν και δι τι δέν θά ἐπιτρέψη νά μποῦν στή Μονή πολυτελῆ ἄμφια.

— Μά, Γέροντα, αὐτές τίς ὅποιες λέμε πολυτελεῖς εἶναι πιό φθηνές ἀπό ἐκεῖνες τῶν Καλαμῶν! τοῦ ἀντέτειναν.

— Ναί, παιδί μου, ἀλλά οι πολυτελεῖς προκαλοῦν, ἐνῶ δέν συμβαίνει τό ἕδιο μέ τίς πιό ἀκριβές. Δέν μ' ἐνδιαφέρει μόνο ἡ τιμή. Μ' ἐνδιαφέρει και τό ἂν προκαλῆ ἡ στολή τίν ὅποια φορᾶμε. Ὁ πιστός τίν ὥρα τῆς λατρείας δέν πρέπει νά ἐντυπωσιάζεται ἡ νά περιεργάζεται τή στολή τοῦ ἰερέως, ἀλλά νά λατρεύνη τόν Θεό «ἐν πνεύματι και ἀληθείᾳ». Νά ξεννᾶ τή γῆ και ὁ νοῦ του ν' ἀνεβαίνη στόν οὐρανό.

— Μά πολλοί ἰσχυρίζονται δι τά πολυτελῆ ἄμφια ἀποτελοῦν παράδοσι!

Ἐκείνη τή στιγμή ἐκρήγνυται:

— Πιστεύω δι τό μόνο πού δέν ἀποτελεῖ παράδοσι εἶναι οι φανταχτερές στολές! Και θά ἐπιθυμοῦσα πολύ νά ἔλθη ὁ καιρός νά καταλάβουν και δσοι κληρικοί ἔχουν αὐτές τίς ἀντιλήψεις δι τι θά πρέπει νά ἀπλοποιήσουν τίς στολές τους γιά νά γίνουμε ὅπως ἡμασταν σέ παλιότερες, καλύτερες, ἐποχές, στά πρώτα χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ, τότε πού οι Χριστιανοί θαύμαζαν και ἐκαυχῶντο γιά ἀλλα πράγματα και δχι γιά τίς στολές τῶν ἰερέων!

Εἶναι μάλιστα χαρακτηριστικό αὐτό τό ὅποιο εἶπε γνωστός Ἀγιορείτης, δι ταν εἶδε τίς ἀπλές στολές τῆς Κεχαριτωμένης:

— Νομίζω δι τι βρίσκομαι στήν ἀποστολική ἐποχή!

* * *

“Ἄν θέλετε νά προοδεύσετε στήν πνευματική ζωή, νά μήν κρατᾶτε μυστικά ἀπό τόν Γέροντά σας!

* * *

Εἶναι προτιμότερο νά τά καλάσσης μέ τόν Θεό παρά μέ τόν Πνευμα-

τικό. Διότι ἔάν τα χαλάστης μέ τόν Θεό, ὁ Πνευματικός σου θά σέ συμφιλιώσθη πάλι μ' Αὐτόν, ἔάν ὅμως τα χαλάστης μέ τόν Πνευματικό σου, τότε ἀποκόπτεται ὁ δρόμος πρός τόν Θεό.

* * *

Σέ ὅσους ἀναβάλλουν τήν ἐξομολόγησί τους γιά ἀργότερα μέ τό δικαιολογητικό ὅτι δυσκολεύονται, ἔλεγε:

— Ἀφοῦ σήμερα δυσκολεύεσται, πῶς θά ὀδηγηθῆσται αὐτήν στό μέλλον, ὅποτε θά ἔχης παγιωθῆ περισσότερο στήν ἀμαρτία;

* * *

Γιά τό ἴδιο θέμα:

— Γιατί χαρίζεις τό ἄνθος τῆς νεότητός σου στήν ἀμαρτία καί μόνο τό γῆρας στόν Κύριο; Τί θά λεγεις ἂν ἔβλεπες ἔναν ύπεργυρο νά zntā ἀπό τό βασιλιᾶ νά προσληφθῆ ὡς ὑπηρέτης του; Ἐάν, λέγει ὁ Ἱερός Αὐγουστῖνος, μετανοήστης στά γηραιειά σου, τότε δέν ἀφήνεις ἐσύ τήν ἀμαρτία, ἀλλά αὐτή ἐσένα.

* * *

Ὦρθως ὁ Ἀγιος Νικόδημος μιλᾶ αὐστηρά στό Ἐξομολογητάριό του, διότι ἐμεῖς οἱ ἐντός τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἔχουμε περισσότερη εὐθύνη. Βεβαίως ἔνα «ἡμαρτον» σώζει τόν ἄνθρωπο, ὅπως τό ληστή καί τήν Ταϊσία, ἐκεῖνοι ὅμως εύρισκοντο ἐπί πολύ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας. “Οσοι εἶναι μέσα σ' αὐτήν ἔχουν περισσότερες ύποχρεώσεις.

* * *

Κάποτε εἶχε ἐκμυστηρευθῆ σέ πνευματικά του τέκνα:

— Πολλές φορές στήν ἐξομολόγησι μοῦ συμβαίνει τό ἔχῆς: Ἐν ὅσῳ ἐσεῖς μοῦ ἐκθέτετε τά προβλήματα, τά ὅποια σχετίζονται μέ ἀμαρτίες, προετοιμάζω μέσα στή σκέψη μου κάποια ἀπάντησι. Ὄταν ὅμως ἀρχίσω νά μιλῶ, λέω ἀλλα. Ἀπόδειξι ὅτι τελεῖται Μυστήριο.

* * *

— Τί πρέπει νά zntāμε, Γέροντα, στήν προσευχή μας πρίν ἀπό τήν ἐξομολόγησι;

— Να zntāτε ύπενθύμισι τῶν ἀμαρτιῶν, παρρησία γιά νά τίς ἐξομολογηθῆτε καί μετάνοια.

* * *

Κάποια γυναικα πῆγε νά ἔξομολογηθῇ καί ἄρχισε νά κατηγορῇ τή νύφη της. Ὁ Γέροντας τή σταματοῦσε καί μέ αὐτηρό ὕφος τῆς ἔλεγε:

— Ἀφοσε τή νύφη σου! Τά δικά σου ἀμαρτήματα πές μου!

Ἐκείνη λές καί δέν ἄκουγε, συνέχιζε ἀκάθεκτη τό κατηγορητήριο. Κάποιε τελείωσε. Σηκώνεται τότε ὁ Γέροντας καί τῆς λέει:

— Νά πῆς στή νύφη σου νά ἔλθῃ νά τῆς διαβάσω τήν εὐχήν!

Ὀπότε ἐκείνη μέ ἀπορία ρωτᾶ:

— Κι ἐμένα;

— Σέ σένα θά διαβάσω, ὅταν ἔξομολογηθῆς τά δικά σου ἀμαρτήματα!

* * *

Διηγεῖτο ὁ Γέροντας ὅτι κάποτε πῆγε στό ἔξομολογητήριο ἔνας ἥλικιωμένος παπποῦς, ὁ ὅποιος ἔξομολογεῖτο γιά πρώτη φορά. Μεταξύ τῶν ἄλλων τοῦ ἀνέφερε ὅτι εἶχε πνίξει ἔνα νεογέννητο παιδί του, ἐπειδή δέν τό ήθελε.

— Πάτερ, θά μέ συγχωρέστη ὁ Θεός γι' αὐτή τή θηριωδία μου; ρώτησε μέ ἀγωνία.

— Παπποῦ, δέν ὑπάρχει ἀμαρτία ἔξομολογουμένη μέ συντριβή, πού νά μή συγχωρῆται. Πότε ἔγινε αὐτό τό περιστατικό;

— Πρίν ἀπό πολλά χρόνια.

— Σκέψου, λοιπόν, πόσο φιλάνθρωπος εἶναι ὁ Θεός, πού σέ περίμενε τόσα χρόνια γιά τούτη τή στιγμή!

* * *

Γνωστός θεολόγος, τοῦ εἶπε μιά φορά ὅτι δυσκολευόταν νά βρῇ κατάλληλο Γέροντα. Τότε ὁ π. Ἐπιφάνιος ἀπάντησε:

— Ἀγαπητέ μου, δέν ἔχεις πρόβλημα Γέροντα. Πρόβλημα μέ τόν ἔαυτό σου ἔχεις. Ὅτι εἶχες πρόβλημα Γέροντα, θά ἔβγαινες στό δρόμο, θά ἔστριβες δεξιά, θά περιπατοῦσες ἐκατό μέτρα, θά ἔστριβες ἀριστερά, θά βάδιζες ἄλλα πενήντα μέτρα, θά σταματοῦσες καί θά περίμενες ἔκει μέχρι πού νά περνοῦσε ὁ πρῶτος Πνευματικός. Θά τοῦ ἔκανες ἀδιάκριτη ὑπακοή καί δέν θά εἶχες οὕτε πρόβλημα Γέροντα, οὕτε πρόβλημα σωτηρίας. Δέν εἶναι τόσο ἀπό ἀγίους Γεροντάδες πού ἔχουμε ἀνάγκη, ὅσο ἀπό ἀγία ὑπακοή. Αὐτή μᾶς λείπει. Μίπως ὅλοι οἱ μεγάλοι Ἡγιοί τῆς Ἑκκλησίας εἶχαν κάποιον ἀγιο Γέροντα; Ὅχι! Αὐτό τό ὅποιο εἶχαν ἦταν ἡ ἀγία ταπείνωσι καί ἡ ἀγία ὑπακοή. Γι' αὐτό καί ἀγίασαν.

Ανδρέα Ν. Ιεροδιακόνου

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΚΑΓΚΑΣΤΑΘΗΣ

 ρόκειται γιά ἔνα ἀπλοϊκό καὶ ἄγιο κληρικό τῶν ἡμερῶν μας, πού πέθανε στίς 29 Ιανουαρίου 1975 στό χωριό Πλάτανος Τρικάλων. Παπᾶ Δημήτρης Γκαγκαστάθης ήταν τό ὄνομά του. Μᾶς μιλᾶ γι' αὐτὸν ἔνα ὄγκωδες βιβλίο 750 σελίδων, πού ἔξεδωσε ἡ «Ὀρθόδοξος Κυψέλη» Θεσσαλονίκης τό 1975. Σημειώνουμε τίς πιό κάτω σκέψεις σέ μια προσπάθεια νά κάνουμε γνωστή καὶ στήν Κύπρο μας μιά ιερατική φυσιογνωμία, πού εἶναι πάρα πολύ γνωστή στήν Ἑλλάδα.

Στό χωριό Πλάτανος Τρικάλων γεννήθηκε ὁ Παπᾶ Δημήτρης τήν 1η Αύγουστου τοῦ 1902. Χρῆστος λεγόταν ὁ πατέρας του καὶ Αἰκατερίνη ἡ μητέρα του. Πήρε ἀπ' αὐτούς τό θησαυρό τῆς πίστεως, πού τόν διαφύλαξε σάν πολύτιμη παρακαταθήκη σ' ὀλόκληρη τή ζωή του. Σέ ηλικία 19 ἐτῶν στρατεύθηκε στή Μικρά Ασία, ὅπου διέτρεξε θανάσιμο κίνδυνο. Σώθηκε ὅμως μέ τή δύναμη τῆς πίστης του καὶ τή φλόγα τῆς προσευχῆς του. Στά 26 του χρόνια νυμφεύθηκε τήν Ἐλισάβετ Κουτσιμπίρη. Ἀπό τό γάμο του ἀπόκτισε 9 θυγατέρες ἀπό τίς ὁποῖες ζοῦν σήμερα οἱ 6. Στίς 24 Μαΐου 1931 χειροτονήθηκε διάκονος καὶ ὕστερα ἀπό δυό μέρες πρεσβύτερος. Ὅπρετησε γιά 42 ὀλόκληρα χρόνια τήν Ἔκκλησία μέχρι τό 1973, ὅποτε παραιτήθηκε γιά λόγους ὑγείας. Τά δυό τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἔζησε στό σπίτι του σάν ὄστιος, βαστάζοντας μέ καρτερία τούς πόνους τῆς ἀρρώστειας του, ἀλλά καὶ ἀναπέμποντας στόν οὐρανό διάπυρα τά αἰτήματα τῶν προσευχῶν του.

Ήταν εὔσεβης, δίκαιος, ἀπλούς, ταπεινός, ἐλεήμονας, ἐργατικός, πλούσιος σέ πίστη καὶ ἀγάπη στό Θεό καὶ τούς συνανθρώπους του καὶ ἀκούραστος στό νά προσεύχεται ἀδιάκοπα γιά ὀλόκληρο τόν κόσμο.

Ζούσε ἔνα κόσμο θαυμάτων, πού δέν ἔξηγούνται παρά μόνο σάν ἐπέμβαση τῆς χάρης τοῦ Θεοῦ. Μπροστά στήν εἰκόνα τῶν Ἀρχαγγέλων ἔλεγε τά πάντα καὶ ἔπαιρνε τά πάντα. Ήταν οἱ προστάτες του, πού τόν φύλαγαν ἀπό κάθε κακό καὶ πού τοῦ πρόσφεραν διέξοδο στίς δυσκολίες καὶ τά προβλήματα τῆς ζωῆς του. «Γιά ὅ, τι ἔθελα», ἔλεγε, «ἔπαιρνα τό πετραχήλι, ὕστερα ἄφηνα τό πετραχήλι καὶ ἔπαιρνα τό κομποσκοίνι».

Εἶχε ἔντονο τό χάρισμα τῆς προσευχῆς ὁ Παπᾶ Δημήτρης. Στίς προσευχές καὶ τίς λειτουργίες του γέμιζε μέ δάκρυα. Μούσκευε στά δάκρυα καὶ τόν ἰδρώτα. Δέν ἄφηνε ὕσυχους τούς ἀγίους. Ἀγωνιζόταν πολύ

στήν προσευχή του. ᾖπέμενε. «Πρέπει νά κουρασθῆς», ἔλεγε, «γιά νά πληρωθῆς». ᾖλυσε τό κοσμοσχοίνι στά χέρια του.

Χαρακτηριστική ἦταν ή ταπεινοφροσύνη του. Εἶχε ταπεινό φρόνημα γιά τόν έαυτό του. Τόν θεωροῦσε ἀμαρτωλό και ἀγράμματο και σάν τόν τελευταῖο ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς. «Ο ἀμαρτωλός και μικρός παπαδάκος», ἔτσι ψυγγραφε στίς ἐπιστολές του, «τό σκύβαλο τῆς γῆς», πού δέν ἄξιε νά φροντίζουν γι' αὐτόν οι φίλοι του και τά πνευματικά του παιδιά. «Οταν ἔξομολογεῖτο νόμιζες πώς είχες ἐνώπιόν σου τόν μεγαλύτερο ἀμαρτωλό», σημειώνει ἔνας ἀπό τούς πατέρες πού τόν γνώρισαν.

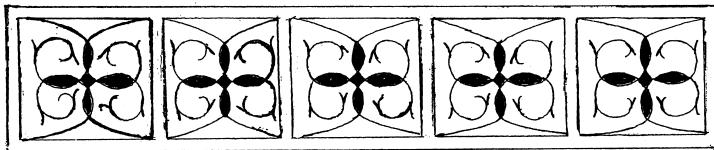
Ποτέ του δέν δελεάστηκε ἀπό τή ματαιότητα τῶν ἐγκοσμίων. Ἡξερε νά ιεραρχεῖ μέ τρόπο σωστό τά πράγματα. Τό ἐνδιαφέρον του στρεφόταν στά αἰώνια ἀγαθά τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Γιά τά ἄλλα ἔλεγε: «Ἐδῶ θά μείνουν ὅλα». ᾖτσι, δ, τι τοῦ συνέβαινε, τό ἔβλεπε σάν μέσο και ἀφορμή καταρτισμοῦ του.

Ἡταν ἀληθινός ποιμένας, πού ἀγαποῦσε ἀπεριόριστα τό ποίμνιό του. Συμμεριζόταν τή χαρά και τή λύπη τῶν συγχωριανῶν του. Τά προβλήματά τους ἦταν και δικά του προβλήματα. Γιά ὅλα θεωροῦσε ὑπεύθυνο τόν έαυτό του. «Τρέξε Παπαδημήτρῳ», ἔλεγε κάθε φορά στόν ἔαυτό του. Σάν ποιμένας Ἠταν πολύ φιλακόλουθος. Τοῦ ἄρεσε συνεχῶς νά προσεύχεται. Διάβαζε κάθε βράδυ τό Ἀπόδειπνο και τούς Χαιρετισμούς τῆς Παναγίας. Ἐπιθυμία του Ἠταν νά ζεψυχίσει μέ τό στόμα γεμάτο μέ τό «Χαῖρε Νύμφῳ Ἀνύμφευτε». Πολύ κατανυκτικά ἦσαν τά Σαρανταλείτουργά του, πού τά ἄρχιζε στίς 2 τό πρωΐ και τά τέλειωνε στίς 4 και εὗρισκε ὅχι μερικούς, ἄλλα πολλούς νά συμπροσευχηθοῦν μαζί του. ቩταν μιά φλογισμένη ψυχή, πού δέν γνώρισε τί πάει νά πεῖ ζεκούραση. ᾖτρεχε ἀπό μοναστήρι σέ μοναστήρι και ἀπό προσκύνημα σέ προσκύνημα, προετοιμάζοντας ἔτσι τήν ἀποδημία του ἀπό τόν κόσμο και τήν ἀναστροφή του μέ ὅλους τούς ἀγίους. Ὁταν τόν κήδευαν πολλοί εἴπαν: «Σάν τόν Ἀγιο Νεκτάριο είναι. Μόνο σάν αὐτόν; Ὁχι είναι σάν ὅλους τούς ἀγίους».

Ὑπηρετώντας τώρα ὁ Παπᾶ Δημήτρης στό οὐράνιο θυσιαστήριο χωρίς ἀμφιβολία θά θυμᾶται και ὅλους ἐμᾶς, πού ζοῦμε σέ τοῦτο τόν κόσμο. Μᾶς τό ψυστέθηκε φεύγοντας: «Προσεύχεσθε νά πάρω τό ἀπολυτήριο μέ καλούς βαθμούς και θά ἔρχομαι νά σᾶς βλέπω. Ἄμ πῶ! Θά ζεχάσω τά πνευματικά μου παιδιά;»

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΙΕΡΟΛΙΑΚΟΝΟΥ
Θεολόγος

'Αντώνη Πιλλᾶ
ΜΙΚΡΑ ΕΝΘΥΜΗΜΑΤΑ

κτός ἀπό πρόσωπα τοῦ ἄμεσου καὶ στενοῦ οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος, εἶναι σίγουρα, καθοριστικός καὶ σημαντικός ὁ ρόλος γιά τὴν διάπλαση καὶ πνευματική καλλιέργεια τοῦ ἀνθρώπου τόσο τοῦ σχολείου ὅσο καὶ τῆς Ἐκκλησίας μέσ' ἀπό τὴν λειτουργική ζωή καὶ μέσ' ἀπό τὴν ζωή καὶ δράση τῶν ἐκπροσώπων της. Ἡ ἐπιρροή τοῦ ἰερέως καὶ τοῦ δασκάλου εἶναι ἰσχυρή γιά τὴν ἀπλαστή παιδική ψυχή γιατί αὐτή λειτουργεῖ κατά τρόπο αὐθεντικό καὶ ἀπαράγραπτο ἀκόμα καὶ σήμερα στή διαλυτική ἐποχή καὶ τὰ ἄγονα χρόνια πού ζοῦμε. Δέν εἶναι ἀκόμα τυχαῖο πού, τουλάχιστον σέ παλαιότερα χρόνια, ὁ παπᾶς καὶ ὁ ἐκπαιδευτικός προσφωνοῦνταν μέσα στήν κοινότητα μέ τόν τιμπτικό τίτλο: δάσκαλε.

Ἀνατρέχοντας στήν παιδική μου ἡλικία θυμᾶμαι μέ ἐκτίμηση τήν περίπτωση ἐνός ὀλιγοψήφηματου παπά πού ὑπηρετοῦσε τότε στό χωριό. Τόν θυμᾶμαι γιά τόν σωστό κοινοτικό, νά πῶ καὶ πατερικό ρόλο, πού ἐπιτελοῦσε καὶ προσωπικά μέ ἐπηρέαση κατά τρόπο θετικό ἀπέναντι στόν ἰερό θεσμό τῆς Ἐκκλησίας καὶ τούς ἐκπροσώπους της.

Βρισκόμασταν στήν δεκαετία τοῦ 1950 τότε πού ἡ πατρίδα μας ἔβγαινε ἀπό τόν αἵματηρό ἀγώνα γιά τήν ἐλευθερία της, ἔβγαινε μέ μιά κολοβωμένη ἀνεξαρτοσία, ὥστόσο μέ ἀρκετές ἐλπίδες καὶ προσπάθειες γιά θεμελίωση τοῦ νεοσύστατου κράτους μας. Εἶχαν προκηρυχθεῖ προεδρικές ἐκλογές μέ ὑποψήφιους, ὡς γνωστόν, τόν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο καὶ τόν Λευκωσιάτη πολιτευτή Ἰωάννη Κληρίδη, ἐκπρόσωπο τῆς Ἀριστερᾶς. Ἡ πλειονότητα τοῦ λαοῦ τάχθηκε ὑπέρ τοῦ πρώτου, μέ σημαντική καὶ δραστήρια μερίδα ὡς ἦταν φυσικό τό ἰερατεῖο. Ὁ παπᾶς του χωριοῦ, δραστήριος καὶ μέ συνάφεια μεγάλη μέ τούς χωριανούς, ἐργαζόταν κι αὐτός. Ὁ πατέρας μου, ἔνας ἀπλός καὶ ἀγράμματος βιοπαλαιστής διατηροῦσε τότε ἔνα μικρό τσαγγαράδικο στήν μικρή πλατεία. Παραπάνω ἀπό ἐργαστήρι τό μαγαζί του λειτουργοῦσε ὡς χώρος συγκέντρωσης καὶ συζήτησης τῶν ὀπαδῶν τοῦ ὑποψηφίου τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τοῦ ΑΚΕΛ στό ὅποιο εἶχε γραφτεῖ μέλος.

Ο ἰερέας δέν δίσταζε, τό συχνότερο προκαλούμενος, νά περάσει ἀπό τό τσαγγαράδικο καὶ νά συζητήσει μαζί τους, προβάλλοντας μέ ἐπιχειρήματα τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἀνάδειξης τοῦ Ἀρχιεπισκόπου στό προεδρικό ἀξίωμα. Κάποτε ἄναβε ἡ συζήτηση καὶ ὁ πατέρας μου, ὅντας αὐθόρυμπος ἡ ὑποκινούμενος ἀπό κάποιους ἐπιτίδιους τοῦ ἔκανε ἐπί-

θεση καί σέ προσωπικό ἐπίπεδο.

Θά περίμενε κάποιος, μετά ἀπό τήν ἄγαρμπη καί ἐπιθετική συμπεριφορά του, δί iερέας νά διατεθεῖ ἀρνητικά πρός αὐτόν ἢ πρός ἐμᾶς πού εἴμαστε σέ συχνή ἐπαφή μαζί του, εἴτε ως ἐκκλησιαστόμενοι ἢ κατηκητόπουλα. Ὅμως κάτι τέτοιο καθόλου δέν συνέβαινε. Ἡ στοργή καί ἡ ἀγάπη του καθόλου δέν θόλωσε. Θυμᾶμαι συγκεκριμένα: ὅταν ως ἀπόφοιτος τοῦ Δημοτικοῦ εἶπα, ὅπως τότε συνηθιζόταν, ἔνα ἀποχαιρετιστήριο λόγο κατά τή λήξη τοῦ ἔτους, ὁ παπᾶς ἐξέφρασε μαζί μέ τόν ἐπαινο καί τό ἐνδιαφέρον του ἀν εἴχαμε στό φτωχικό μας εἴτε βιβλία εἴτε ραδιόφωνο πού θά μέ βοηθοῦσαν στήν πνευματική μου καλλιέργεια. Αὐτός ήταν γιά μένα ὁ παπᾶς ἐκείνος, κάτοικος τώρα ἀπό χρόνια στή χώρα τῶν σκιῶν.

Ἡ δεύτερη περίπτωση στήν ὅποια θ' ἀναφερθῶ εἶναι ὁ παπα-Μιχάλης, ὁ γερο-πρόσφυγας ἀπό τόν Ἀγιο Ἀμβρόσιο Κερύνειας πού βρέθηκε στήν Πάφο μετά τό 1974. Μορφή ἐπιβλητική, βιβλική πού σοῦ μιλοῦσε εὔγλωττα, τόσο μέ τόν λόγο του ὅσο καί τή σιωπή του.

Πολλά ἔχω κρατήσει ἀπό τήν Ἱερή παρουσία αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Κάθε βράδυ σχεδόν ἀνελλιπῶς, στό καμαράκι του μέ τό κερί καί τό λιβάνι νά καίει, ἔκανε προσευχές καί παρακλήσεις γιά ὄλους, ζῶντες καί κεκοιμημένους. Ἔνιωθα χαρά ὅταν κάποιες φορές τόν βοηθοῦσα στό θεάρεστο ἔργο του.

Κάποια μέρα ἥρθε ἡ κουβέντα γιά τό πότε καί πῶς μπῆκε στής τάξεις τοῦ Ἱεροῦ κλήρου. Ἐργαζόταν, μοῦ εἶπε, γιά ἀρκετά χρόνια ως παντοπώλης μέ βαθύ πάντα πόθο ν' ἀφιερωθεῖ στήν Ἐκκλησία. Μέ θερμή προσευχή παρακαλοῦσε τόν Χριστό, ὅπότε μιά νύχτα εἶδε ὅραμα σημαδιακό: ἀνεβασμένος σέ μικρό ὅρος ἀκουσε εὐκρινῆ, θεία φωνή: «Βόσκε τ' ἀρνία μου». Ἡτανε πρόσκληση καί προσταγή. Αὐτός ὁ πόθος καί αὐτό τό ὅραμα μαζί μέ τή γενική ἀποδοχή τῶν χωριανῶν του καί μέ τήν ἔγκριση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς τόν κατέστησαν λειτουργό καί οἰκονόμο τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ.

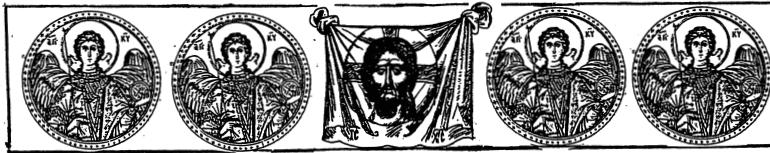
Ἐχοντας ἀντικρύ μου τότες τόν γέροντα πρόσφυγα, ἀλλά καί ἀνακαλώντας μέσ' ἀπό τό χρόνο τή σεπτή, ἀρχοντική του μορφή μαζί με τίς τόσες ἀνήκουστες τραγωδίες πού ὅλοι ἀκούσαμε ἐξ αἵτιας τῆς κατοχῆς τοῦ τόπου μας, προβληματίζομαι. Πῶς φτάσαμε ἐδῶ; Μιλοῦμε μόνο γιά πολιτικά αἵτια κι ἀγνοοῦμε τά πνευματικά αἵτια. Ξεχνοῦμε πώς μέ τό ἐμφύλιο μῆσος εἴχαμε μετατραπεί σέ ἄγριους ἀλλά καί γελοίους λύκους. Τοῦ ἐθνικοῦ ξεπεσμοῦ, τῆς ήττας καί τῆς συμφορᾶς προηγήθηκε μαζί μέ τό ἐμφύλιο μῆσος, μιά ἔκλυση ὥθην, ἔνας τρόπος ζωῆς πού ἔφτανε στήν ὕβρη. Γιά ὅλα αὐτά μᾶλλον ἐπέτρεψε ὁ Θεός τόσα δεινά.

Αὐτό πού κανείς ἀναρωτιέται εἶναι ἀν μετά τόσα παθήματα ἀνανύψαμε. Ἀπ' ὅσα ἐπακολούθησαν ἔως τίς μέρες μας μᾶλλον ἢ ἀπάντηση εἶναι ἀρνητική. Συνειρμικά φέρνω στό νοῦ μου μιά παράγραφο τοῦ περίφημου χρονογράφου τῆς Κύπρου, Λεόντιου Μαχαιρᾶ, ἢ ὁποία λέξ καί

φωτογραφίζει τά κοινωνικά καί πολιτικά ἥθη τῶν ἡμερῶν μας, πρίν ἀπό τόσα χρόνια. Ἀντιγράφω: «Καί ἄν θέλης νά σου πῶ πώς ἡ Ἀμόχουστο ἐπάρτην, ἦτον παραχώρησις Θεοῦ διά τάς ἁμαρτίας μας· ὅχι τίν Ἀμόχουστο μοναχά, ἀλλέ μέ τίν δίκιον νᾶ· καὶ πάρειν καί ὅλην τήν Κύπρον διά τές πολλές μας ἁμαρτίες· καὶ διά νά σᾶς τό πῶ φανερά, πρῶτον πάντων ἡ ἁμαρτία τούς σκλάβους· ἔχαννετον ἡ Ρωμανία, καί ἔκουβαλοῦσαν τούς σκλάβους καί ἀμάλωτα· τά νησιά, καί ἐγίνονταν ὅτόσον σκληρόκαρδοι ἀπάνω τους, ὅτι ἐκρεμμοῦσαν τους ἀπέ τά δώματα καί ἐσκοτώννουνταν, καί ἐπέφταν εἰς τούς λάκκους, ἐφουρκίζουνταν, ἀπέ τά μεγάλα βάσανα ἀπού τούς ἐπολομοῦσαν νά πολομοῦν καί ἀπέ τήν πεῖναν. [.....] Ὁμοίως καί διά τήν ἀρσενοκοιτίαν, ὅτι πολλά τήν ἐγουζιάζαν εἰς τήν Ἀμόχουστον καί ἐπήγαν κατά πρόσωπα τοῦ Θεοῦ, ὅπου λαλεῖ: z' χρόνους νά σου δουλεύση ὁ δοῦλος σου, καί εἰς τούς z' νά τόν λευτερώσης, καί μέν κοιμηθῆ εἰς κρῆμαν μέ ἄρσεν. Καί ὕστερον, ἡ ἁμαρτία τῆς σουπερπίας· ἀπέ τόν μέγαν πλοῦτον τόν εἶχαν, ἐκαταβρονοῦσαν τούς λᾶς».

ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΙΛΛΑΣ
Φιλόλογος

Ἄνδρεα Κυριακοῦ
ΙΕΡΕΑΣ ΜΟΡΦΩΜΕΝΟΣ ΤΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΣ;

νεός καὶ ἀτενίζων ἀσκαρδαμυκτί τά ἐπιτεύγματα τῆς ἐποχῆς μας, ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος κλίνει τό γόνυ ἐνώπιον τῆς θεότητος πού ἀκούει στό ὄνομα Μόρφωσις. Τί θέλω ν' ἀφήσω νά vonθει; Μά ἀναμφιβόλως τίν ἀκλινῆ προστήλωσή του στό ἰδεῶδες τῆς κατάκτησης τῆς γνώσης. Δέν ἡμπορεῖ ὁ πολύξερος καὶ πολυπράγμων ἄνθρωπος νά συμβιβασθεῖ μέ τίποτε λιγότερο ἀπό τά παντοειδῆ πτυχία, τίς ἐπιστημονικές περγαμηνές του, τά διδακτορικά, τά μεταδιδακτορικά, τίς δημοσιεύσεις σέ παγκοσμίου κύρους ἐπιστημονικά περιοδικά κ.τ.δ. Ὁταν βλέπει δίπλα ἀπό τό ὄνομα κάποιου τά γαλόνια καὶ τά παράσημά του, ἥγουν τούς ἐπιστημονικούς τίτλους καὶ τίς περγαμηνές του, ὅχι ἀπλά ἐνθουσιάζεται ἀλλά κυριολεκτικά σαγηνεύεται, χωρίς ὑπερβολή μένει μέ τό στόμα ἀνοικτό. Ποιός θά γυρίσει, ἀπό τίν ἄλλη, νά κοιτάξει κάποιον πού ἔχει βγάλει μόνο τό λύκειο; Οὔτε ἡ Ἱδια ἡ μάνα του δέν θά καταδεκτεῖ νά τοῦ ρίξει συγκαταβατικό βλέμμα! Λέξεις μαγικές ὅπως Χάρβαρντ, Μ.Ι.Τ., Ὀξφόρδη, Καίμπριτς, Σορβόνη κ.τ.δ. φιγουράρουν στά κείλη τῶν ἐπαϊόντων γιά νά ύπογραμμίσουν τό ὑψος τῶν κορυφῶν ὅπου ἔχει ἀνέβει κάποιος. Ἐκ παραλλήλου στόν πεπτοκώτα κόσμο μας ἐμφιλοχωροῦν κατ' ἀνάγκην καὶ τά σαπρόφυτα, ἀλλως οἱ τίτλοι-μαϊμοῦδες, τά πλαστά καὶ χαλκευμένα πτυχία πού ἀποκτᾶ οίσδιπτε θέλει ἀρκεῖ νά καταβάλει τοῖς μετρητοῖς τό ἀνάλογο τίμημα.

Ἡ πιό πάνω τάση, ὁ παγκόσμιος συρμός, δέν θά μποροῦσε παρά νά ἐπηρεάσει καὶ τίν ἐκκλησιαστική παιδεία. Ἡδη ἡ κυπριακή Ἐκκλησία ἴδρυσε, τό χρόνο πού πέρασε, τή δική της Θεολογική Σχολή, ἐνώ ὁρισμένα ἴδιωτικά πανεπιστήμια τῆς Κύπρου χορηγοῦν πτυχία, ἀλλά καὶ μεταπτυχιακά διπλώματα στή Θεολογία. Μέχρι καὶ τό πανεπιστήμιο τῶν «Ἀγίων Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου» τοῦ Βελίκο Τάρνοβο τῆς Βουλγαρίας ἄνοιξε παράρτημα στήν Κύπρο, γιά νά περιορισθῶ μόνο στήν κυπριακή πραγματικότητα.

Στό ἀδυσώπιτο ἐρώτημα τί τό κακό ὑπάρχει ο' ὅλα αὐτά, θά ἀποπειραθῶ νά ἀπαντήσω σταδιακά. Ἐν πρώτοις ὑποβάλλω τό ἐρώτημα: Ἡ γνώση, αὐτή καθ' ἔαυτήν, ἀποτελεῖ κάτι τό ἐφάμαρτον; Ἡ ἀπάντηση δέν ἡμπορεῖ νά είναι θετική. Κι ἔξηγοῦμαι: Πληθίσι κληρικῶν ἀνά τούς αἰώνας εἰχαν κατακτήσει τίς βουνοκορφές τῆς ἀνθρώπινης παιδείας. Ὕπενθυμίζω ὅτι οἱ Ἀγιοι Βασίλειος ὁ Μέγας καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολό-

γος μυήθηκαν στά τῆς ἑλληνικῆς παιδείας στό κλεινόν ἄστυ τῶν Ἀθηνῶν κι ὁ Ἱερός Χρυσόστομος φοίτησε κοντά στὸν Λιβάνιο, τὸν ὀνομαστό φιλόσοφο. Τί νά πεῖ κανείς γιά τὴν παιδεία τῆς ὅποιας κάτοχος ὑπῆρξε ὁ Μέγας Φώτιος ὁ ἰσαπόστολος! Ἐπιλήψεί με διηγούμενον ὁ χρόνος ἂν πάρω κατά σειρά κάθε Ἅγιον πού ἀνέβηκε τὴν κλίμακα τῆς παιδείας. Ὑπογραμμίζω μόνον ἐνδεικτικά ἀπό τὴν ἐποχή μας τὸν Ἅγιο Νεκτάριο Πενταπόλεως, τὸν Ἅγιο Λουκᾶ Συμφερουπόλεως τὸν θαυματουργό καὶ τὸν Ἅγιο Ἰουστίνο Πόποβιτς, καθηγητή τῆς Δογματικῆς στό πανεπιστήμιο τοῦ Βελιγραδίου.

Κάτι πού μπορεῖ νά μᾶς βοηθήσει οὐσιαστικά στή λύση τοῦ προκειμένου ζητήματος εἶναι τὸ πάνω σέ ποιο θεμέλιο εἶχαν οἰκοδομήσει οἱ ἀνωτέρω τῆς ζωῆς τους. Τό θεμέλιο εἶναι ἡ ὄρθόδοξη χριστιανική πίστη, χωρίς κρατούμενα καὶ ὑποστημειώσεις. Εἶχαν βάλει τιμονιέρη στή ζωῆς τους τό Χριστό. Μέ βάση τίς πιό πάνω προδιαγραφές μποροῦσαν νά ἀξιολογοῦν καὶ νά προσλαμβάνουν τά δεδομένα τῆς παιδείας πού τούς προσφερόταν. Τό παράδειγμα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου μέ τό ἄνθος καὶ τ' ἀγκάθια τῆς ριδωνιᾶς (τριανταφυλλιᾶς) εἶναι ἀρκούντως διδακτικό. Διότι πάντα ἐλλοχεύει ὁ κίνδυνος νά ἐπηρεάσουν τόσο πολύ οἱ προσλαμβανόμενες γνώσεις, ὥστε σταδιακά νά ὑπερισχύσουν μέ ἀποτέλεσμα ἡ χριστιανική ζωή νά ὑποχωρήσει τόσο, πού στό τέλος νά μετατραπεῖ σέ φτωχό συγγενῆ καὶ στοιχεῖο μόνο διακοσμητικό. Ἐάν λ.χ. ἔνας ψυχίατρος ἔχει δοθεῖ ψυχῆ τε καὶ σώματι στή φρούδική θεώρηση τοῦ ἀνθρώπου καὶ συμβεῖ στήν πορεία τῆς ζωῆς του νά ντυθεῖ τό ράσο, μετατρέπεται σέ ἄκρως ἐπικίνδυνο ἄπομο. Διότι σάν ιερέας θά ἐφαρμόζει τίς φρούδικές θεωρίες στούς ἔξομολογουμένους μέ ὀλέθριες συνέπειες. Ὁ ἀνθρωπος αὐτός, μή ἔχοντας φόβο Θεοῦ, βασίζεται ἀπολύτως στά κελεύσματα τῶν ἀνθρωπίνων θεωριῶν καὶ κατ' οὐσίαν περιφρονεῖ τό Εὐαγγέλιο καὶ τίς εὐαγγελικές ἐντολές. Τά ἀποτελέσματα θά εἶναι ἀναμφίβολα τραγικά. Ὁ ἀνθρωπος αὐτός, σύν τοῖς ἄλλοις, νοιώθει ἀπόλυτη περιφρόνηση πρός τούς μή πτυχιούχους καὶ πολύξερους ιερεῖς κι ἀρνούμενος, στήν οὐσίᾳ, τό Εὐαγγέλιο φτάνει στό σημεῖο νά ἀμνηστεύει γυμνῆ κεφαλῆ τήν πορνεία καὶ τή μοιχεία καὶ νά δικαιολογεῖ χωρίς ἵχνος ἐνδοιασμοῦ τίς παρά φύσιν ἀσέλγειες, διότι ἔτσι ἐπιτάσσει ἡ σημερινή διαστροφική πραγματικότητα καὶ τό «πολιτικῶς ὄρθδο!». Ἐάν τό ἄλλας μωρανθῆ ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Μήπως οἱ νεονικολάϊτες δέν ἔχουν γκρεμίσει τόσες καὶ τόσες συνειδήσεις; Μήπως δέν ἔχουν ἐπηρεάσει μέ τά ἀντιευαγγελικά τους κηρύγματα ὀρισμένους ιερεῖς μέ ἀποτέλεσμα οἱ τελευταῖοι νά γίνονται ἀνερυθρίαστα κράχτες ἐνός κατάφωρα ἀντιευαγγελικοῦ τρόπου ζωῆς;

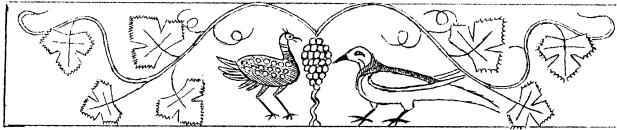
Τά ἄθεα γράμματα, ὅπως ἔλεγε ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἴτωλός, ἔχουν εἰσβάλει ἀπειλητικά κι ἀποτελοῦν τίς σύγχρονες Σειρῆνες πού στοχεύουν τούς ιερωμένους τῆς ἐποχῆς μας. Ἄν ἀπουσιάζει τό θεμέλιο τῆς ἀρραγούς πίστεως κι ἀρκίσει ὁ ιερέας νά ἀκολουθεῖ ἄκριτα «νόμους καὶ ἐντάλματα ἀνθρώπων», τότε δέν θά βλάπτει ἀπλῶς τόν έαυτό του ἀλλά,

ἀντί νά ποιμαίνει θά πημαίνει (βλάπτει) τό λογικό ποίμνιο, πού στήν πραγματικότητα δέν τοῦ ἀνήκει ἀλλά ἀνήκει ἀποκλειστικά στόν ἀρχιποίμενα Χριστόν, πού τό ἐξηγόρασε ὅχι μέ χρόματα, ἀλλά μέ τό τίμιο αἷμα του. Τουναντίον ἄν δέ εἰρέας ἔχει ταπείνωσιν καὶ φόβον Θεοῦ, ἄν μελετᾶ καὶ ἐφαρμόζει τό λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ ἐντρυφᾶ στούς Βίους τῶν Ἀγίων, ἄν ἔχει ἐντονη λειτουργική ζωή κι ἀναλίσκεται ὑπέρ τοῦ ποιμνίου του, ἥ σχετική ἔλλειψη ἀκαδημαϊκῶν προσόντων δέν θά τόν κάνει νά ὑστερεῖ. Τουναντίον. Ἀπό τίν ἄλλο οὔτε ἥ θύραθεν παιδεία θά κάνει τόν ἐγγράμματο ιερωμένο νά φουσκώνει καὶ νά ἐπαίρεται, ἄν κατέχει τήν ἀρετή τῆς ταπεινώσεως. Ὁποιος διαβάσει τό Βίο τοῦ Ἀγίου Νικολάου τοῦ Πλανᾶ, θά διαπιστώσει, μέσα ἀπό τά πράγματα, τοῦ λόγου τό ἀσφαλές. Τί ἦταν κατά κόσμον ὁ Ἀγιος αὐτός, πού συνέχεια θαυματουργοῦσε; Ἐνας φτωχός, ὀλιγοψήραμματος παπάς, πού δυσκολευόταν ἀκόμη καὶ νά διαβάσει τό Εὐαγγέλιο τῆς ἡμέρας. Εἶχε, παρά ταῦτα, ἔνα μεγάλο ὄπλο, τό φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ τήν ἀπέραντη ἐμπιστοσύνη σ' Αὐτόν. Στό πρόσωπό του ἦταν ἐνσαρκωμένη ἥ αἴτηση τῆς θ. λειτουργίας: «ἔαυτούς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τήν ζωήν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα». Δέν φούσκωνε σάν διανός ἀφοῦ ἦταν παιδείας ἄμοιρος, ἀλλ' εἶναι βέβαιο ὅτι τό δονομά του ἐγράφη «ἐν βίβλῳ ζωῆς». Ἀν μετροφυλλήσει κάποιος τό Βίο τοῦ Ἀγίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκη πόσα μπορεῖ ν' ἀντλήσει καὶ ἀπό πόσα μπορεῖ νά διδαχθεῖ! Ὁλίγων γραμμάτων ὁ Καππαδόκης Ἀγιος κράτησε μέ τίς ἀνύστακτες προσευχές του, τίς ἀτελείωτες ἀκολουθίες καὶ τά θαύματά του τούς. Ἐλλήνες τῆς περιοχῆς τῶν Φαράσων κοντά στό Χριστό, καίτοι αὐτοί ζούσαν ἀνάμεσα σέ ἀλλόθροσκους στά βάθη τῆς Μ. Ἀσίας. Ὅσον ἀφορᾶ τά γράμματα, ὄρισμένοι τόν κατηγοροῦσαν ὅτι ἦταν ἐναντίον τῆς μορφώσεως τῶν παιδιῶν. Ἡ αἵτια ἦταν ὅτι ἔδιωξε ἔνα δάσκαλο πού εἶχαν στειλεῖ στά Φάρασα ἀπό τή Σμύρνη. Ὁμως ὁ Ἀγιος προέβη στήν ἐνέργεια αὐτή, διότι ὁ δάσκαλος αὐτός ἦταν αἱρετικός Προτεστάντης καὶ θά δηλητηρίαζε μέ τίς κακοδοξίες του τίς ἄπλαστες ψυχές τῶν μικρῶν παιδιῶν.

Περαίνοντας τό λόγο, ὁ εἰρέας τῆς στεγνῆς ἐποκῆς μας χρειάζεται νά ἔχει φόβον Κυρίου. Ἀπαιτεῖται νά πορεύεται «σύν πᾶσι τοῖς Ἀγίοις» τίν στενήν καὶ τεθλιμμένην ὁδόν τοῦ Κυρίου καὶ νά μήν ἀποβλέπει στή συσσώρευση στείρων γνώσεων ἀλλά στήν ἐκπλήρωση τοῦ θελήματος τοῦ Χριστοῦ, «ἐπόμενος τοῖς θείοις Πατράσι». Τότε, ἔχοντας τό φῶς τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου, θά δεῖ καὶ τή γνώση, ὅχι σάν βάθρο ἀλλά σάν χρήσιμο ἐργαλεῖο στήν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλοσίου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Παναγιώτη Τελεβάντου
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ο ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΕΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΥΠΕΓΡΑΨΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεος εἶναι ὁ δεύτερος ἐπίσκοπος τοῦ Πανιερώτατο Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεόφυτο- πού ἐπιβεβαιώνει ὅτι δέν ὑπέγραψε τὸ κείμενο «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μὲ τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον», ἐνῶ συμπληρώνει ὅτι ὑπέγραψε μέν ἐπιφυλάζεις τὸ κείμενο «Τό μυστήριον τοῦ γάμου καὶ τὰ καλύμματα αὐτοῦ» καὶ τὸ κείμενο «Ἡ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ».

Θερμά εὐχαριστοῦμε τὸν Σεβασμιώτατο Ναυπάκτου γιά τὴν παρέμβασί του πού ἀναπαύει τίς συνειδήσεις τῶν πιστῶν. Εὐχαριστίες, ἐπίσης, ἀπευθύνουμε καὶ πρός τὸν Πανιερώτατο Μητροπολίτη Μόρφου Νεόφυτο, ἐπειδή πρῶτος ἐπιβεβαίωσε τίς πληροφορίες ὅτι ἀρνήθηκε νά υπογράψει τὸ προδοτικό γιά τὴν Ὁρθοδοξία κείμενο.

‘Ο Σεβ. Ναυπάκτου δίνει μέ τὴν κατάθεσή του τὴν πληροφορία ὅτι ἡ δριμεία ἐπίθεση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου ἔπαιξε ρόλο καταλύτη στὴ διαφοροποίηση τῆς στάσης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλα αὐτή σίγουρα δέν εἶναι δικαιολογία γιά νά καταπατηθοῦν οἱ ἐντολές τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πού ἀπαγόρευσαν στὴν ἀντιπροσωπεία τῆς στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης νά δεχτεῖ τὸν ὄρο Ἐκκλησίες γιά τίς αἵρετικές ὅμαδες τῶν Χριστιανῶν.

Σέ κάθε περίπτωση εὐχαριστοῦμε θερμά τὸν Σεβασμιώτατο Ναυπάκτου γιά τὴν ὄρθη στάση πού τήρησε καθώς καὶ γιά τὴν εὐαισθησία του νά πληροφορήσει τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας γιά τὰ διαδραματισθέντα στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης.

Θερμή μας παράκληση καὶ πάλιν πρός ὅσους ἐπισκόπους ἀρνήθηκαν νά υπογράψουν τὸ αἵρετικό κείμενο νά ἐπιβεβαιώσουν ἡ νά ἀρνηθοῦν τίς πληροφορίες πού τούς φέρουν νά τὸ ἔχουν υπογράψει.

Τέλος νά καταγράψουμε τὴν ἀποδοκιμασία μας πρός τοὺς ἀδίστακτους Οἰκουμενιστές οἱ ὅποιοι ψευδέστατα συκοφαντοῦν ἱεράρχες ὅτι ὑπέγραψαν τὰ αἵρετικά κείμενα τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης, ἐνῶ αὐτοί ἀρνήθηκαν νά τὰ υπογράψουν.

* * *

Ο ΛΕΜΕΣΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΕΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΥΠΕΓΡΑΨΕ

Διαβάσαμε στή «Ρομφαία»: ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ

ΛΕΜΕΣΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ «Ἐπειδή παραπρήθηκε σύγχυση στίν πληροφόρων τῶν πιστῶν χριστιανῶν γιά τό ἐάν ύπεγραψα τελικά τό κείμενο τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου σχετικά μέ τό θέμα «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας πρός τόν λοιπόν χριστιανικόν κόσμον», ἐπιθυμῶ νά ἔνημερώσω τούς ἐνδιαφερομένους ὅτι γιά λόγους συνειδήσεως, ἐπειδή διαφωνῶ μέ τό κείμενο αὐτό ὅπως τελικά διαμορφώθηκε, δέν τό ύπεγραψα».

Μέ μεγάλη χαρά διαβάσαμε τή δήλωση τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτη Λεμεσοῦ κ. Ἀθανάσιος μέ τήν όποια ἐπιβεβαιώνει ὅτι δέν ύπεγραψε τό αίρετικό κείμενο γιά τής «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας μέ τόν λοιπόν χριστιανικόν κόσμον».

Ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Λεμεσοῦ κ. Ἀθανάσιος ἔρχεται, μετά τόν Σεβ. Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεο καὶ τόν Πανιερώτατο Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεόφυτο, νά ἐπιβεβαιώσει τίς πληροφορίες ὅτι δέν ύπεγραψε τό προδοτικό γιά τήν Ὁρθοδοξία κείμενο τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης.

Θερμά παρακαλοῦμε καὶ ὅσους ἀλλούς ἀρχιερεῖς τῆς Ἑκκλησίας τῆς Κύπρου δέν ύπεγραψαν τό κείμενο ᾧ τό ύπεγραψαν καὶ διατύπωσαν ἐπιφυλάξεις γι’ αὐτό νά ξεκαθαρίσουν τή θέση τους.

* * *

ΝΑ ΚΩΦΕΥΣΟΥΜΕ ΣΤΙΣ ΠΟΝΗΡΕΣ ΚΡΑΥΓΕΣ

«Νά κωφεύσουμε στίς πονηρές κραυγές» εἶναι ὁ τίτλος ἄρθρου τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτη Ταμασοῦ Ἡσαΐα μέ τό όποιο προσπαθεῖ νά δώσει μιά πολύ ρόδινη εἰκόνα τῆς λεγόμενης Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. Ἀποπειράται ἐπίσης νά ἀποδώσει τίς ἀντιρρήσεις ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης, ὅχι στίς Ἑκκλησίες πού ἀπουσίασαν καὶ στούς ἐπισκόπους πού ἀρνήθηκαν νά ύπογράψουν τίς κακόδοξες ἀποφάσεις της, ἀλλά σέ πονηρές κραυγές πού εἶδαν στήν ἀρνηση τῆς ύπογραφῆς τῶν κακόδοξων κειμένων μειοδοσία σέ θέματα πίστεως.

Αὐτά πού παραγνωρίζει ὁ Πανιερώτατος Ταμασοῦ μέ τό ἄρθρο του εἶναι τά ἀκόλουθα:

1) Οἱ Ἑκκλησίες πού ἀπουσίασαν –νή τουλάχιστον οἱ τρεῖς ἀπό τίς τέσσερις ἀπό αὐτές – ἀπουσίασαν γιά λόγους ούσιας ἐπειδή δηλαδή δέν συνευδοκοῦσαν, ὅχι μόνον μέ τόν τρόπο σύγκλησης καὶ λειτουργίας τῆς Συνόδου, ἀλλά καὶ ἐπειδή ἀρνήθηκαν νά προσδώσουν ἐκκλησιαστικότητα στούς αίρετικούς.

2) Πολλῷ μᾶλλον οἱ ἐπίσκοποι πού ἀρνήθηκαν νά ύπογράψουν τό κείμενο «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας μέ τόν λοιπόν χριστιανικόν κόσμον» κατέστησαν σαφές ὅτι θεωροῦν τό κείμενο μειοδοτικό γιά τήν πίστη μας καὶ ως ἐκ τούτου δέν τό ύπεγραψαν γιά νά μή συναι-

νές σουν στή διατύπωση αίρεσης.

3) Ὁ Πανιερώτατος μιλᾶ γιά ἀσήμαντη μειοψηφία τῶν ἐπισκόπων πού δέν ὑπέγραψαν τό κείμενο, ἀλλά αὐτό εἶναι ἐντελῶς ἀναληθές. Οἱ ἀπουσιάσαντες ἐπίσκοποι ἀποτελοῦν τὸ 70% τουλάχιστον τῶν ἐπισκόπων τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐνῶ πρέπει νά προστεθεῖ σ' αὐτούς καί ὁ ἀριθμός ὅσων παρεβρέθηκαν μέν στή Σύνοδο τῆς Κρήτης ἀλλά ἀρνήθηκαν νά τό ὑπογράψουν. Ὄλοι αὐτοί δέν εἶναι ἀσήμαντη μειοψηφία, ὅπως φρονεῖ ὁ Πανιερώτατος Ταμασοῦ, ἀλλά μεγάλος ἀριθμός ἐπισκόπων, νουνμένου ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν ἐπισκόπων τῆς Σερβίας ἀρνήθηκε νά ὑπογράψει τό κακόδοξο κείμενο, μαζί μέ ἄλλους ιεράρχες ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, στούς ὅποίους συγκαταλέγονται καί πέντε τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

4) Γράφει ὁ Πανιερώτατος Ταμασοῦ: «Σημεῖο διαφορετικῆς ἀντίληψης στήν Σύνοδο ὑπῆρξε ἡ διατύπωση, σέ ὅ, τι ἀφορᾶ τούς ἔτεροδόξους χριστιανούς. Ἐπί τοῦ προκειμένου προτάθηκε καί ἔγινε ἀποδεκτός ἀπό τίν συντριπτική πλειοψηφία τῆς Συνόδου ὁ ὄρος «Ἐτερόδοξες Ἐκκλησίες», περισσότερο ὡς τεχνικός παρά ὡς ἐκκλησιολογικός τύπος». Ὁ Πανιερώτατος δέν κρύβει ὅτι ὁ ὄρος «Ἐτερόδοξες Ἐκκλησίες» προτάθηκε περισσότερο ὡς τεχνικός παρά ὡς ἐκκλησιολογικός τύπος. Δηλαδή, Πανιερώτατε, ἐνῶ χρησιμοποιήθηκε περισσότερο ὡς τεχνικός ὄρος χρησιμοποιήθηκε ἐπίσης καί ὡς ἐκκλησιολογικός τύπος. Μέ ἄλλα λόγια ἀναγνωρίσατε ἐκκλησιαστικότητα στούς αἱρετικούς!!!

Ἐπομένως πῶς δέν εἶναι κακόδοξο τό κείμενο πού ὑπογράψατε καί κατά ποίαν ἔννοια εἶναι πονηρές κραυγές οἱ φωνές ὅσων διαμαρτύρονται γιά τήν καταπάτηση τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστης μας;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ – ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

‘Αρχιμ. Ιωάννου Κωστάφ, Λαμπτήρες θρησκευτικοῦ φθορισμοῦ (καὶ φθορᾶς), ’Ο, τι λάμπει δέν εἶναι Χριστός, ἔκδ. Μορφή ἐκδοθήτω, Ἀθήνα Σεπτέμβριος 2015, σσ. 437.

Ἐ μιά ἐποκή ἀπόλυτης σύγχυσης καὶ πνευματικῆς πείνας, οἱ ἀλλοτριωμένοι ἀπό αἰώνων χριστιανοί τῆς Δύσεως πέσανε μέ τά μοῦτρα στὴ μελέτη, ἔρευνα κι ἔφαρμογή τῶν παγανιστικῶν Θεωριῶν καὶ πρακτικῶν τῆς μυστηριώδους καὶ σαγηνευτικῆς Ἀσίας. Ἡ πο μεγάλη, θολή καὶ βορβορώδης συνάμα πηγή, ἀπό τίν οποία ἀντλοῦν ἀκούραστα οἱ ἀνευ ἵκνους διακρίσεως, ἄνθρωποι τοῦ 20ου καὶ 21ου αἰῶνος εἶναι ἡ ἀκανής, μυστηριώδης καὶ τελικά καθόλου ἑξωτική κόχρα τῶν Ἰνδῶν. Ὁ ἑκκοσμικευμένος Ἑλληνας τῶν ἡμερῶν μας, πού πιθκίζει ἐπικίνδυνα ἀπό καιρό καὶ μιμεῖται ἄκριτα κι ἀδιάκριτα, καμψύοντας τούς ὁφθαλμούς, ὅ, τι μᾶς ἔρχεται ἀπό τίν «πεπολιτισμένην» Δύστ δέν θά μποροῦσε, κατ’ ἔξαιρεσιν, νά ἀπορρίψει τήν πρόκληση γιά περιήγηση στόν πνευματικὸ αὐτό σκυβαλότοπο. Ὅλα τά ὑποροἴοντα τοῦ γεγυρακότος ἀστικοῦ παγανισμοῦ εἰσέβαλαν, μέ ἀπίστευτη ταχύτητα, φορώντας τό κοστούμι τοῦ μοντερνισμοῦ ὃς προερχόμενα ἀπό τή Δύστ, ἡ οποία δέν εἶναι τίποτε ὅλο παρά... παρένθετη μπέρα τῶν ἵνδουιστικῶν, βουδιστικῶν, κινεζικῶν, ιαπωνικῶν καὶ λοιπῶν Θεωριῶν. Οἱ ἀποκομμένοι, κατ’ ούσιαν, ἀπό τήν Ὀρθοδοξία ἄνθρωποι τοῦ καιροῦ μας, ὅλα αὐτά τά κυνηγοῦν ἐμμανῶς κι ἐπιμόνως. Γιόγκα, γκουρού, σάκτη, καράτε, μάντρα, κάρμα, νιρβάνα, ζέν, κούγκ φρύ, φέγκ σούνι, εἶναι ἔννοιες πού σερβίρονται καθημερινά στό μοντέρνο λεξιλόγιο, ἀλλά καὶ στήν πνευματική τράπεζα, τῆς οποίας ἐστιάτωρ δέν εἶναι κανείς ἀλλος ἀπό τόν Βελιάρ, ηγουν τόν Διάβολο.

Σ’ αὐτή τή δαιμονική λεγεώνα ἀντιπαράσσεται μέ ἐπάρκεια, οὐ τίν τυχοῦσαν, ὁ καλός κληρικός π. Ιωάννης. Ἐνδεικτικό τοῦ μόχθου καὶ τῆς κολοσσιαίς προσπάθειας πού ἔχει καταβάλει γιά τή συγγραφή αὐτοῦ του ἀντιπαγανιστικοῦ ἔγχειριδίου (μέ τή διπλή σημασία, εὔχρηστου βιβλίου, ἀλλά καὶ μάχαιρας) εἶναι τό γεγονός ὅτι ἡ βιβλιογραφία του καλύπτει 58 ὀλόκληρες σελίδες! Ὁ συγγραφέας μέ τή γνωστή του μεθοδικότητα ἀνατρέπει, ἔνα πρός ἔνα, τά βασικά ἐπικειρήματα τοῦ ἱνδικοῦ παγανισμοῦ, κι δχι μόνο κονιορτοποιώντας συστηματικά καὶ πειστικά τά φληναφήματα περί διαδοχικῶν μετενσαρκώσεων, κάρμα, νιρβάνα, κ.τ.ο. Ὁ ὑπομονετικός π. Ιωάννης δέν διστάζει νά χρησιμοποιήσει, στά πλαίσια πάντοτε τοῦ θέματός του, πλεῖστες ὅσες μεθόδους, πού μποροῦν νά κρατίσουν ἀδιάπιτω τό ἐνδιαφέρον τοῦ σύγχρονου ἀναγνώστη. Τοιουτοτρόπως βλέπουμε νά παρελαύνουν ἀπό τίς σελίδες τοῦ μετά κείρας πονήματος ἀνέκδοτα, γελοιογραφίες, παροιμίες κ.τ.ο. Ἐπιστρατεύει ἀκόμα καὶ τό γνωστό σατιρικό ποιητή Γεώργιο Σουρῆ.

Ἐνα ἀπό τά πο μόνυμα σημεῖα τοῦ βιβλίου ἀποτελεῖ ἡ σύγκριση τῆς χριστιανικῆς πίστεως μέ ὅλες αὐτές τίς παγανιστικές ἀστικές θεωρίες. Τότε ὅποιος ἔχει ἀνοικτά καὶ ἄγρυπνα τά μάτια τῆς ψυχῆς του μπορεῖ νά ἀναφωνήσει, χωρὶς δεύτερη σκέψη, μέ τόν Προφήτη: «Τί τό ἀχυρον πρός τόν σίτον;» Περαίνοντας τό λόγο θά πέθαλα νά εύχαριστώσω τόν καλό π. Ιωάννη γιά τούς ὑπέρμετρους κόπους στούς ὅποιους ὑποβλήθηκε γιά τίν ἀποπεράτωση τοῦ παρόντος. Δίνεται πληρωμένη ἀπάντηση στό σκοτεινό καὶ σοφιδες αὐτό σύγνεφο, πού μᾶς ἔρχεται ἀπό τήν Ἀνατολή... μέσω Δύσεως. Ἄξιος, γιά μιά ἀκόμη φορά, ὁ μισθός του.

* * *

* Στό παρόν τεῦχος δημοσιεύουμε ὅλα τά βιβλία πού μᾶς στάλποσαν μεταξύ 1.5.2016 καὶ 31.8.2016.

Χριστόδουλου Βασιλειάδη, Σημειώσεις Ὑμνολογίας, ἔκδ. «Ἄγια Ταϊσία», Λευκωσία 2016, σσ. 36.

Τό μετά κείρας βιβλίο ἀποτελεῖ εύχρηστο ἐγχειρίδιο γιά τούς φοιτητές τοῦ συγγραφέα, ὁ ὅποιος, σύν τοῖς ἄλλοις, εἶναι καὶ Καθηγητής στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῶν «Ἄγιον Μεθοδίου καὶ Κυρῆλλου» τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βελικού Τάρνοβο τῆς Βουλγαρίας (Δικαιόχρηση μέ κολλέγιο ΚΑΣΑ).

Καταπιάνεται μέ τό δυσχερές, λόγῳ ὅγκου, ἀντικείμενό του, τὸν Ὑμνολογία, μέ ἑπάρκεια διότι τυγχάνει γνωστὸν ὅτι εἶναι ἐγκρατής τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ὅπως καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς. Μέ ἐφόδια δῆλα τά πιό πάνω ὁ κ. Βασιλειάδης μᾶς εἰσάγει στὸ μυστικό κόσμο τῆς Ὁρθοδοξίου Ὑμνολογίας. Λέξεις ὅπως τροπάριο, στιχορά, ἀπολυτικό, κοντάκιο, εὐλογητάριο, κάθισμα κ.τ.δ. ἀναλύονται, χωρὶς ὁ συγγραφέας νά πλατυάζει καὶ νά κουράζει τόν ἀναγνώστη. Θά χαρακτηρίζει τό ὕφος ἀπλό κι εὐληπτό, ὥστε, ὁ φοιτητής, ὁ φάλητς, καὶ ὅχι μόνο, νά μπορεῖ, ὅχι μόνο νά ψάλλει τά πιό πάνω, ἀλλά νά γνωρίζει ἐπαρκῶς κι ἐπακριβῶς τὸν ἔννοια τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν ὅρων κι δῆλης γενικῶς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὄρολογίας, πού εἶναι διάσπαρτη στά βιβλία πού στολίζουν τό ψαλτήρι, ὅπως ή Παρακλητική, τά Μηναῖα, τό Τριάδιο, τό Πεντηκοστάριο κτλ.

Ὄ μουσικολόγος κ. Βασιλειάδης δέν περιορίζεται στὸν ἴστορικη ἀνάλιυστο τῶν ὅρων καὶ τῆ σημασίᾳ τους, ἀλλά προχωρά καὶ στὸν παρουσίαστή τους στὴ λειτουργική χρήση, πράγμα πολὺ εὐεργετικό γιά τούς ψάλτες, ἀλλά καὶ τούς ιερεῖς. Ἡ λειτουργική ων ἀπαιτεῖ, ἐπιπρόσθετα καὶ δαμιλή γνώση τοῦ Τυπικοῦ. Γιά νά ἀντιληφθεῖ ὅ ἀναγνώστης τί μεθοδολογία τοῦ βιβλίου παραθέτει ἔννα δεῖγμα γραφῆς τοῦ κ. Βασιλειάδη. «Στιχηρὰ Ἀναστάσιμα: Ὄνομάζονται τά τροπάρια τοῦ ἑσπερινοῦ τοῦ Σαββάτου, καθώς καὶ τοῦ ὅρθου τῶν Κυριακῶν στοὺς ὄκτω ἥκους. Αὐτά βρίσκονται στό ἐκκλησιαστικό βιβλίο πού ὀνομάζεται Παρακλητική ή Ὁκτώηκος. Ὄνομάζονται ἔτσι γιατί ἀναφέρονται στὸν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου».

Στὸν ἄρχιν τοῦ βιβλίου παρατίθεται ἐκτενής βιβλιογραφία, τόσο ἐλληνική ὅσο καὶ ἔπειτα γλωσσοῦ. Δέν μπορῶ παρά νά σκολιάσω εὑμενῶς κι ἐπαινετικά τό γεγονός ὅτι ὁ συγγραφέας ἐπιμένει, σὲ μιά ἐποκή πτώσεων κι ἐκπτώσεων, νά χρησιμοποιεῖ τό παραδοσιακό σύστημα γραφῆς κι δοκί τό ἄκαρο μονοτονικό σύστημα, πού δυστυχῶς ἔχει εἰσχωρήσει ἐπικίνδυνα καὶ στὸν ἐκκλησιαστικό κῶρο. Κλείνοντας το εἰσιγοῦμαι, σὲ μελλοντική ἔκδοση νά προσεχθεῖ περισσότερο τό ἔξωφυλλο (τό ὄπιοθόφυλλο εἶναι τέλειο), ἀλλά καὶ οἱ διαστάσεις τοῦ βιβλίου νά περιοριστοῦν.

* * *

Ψαλτήριον Προσευχητικόν, Ἱερόν Κουτλούμουσιανόν Κελλίον Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Ἀγιον ὄρος, ἔκδ. ἐν πλᾶ, Τρίτη ἔκδοση, Μάρτιος 2016, σσ. 301.

Ὄ μοιλογιούμένως πάντα μοῦ ἔκανε καλὴν ἐντύπωση τό γράψιμο τοῦ π. Γρηγορίου πού εἶχε τόν ἐπιμέλεια τοῦ παρόντος. Τεκμηριωμένο, σοβαρό, υνφάλιο ἀποπνέει ὅσμην ἀγιορείτικης αὔρας, πού κατεβαίνει ὀρμητική ἀπό τίς πλαγιές τοῦ Ἀθωνοῦ. Γιά νά εἴμαι εἰλικρινής ρίχνοντας μιά πρώτη ματιά στόν τίτλο δυσκολεύτηκα νά ἀντιληφθῶ ἐπακριβῶς τό περιεχόμενο. Μετροφυλλώντας το δῆμος ἔννόστα ὅτι ἀνταποκρίνεται ἐπακριβῶς στά πράγματα. Ὡς γνωστόν τό Ψαλτήριον, τό ὑμνολογικό αὐτό βιβλίο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀποτελεῖ ἀπ' ἄρχης ἀκόριστο σύντροφο παντός προσευχομένου, εἴτε ἐπ' ἐκκλησίαις, εἴτε κατ' ᾧδιαν.

Ὄπως σημειώνεται στόν Πρόλογο, τό παρόν βιβλίο βασίζεται στό Ψαλτήριο, ὅπως τό χρησιμοποιούσαν οἱ Ἀγιος Ἀρσένιος καὶ Παΐσιος. «Ὁ Ἀγιος Ἀρσένιος ἐπειδή δέν εύρισκε στό Εὐχολόγιον τίν ἀνάλογην Εὐχή γιά δῆλης τίς περιπτώσεις πού τοῦ ζητούσαν βοήθεια οἱ ἀνθρώποι ἄρχισε νά χρησιμοποιεῖ καὶ τούς Ψαλμούς. Γιά κάθε Ψαλμό δῆμες ἔνα αἴτημα προσευχῆς, τό ὄποιο εἶχε κάποια σχέση μέ τό νόημα τοῦ Ψαλμοῦ. Ὁ Ἀγιος Παΐσιος ἐπίστης χρησιμοποιούσε πολύ τό Ψαλτήριο. «Εἶναι κεραυνός γιά τό Διάβολο» ἔλεγε».

Στόν κατατοπιστικό Πρόλογο ἀναλύεται διεξοδικά καὶ μέ ἀπλά λόγια ἡ δομή τοῦ δῆλου βιβλίου στό ὄποιο ἐκτός ἀπό τό Μ. Κανόνα χρησιμοποιούσανται Εὐχές ἀπό τό Ὁρολόγιον καὶ τό Ἀπάνθισμα λίαν κατανυκτικῶν εὐχῶν τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου. Τό παρόν βιβλίο ἀποτελεῖ οὐσιαστικά εἶδος Προσευχηταρίου πού ἔχει σάν βάση τό Ψαλτήριο. Στό Ψαλμό 36 (λς') λ.κ. σημειώνει ὁ Ἀγιος Ἀρσένιος: γιά βαριά πληγωμένους ἀνθρώπους ἀπό κακοποι-

ούς ἐγκληματίες. Καὶ ὁ Ἱερός Πατριός: Γιά νά παρηγορηθοῦν οἱ ἀπογοπευμένοι. Τά κατανυκτικά τροπάρια πού ἀκολουθοῦν εἶναι παρέμνα ἀπό τὸν Μεγάλο Κανόνα κι ἀκολουθεῖ ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Εὐχῆς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν τοῦ Ἱερού Ἰσαάκ τοῦ Σύρου. Ἡ προσευχή περαίνεται μὲ εὐχὴ ἀπό τὸ Μεσώριον τῆς Α΄ Ὡρᾶς τοῦ Μεγάλου Βασιλέού.

Δέν χρειάζεται καὶ νά σημειώσουμε ὅτι οἱ περιστάσεις, οἱ θλίψεις καὶ οἱ ἀνάγκες τοῦ παρόντος βίου εἶναι ἀναρίθμητες. Καὶ οἱ νεώτεροι Καππαδόκες Ἱεροί πρόσφεραν στὸν κουρασμένο ἄνθρωπο τῆς ἑποκῆς μας κι αὐτὸ τὸ βούθημα, πού καθίσταται πολὺ εὔχρηστο, ἀφοῦ ὁ καλός π. Γρηγόριος, πού ἐπιμελήθηκε μέ τῇ γνωστῇ του ἐπάρκεια τῷ παρόντι, ὑποβλήθηκε στὸν κόπο νά παραθέσει στὸ τέλος τοῦ βιβλίου ἀλφαριθμητικό κατάλογο τῶν θεμάτων τῶν προσευχῶν πού περιέχονται στὸ μετά κείρας πόνημα. Δίπλα ἀκριβῶς ὑπάρχει ὁ ἀντίστοιχος Ψαλμός, στὸν ὃ ποϊο μπορεῖ νά καταφύγει ἀμέσως ὁ ἀναγνώστης, ὥπως λ.χ. Δαιμονισμένοι Ψαλμός 13 (ιγ'), Βλάσφημοι λογισμοί Ψαλμός 138 (ρλπ') κ.τ.ο.

Τί νά πει κανείς γιά τίν ἐκδοσιού αὐτήν καθ' ἔαυτήν; Τό χαρτί, τά τυπογραφικά στοιχεῖα, τά διακοσμητικά, ή ὅλη ἐμφάνιση τοῦ ἔργου προδίδονται μὲ τίν πρώτη ματά τὸν κόπο καὶ τὸ μόχθο ἀλλά καὶ ἐν ταυτῷ τίν ἀδιαμφισθήτητη καλαισθοσία τοῦ ἐπιμελητοῦ.

Κονιολογίς ὁ ἵερομόναχος Γρηγόριος παραδίδει στὸν ἀπαιτητικό ἀναγνώστη ἐναὶ ἀπό πάστρης ἀπόψεως ἄρτιο Προσευχήταριο, πού δέν ἀποτελεῖ νεωτεριστικό ἔφεύρημα. Ὅπως φανερώνουν κείμενα τοῦ 11ου καὶ 14ου αἰώνος, ὁ συνδυασμός τῶν Ψαλμῶν μὲ Εὔχες καὶ μία τριάδα Τροπαρίων ἀποτελούσης παλαιά συνήθεια. Ἐναὶ ἔργο πού ἀποτελεῖ, στὸν οὐδίᾳ, τὸν τρόπο προσευχῆς δύο θαυματουργῶν Ἱερών Αγίων δέν χρειάζεται κἄν νά το προβάλουμε. Καλύτερός του προσθευτής εἶναι τά ὄνδρατα τῶν Ἱερών Αγίων Αρσενίου τοῦ Καππαδόκου καὶ Πατριού τοῦ Ἱεροερίου. Ἐμεῖς εὐχαριστοῦμε τὸν ἐπιμελητή καὶ τὸ συνιστοῦμε στὸν ἀναγνώστη.

* * *

Ἀρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, Ξυλοπόδαροι σε Θρησκευτικά Ιστόρια, Νάνοι μέ ροῦχα γιγάντων, ἔκδ. Μορφή ἐκδοθήτω, Ἀθήνα Σεπτέμβριος 2015, σσ. 427.

Συνεχίζοντας μὲ ἐπάρκεια τίν κριτική κατά τοῦ, ἀπό τῆς παγανιστικῆς Ἱεροσίας μαζικῶς εἰς παγανένου, πνευματικοῦ σκουπιδαριοῦ ὁ π. Ἰωάννης Κωστώφ μας παρουσιάζει δεύτερο τόμο ἐπί τοῦ θέματος. Ὅπως τονίζει ἐξ ἄρχης, στὸν Εἰσαγωγή τοῦ παρόντος: «σκοπός μας εἶναι νά ἀναδείξουμε τὸν παραλογισμό τῶν ἀνατολικῶν θρησκειῶν». Ἐπικεντρώνεται στά κείμενα τῶν θρησκειῶν αὐτῶν ὑπογραμμίζοντας, χωρίς περιστροφές καὶ μαστημένα λόγια, ὅτι «ἡ μελέτη τῶν “ἰερῶν” κειμένων τῶν θρησκειῶν αὐτῶν εἶναι ἀρκετή γιά νά διαπιστώθει ἢ ἀναληθεία τους. Δέν χρειάζεται νά γίνει κανείς ὀπαδός τους καὶ νά καταλάβει τί εἶναι». Ὁ μυαλωμένος ἀνθρώπος δέν καταπίνει τό δηλητήριο γιά νά διαπιστώσει ὅτι... σκοτώνει. Ἀπλῶς τό πετάει ὅσο πιό μακρά μπορεῖ.

Ο ἀκαταπόντος π. Ἰωάννης προχωρεῖ στὶ σύγκριση τῶν διαφόρων διδασκαλιῶν τῶν παγανιστικῶν θρησκειῶν τῆς Ἱεροσίας γιά νά δειξεῖ πόσο συγκρούονται μεταξύ τους. Ἀπαντᾷ μέ τρόπο κατανοτό, χωρίς νά γίνεται ἀπλοϊκός, στὶς κατηγορίες κατά τῆς χριστιανικῆς πίστης ἀποδεικνύοντας τὸν κραυγαλέα ἀντιφατικότητα ὄρισμένων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐγκατελείποντας τὸ Χριστό, τρέχουν καταΐρωμένοι κι ἐκστατικοί νά ἔχειψάσουν ἀπό τίς θολές πηγές τῆς πνιγηρῆς κοιλάδος τοῦ Γάγγη. Σημειώνει χαρακτηριστικά: «δέν πάνε στὸν Ἐκκλησία διότι “δέν καταλαβαίνουν τί γλώσσα” καὶ πάνε στὸ Βουδδισμό, ὅπου τά λένε Θιβετιανά! Καταπίνεται συστηματικά, μέ βασικά σημεῖα τῶν θρησκειῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἀνατέμνει διεξοδικά, μεταξύ ἄλλων καὶ τῆ Γίογκα, πού παρουσιάζεται στὶ Δύστ σάν... ἀπλή γυμναστική πού χαλαρώνει τούς ἀνθρώπους! Ἀφιερώνοντας σ' αὐτήν ἀνών τῶν 50 σελίδων ἀποδεικνύει ὅτι μόνο γυμναστική δέν εἶναι. Σημειώνει ἐμφαντικά: «ἡ προσπάθεια, ἐν τούτοις, νά ἀποσπαθοῦν οἱ ἀσκήσεις αὐτές (τῆς Γίογκα) ἀπό τὶς ἵνδουιστικές θεωρίες μὲ τὶς ὅποιες βρίσκονται σὲ σύζευξη, μοιάζει μέ ἀπόπειρα διαχωρισμοῦ τοῦ μυικοῦ συστήματος τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τὸ νευρικό». Ἀσχολεῖται ἐπίσπος καὶ μέ τή θεοπνευστία κι ἀξιοποτίσια τῶν «ἰερῶν» κειμένων τῶν ἀστιτικῶν θρησκευμάτων, βοηθώντας τόν ἀναγνώστη νά ἔχειαγάγει τά σωστά συμπεράσματα. Ἐναὶ σημαντικό κεφάλαιο τοῦ βιβλίου εἶναι τό «Περὶ ἥθητικῆς». Ἐκεῖ χωρίς νά διαγράφει, οὔτε νά παρακάμπτει ὄπιδόποτε θετικό ὑπάρχει στὰ παγανιστικά ἀστιτικά θρησκευμάτων, μπίτε νά κρύβει τίς ζοφερές τους πλευρές

καὶ τίς πνευματικές τους ἀναθυμάσεις, δηλώνει ξεκάθαρα, μέ βάσο τά δικά τους κείμενα, ὅτι «ἡ γενικότερη διδασκαλία τους πάσχει, σέ σύγκριση μέ τίν τέλεια διδασκαλία τοῦ θεάνθρωπου Κυρίου μας».

· Ή πλούσιοτατή βιβλιογραφία, ὅπως καὶ ἡ γνωστή μεθοδικότητά του, φανερώνει τόν πολύ μόχθο καὶ τίν ἐπιμέλεια τοῦ καλοῦ π. · Ἰωάννην, πού προσπαθεῖ νά ἀποσπάσει ἀπό τά νύχια τοῦ πλάνου ψυχές «ὑπέρ ὅν Χριστός ἀπέθανεν». Καί μά ψυχή νά γλυτώσει ἀπό τίς «ἔξ Ἀνατολῶν» παγίδες, ἔνεδρα καὶ σκάμψατα «τοῦ ἐκθροῦ ἄμα καὶ ἀνθρωποκτόνου» τό κέρδος δέν θά είναι εὐκαταφρόντο. Γένοιτο.

* * *

· Ἀρχιμ. Ἰωάννην Κωστώφ, ·Ἀσιατικά θροποκευτικά νοοπλευτήρια γιά Δυτικούς ἀσθενεῖς. Οἱ κατά φαντασίαν ἰατροί, ἔκδ. Μορφή ἐκδοθήτω, Ἀθήνα Σεπτέμβριος 2015, σσ. 409.

Κρατάμε στά κέρια τόν 3ο τόμο τῆς σειρᾶς τοῦ ἀκάματου ἑργάτου τοῦ Εὐαγγελίου π. · Ἰωάννου, πού στοχεύει, ὅπως κι οἱ προπογύμενοι, στίν ἐκ τοῦ σύνεγγυς μελέτη τῶν ἀσιατικῶν παγιστικῶν θροποκευμάτων καὶ ἐν ταυτῷ τίν ἀποκάλυψη τῶν πραγματικῶν διδασκαλιῶν τους.

Πρωτίστως παραπροῦμε δὅτι ἔχει ὅλα τά καρακτηριστικά τῶν δύο τόμων πού ἥδη παρουσιάσαμε, δηλαδὴ τίν ἐπαρκῆ κατοκή τοῦ ἀντικειμένου, ὅπως φανερώνεται στίν πλούσιοτατή βιβλιογραφία, τίν καταφυγή στίς πηγές καὶ τή σύγκριση ὀλών αὐτῶν τῶν ἔξωχριστιανικῶν δεδομένων μέ τή χριστιανική διδασκαλία. ·Ιδιαίτερο καρακτηριστικό τοῦ παρόντος είναι ἡ ἀναφορά στό συγκροτιστικό καρακτήρα τῶν ἀσιατικῶν θροποκευμάτων. ·Έκει ὅλες οἱ θροποκευτικές πεποιθήσεις παρουσιάζονται νά συγκλίνουν, παρά τό ἐμφανές γεγονός δτι ἀποτελοῦν ἔνα, ἀσύλληπτης θολούρας, ἀκταρμά.

· Ἡ χριστιανική θέση ἐν προκειμένω, ὅπως παρουσιάζεται, είναι σαφέστατη: ·Ο Χριστός είναι ὁ Θεός καὶ ἡ ὁδός πρὸς τόν Θεό. ·Ἔγώ εἰμι ἡ ὁδός (καὶ ὅκι ὁδός) καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (·Ἰωάνν. 1δ' 6). ·Ἄξιοπεριεργη, παρά ταῦτα, είναι ἡ ἔξοδοθαλμη ἀντίφαση, διότι παρά τή συγκροτιστική τους ἐπιφάνεια ὅλοι αὐτού τούρμοι κρύψουν ἀπύθμενο μήσος κατά τῶν Χριστιανῶν (βλ. τούς συνεχιζόμενους σήμερα ἀντιχριστιανικούς διώγμούς στίν ·Ινδία). ·Ἀν ἔχετάσει κανείς τί λένε σχετικά μέ τή Γῆ ὅλες αὐτές οἱ διδασκαλίες θά κουνάει συνεχῶς ἀποδοκιμαστικά τό κεράλι, βλέποντας τά ὅσα ἔξωφρενικά καὶ μυθολογικά στοιχεῖα ὑπάρχουν στά βιβλία τους. ·Θά διαπιστώσει καὶ μόνος του τίς ἀνοποίεις τους καὶ θά ἐναγκαλισθῆ τί Βίβλο μας, τή Βίβλο τίν τελείως ἀλάνθαστη.

· Ο καλός συγγραφέας ἀγγίζει καὶ τό θέμα τῆς παρουσίας τῶν δαιμόνων, ὅπως αὐτοὶ ἐμφανίζονται στά ἀσιατικά θροποκεύματα. ·Ο ἀναγνώστης φρικιά δταν βλέπει τόν δαιμονισμό τῶν μυοτῶν στό Θιβέτ, ὅπου σέ ἀδρές γραμμές περιγράφεται πῶς τό πονηρό πνεῦμα καταλαμβάνει τό μάντη. Δέν μᾶς ἔνιζουν καθόλου ὅλα αὐτά, διότι ὁ Σατανᾶς «μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός» (Β΄ Κορ. 1ε' 14). Πολλοί ἀνθρωποι μένουν ἐνεοί μπροστά στά ἀλλόκοτα θαυμαστά γεγονότα πού συμβαίνουν ὄντως, στίς παγανιστικές αὐτές θροποκείες. ·Ολ' αὐτά είναι ἀπόδειξη, δχι τῆς ἀλλήθειάς τους ἀλλά τῆς παρουσίας τοῦ Σατανᾶ, πού «πλανᾶ, κατά τόν ·Ἰωάννην τόν Θεολόγο, τήν οἰκουμένην ὄλην». ·Ἐμφανίζονται «φῶτα», οἱ γιόγκι ταξιδεύουν ἀστραπαία σέ μεγάλες ἀποστάσεις, ἀνυψώνονται ἀνεξήγητα ἀπό τό ἔδαφος, κάνουν ἀπίθανα τρίκς κτλ. Τά πιό πάνω ἀναμφίβολως προκαλοῦν τό θαυμασμό καὶ τίν ἔκπληξη τῶν ρηχῶν συνειδήσεων, ἀλλά δέν μοιάζουν μέ τά θαύματα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀγίων του πού γίνονται γιά νά βοηθήσουν ούσιαστικά τόν πονεμένο ἄνθρωπο.

Συμπερασματικά, ὁ π. ·Ἰωάννης παρουσιάσει ἐνώπιόν μας «γνμνά καὶ τετραχηλισμένα», ἀ-καλλώπιστα, κωρίς τά ψεύτικά τους στολίδια, τά θροποκευτικά στοιχεῖα τῆς ἔξ ἀνατολῶν σκοτοδίνης, πού ἐπιμένει, σώνει καὶ καλά, νά μᾶς «φωτίσει!» «·Ηταν φῶτα, χίλια φῶτα, μά δέν πτανε τό φῶς», ὅπως γράφει ἐπιγραμματικά ὁ Γ. Βερίτης. ·Ο καλκέντερος π. ·Ἰωάννης προέβη σέ ἐγκείροση κωρίς ἀναισθητικό, δείχνοντας τίς πληγές, τά τραύματα, τά ἔλκη τοῦ μακράν τοῦ Χριστοῦ ἀνθρώπου.

* * *

βασικές κακοδοξίες τῶν Παπικῶν, δηλαδή τὸ παπικό πρωτεῖο καὶ ἀλάθητο, τά ἄζυμα, τό καθαρτόριο, τό Φιλιόκβε καὶ τά «ὑπέρτακτα» ἔργα. Ξεσκεπάζει τίς παπικές πλάνες μέ σύμμαχο τὸν πρώπων Ἰησουΐτη Παῦλο Μπάλλιστερ-Κονφαλιέρ καὶ ἰδίως μέ τίν ἄχαρη προσπάθειά τους νά μᾶς πείσουν ὅτι ν̄ «πέτρα» γιά τίν ὄποια μιλᾶ ὁ Κύριος στὸ εὐαγγέλιο εἶναι, ὅχι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ἀλλὰ ὁ Πέτρος καὶ (φυσικῷ τῷ λόγῳ) ὁ Πάπας!!! Μέ καταπελτῶδες κείμενο τοῦ μακαριστοῦ καθηγητοῦ Κ. Μουρατίδη ἀνατρέπει πλεῖστες ὅσες αἰτιάσεις τῶν Παπικῶν ὑπέρ τῶν ἀξιώσεων τοῦ Πάπα.

Τό ποιο μεγάλο ὅπλο στά χέρια τοῦ καλοῦ κληρικοῦ εἶναι τά κείμενα τοῦ κεφαλαίου «Ἐργα καὶ ἡμέραι τοῦ Παπισμοῦ». Σημειώνει ἐνδεικτικά στὸν πρώτη σελίδα: «Οταν ἀπορρίπτης τό Θεό στὸ ζῆτημα τῆς Πίστεως (δηλ. τῶν δογμάτων), σέ ἑγκαταλείπει ὁ Χάρις Του καὶ μπορεῖς πλέον νά διαπράξῃς τά αἴσχιστα». Πῶς νά μήν εὐχαριστίσουμε, γιά μιά ἀκόμη φορά τόν ἄξιο κληρικό, πού ἐπιμένει νά μᾶς κρούει τόν κώδωνα τοῦ κινδύνου, ὅταν τόσοι καὶ τόσοι ἀλλοι θιωρίζουν ὅταν ἀκούουν πόσα ἑκατομμύρια ἀκολουθοῦν τόν Παπισμό; «Κρείσσων εἰς ποιῶν τό θέλημα τοῦ Κυρίου ἡ μύριοι παράνομοι» εἶναι ἡ ἀπάντηση. Αὐτές οἱ ρηκές συνειδήσεις ἀς κοιτάζουν καλύτερα τά ἔργα καὶ τίς ἡμέρες τοῦ Παπισμοῦ. Γιά νά πάψουν νά ζοῦνε μέ φέματα. Ἄς ἀντικρύστουν μέ λίγη ἀγάπη κι ὄλες αὐτές τίς μυριάδες τῶν θυμάτων τοῦ Παπισμοῦ. Τουλάχιστον αὐτῶν τοῦ 20ου αἰώνος.

***

Δημητρίου Τσελεγγίδη, «Ἀγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθόδοξου Ἑκκλησίας», Μία Σύνοδος μέ ἔλλειμμα συνοδικότητας καὶ Ὁρθόδοξης αὐτοσυνειδοτίας, ἔκδ. Συνάξεως Ὁρθοδόξων Ρωμανῶν «Φῶτης Κόντογλου», Τρίκαλα Μάρτιος 2016, σσ. 79.

Δέν κρειάζεται συστάσεις ὁ, κατ' οὓσιαν, συγγραφέας τοῦ παρόντος. Ὁ Καθηγητής τῆς Δογματικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΑΠΘ κ. Δημήτριος Τσελεγγίδης ἔδωσε καὶ δίνει καθ' ἕκαστην τό παρόν του στόν καλόν ἀγώνα ὑπέρ τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως μέ ὄπλα τήν ἐπιστημονική του κατάρτιση, τή λιπαρή γνώση τῶν ἀγίων Πατέρων καὶ κυρίως τήν πατροπαράδοτο εὐσέβεια πού τόν διακρίνει.

Τό βιβλίο ἀποτελεῖται ἀπό δύο τμήματα: τό πρῶτο δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἀπομαγνητοφωνήμενες συνεντεύξεις τοῦ κ. Καθηγητοῦ στό ραδιοφωνικό σταθμό τῆς Ι. Μ. Πειραιῶς στίς 24, 25 καὶ 26 Φεβρουαρίου, ἐ.ἔ., μέ συνομιλητή τόν ἔγκριτο δημοσιογράφο Λυκοῦργο Μαρκούδην.

Σπήν ἔκδοσητο επισυνάπτονται ἀπό τούς ἔκδότες, ώς δεύτερο τμῆμα τοῦ βιβλίου καὶ δύο Ἐπιστολές τοῦ ἀγωνιστοῦ Καθηγητοῦ πρός τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ ἡμερομηνίες 2 καὶ 10 Φεβρουαρίου ἐ.ἔ..

὾ ούριος Καθηγητής, μέ τίν ἀδιαμφισβήτητο του ἐπάρκεια, τήν εὐγένεια καὶ τό ἥθος πού τόν διακρίνουν, τήν γνώση ἀλλά καὶ τήν ἐπιστημονική του μεθοδικότητα ἀνατέμενε ὄλα τά δεδομένα πού παρουσιάστηκαν μετά τήν Σύναξην τῶν Προκαθημένων στό Σαμπεζού τῆς Ἐλβετίας κατά τόν παρελθόντα Ἱανουάριο καὶ οὐσιαστικά ἀναφαν τό πράσινο φῶς γιά τή Σύνοδο τοῦ Κολυμβαρίου, πού δέν εἶναι, ἀναμφίβολα, Πανορθόδοξη, ἀφοῦ τέσσερις συνολικά Ἑκκλησίες, αὐτές τῆς Ἀντιόχειας, τῆς Ρωσίας, τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Γεωργίας δέν μετείκαν.

Φυσικά τό τί ἔγινε στή Σύνοδο τοῦ Κολυμβαρίου ἀπό πλευρᾶς κατάφωρης παραβάσεως τῶν Ἱερῶν Κανόνων δέν λέγεται. Παρέστησαν σάν «παρατηρητές» ἐκπρόσωποι τοῦ Παπισμοῦ μ' ἐπικεφαλῆς τόν καρδινάλιο Κώκ, τῶν Προτεσταντῶν, τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Μονοφυσιτῶν κι ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἔσπευσε νά τούς προσφωνήσει ἐξ ἀρχῆς ώς «ἀδελφές Ἑκκλησίες! Ποιούς; Τούς ἐκπροσώπους τῶν παντοιεδῶν αἵρετικῶν καὶ κακοδόξων! Πόσες συμπροσευχές ἔγιναν κατά τή διάρκεια τῶν ἔργασιῶν τῆς Συνόδου; Οὐκ ὀλίγες, ἀνευ ἀμφιβολίας. Μόνο τίς φωτογραφίες νά δεῖ κανείς κι ἀντιλαμβάνεται τό εῖρος τοῦ πράγματος. Καί οἱ ἀνθρώποι αὐτοί, πού παραβίασαν σκαιότατα καὶ ἐνσυνειδήτως γιά πολλοστή φορά τούς Ἱερούς Κανόνες, ἔρχονται νά μᾶς ποῦν ὅτι: ἔκτος τῆς Μίας, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἑκκλησίας ὑπάρχουν «ἐτερόδοξες Ἑκκλησίες καὶ Ὁμολογίες»!!! Καί θέλουν ἀπό πάνω νά τό πιστέψουμε καὶ νά τό χωνέψουμε!!!

Κλείνοντας τό παρόν θά θέλαμε νά εύχαριστόσουμε τούς έκδότες γιά τόν κόπο τους νά δώσουν όν' αυτά τά σημαντικά στοις πιστούς γιά ν' άγωνιστούν κατά τών μεθοδεύσεων τοῦ Κολυμβαρίου. Θά ήταν παράλειψη άσυγχρονή νά μήν επαινέσουμε τόν έπισκοπο Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεο. Τό πατερικό του φρόνημα, πού απεδείχθηκε ἀπό τά πράγματα, κάνει τό «Ἀξιος» πού ἀκούστηκε στή χειροτονία του νά ἔχει ως φωνή Θεοῦ κι ὅκι φωνές ἀνθρώπων, γιατί «ἔτσι πρέπει».

Δέν συνιστοῦμε ἀπόλως τό βιβλίο, ἀλλά ἐπιμένοντας νά τό προμηθευτοῦν πάραντα οἱ ἀγωνίζομενοι ὑπέρ τῆς εὐσεβείας, ὅπως καί πᾶς ὅστις ἐπιθυμεῖ νά ἀμυνθεῖ τῆς Πίστεως τῆς πατροπαράδοτου. Ὁλόκληρη φαρέτρα, πλήρη βελάν, μᾶς ἔχει προμηθεύσει ὁ καλός Καθηγητής. Καιροί οὐ μενετοί.

* * *

Ἄρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, *Περί ἑκτρώσεων*, ἔκδ. Ἀγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Ἀθήνα 2016, σσ. 175.

Δέν στεγγνώνει, ὅπως φαίνεται ἀπό τά πράγματα, ὁ κάλαμος τοῦ καλοῦ ποιμένος π. Ἰωάννην καί οὐ σβέννυται ὁ λύχνος αὐτοῦ ὅλην τήν νύκτα. Ἀκατάβλητος ἀπό τόν κόπο ἐπιμένει νά ἀνατέμενει τά ἔλκη καί τά τραύματα, πού κατατρύχουν καί κατατρέχουν τόν ἀνθρωπο τῆς ἐποκῆς μας.

“Οπως προείπε ὁ Ἀγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, στήμερα ὁ διάβολος ἔχει βγεῖ ἀπό τό καβούκι του. Ἔτσι τό σύνδρομο τοῦ αἴμοδιψοῦς κι αἵμοκαροῦς Ἡράδην κι ὡς μανία τῆς Μήδειας, ὅκι μόνο δέν κρύβονται ἀλλά παρελαύνουν στούς δρόμους ὡς «δικαιώματα» καί τά κοινοβούλια (γράφε κυνοβούλια) τά νομοθετοῦν σέ πλειστες κχρες ὡς νόμους τοῦ κράτους!!! ἐνδό οἱ φορολογούμενοι είναι υποχρεωμένοι νά συνεισφέρουν γιά νά πληρωθοῦν μέ τό παραπάνω οἱ ἀνίδρωτοι κασάπιδες γιά τόν «κόπο» τους.

Συγκλονισμένος ἀπό τό βουβό δράμα καί τό ἀνίκουστο ἔγκλημα τῆς σφαγῆς τόσων καί τόσων ἀγέννητων παιδιῶν (μιλάμε γιά ἑκατομμύρια) ἀνασκοπιμόνεται γιά νά πολεμήσει, τή φορά αὐτή, τόν ἀγριωτό δαίμονα τοῦ φόνου, πού ἀκολουθεῖ, στήν προκειμένη περίπτωση, νομοτελειακά τό δαίμονα τῆς πορνείας. Ὅμολογῶς πώς μέ συγκλόνισε ὥ φωτογραφία πού κοσμεῖ τό ἔξωφυλλο. Τά πέντε παιδιά, τά πέντε μπουμπούκια, πού χαμογελοῦν ἀθώα κι ἀφοπλιστικά μπροστά στό φακό, δέν λένε ἀπόλως κχίλιες λέξεις, ἀλλά μᾶς κελαϊδοῦν ἀφώνως τό τραγούδι τῆς ζωῆς, μᾶς μιλάνε γιά τούς γονεῖς τους πού δέν τά σκότωσαν ἐν ψυχρῷ μέ τή «βοϊθεία» κάποιου κασάπη μέ μπλούζα ιατρική, ἀλλά τούς ἔδωσαν τό δῶρο τῆς ζωῆς καί ξημεροβραδυάζονται γιά νά τ' ἀναθρέψουν.

Δέν κρειάζεται ν' ἀραδιάσω τά προτερήματα ἢ τά χαρίσματα τοῦ συγγραφέα, διότι θά ἰσοδυναμούσε μέ παραβίασην ἀνοικτῆς θύρας. “Ομως, γιά νά πάρει ὥ ἀναγνώστης μά ἴδεια γιά τό γράψιμο τοῦ π. Ἰωάννου στό παρόν βιβλίο, τοῦ παραθέτω ἔνα μικρό ἀπόσπασμα: «Ἡ λογική τῶν ὑποστηρικτῶν τῶν ἀμβλώσεων είναι κυριολεκτικά ἔξοργιστική. Λένε: Οἱ ἀμβλώσεις παίρνουν ἔκτασι, ἄρα πρέπει νά νομιμοποιηθοῦν γιά νά μή δημιουργοῦν προβλήματα. Σπουδαία λογική! Μέ τήν ίδια λογική αὔριο θά μᾶς ποῦν: Τά ναρκωτικά παίρνουν ἔκτασι. Νά τά ἀφήσουμε ἐλεύθερα γιά νά μήν δημιουργοῦν προβλήματα στούς τοξικομανεῖς, τούς παραγωγούς καί τούς ἐμπόρους!».

Δῶστε τό βιβλίο καί σ' ἄλλους, διαδῶστε το χωρίς δισταγμό, μήπως καί γλυτώσει κανένα ἀθῶο, μικρό, ἀνυπεράσπιστο ἀνθρώπινο πλάσμα ἀπό τά νύκια «τοῦ ἔχθροῦ ἄμα καί ἀνθρωποκτόνου» καί τῶν συνεργατῶν καί ἀκολούθων του, εἴτε γονεῖς λέγονται αὐτοί, ἢ συγγενεῖς, ἢ φίλοι, ἢ γιατροί καί νοσοκόμοι, ἢ ἐπιχειρηματίες ἢ τέλος πολιτικοί, δικαστές καί νομοθέτες. Γιά νά μποροῦμε ν' ἀντικρύζουμε κι ἀλλά χαμόγελα σάν κι αὐτά πού ἐμφανίζονται στό ἔξωφυλλο.

* * *

Ἑρομονάκου Γρηγορίου, *Τό μυστήριο τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος*, Ἡ πατερική ἐρμηνεία τοῦ Μυστηρίου καί ὥ σημερινή πραγματικότης, Ἱερόν Κουτλουμουσιακόν Κελλίον Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Ἀγιον Ὁρος 2015, ἔκδ. Ἐν πλῷ, σσ. 45.

Ο λόγος πού ὡθεῖ τὸν συγγραφέα τοῦ παρόντος ὀλιγοσέλιδου, ἀλλ' ἀξιόλογου, πονήματος νά καταπιασθεῖ μὲ τὸ θέμα εἶναι αὐτόχρημα ποιμαντικός. Σημειώνει ἐνδεικτικά, μὲ πολλή θλίψη εἰς τὸν καρδίαν, τὰ πού κάτω στὸν Πρόλογο: «Στίς μέρες μας δυστυχῶς τὰ μεγάλα Μυστήρια τῆς ἐν Χριστῷ ἀναγεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς δωρεᾶς τοῦ Παναγίου Πνεύματος, δηλαδὴ τὸ Ἀγιο Βάπτισμα καὶ τὸ ἱερό Χρίσμα, ἀντιμετωπίζονται συνήθως ὡς μία κοινωνική ὑποχρέωση καὶ ὡς ἀφορμή ἐκδηλώσεως ματαιοδοξίας». Τονίζεται ἡ ἀπαρχή τῆς ἴστορίας τοῦ ἀνθρωπίου γένους, ἡ πτώση τοῦ πτωχεύσαντος Ἀδάμ καὶ ἡ ἐν Χριστῷ ἀνακαίνιστη μαζί μὲ ὀλόκληρο τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Δανείζεται ἀπό τὸν Ἀγιο Νικόλαο Καβάσιλα τὰ πού κάτω συγκλονιστικά: «Τὸ βάπτισμα εἶναι μιά γέννηση, στὸν ὅποια ὁ Χριστός γεννᾶ καὶ ἐμεῖς γεννόμαστε. Καὶ ὡς γνωστόν, ἐκεῖνος πού γεννᾶ δίνει τὴ δικτὶ του ζωῆς ὁ ἐκεῖνον πού γεννιέται».

Ἀναφορικά μὲ τὸ ἱερό Χρίσμα, πού ἀκολουθεῖ τὸ Βάπτισμα, σημειώνει καὶ τὰ ἀκόλουθα: «Ἡ δωρεά τοῦ Ἀγίου Πνεύματος πού δεχόμαστε μὲ τὸ Χρίσμα εἶναι πρόγευση τῆς θείας υἱοθεσίας πού θά ἀπολαμβάνουν οἱ Ἡγιοι στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ». Προβαίνει σὲ μιά ἀδρομερῆ ἴστορική ἀναδρομή μιλῶντας για τὶς προεικονίσεις τοῦ Μυστηρίου στὸν Π. Διαθήκη κι ἀναφέροντας ἀκολούθως τὰ καινοδιαθηκικά δεδομένα καὶ τὸν πρακτικὸν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων. Γιά τὸ υπποβαπτισμό ἀναφέρει: «Ἄλλωστε ὁ λόγος τοῦ Κυρίου “Ἄφετε τὰ παιδία ἐλθεῖν πρός με” εἶναι σαφῆς καὶ δέν ἐπιτρέπει καμιαί ἀμφιβολία ἡ ἀναβολή στὴν βάπτιση τῶν υπηρέων!

Ἴδιαίτερα ἐλεγκτικός κι ὁδύς εἶναι ὁ λόγος τοῦ π. Γρηγορίου για τὴν θλιβερήν πραγματικότητα τῆς σήμερον ἡμέρας, δησπου καταγγέλλεται, σύν τοῖς ἄλλοις, ἡ ἀλόγιστη σπατάλη κι ὁ ἀπιάδων πρός τὸν πίστη κοσμικὸν τύπου στολισμός τοῦ ἱεροῦ κάρον τοῦ ναοῦ, ἡ προκληπτικότατη ἀμφίεστη τῶν γυναικῶν καὶ τὸ πλέον ἔξωφρενικό ἡ ταυτόχρονη βάπτιση τοῦ ἔξωγαμου τέκνου μὲ τὸν γάμο τῶν γονέων!

Εὔχαριστοδύμε τὸν ὄτρυρό συγγραφέα πού, μὲ ἐφόδιο τὸν πατερικό λόγο, μᾶς διαφωτίζει, μᾶς καπνεῖ κατά Θεόν, μᾶς προσγειώνει καὶ μᾶς ἐλέγχει μὲ τὸ μεστό νοημάτων βιβλίο του.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

